

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023

Załącznik
do uchwały nr ???
Rady Miejskiej w Szczawnicy
z dnia ????

***Gminny Program Rewitalizacji
Miasta i Gminy Szczawnica
na lata 2017-2023***

Szczawnica, marzec 2017

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	7
2. Charakterystyka gminy w aspektach społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych i technicznych	8
2.1. Zjawiska społeczne	9
2.2. Zjawiska gospodarcze	18
2.3. Zjawiska środowiskowe	20
2.4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	20
2.5. Zjawiska techniczne	22
2.6. Pozycja rozwojowa gminy Szczawnica na tle powiatu i województwa	23
3. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	25
4. Uwarunkowania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe i infrastrukturalne Jednostek Urbanistycznych	28
4.1. Diagnoza zjawisk społecznych	28
4.1.1. Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym	28
4.1.2. Czynniki bezpieczeństwa	33
4.1.3. Czynniki demograficzne	37
4.1.4. Aktywność mieszkańców	38
4.2. Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych	41
4.2.1. Czynniki gospodarcze	41
4.2.2. Czynniki przestrzenne	41
4.2.3. Czynniki techniczno-środowiskowe	42
4.3. Wybór obszaru zdegradowanego wraz z uzasadnieniem	47
5. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych	49
5.1. Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem	49
5.1.1. Podobszar 1: Szczawnica Niżna	51
5.1.2. Podobszar 2: Szczawnica Centrum	54
5.1.3. Podobszar 3: Osiedle XX-lecia	58
5.1.4. Podobszar 4: Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej	60
5.1.5. Podobszar 5: Szlachtowa Centrum	62
5.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	64
5.3. Wskazanie kluczowych potrzeb rewitalizacyjnych	69
6. Wizja obszaru po rewitalizacji	70
7. Cele rewitalizacji oraz kierunki interwencji	71
7.1. Cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji	71
7.2. Cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę	73
7.3. Cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców	75
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	77
8.1. Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	77
8.1.1. Rewitalizacja obszaru pomiędzy historyczną częścią Uzdrowiska, a promenadą nad Grajcarkiem wraz z rozwiązaniem problemów społecznych występujących na tym obszarze	78
8.1.2. Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miasta wraz z utworzeniem parku pamięci na cmentarzu szalayowskim	83
8.1.3. Rewitalizacja Sanatorium Uzdrowskiego Budowlani w Szczawnicy z rozszerzeniem przedmiotu działalności o rehabilitację	86
8.1.4. Budowa Centrum Usług Zdrowotnych, Rehabilitacyjnych oraz Edukacji Zdrowotnej pn.: Pienińskie Centrum Medyczne w Szczawnicy	88
8.1.5. Młodzież sprawna i aktywna	90
8.1.6. Modernizacja i adaptacja pomieszczeń Miejskiego Ośrodka Kultury w Szczawnicy	93
8.1.7. Akademia strażaka	94
8.1.8. Rozbudowa i modernizacja świetlicy w OSP Szczawnica	95
8.1.9. Czysta Szczawnica – kompleksowy program likwidacji niskiej emisji na terenie Uzdrowiska i poprawy efektywności energetycznej	96
8.1.10. Budowa budynku mieszkalno-usługowego dla osób niepełnosprawnych	99

8.1.11.	Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowskiego Papiernik	101
8.1.12.	Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą	103
8.1.13.	Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą	105
8.1.14.	Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora	107
8.1.15.	Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury	108
8.1.16.	Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą	111
8.1.17.	Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy	112
8.1.18.	Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowskiego	114
8.1.19.	Poprawa warunków życia różnych grup wiekowych zamieszkałych w budynkach wielorodzinnych na osiedlu XX-lecia	116
8.1.20.	Poprawa efektywności energetycznej osiedli XX-lecia oraz Połoniny w Szczawnicy	117
8.1.21.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia	118
8.2.	Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych	122
8.3.	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	128
8.4.	Plan finansowy	129
9.	Kompleksowość i komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji	131
9.1.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi	131
9.1.1.	Komplementarność przestrzenna	131
9.1.2.	Komplementarność problemowa	132
9.1.3.	Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	132
9.1.4.	Komplementarność międzyokresowa	132
9.1.5.	Komplementarność źródeł finansowania	132
9.2.	Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym	132
10.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	140
10.1.	Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji	140
10.2.	Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji	141
10.3.	System obiegu informacji w instytucji odpowiedzialnej za zarządzanie programem	142
10.4.	Promocja i informacja	142
10.5.	System monitoringu i oceny skuteczności działań	143
10.6.	Rodzaje monitoringu i wskaźniki monitoringu	144
10.6.1.	Monitoring rzeczowy	144
10.6.2.	Monitoring finansowy	145
10.6.3.	Sprawozdawczość	145
10.7.	Zasady pomiaru i doboru wskaźników monitorowania	146
10.8.	Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji	147
10.8.1.	Ocena przed realizacją programu (ocena ex-ante)	147
10.8.2.	Ocena w połowie okresu realizacji (ocena mid-term)	148
10.8.3.	Ocena na zakończenie Programu (ocena ex-post)	148
10.8.4.	Ocena bieżąca (ocena on-going)	148
10.8.5.	Kryteria oceny	148
10.9.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	149
10.9.1.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 15 ust 1 pkt 10)	149
10.9.2.	Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3	149
10.9.3.	Specjalna Strefa Rewitalizacji	149
10.9.4.	Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	149
10.9.5.	Obszar i teren górniczy Szczawnicy	149
10.9.6.	Uwarunkowania wynikające ze strefy ochrony „A” Uzdrowskiego	150
10.9.7.	Niezbędne zmiany w Wieloletniej Prognozie Finansowej	151
11.	Partycypacja społeczna	152
11.1.	Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania Gminnego Programu Rewitalizacji	152
11.1.1.	Diagnozowanie obszaru zdegradowanego	152
11.1.2.	Wyznaczanie obszaru rewitalizacji	153

11.1.3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	155
11.1.4. Tworzenie Gminnego Programu Rewitalizacji	155
11.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	156
11.2.1. Mechanizmy włączenia w proces rewitalizacji mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy	156
11.2.2. Komitet Rewitalizacji	156
11.2.3. Partnerstwo – zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym	157
11.2.4. Instrumenty wsparcia beneficjentów działań rewitalizacyjnych.....	158
11.2.5. Instrumenty włączające społeczność lokalną w działania rewitalizacyjne	158
11.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów Gminnego Programu Rewitalizacji.....	159
Załącznik	160

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2015 roku	9
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2015 roku.....	10
Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2015 roku	13
Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2015 roku .	17
Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2015 roku	19
Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogóle ludności w 2014 roku.....	21
Rysunek 7. Jednostki urbanistyczne w gminie Szczawnica.....	25
Rysunek 8. Granice jednostek urbanistycznych.....	25
Rysunek 9. Liczba NGO według rejestru powiatowego na 100 mieszkańców w 2015 roku	39
Rysunek 10. Frekwencja wyborcza w 2014 roku	39
Rysunek 11. Liczba zapisanych czytelników do biblioteki z danego rejonu na 100 mieszkańców	40
Rysunek 12. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 000 ludności w 2015 roku	41
Rysunek 13. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia	43
Rysunek 14. Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia	43
Rysunek 15. Zagrożenie azbestem	45
Rysunek 16. Obszary zdegradowane	48
Rysunek 17. Mapa koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-technicznych na obszarze gminy Szczawnica – efekt pracy warsztatowej.....	50
Rysunek 18. Praca warsztatowa dotycząca koncentracji zjawisk kryzysowych.....	50
Rysunek 19. Obszar zdegradowany (kolor zielony) oraz obszar rewitalizacji (kolor żółty) w gminie Szczawnica	51
Rysunek 20. Podobszar rewitalizacji Szczawnica Niżna – obrys działek (1:2 000).....	52
Rysunek 21. Szczawnica Niżna	54
Rysunek 22. Podobszar rewitalizacji Szczawnica Centrum – obrys działek (1:2 000)	55
Rysunek 23. Rejon Parku Dolnego.....	56
Rysunek 24. Ścisłe centrum miasta	58
Rysunek 25. Podobszar rewitalizacji Osiedle XX-lecia – obrys działek (1:2 000)	59
Rysunek 26. Osiedle XX-lecia – zdjęcie z okresu budowy osiedla (końcówka lat 60. ubiegłego wieku) oraz stan obecny	60
Rysunek 27. Podobszar rewitalizacji Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej – obrys działek (1:2 000)	61
Rysunek 28. Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej	62
Rysunek 29. Podobszar rewitalizacji Szlachtowa Centrum – obrys działek (1:2 000)	63
Rysunek 30. Szlachtowa centrum	64
Rysunek 31. Ogłoszenia dotyczące zbierania kart zadań do Gminnego Programu Rewitalizacji	77
Rysunek 32. Elementy małej architektury zaprojektowane dla modernizowanej przestrzeni pub.	80
Rysunek 33. Obszar centrum Uzdrowiska objęty projektowaniem	80
Rysunek 34. Punkt widokowy na Palenicę, projektowana wiata, schody z ul. Głównej w kierunku dolnej stacji kolejki na Palenicę	81
Rysunek 35. Nowoprojektowany skwer u zbiegu ulic Głównej i Zdrojowej.....	81
Rysunek 36. Nowoprojektowana przestrzeń kultury w rejonie kaplicy szalayowskiej	83
Rysunek 37. Sanatorium Budowlani.....	88
Rysunek 38. Obszar i teren górniczy „Szczawnica I”	150

Rysunek 39. Strefy ochronne w Szczawnicy	151
Rysunek 40. Warsztaty rewitalizacyjne w Szczawnicy	153
Rysunek 41. Warsztaty rewitalizacyjne w Szczawnicy	153
Rysunek 42. Oznaczenie na mapie koncentracji poszczególnych problemów	154
Rysunek 43. Ogłoszenia dot. konsultacji umieszczone na stronach BIP Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy i stronie internetowej gminy Szczawnica oraz sprawozdanie z konsultacji	155
Rysunek 44. Dyskusje na warsztatach rewitalizacyjnych 19 stycznia 2017 roku	155
Rysunek 45. Praca w grupach nad kierunkami interwencji Programu	156

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Piramida wieku w 2015 roku	9
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności.....	10
Wykres 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego: gmina, powiat, województwo.....	11
Wykres 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego w podziale na miasto i wieś.....	11
Wykres 5. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności: gmina, powiat, województwo	12
Wykres 6. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności w podziale na miasto i wieś	12
Wykres 7. Liczba komputerów w szkołach podstawowych w 2012 roku	13
Wykres 8. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych: gmina, powiat, województwo.....	14
Wykres 9. Wewnątrzgminne zróżnicowanie w zakresie skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych	14
Wykres 10. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych.....	15
Wykres 11. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca w gminie oraz województwie i powiecie	16
Wykres 12. Zasięg korzystania z pomocy społecznej.....	16
Wykres 13. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	17
Wykres 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności: gmina, powiat, województwo	18
Wykres 15. Wewnątrzgminne zróżnicowanie w zakresie liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys.	19
Wykres 16. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych na jednego mieszkańca	20
Wykres 17. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności: gmina, powiat, województwo	21
Wykres 18. Wewnątrzgminne zróżnicowanie w zakresie liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności.....	22
Wykres 19. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców.....	29
Wykres 20. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym	29
Wykres 21. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	30
Wykres 22. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców	30
Wykres 23. Liczba mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców w 2015 roku	31
Wykres 24. Liczba kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców.....	34
Wykres 25. Liczba bójek, pobić, uszczerbków na zdrowiu i uszkodzeń mienia na 100 mieszkańców	34
Wykres 26. Liczba przestępstw w ruchu drogowym na 100 mieszkańców.....	35
Wykres 27. Liczba wykroczeń w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na 100 mieszkańców	35
Wykres 28. Liczba interwencji związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na 100 mieszkańców	36
Wykres 29. Wskaźnik obciążenia demograficznego	37
Wykres 30. Współczynnik starości	38
Wykres 31. Czynniki przestrzenne	42
Wykres 32. Liczba interwencji OSP na 1 tysiąc ludności	44

SPIS TABEL

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2015 roku	23
Tabela 2. Wskaźniki z zakresu społecznego.....	31
Tabela 3. Wskaźniki z zakresu bezpieczeństwa	36
Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych	38
Tabela 5. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców	40

Tabela 6. Wskaźniki z zakresu techniczno-środowiskowego.....	46
Tabela 7. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych	47
Tabela 8. Wartości wskaźnika degradacji	48
Tabela 9. Kluczowe wskaźniki obrazujące stan kryzysowy obszaru rewitalizacji z powodu koncentracji problemów	50
Tabela 10. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Szczawnica Niżna	51
Tabela 11. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji w opinii mieszkańców	52
Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Szczawnica Centrum	54
Tabela 13. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji w opinii mieszkańców	55
Tabela 14. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Osiedle XX-lecia	58
Tabela 15. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji	59
Tabela 16. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej	60
Tabela 17. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji	61
Tabela 18. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Szlachtowa Centrum.....	62
Tabela 19. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji	63
Tabela 20. Kluczowe problemy poszczególnych podobszarów rewitalizacji wraz z ich hierarchizacją.....	66
Tabela 21. Kluczowe problemy społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji	67
Tabela 22. Cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji.....	72
Tabela 23. Cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę.....	74
Tabela 24. Cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców	76
Tabela 25. Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych	77
Tabela 26. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023	120
Tabela 27. Wskaźniki oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023	121
Tabela 28. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne - zadania inwestycyjne umieszczono w polu białym, zadania miękkie umieszczono w polach zaciemnionych.....	122
Tabela 29. Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023	129
Tabela 30. Podsumowanie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji	130
Tabela 31. Powiązanie celów Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023 ze strategicznymi dokumentami dotyczącymi rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego gminy, regionu i kraju	133
Tabela 32. Ramowy program realizacji procesu rewitalizacji w latach 2017-2023.....	141
Tabela 33. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników	147

1. WSTĘP

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza - wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej - spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej. W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać **planowanie** oraz **realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych**, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Na potrzeby projektowania i wdrażania interwencji w ramach procesu rewitalizacji, współfinansowanych środkami Unii Europejskiej, rewitalizację należy rozumieć jako: **wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.**

Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi – w tym dla samorządu gminy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców, zaś w szczególności wszystkich grup społecznych zagrożonych kryzysem na obszarze objętym procesami rewitalizacyjnymi.

Opracowanie *Diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Szczawnica wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* inicjuje działania związane z rewitalizacją gminy Szczawnica. Celem *Diagnozy* jest wskazanie, za pomocą zobjektywizowanych metod i wskaźników, tej części gminy Szczawnica, która charakteryzuje się szczególnie intensywną koncentracją szeregu niekorzystnych zjawisk. **Analiza zagadnień społecznych**, a w drugiej kolejności także **gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, techniczno-budowlanych** pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, **wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji.**

Diagnoza została opracowana zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dziennik Ustaw 2015 Poz. 1777 tom 1) oraz *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) w lipcu 2015 roku.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY W ASPEKTACH SPOŁECZNYCH, GOSPODARCZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNYCH I TECHNICZNYCH

Na potrzeby *Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)* charakterystyka gminy Szczawnica została przygotowana w sześcioletnim horyzoncie czasowym, dla lat 2010-2015¹ lub 2009-2014 (w zależności od dostępności danych w GUS BDL²). Ponadto, w celu lepszego zobrazowania zjawisk, tło analiz stanowią analogiczne wskaźniki dla powiatu nowotarskiego oraz województwa małopolskiego z tego samego okresu. Charakterystyka gminy składa się z analizy pięciu obszarów wyróżnionych zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 i Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* przygotowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Obejmują one kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Całościowe spojrzenie na gminę, a także odniesienie się do wartości średnich z poziomu powiatu i województwa, pozwoliło w dalszej części prac nad dokumentem lepiej rozumieć i diagnozować procesy zachodzące wewnątrz gminy, a także ich skalę i na tej podstawie wyciągać wnioski co do istotności zdarzeń zachodzących w poszczególnych jednostkach urbanistycznych zdefiniowanych na poziomie gminy Szczawnica. Pomimo, iż dokument odnosi się do sytuacji wewnętrznej gminy, w prowadzonej analizie zjawisk nie można abstrahować od wartości średnich dla porównywalnych jednostek, bowiem tylko wtedy możliwe jest rzetelne wskazywanie, czy dane zjawisko rzeczywiście jest, czy nie jest, problemem i przesądza o obiektywnych czynnikach obniżających jakość życia mieszkańców danej jednostki urbanistycznej.

Gmina miejsko-wiejska Szczawnica położona jest w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie nowotarskim. Szczawnica jest jednocześnie uzdrowiskiem obejmującym granice administracyjne miasta. Gmina Szczawnica obejmuje miasto oraz dwa wyodrębnione sołectwa: Szlachtową i Jaworki, stanowiące jednostki osadnicze o charakterze wiejskim. Najważniejszą drogą przechodzącą przez teren miasta jest droga powiatowa łącząca Krościenko nad Dunajcem ze Szczawnicą i biegnąca aż do Jaworek. Droga ta zbiega się w Krościenku z drogą krajową nr 969 Nowy Targ - Nowy Sącz. Czas połączenia drogowego z Krakowem wynosi ok. 112 minut, z Nowym Targiem ok. 39 minut, a z Popradem na Słowacji ok. 82 minuty³. Szczawnica od północy graniczy z gminą Łącko, od zachodu z gminą Krościenko nad Dunajcem, od wschodu z gminą Piwniczna, natomiast od południa ze Słowacją. Granice Szczawnicy mają w większości charakter naturalny. Granica północna i częściowo wschodnia biegnie głównym grzbietem Pasma Radziejowej, pomiędzy Dzwonkówką, a Wielkim Rogaczem oraz przez Przełęcz Obidza. Granica południowa i częściowo wschodnia biegnie wzdłuż głównego grzbiету Małych Pienin i jest zarazem granicą państwową. Granica zachodnia biegnie wzdłuż Dunajca, a następnie wzdłuż potoku Scigockiego. Granice w przewadze pokrywają się z granicami zlewni Grajcaria - prawobrzeżnego dopływu Dunajca III-go rzędu. Zlewnia ta w całości znajduje się na obszarze miasta, zajmując około 95% jego powierzchni.

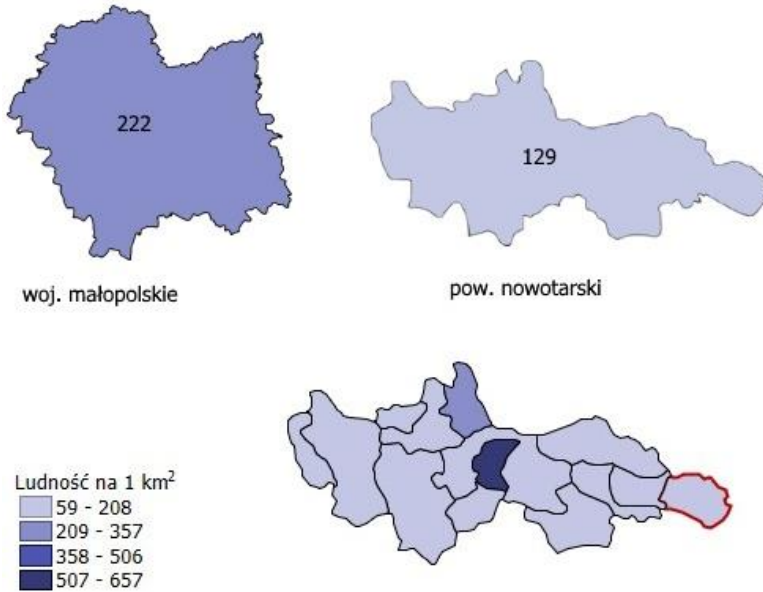
Szczawnicę zamieszkuje obecnie 7,4 tys. osób, z czego 80% jest mieszkańcami miasta. Liczba ludności całej gminy od 2010 roku wahała się, w tym samym czasie również wahała liczba ludności na terenach wiejskich, natomiast w mieście liczba ludności nieznacznie, ale systematycznie się zmniejszała. Przełożyło się to także na fluktuację gęstości zaludnienia, która w ostatnim roku wynosiła 84 osoby na km² (odpowiednio dla obszaru miejskiego 180 osób na km², dla obszaru wiejskiego 27 osób na km²).

¹ Wyjątek dane o wynikach egzaminów, które uwzględnia rok 2016 rok.

² Według stanu zasilenia na 30 VI 2016 roku.

³ Na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

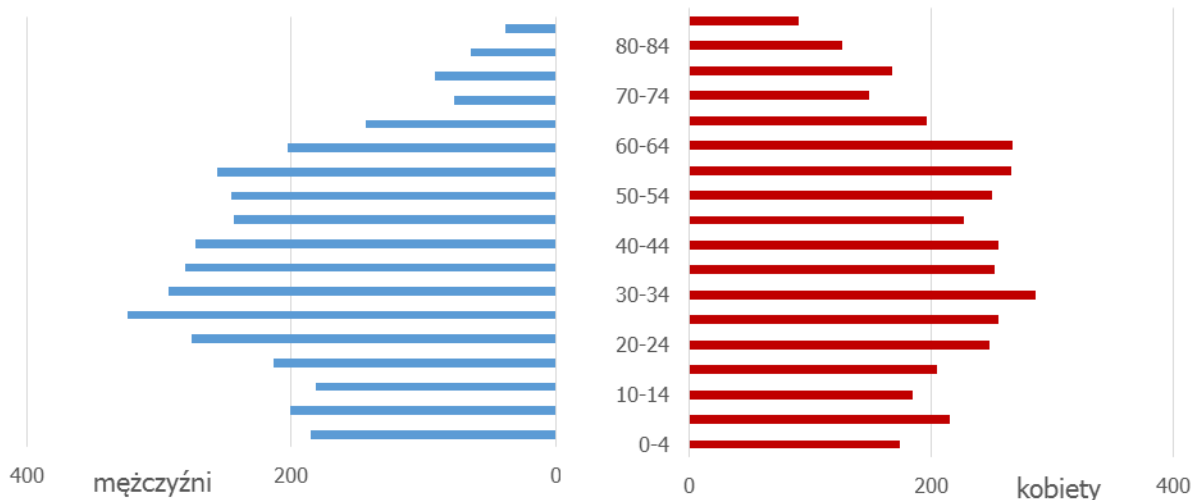
Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W całej gminie Szczawnica oraz na terenie samego miasta liczba kobiet była większa od liczby mężczyzn (współczynnik feminizacji wynosił 107 dla całej gminy, a 109 dla terenów miejskich). Na obszarach wiejskich więcej było mężczyzn niż kobiet, a współczynnik feminizacji wynosił 97. Zmiany demograficzne zachodzące w całym kraju można było również zauważyć w gminie Szczawnica, wykres przedstawiający piramidę wieku zwraca uwagę na niekorzystne jej zwężanie się w dolnej części, co jest związane z systematycznie malejącym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym – w roku 2010 było to 20,2%, a w roku 2015 spadło do zaledwie 18,8%.

Wykres 1. Piramida wieku w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

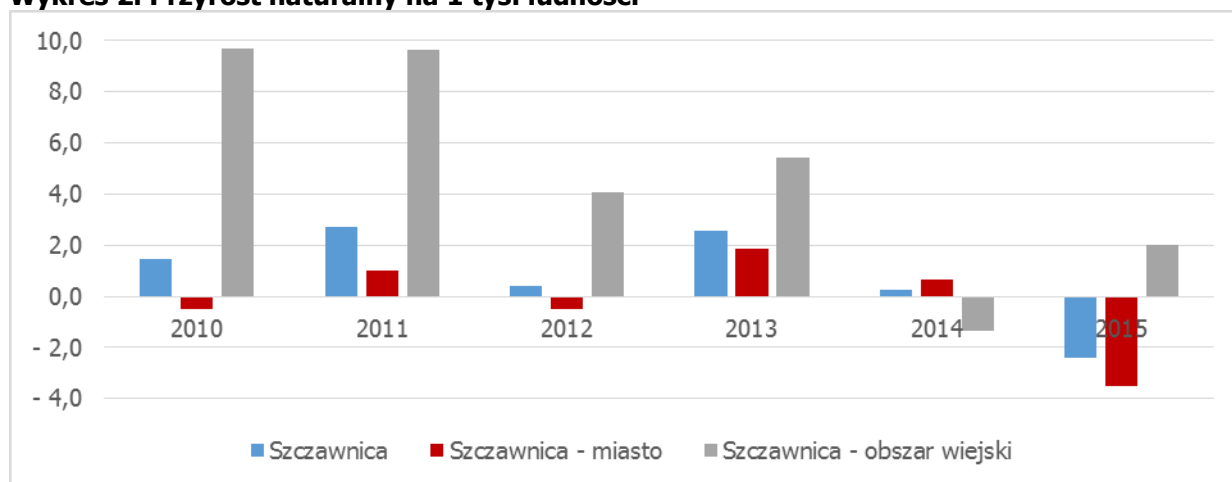
2.1. Zjawiska społeczne

Najbardziej istotnymi w kontekście GPR, zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji* i ministerialnymi wytycznymi, są zjawiska społeczne, a w szczególności takie kwestie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto do obszaru społecznego zostały również

przypisane zagadnienia z zakresu demografii. Poniżej zaprezentowano syntetyczny przegląd podstawowych danych:

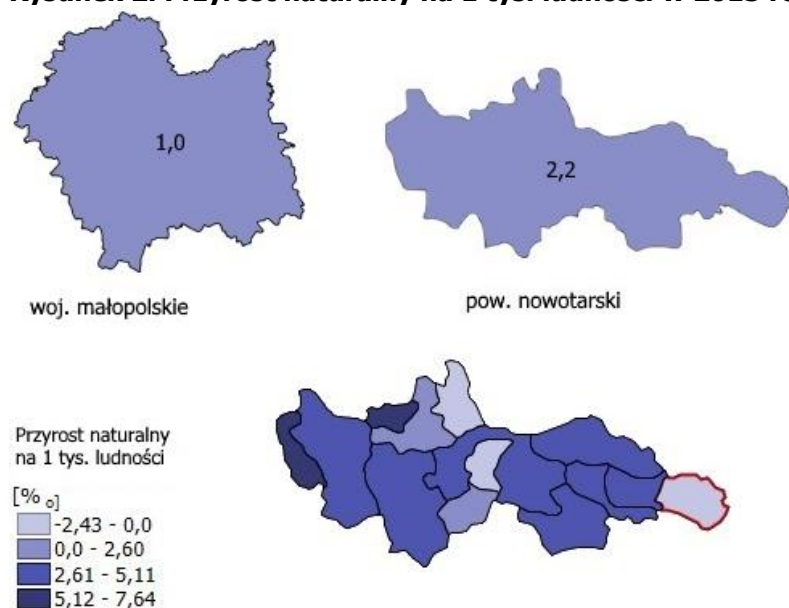
- W badanym okresie liczba ludności w gminie Szczawnica wahała się, natomiast w województwie i powiecie nowotarskim, w ostatnich latach liczba mieszkańców systematycznie rosła. Różnice występują również wewnątrz gminy, na terenie miasta liczba ludności od 2013 roku spadała, przy czym liczba mieszkańców wsi wahała się. Przyrost naturalny ogółem dla gminy do roku 2014 przyjmował wartości dodatnie, w 2015 roku odnotowano więcej zgonów niż urodzeń żywych (minus 2,4‰). Dodatni przyrost naturalny w gminie Szczawnica (do 2013 roku) wynikał głównie z dużych wartości osiąganych przez obszar wiejski, dla którego wskaźnik ten przyjmował wartości od 4,0‰ do 9,7‰. W mieście w latach 2010, 2013 i 2015 przyrost naturalny był ujemny. Relacja pomiędzy przyrostem naturalnym dla gminy Szczawnica, a dla województwa i powiatu była zmienna.

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2015 roku

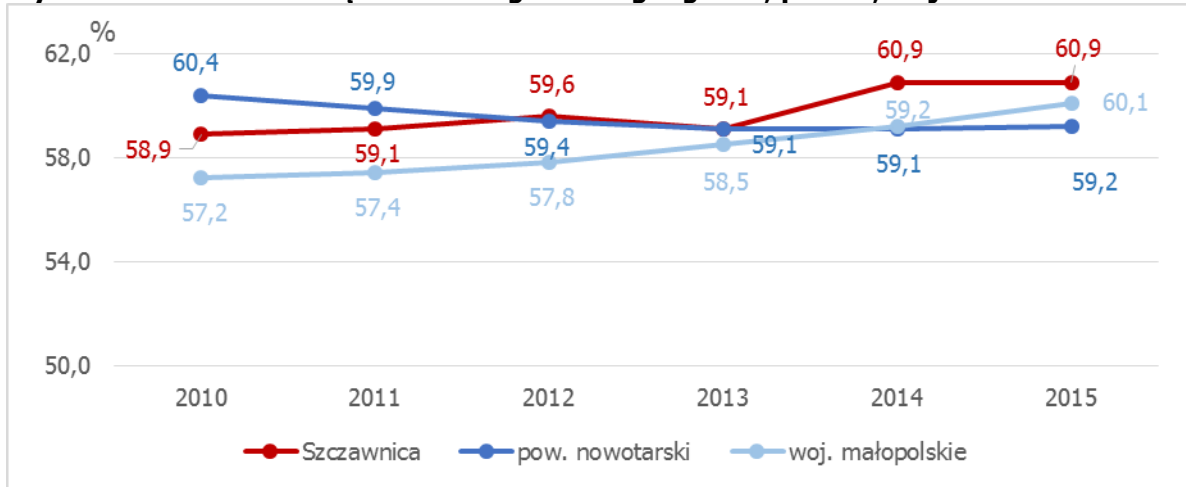

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W Szczawnicy wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, ulegał wahaniom (z tendencją rosnącą). W 2015 roku osiągnął poziom 60,9%. W przypadku Małopolski wskaźnik ten

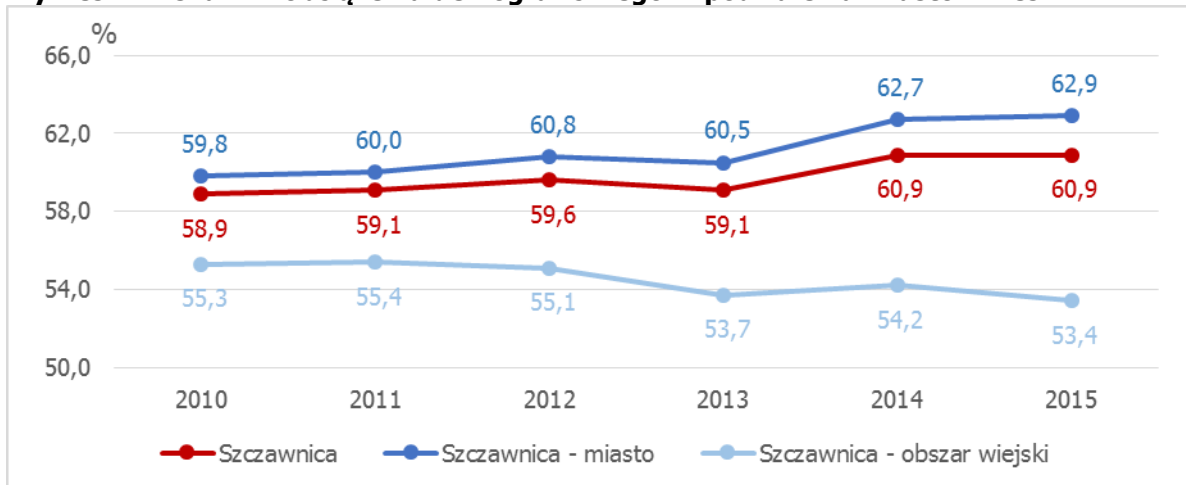
systematycznie wzrastał, a w powiecie malał (wyjątek 2015 rok). Analizując strukturę wewnątrzgminną, na obszarach miejskich wskaźnik obciążenia był wyższy z tendencją rosnącą, zaś na wsi zdecydowanie niższy z tendencją malejącą.

Wykres 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego: gmina, powiat, województwo

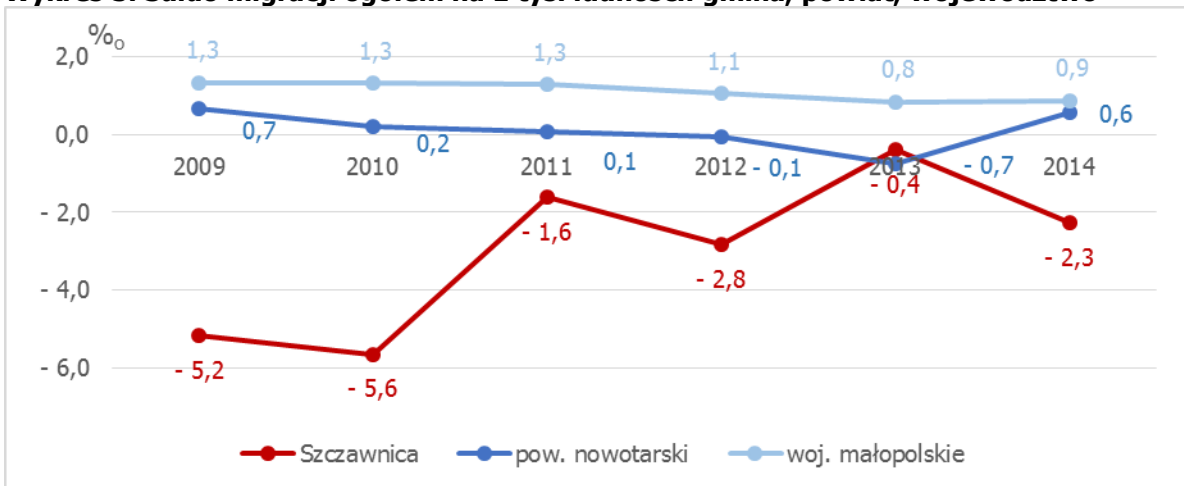
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego w podziale na miasto i wieś

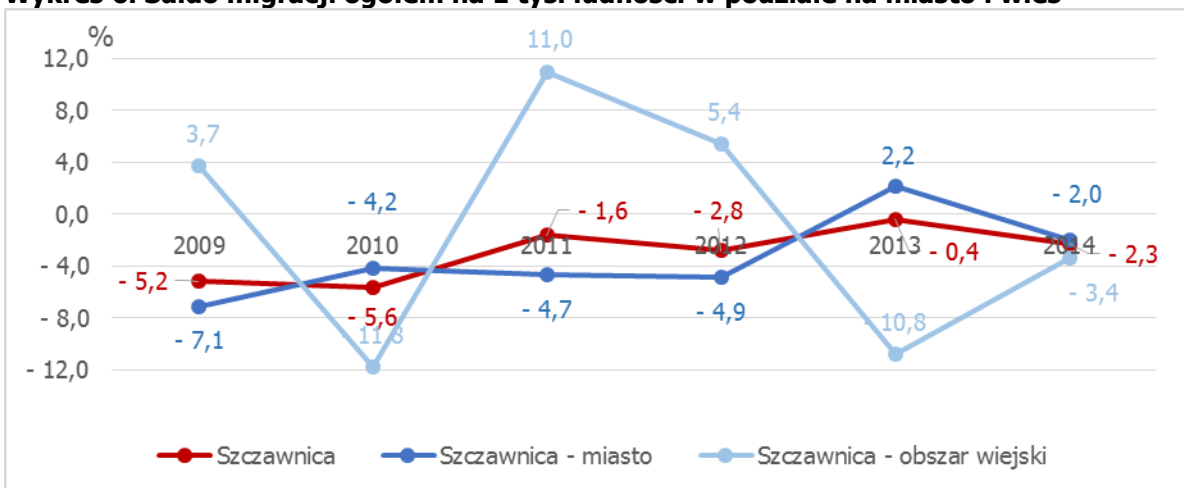

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2009-2014 saldo migracji, czyli różnica pomiędzy liczbą osób przyjeżdżających do i wyjeżdżających na stałe ze Szczawnicy, przyjmowało wartości ujemne, zawsze niższe niż w powiecie (wyjątek 2013 rok) oraz województwie. W podziale wewnątrzgminnym występują różnice w kierunkach migracji, miasto wyludnia się (w całym badanym okresie ujemne wartości wskaźnik), natomiast na obszarach wiejskich wskaźnik przyjmował wartości ujemne tylko w latach: 2010, 2013 i 2014.

Wykres 5. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

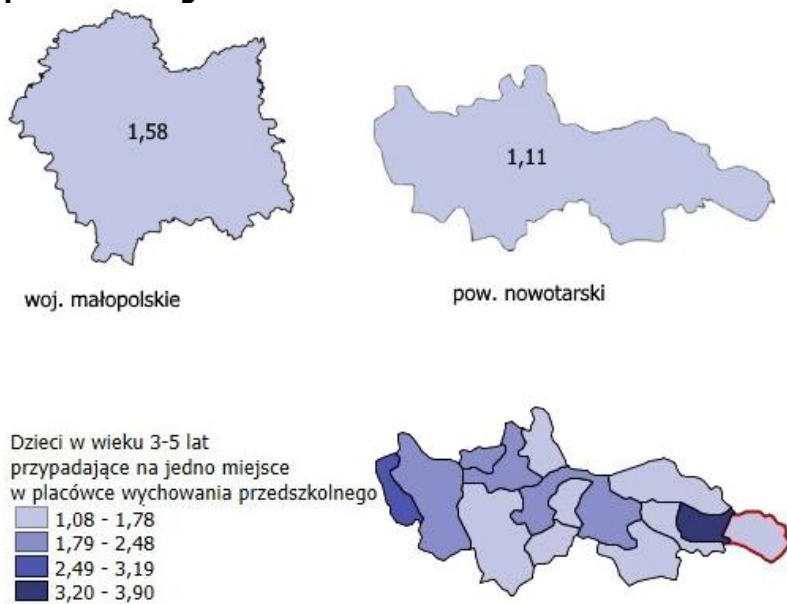
Wykres 6. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności w podziale na miasto i wieś

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Na obszarze gminy funkcjonują obecnie 4 placówki przedszkolne: 2 przedszkola i 2 oddziały przedszkolne, z czego 2 przedszkola i 1 oddział przedszkolny zlokalizowane są w mieście, a 1 oddział przedszkolny na wsi.
- Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w badanym okresie wahała się, aby w 2015 roku osiągnąć najniższą wartość z dotychczasowych. W 2015 roku wyniosła 1,45 i była na niższym poziomie niż średnia liczba dostępnych miejsc dla całego powiatu, ale wyższa niż dla województwa.

Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2015 roku liczba szkół podstawowych w gminie Szczawnica wynosiła 2 placówki (stała liczba od 2010 roku), z czego 1 znajdowała się w mieście, a 1 na wsi. W tym okresie liczba szkół w województwie i powiecie wahała się.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół podstawowych przeznaczono 33 komputery, z czego 11 na obszarach wiejskich. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 12,33 ucznia, czyli o 3,11 więcej w porównaniu do Małopolski i 4,28 więcej niż w powiecie. Łatwiejszy dostęp do komputerów mieli uczniowie terenów wiejskich Szczawnicy (8,45 ucznia na 1 komputer), dla miasta wskaźnik ten był blisko dwukrotnie wyższy. Analogicznie prezentowała się sytuacja dla województwa i powiatu, prawie dwukrotnie więcej dzieci przypadało na jeden komputer w mieście niż na wsi.

Wykres 7. Liczba komputerów w szkołach podstawowych w 2012 roku

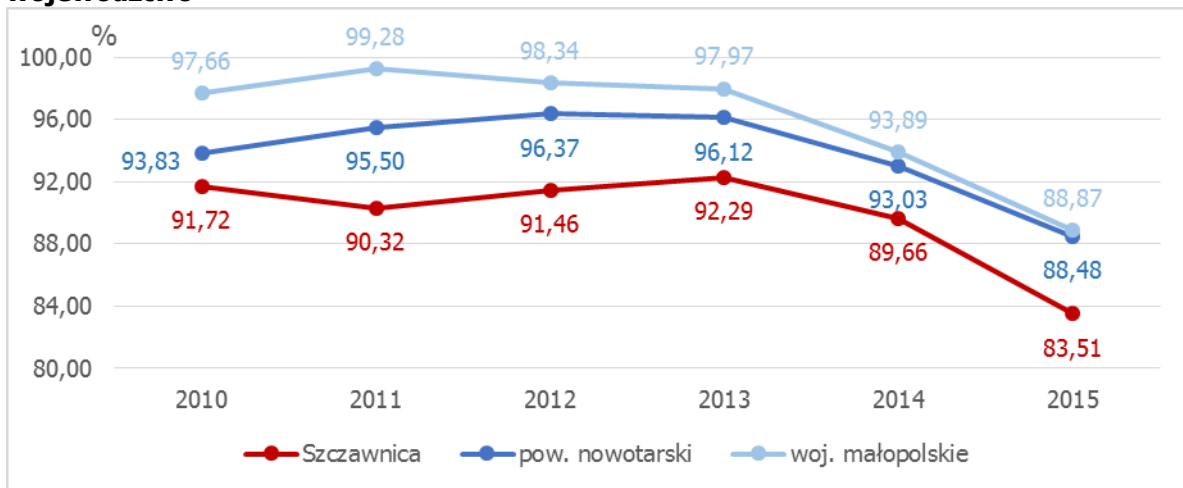
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2015 roku współczynnik skolaryzacji brutto⁴ dla szkół podstawowych wyniósł 83,51% i spadł o 6,15 punktu procentowego w porównaniu z rokiem poprzednim. W tym czasie spadek odnotowano również w porównywanych jednostkach terytorialnych i wynosił on

⁴ Udział wszystkich osób uczących się na danym poziomie do ogółu osób będących w wieku przypisanym temu poziomowi kształcenia.

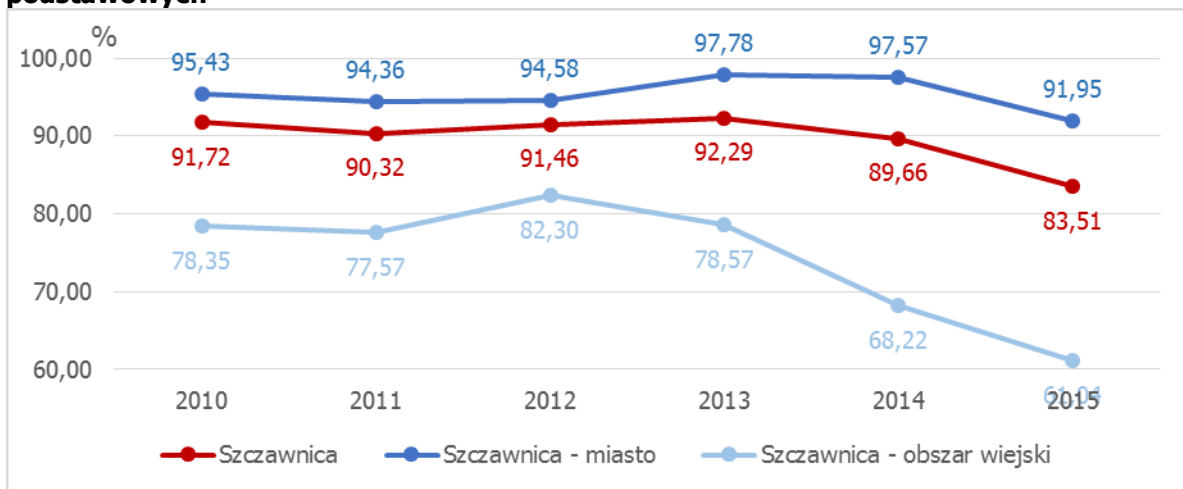
odpowiednio 5,02 punktu procentowego dla Małopolski i 4,55 punktu procentowego dla powiatu. W całym analizowanym okresie wartość współczynnika skolaryzacji brutto w gminie była niższa od wartości wskaźnika w obu porównywanych jednostkach. Udział uczących się w szkołach podstawowych w liczbie osób będących w wieku przypisanym temu poziomowi kształcenia w latach 2010-2015 był zawsze wyższy w mieście, największa różnica w 2015 roku – 30,91 punktu procentowe.

Wykres 8. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

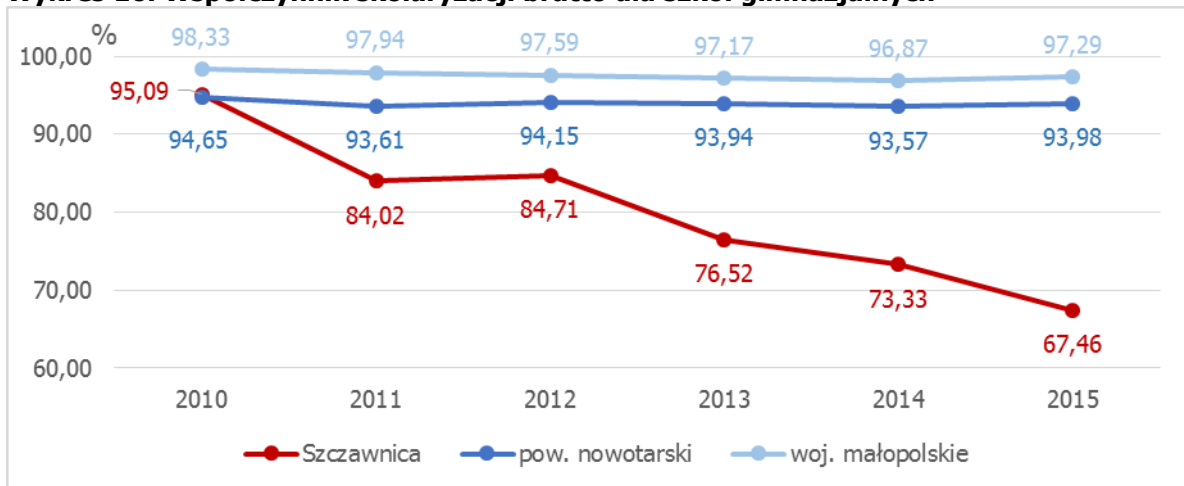
Wykres 9. Wewnątrzgminne zróżnicowanie w zakresie skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

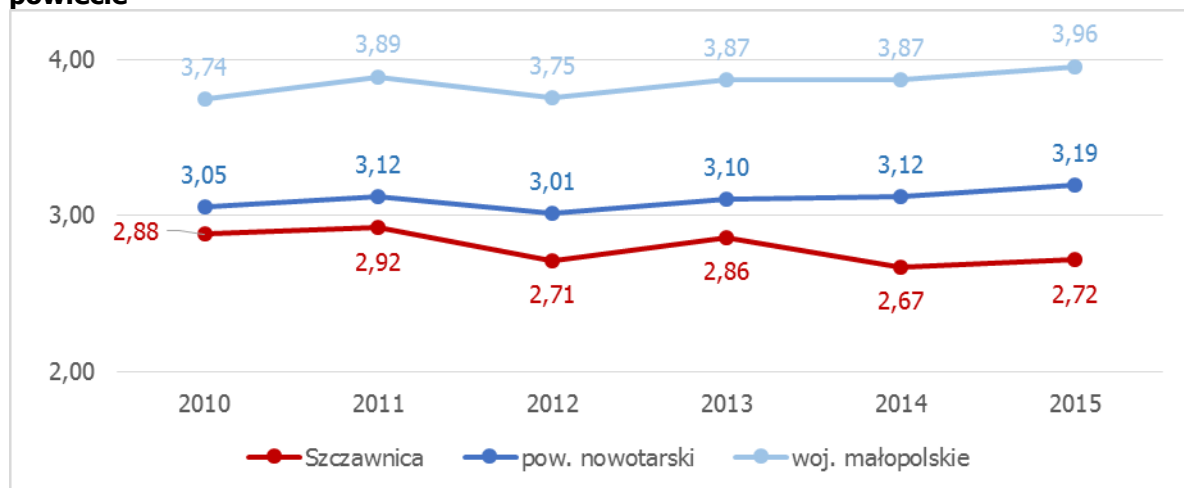
- Średni procentowy wynik sprawdzianu w szkołach podstawowych w gminie Szczawnica w 2016 roku wynosił 62,0%, a w 2015 roku 66,0%. W 2016 i 2015 roku wynik ten był niższy niż średni procentowy wynik dla całego województwa małopolskiego oraz powiatu.
- W całym analizowanym okresie liczba szkół gimnazjalnych utrzymywała się na stałym poziomie (1 placówka w mieście), natomiast w Małopolsce i powiecie nowotarskim w tym okresie odnotowano wzrost liczby szkół tego typu.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół gimnazjalnych przeznaczono 16 komputerów, z czego wszystkie miały dostęp do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 13,50 ucznia, czyli o 3,32 więcej w porównaniu do Małopolski i o 4,47 osoby więcej w porównaniu do powiatu.

- W 2015 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych wyniósł 67,46% i spadł o 5,87 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Spadek analizowanego wskaźnika jest efektem absorpcji części uczniów przez niepubliczne gimnazjum w sąsiedniej gminie. W analizowanym okresie wskaźnik dla gminy był zawsze niższy od tego wskaźnika dla województwa i powiatu.

Wykres 10. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych

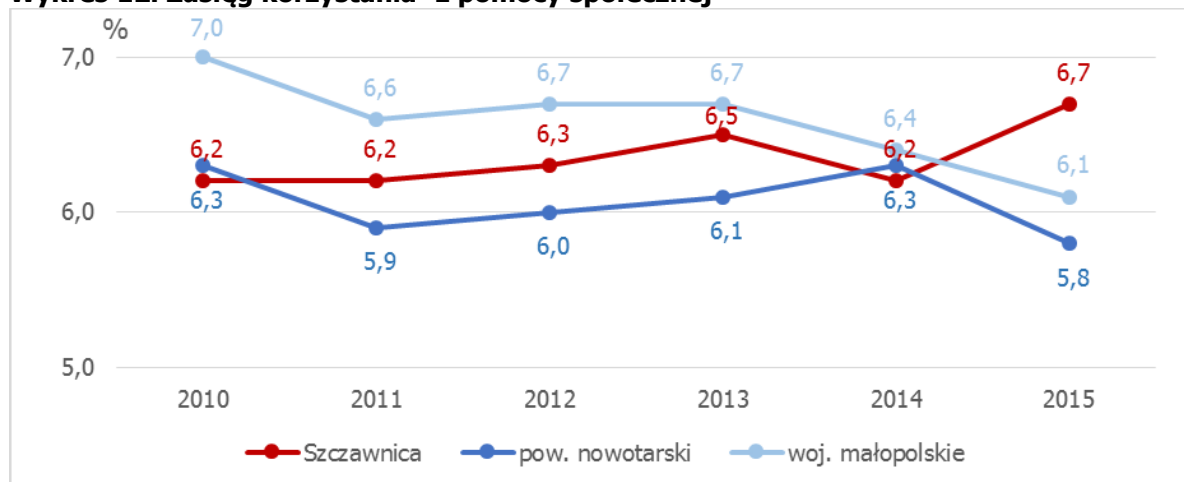
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2016 roku w gminie Szczawnica były niższe od wszystkich średnich dla województwa i powiatu (wyjątek język angielski):
  - język polski: Szczawnica – 65,0%, powiat – 69,0%, województwo – 72%,
  - matematyka: Szczawnica – 43,0%, powiat – 49,0%, województwo – 53,0%,
  - historia i wiedza o społeczeństwie: Szczawnica – 54,0%, powiat – 56,0%, województwo – 59,0%,
  - przedmioty przyrodnicze: Szczawnica – 49,0%, powiat – 52,0%, województwo – 54,0%,
  - język angielski poziom podstawowy: Szczawnica – 63,0%, powiat – 59,1%, województwo – 65,0%.
- W 2015 roku wyniki uzyskane w Szczawnicy dla wszystkich przedmiotów były niższe niż wyniki uzyskane w województwie i powiecie.
- Na terenie gminy działa 5 przychodni (wszystkie na terenie miasta), w których udzielono łącznie 20,2 tys. porad medycznych – wzrost o 221 w porównaniu z rokiem poprzednim. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca oscylowała wokół 2,7-2,9 i była niższa niż wartość tego wskaźnika w województwie czy powiecie.

Wykres 11. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca w gminie oraz województwie i powiecie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Mieszkańcy gminy mieli do dyspozycji 3 apteki - wszystkie na obszarze miasta. Obciążenie liczbą osób w analizowanym okresie ulegało wahaniom, w 2015 roku 2,4 tys. osób, dla województwa wskaźnik ten wynosił 3,0 a dla powiatu 3,5.
- Na terenie gminy funkcjonowała jedna placówka stacjonarnej pomocy społecznej, znajdująca się na obszarze wiejskim gminy.
- W 2015 roku spadła liczba gospodarstw domowych, a wzrosła liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, w analogicznym roku w przypadku województwa i powiatu obie wartości spadły. W Szczawnicy wzrosła również liczba gospodarstw i osób poniżej kryterium dochodowego sięgających po te świadczenia. Natomiast w obu porównywanych jednostkach wartości te spadły.
- W gminie Szczawnica w latach 2010-2015 udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem, podobnie jak udział ludności poniżej kryterium dochodowego, wahał się (w ostatnim roku wzrost). W analizowanym okresie udział osób poniżej kryterium dochodowego korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej do 2014 roku był niższy od tego odsetka dla Małopolski, ale wyższy niż w powiecie (dla powiatu w latach 2011-2013 i 2015).

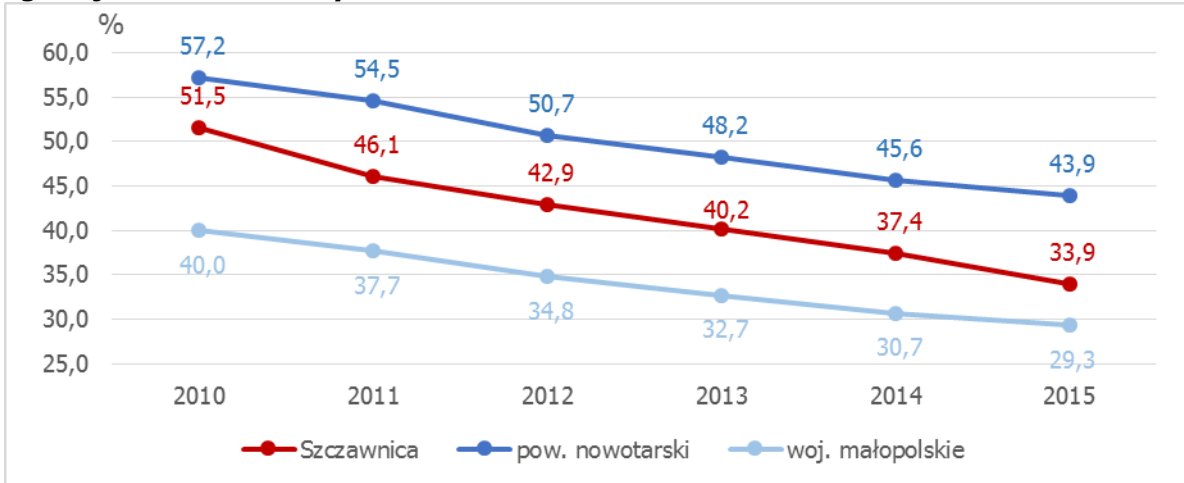
Wykres 12. Zasięg korzystania⁵ z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

⁵ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

- W przypadku wszystkich trzech analizowanych jednostek terytorialnych nastąpił spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci do lat 17 oraz spadek udziału dzieci w wieku do lat 17, które otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. Udział ten dla gminy Szczawnica w latach 2009-2014 był zawsze wyższy od kilku do kilkunastu punktów procentowych od średniej dla województwa, ale niższy niż dla powiatu.

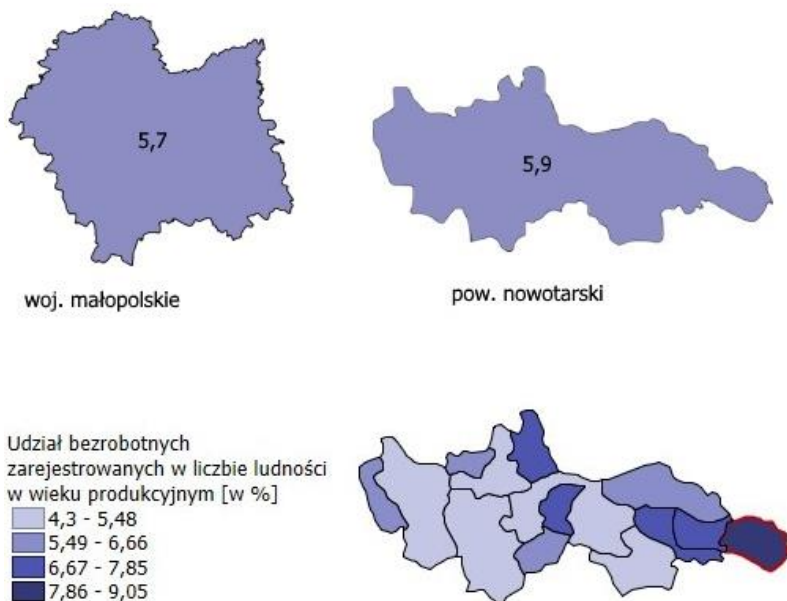
Wykres 13. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Od 2013 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym spadał. Podobnie prezentowała się sytuacja w porównywanych jednostkach. Inaczej niż w Małopolsce, a podobnie jak powiecie nowotarskim, mężczyźni stanowili nieznacznie licznější grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych.

Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2015 roku w gminie Szczawnica działała 1 biblioteka z siedzibą na obszarze miasta. Obiekt nie jest przystosowany dla potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W ostatnim roku liczba czytelników spadała, a wielkość księgozbioru

wzrastała, co oznacza rosnącą liczbę książek dostępnych dla jednego czytelnika. Jednocześnie mieszkańcy gminy Szczawnica mieli „lepszy” dostęp do księgozbioru od przeciętnego mieszkańca województwa i powiatu – na przestrzeni analizowanych lat liczba woluminów przypadających na 1 tys. ludności w gminie wahała się od 3,5 do 3,8 tys.

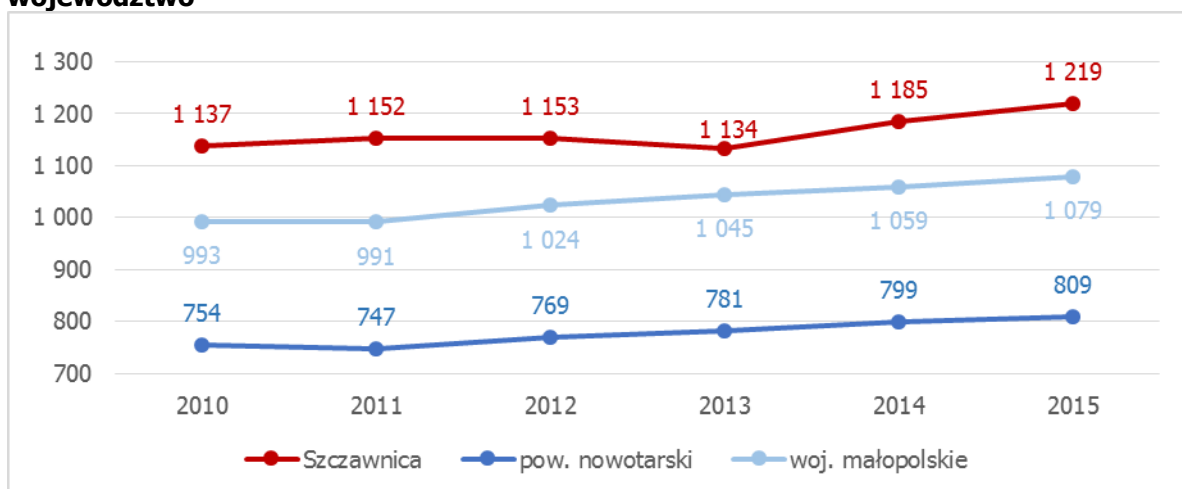
- Biblioteka w gminie dysponowała 4 komputerami, które były udostępnione do użytku czytelników, wszystkie komputery były podłączone do Internetu.

2.2. Zjawiska gospodarcze

Kolejnym obszarem, który został wytypowany do analizy zgodnie z *Ustawą*, jest obszar gospodarczy. Koncentruje się on na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Sytuacja gminy Szczawnica przedstawia się następująco:

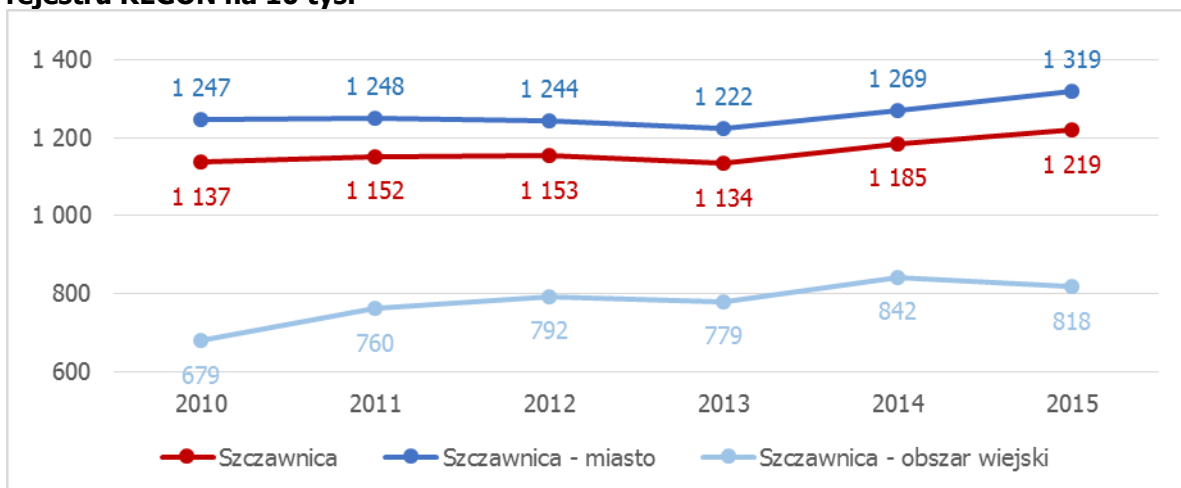
- W 2015 roku na terenie gminy do rejestru REGON były wpisane 902 podmioty gospodarcze – nastąpił wzrost w porównaniu z 2010 rokiem. Podobnie jak w województwie i odwrotnie niż w powiecie - więcej podmiotów swoją siedzibę miało w mieście (dla Szczawnicy 86,6%). Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w Sekcji I, w Dziale 55 – *zakwaterowanie* (270 podmiotów), a następnie w Sekcji G, w Dziale 47 – *sprzedaż detaliczna* (111 podmiotów). Pod względem wielkości dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 0-9 osób. W zbliżony sposób prezentowała się sytuacja w województwie tzn.: liczba podmiotów systematycznie rosła, przeważały podmioty z Sekcji G w Dziale 47 (druga w przypadku Szczawnicy) oraz o wielkości zatrudnienia 0-9 osób. W powiecie natomiast dominowały podmioty z Sekcji G Dział 47 – *roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków*. Należy również zwrócić uwagę, że struktura podmiotów gospodarczych pod względem PKD 2007 nieco różni się na terenach miejskich i wiejskich. W mieście dominują sekcje związane z zakwaterowaniem i handlem, na wsi najczęściej podmiotów było zarejestrowanych w Sekcja F Dział 41 – *roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków*. Turystyczny charakter gminy podkreśla przewaga podmiotów w Sekcji I Działu 55 – *zakwaterowanie*. W całym badanym okresie w porównaniu z województwem i powiatem, w gminie Szczawnica wskaźnik przedsiębiorczości przyjmował wyższe wartości. We wszystkich analizowanych jednostkach większą przedsiębiorczością odznaczyli się mieszkańcy miast.

Wykres 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

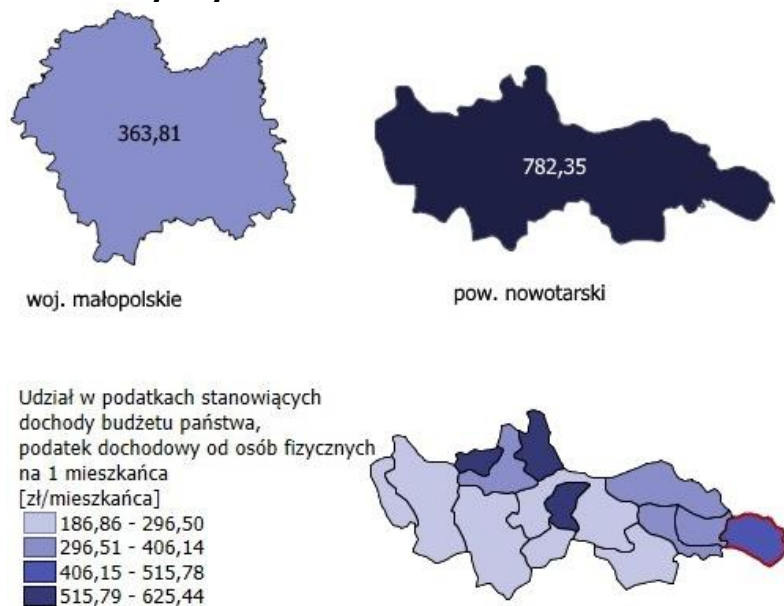
Wykres 15. Wewnątrzgminne zróżnicowanie w zakresie liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Ze względu na brak dostępnych danych przedstawiających wprost kondycję finansową mieszkańców gmin, do analizy wykorzystana została informacja o podatku dochodowym od osób fizycznych⁶, która jest pochodną przychodów mieszkańców.

Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2015 roku

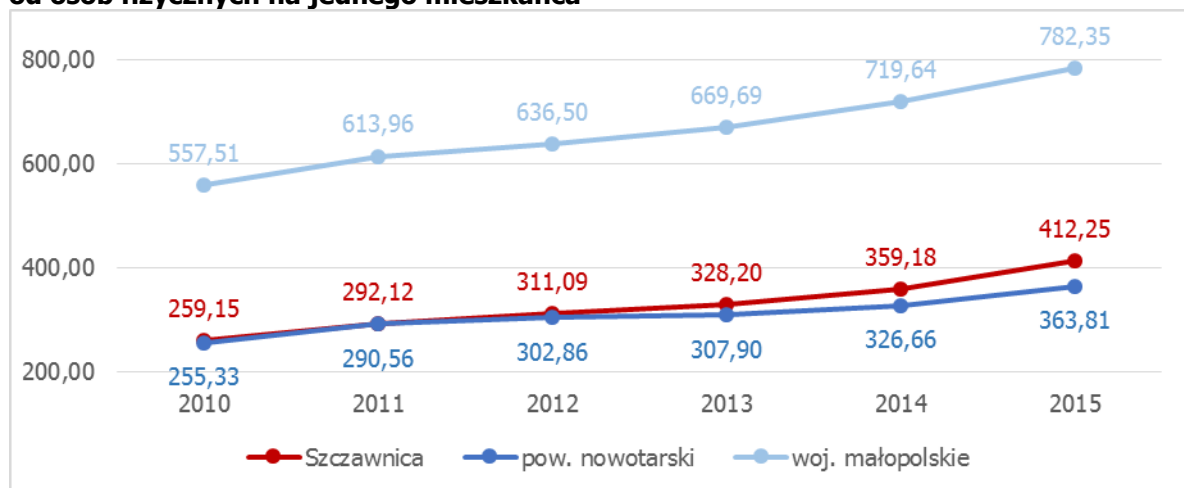

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2015 roku pozycja ta w dochodach własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 540,06 zł, przy średniej dla gmin w powiecie 412,25 zł, natomiast przeciętna dla gmin w Małopolsce⁷ była blisko 2 razy większa.

⁶ Pozycja z dochodów własnych gmin – udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT).

⁷ z miastami na prawach powiatów.

Wykres 16. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych na jednego mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.3. Zjawiska środowiskowe

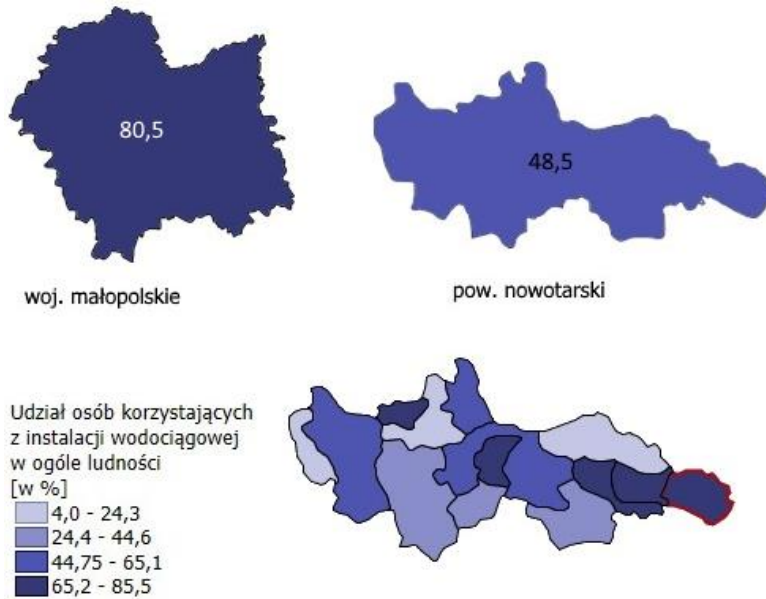
Kolejnym obszarem zdefiniowanym w *Ustawie* i *Wytycznych*, w którym należy badać zjawiska kryzysowe, są kwestie związane z jakością środowiska. Obszar ten powiązany jest ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. Podstawowe dane dotyczące tego obszaru są następujące:

- Na terenie gminy Szczawnica znajdują się: rezerwaty przyrody, parki narodowe i krajobrazowe oraz obszar chronionego krajobrazu, łącznie obszary prawnie chronione zajmują 100% powierzchni gminy.
- Na terenie gminy znajduje się 6 obszarów Natura 2000: Małe Pieniny PLH 120025, Ostoja Popradzka PLH 120019, Ostoja Popradzka PL159, Pieniny PLH 120013, Podkowce w Szczawnicy PLH 120037, Środkowy Dunajec z dopływami PLH 120088.
- W 2015 roku w gminie działała 1 komunalna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów (miasto), która obsługuje 82,7% ludności, czyli o 35,2 punktu procentowego więcej niż w przypadku tego udziału dla powiatu i 33,6 punktu procentowego więcej niż odsetek ten wynosi dla województwa. W podziale gminy na obszar miejski i wiejski, sytuacja w 2015 roku prezentowała się następująco:
  - obszar miejski: Szczawnica – 99,4%, województwo – 95,0%, powiat – 91,3%,
  - obszar wiejski: Szczawnica – 93,6%, województwo – 36,0%, powiat – 52,2%.
- W 2015 roku 67,9% powierzchni gminy stanowiły lasy, dla województwa wskaźnik ten wynosił 28,7%, a dla powiatu 37,2%.

2.4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

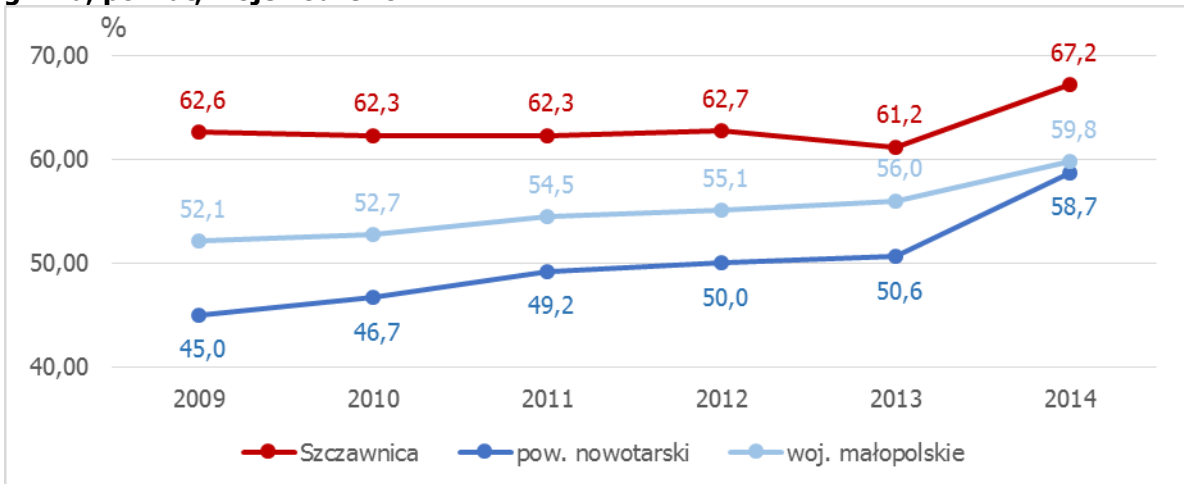
Czwartym z wytypowanych obszarów są zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, które charakteryzują: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury, dostęp i jakość podstawowych usług, dostępność komunikacyjna:

- W 2014 roku udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności wynosił 73,5%, natomiast wartość tego wskaźnika dla Małopolski wynosiła 80,5%, a dla powiatu nowotarskiego 48,5%. W podziale gminy na obszar miejski i wiejski, sytuacja w 2014 roku prezentowała się następująco:
  - obszar miejski: Szczawnica – 91,5%, województwo – 95,1%, powiat – 78,6%,
  - obszar wiejski: Szczawnica – 0,4%, województwo – 66,7%, powiat – 37,0%.

Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej ludności w 2014 roku

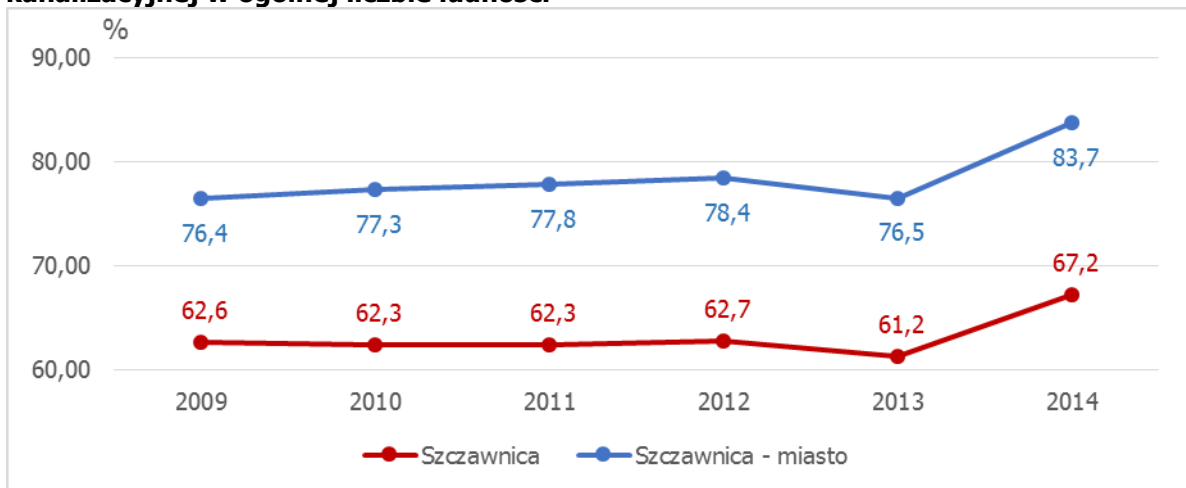
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km² od roku 2009 systematycznie rosła do poziomu 21,5 km na km². W województwie wartość tego wskaźnika wynosiła 89,0 km na km², a w powiecie 72,1 km na km² również rosnąc od 2009 roku. Udział mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 67,2% (59,8% województwo, 58,7% powiat) i wzrósł w porównaniu z 2009 rokiem o 4,6 punktu procentowego. W tym samym czasie w powiecie odnotowano wzrost o 13,7 punktów procentowych, a w województwie o 7,7 punktów procentowych. Na obszarach wiejskich gminy Szczawnica statystyka GUSowska nie notuje istnienia sieci kanalizacyjnej⁸.

Wykres 17. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

⁸ W BDL przypis „wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe”

Wykres 18. Wewnątrzgminne zróżnicowanie w zakresie liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.5. Zjawiska techniczne

- W gminie było 2 607 mieszkań w 1 782 budynkach mieszkalnych (wzrost od 2009 r.). Na jedno mieszkanie w całej gminie przypadały 2,84 osoby, w tym na obszarze miejskim 2,79 osoby, a wiejskim 3,07 osób. Ponad 81% zasobów mieszkaniowych znajdowało się na terenie miasta. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 86,9 m², czyli 30,6 m² na osobę. Mieszkania na obszarze miejskim były mniejsze o 1,8 m², a na terenie wiejskim większe o 7,9 m² od średniej. W 2015 roku gmina dysponowała 10 mieszkaniami socjalnymi; wszystkie znajdowały się na terenie miasta.
- W październiku 2015 roku do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego wpisane były następujące obiekty w gminie Szczawnica:
  - kaplica pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej, ul. Park Dolny;
  - kaplica pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny, ul. Park Górny;
  - cmentarz parafialny (stary), ul. Główna;
  - kaplica grobowa Szalayów;
  - willa „Pod Bogurodzicą”, pl. Dietla;
  - willa „Stara Kancelaria”, pl. Dietla 3;
  - willa „Danusia”, pl. Dietla 5;
  - willa „Pałac”, pl. Dietla 7;
  - willa „Holenderka”, pl. Dietla 8;
  - willa „Nad Zdrojami”;
  - willa „Szwajcarka”, pl. Dietla 10;
  - willa „Marta”, ul. Manifestu Lipcowego 18;
  - dom, ul. Manifestu Lipcowego 25;
  - altana muzyczna, ul. Park Dolny;
  - altana widokowa, ul. Park Dolny;
  - sanatorium „Modrzewie”, ul. Park Górny;
  - sanatorium „Pod Batorym”, ul. Park Górny 13;
  - inhalatorium, ul. Park Górny;
  - willa „Alma”, ul. Park Górny 4;
  - willa „Palma I”, ul. Park Górny 14;
  - willa „Palma II” (d. „Magdalenka”), ul. Park Górny 15;
  - pensjonat „Szalay II”, ul. Jana Wiktora 12;
  - pensjonat „Hotel Narodowy”, obecnie „Szalay I” ul. Jana Wiktora 16;
  - altana zdroju „Waleria”, ul. Zdrojowa;

- o willa „Limba”, ul. Zdrojowa 21;
- o altana muzyczna, ul. Park Dolny;
- o cerkiew greko-katolicka pod wezwaniem św. Jana Chryzostoma, obecnie kościół filii rzymsko-katolickiej pod wezwaniem św. Jana, cmentarz przykościelny, ogrodzenie;
- o cerkiew greko-katolicka., obecnie kościół rzymsko-katolickiej parafii pod wezwaniem Matki Boskiej Pośredniczki Łaski, dzwonnica, cmentarz cerkiewny.

2.6. Pozycja rozwojowa gminy Szczawnica na tle powiatu i województwa

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2015 roku

Wskaźnik	Szczawnica	woj. małopolskie	powiat nowotarski
Gęstość zaludnienia	84	222	129
Współczynnik obciążenia demograficznego	60,9	60,1	59,2
Kobiety na 100 mężczyzn	107	106	104
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	-2,4	1,0	2,2
Saldo migracji na pobyt stały na 1 tys. ludności ⁹	-2,3	0,9	0,6
Współczynnik skolaryzacji brutto – szkoły podstawowe	83,51	88,87	88,48
Współczynnik skolaryzacji brutto – szkoły gimnazjalne	67,46	97,29	93,98
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	1,45	1,11	1,58
Porady lekarskie ogółem na 1 mieszkańca	2,7	4,0	3,2
Ludność na 1 aptekę (w tys.)	2,5	3,0	3,5
Zasięg korzystania z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego (%) ¹⁰	6,7	6,1	5,8
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	33,9	43,9	43,9
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (w tys.)	7,4	4,4	3,4
Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności	3 777,8	3 271,4	3 584,8
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności	212	197	171
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	13,2	15,0	13,1
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	9,0	5,7	5,9
Udział pracujących mężczyzn na terenie gminy	36,7	48,8	43,2
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 219	1 079	809
Lesistość ¹¹	67,9	28,7	37,2
Udział ludności korzystającej z oczyszczalni w ludności ogółem	98,2	64,6	63,0
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności – wodociąg ⁹	73,5	80,5	48,5
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności – kanalizacja ⁹	67,2	59,8	58,7
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km ² ⁹	21,5	89,0	72,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	86,9	78,0	92,1

⁹ Dane dla 2014 roku

¹⁰ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

¹¹ Wskaźnik lesistości (lesistość) – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	30,6	26,5	25,4
Mieszkania na 1 000 mieszkańców	352,2	339,2	275,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

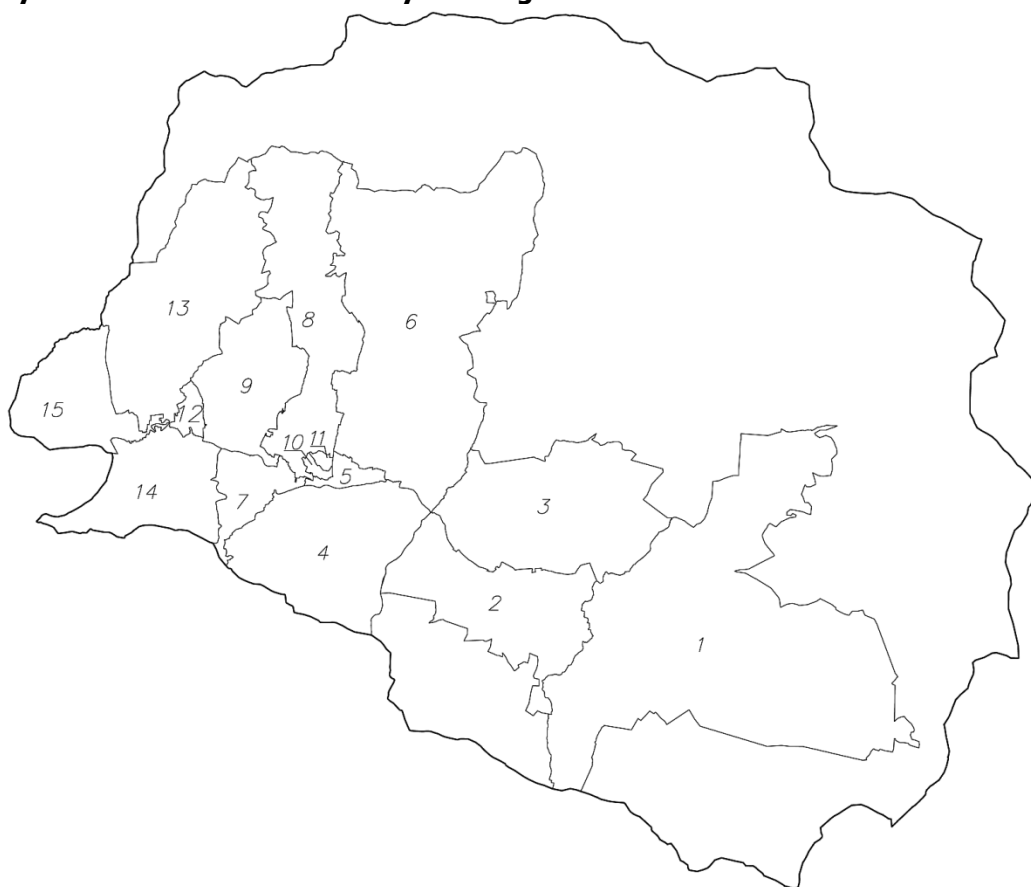
Jeżeli wskaźnik negatywnie odbiega od średniej dla województwa małopolskiego jest zaznaczany kolorem czerwonym.

3. METODOLOGIA WYBORU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano diagnozę, która została przeprowadzona na podstawie wiarygodnych i mierzalnych danych pozyskanych z: Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy i jednostek organizacyjnych m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawnicy, Biblioteki Publicznej w Szczawnicy, Straży Miejskiej w Szczawnicy, a także Komendy Powiatowej Policji w Nowym Targu, OSP z terenu gminy, Głównego Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Nowym Targu.

Dla przestrzennego określenia problemów i potencjałów gminy wyznaczono **jednostki urbanistyczne** zgodne z okręgami wyborczymi. Jest to podział naturalny dla mieszkańców gminy, obejmuje tereny zamieszkałe, mające podobną charakterystykę i zbliżoną liczbę ludności. Podział ten umożliwia przeprowadzenie analizy różnicowania wewnątrzgminnego.

Rysunek 7. Jednostki urbanistyczne w gminie Szczawnica

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 8. Granice jednostek urbanistycznych

Numer jednostki	Granice jednostki urbanistycznej	Nazwa jednostki urbanistycznej w dalszej części dokumentacji
1	ulice: Biała Woda, Czarna Woda, Kościelna, Pod Homolami, Zaskalskie	Jaworki
2	ulice: Berech, Cieśliska, Łemkowska	Szlachtowa II
3	ulice: Jana Pawła II, Kąty, Lipowa, Sielska, Słona Młaka, Wspólna	Szlachtowa I
4	ulice: Szlachtowska, Maćka z za Ławy	Szczawnica Wyżna IV
5	ulice: Brzeg, Samorody, Sopotnica do nr 20	Szczawnica Wyżna III

6	ulice: Gabańka, Kunie, Niterberg, Partyzantów, Sopotnicka od nr 21 do końca, Staszowa	Szczawnica Wyżna II
7	ulice: Szalaya od nr 51 do końca, Zawodzie	Szczawnica Wyżna I
8	ulice: Aleja 1 Maja, Połoniny, Park Górny, Św. Krzyża, Bereśnik, Jana Wiktora	Szczawnica centrum I
9	ulice: Języki, Kowalczyk, Główna do nr 30, Park Dolny, Plac Dietla, Szalaya do nr 50, Zdrojowa	Szczawnica centrum II
10	ulice: Osiedle XX-lecia	Osiedle XX-lecia
11	ulice: Osiedle Połoniny	Osiedle Połoniny
12	ul.: Aleja Parkowa, Kwiatowa, Ogrodowa, Zielona, Główna od nr 31 do nr 100	Szczawnica Niżna IV
13	ulice: Pod Sadami, Skotnicka, Średniak, Wygon	Szczawnica Niżna III
14	ulice: Flisacka, Pienińska, Nad Grajcarciem, Groń, Zyblikiewicza	Szczawnica Niżna II
15	ulice: Główna od nr 101 do końca, Słoneczna, Widok	Szczawnica Niżna I

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne znaczenie dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych. Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne takie jak: zakres korzystania z pomocy społecznej, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, niewielka dostępność podstawowych usług w dziedzinie oświaty, zdrowia, kultury.

W celu wskazania obszarów wymagających rewitalizacji, na podstawie szeregu wskaźników opisujących problemy społeczne zbudowano tak zwany **wskaźnik syntetyczny**.

Pierwszym etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest normalizacja zmiennych w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali tzw. skali niemianowanej, czyli nie związanej z jednostką miary. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń, ponieważ dzięki niemu różne rozpiętości zmiennych nie będą sztucznie nadawały wagi czynnikom przyjmującym wartość z wyższych przedziałów. W trakcie normalizacji zmiennych przekształcono również destymulanty w stymulanty. Jako stymulanty, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość występowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba przedsiębiorstw na 1 000 mieszkańców). Obliczeń dokonano według następujących wzorów:

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min\{x_{ij}\}}{\max\{x_{ij}\} - \min\{x_{ij}\}} \text{ dla stymulant}$$

$$Z_{ij} = \frac{\max\{x_{ij}\} - x_{ij}}{\max\{x_{ij}\} - \min\{x_{ij}\}} \text{ dla destymulant}$$

gdzie:

X_{ij} – to wartość i -tego obszaru (np. sołectwo) dla j -tej zmiennej,

Z_{ij} – to zmienna po normalizacji.

Syntetyczną miarę, odzwierciedlającą sytuację obszarów w poszczególnych zakresach, utworzono przy użyciu metody sum standaryzowanych. Metoda sum standaryzowanych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego, zgodnego ze wzorem:

$$S_i = \sum_{j=1}^k Z_{ij} \quad i = 1, \dots, n$$

Wskaźnik sum standaryzowanych został skonstruowany na bazie wskaźników cząstkowych zaprezentowanych w rozdziale 3. Wskaźniki cząstkowe zsumowano, wszystkie wskaźniki cząstkowe pozostawione w modelu miały tę samą wagę równą 1. W wyniku analizy ankiety przeprowadzonej

wśród mieszkańców gminy oraz wskazań z warsztatów rewitalizacyjnych czterem wskaźnikom przyznano wagę 3: liczbie klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, liczbie osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej, liczbie klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności oraz wskaźnikowi obciążenia demograficznego.

Dla każdego obliczonego dla danej jednostki urbanistycznej wskaźnika syntetycznego, zasadniczo daną referencyjną jest średni wskaźnik sum standaryzowanych dla całej gminy, obliczony jako średnia arytmetyczna wskaźników syntetycznych dla jednostek urbanistycznych.

Najwyższe wartości obliczonego wskaźnika sumarycznego oznaczają największą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na tych obszarach. Za obszar objęty kryzysem społecznym uznano wszystkie jednostki, w których wartość wskaźnika sumarycznego była wyższa niż zmienna referencyjna, w tym przypadku wartość średnia wskaźnika syntetycznego dla zjawisk społecznych.

Jednostki urbanistyczne, dla których **społeczny** wskaźnik syntetyczny będzie wyższy niż wartości średnie dla gmin, mogą być potencjalnie uznane za zdegradowane pod warunkiem występowania w nich dodatkowo co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk techniczno-środowiskowych:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- technicznych – w szczególności złego stanu obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, przede wszystkim w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Analizy zjawisk techniczno-środowiskowych dokonano w oparciu o: czynniki techniczne, środowisko gospodarcze, przestrzenne i przyrodnicze. Analogicznie, jak w przypadku zjawisk społecznych, został skonstruowany wskaźnik syntetyczny, a wskaźniki cząstkowe, poddano standaryzacji. Otrzymano sumaryczny wskaźnik czynników techniczno-środowiskowych, który określał koncentrację zjawisk negatywnych.

Ostatnim etapem diagnozy było wskazanie obszarów zdegradowanych, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych, a dodatkowo w analizowanych czynnikach techniczno-środowiskowych wykazują nagromadzenie negatywnych cech. Na bazie wcześniej obliczonych wskaźników sum standaryzowanych skonstruowano **wskaźnik degradacji obszaru**, wyliczony jako suma dwóch wcześniej uzyskanych wskaźników.

4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE, GOSPODARCZE, PRZESTRZENNE, ŚRODOWISKOWE I INFRASTRUKTURALNE JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest analiza czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych gminy Szczawnica i wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy. Analizy dokonano zgodnie z zaleceniami wynikającymi z *Ustawy rewitalizacyjnej*, to znaczy w pierwszej kolejności dokonano pogłębionej analizy zjawisk społecznych, w tym w szczególności związanych z poziomem bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji, niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym czy kulturalnym. Ponadto przeanalizowano zjawiska techniczno-środowiskowe (gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i techniczno-środowiskowe). Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych z jednoczesnym występowaniem jednego lub więcej negatywnych zjawisk w pozostałych obszarach pozwoliła wskazać i wyznaczyć obszary o największej kumulacji zjawisk kryzysowych.

4.1. Diagnoza zjawisk społecznych

Diagnoza uwarunkowań społecznych w gminie Szczawnica opierała się na zestawie wskaźników dotyczących:

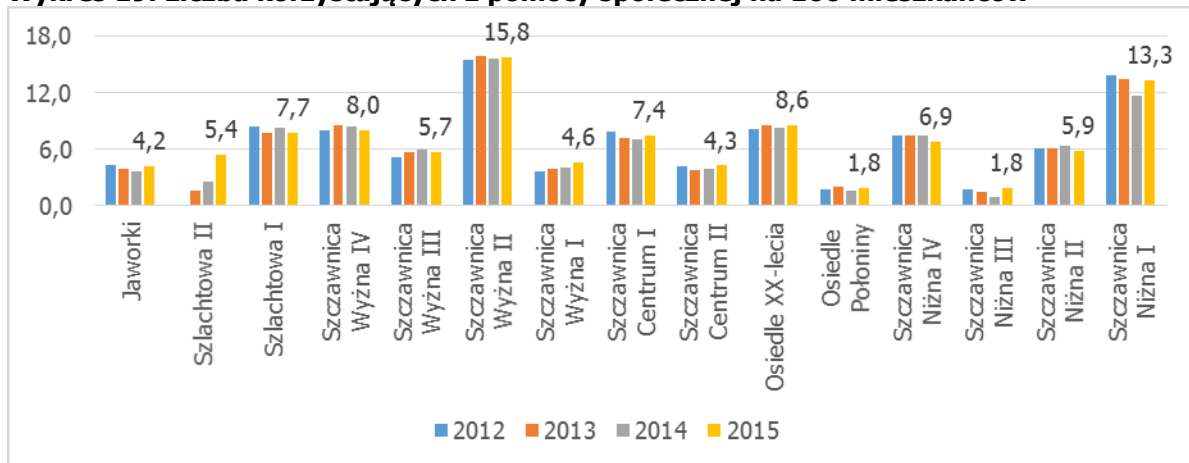
- czynników społecznych;
- czynników bezpieczeństwa;
- czynników demograficznych;
- aktywności mieszkańców.

4.1.1. Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Gminny Ośrodek Pomoc Społecznej w Szczawnicy udostępnił 12 wskaźników informujących o liczbie osób korzystających ze wsparcia w poszczególnych jednostkach urbanistycznych gminy. Do analizy zostało wykorzystanych 10, które najlepiej opisują sytuację społeczną w Szczawnicy. Diagnoza uwzględniała wpływ wszystkich zmiennych, natomiast komentarz analityczny koncentruje się na kluczowych wskaźnikach z zakresu pomocy społecznej oraz dodatkowo na informacji o mieszkaniach socjalnych.

W latach 2012-2015 liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 0,0 do 15,89. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na jednego mieszkańca mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno-bytową ludności danej jednostki urbanistycznej. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniały się następujące jednostki: Szczawnica Wyżna II oraz Szczawnica Niżna I.

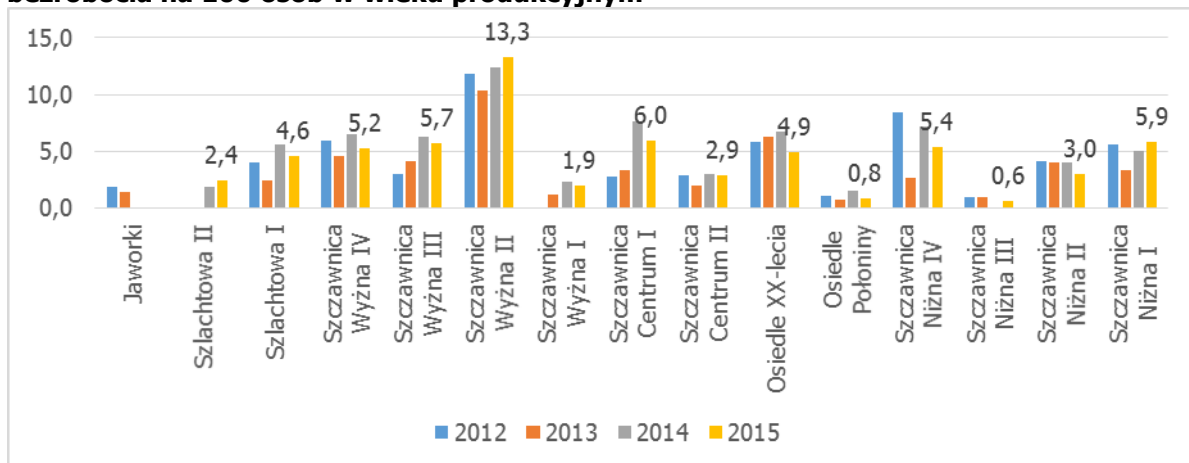

Wykres 19. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawnicy

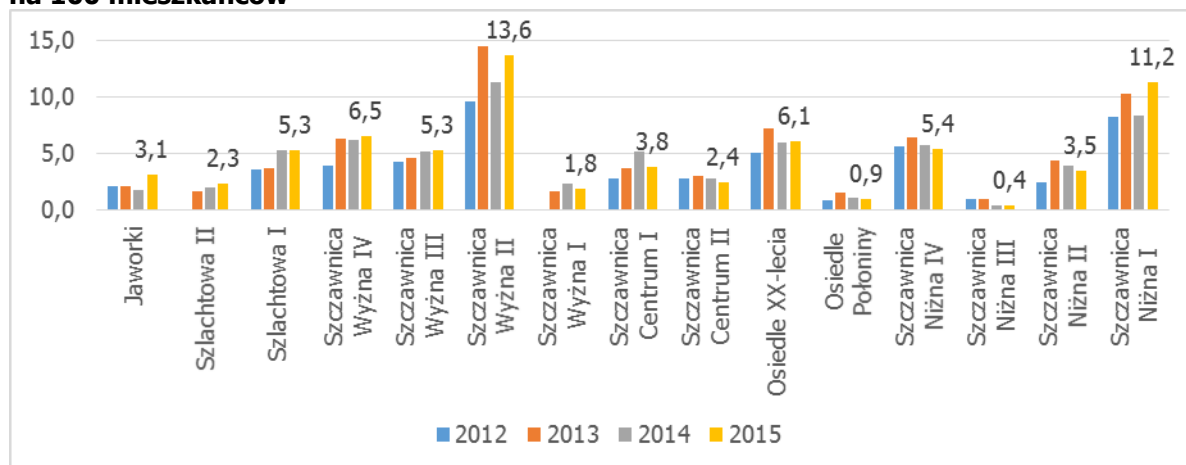
Jednocześnie należy podkreślić, iż w odniesieniu do całej gminy najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie i ubóstwo. Dodatkowo zjawiska takie jak bezrobocie, wielodzietność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych były bardzo mocno podkreślane w trakcie konsultacji społecznych, jako szczególnie uciążliwe i negatywnie rzucające na kondycję społeczną. Natomiast najrzadziej powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Szczawnica jest alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc oraz niebieska karta. Co nie oznacza, że te zjawiska nie występują.

Osoby mające status bezrobotnych nie są w stanie zapewnić gospodarstwu stałego źródła dochodu z pracy zarobkowej, co może przekładać się na kondycję finansową wszystkich członków danego gospodarstwa domowego. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2012-2015 największą wartość tego wskaźnika odnotowano w Szczawnicy Wyżnej II. Zaś w badanym okresie dla całego obszaru wskaźnik przyjmował wartości od 0 do 13,28.

Wykres 20. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym

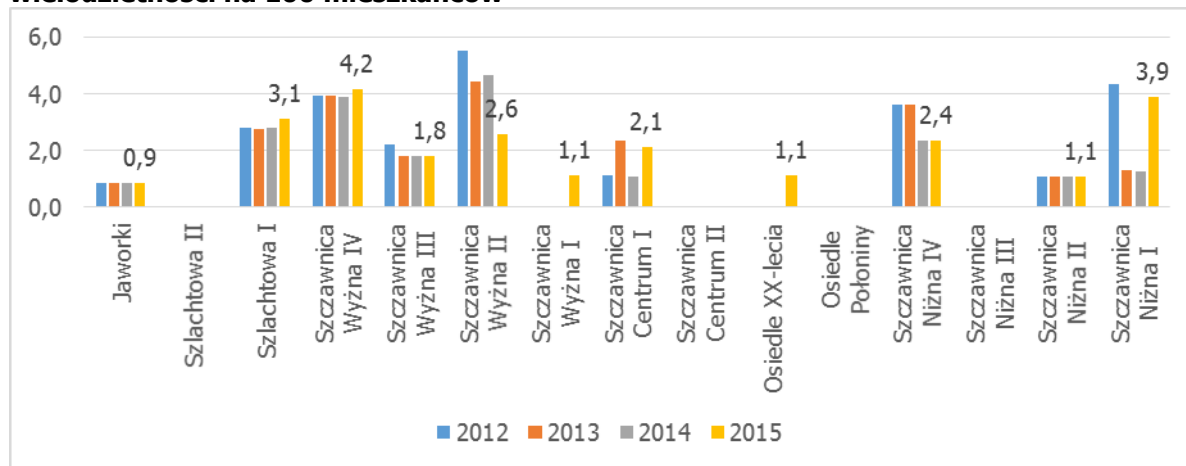
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawnicy

Ubóstwo jest pojęciem związanym z niemożliwością zaspokojenia podstawowych potrzeb egzystencjalnych, w przypadkach skrajnego ubóstwa może wystąpić biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. W latach 2012-2015 liczba korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców przyjmowała wartości od 0,0 do 13,64. W całym badanym okresie najwyższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w jednostkach: Szczawnica Wyżna II, Szczawnica Niżna I oraz Szczawnica Wyżna IV.

Wykres 21. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawnicy

Ustawa o świadczeniach rodzinnych z 2003 r. określa rodzinę wielodzietną, jako rodzinę, w której co najmniej 3 dzieci pozostaje na utrzymaniu rodziców, uszczuplając w ten sposób dochód rozporządzalny na jedną osobę. Największym problemem rodzin wielodzietnych jest najczęściej niski dochód i zła sytuacja materialno-bytowa. W przypadku liczby osób korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców w latach 2012-2015 największą wartość tego wskaźnika odnotowano w jednostkach: Szczawnica Wyżna II, Szczawnica Wyżna IV, Szczawnica Niżna IV oraz Szlachtowa I. Natomiast w badanym okresie, dla całego obszaru, wskaźnik ten przyjmował wartości od 0,0 do 5,52.

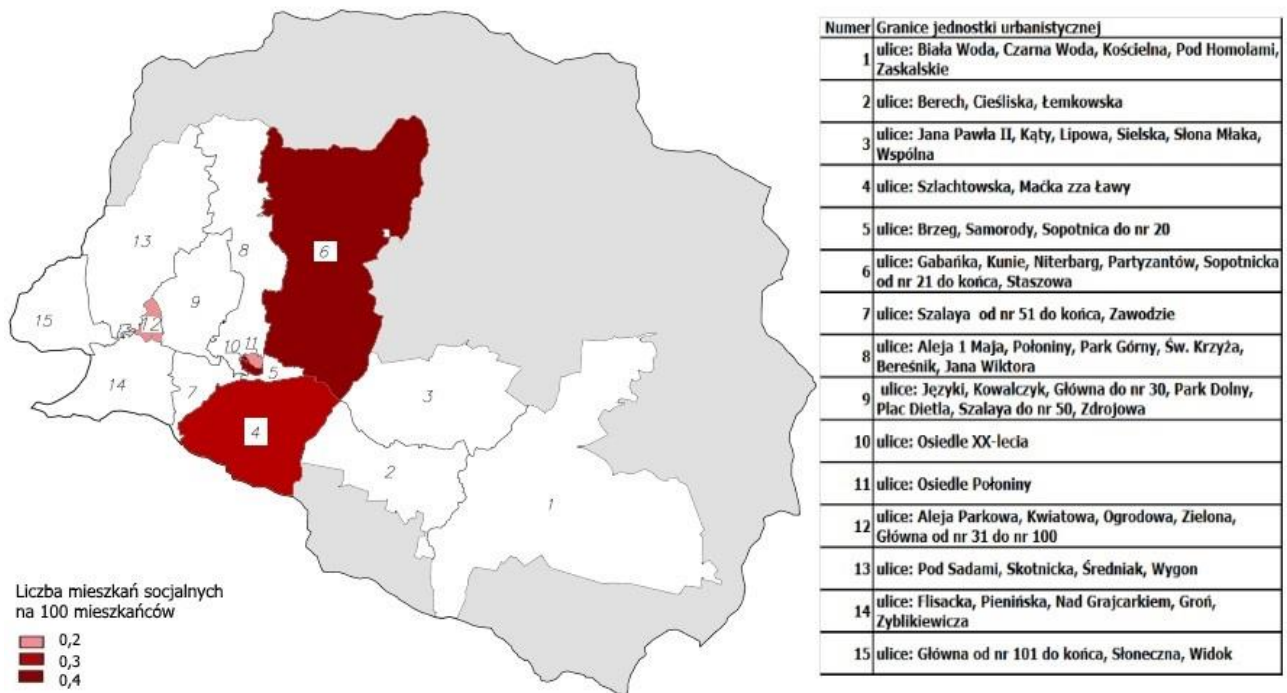
Wykres 22. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawnicy

W przypadku przyznania przez sąd – mieszkańcy gminy, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej i mieszkaniowej – mieszkania socjalnego, obowiązek zapewnienia lokalu mieszkaniowego spoczywa na gminie zamieszkania tej osoby. Mieszkanie socjalne jest lokalem wynajmowanym po przystępnej cenie głównie przez urzędy gmin. Czynnosc za takie lokum jest kilkukrotnie mniejszy niż za mieszkanie o podobnej wielkości wynajmowane przez agencję mieszkaniową lub od prywatnego właściciela. Wysokość czynszu uzależniona jest od tego, ile właściciel musi wydać, by dostarczyć mieszkańcom wszystkich niezbędnych usług. Utrzymywanie przez gminę mieszkań socjalnych jest dodatkowym obciążeniem budżetu. Wskaźnik dotyczący lokali socjalnych jest ostatnim analizowanym z grupy czynników związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W 2015 roku najwyższe wartości wskaźnika dotyczącego liczby

mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców odnotowano dla Osiedla XX-lecia oraz Szczawnicy Wyżnej II.

Wykres 23. Liczba mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

Tabela 2. Wskaźniki z zakresu społecznego

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Jaworki	4,34	3,99	3,64	4,20	0,35	0,35	0,35	0,35	2,78	0,00	1,39	1,92
Szlachtowa II	0,00	1,67	2,55	5,37	0,00	0,56	0,57	0,56	0,00	1,67	1,13	2,26
Szlachtowa I	8,38	7,79	8,24	7,69	0,00	0,00	0,19	0,18	2,23	2,78	3,56	2,75
Szczawnica Wyżna IV	7,99	8,60	8,43	8,02	1,06	0,90	0,75	0,15	3,47	4,83	4,07	4,16
Szczawnica Wyżna III	5,14	5,68	6,01	5,68	2,02	2,01	1,82	1,83	2,75	3,48	3,28	2,93
Szczawnica Wyżna II	15,50	15,89	15,68	15,80	1,70	1,69	1,69	1,73	9,55	9,75	6,99	8,01
Szczawnica Wyżna I	3,66	3,94	4,07	4,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	1,16	2,04	2,28
Szczawnica Centrum I	7,94	7,25	7,05	7,43	0,00	0,00	0,00	0,21	2,04	1,92	2,35	2,97
Szczawnica Centrum II	4,22	3,81	3,98	4,28	0,40	0,40	0,40	0,41	2,61	1,20	1,79	2,24
Osiedle XX-lecia	8,16	8,52	8,22	8,59	0,74	0,37	0,75	0,57	4,82	4,81	4,30	4,20
Osiedle Połoniny	1,74	1,96	1,56	1,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,87	0,65	0,45	0,69
Szczawnica Niżna IV	7,49	7,49	7,45	6,85	0,43	0,43	0,43	0,43	5,14	5,14	3,19	3,85
Szczawnica Niżna III	1,80	1,44	0,90	1,83	0,00	0,00	0,00	0,00	1,08	0,72	0,00	0,37
Szczawnica Niżna II	6,09	6,07	6,33	5,87	1,74	1,74	1,75	1,74	3,70	3,69	3,06	3,26
Szczawnica Niżna I	13,88	13,40	11,65	13,32	1,03	1,29	1,77	1,04	10,28	7,22	6,08	6,27

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby na 100 mieszkańców			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Jaworki	1,86	1,34	0,00	0,00	1,39	0,69	1,04	0,70	1,74	0,69	1,39	1,05

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby na 100 mieszkańców			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Szlachtowa II	0,00	0,00	1,86	2,44	0,00	0,00	0,28	0,28	0,00	0,00	0,28	0,28
Szlachtowa I	4,00	2,40	5,52	4,59	0,00	1,11	0,75	0,37	1,49	1,67	1,50	0,73
Szczawnica Wyżna IV	5,91	4,61	6,54	5,18	3,32	1,66	1,81	2,08	3,77	2,11	2,11	2,38
Szczawnica Wyżna III	3,00	4,14	6,27	5,69	2,57	2,20	2,73	2,38	2,94	2,93	2,73	3,30
Szczawnica Wyżna II	11,76	10,33	12,36	13,28	4,03	3,18	3,81	4,55	7,64	3,81	4,24	4,98
Szczawnica Wyżna I	0,00	1,14	2,25	1,95	0,23	0,46	1,13	0,91	0,23	0,93	1,13	1,37
Szczawnica Centrum I	2,72	3,31	7,61	5,97	1,13	0,85	2,56	2,34	1,59	1,71	2,99	2,97
Szczawnica Centrum II	2,90	1,97	3,01	2,86	1,61	1,40	0,99	0,81	1,81	1,60	0,99	1,22
Osiedle XX-lecia	5,78	6,23	6,69	4,92	4,27	1,85	1,87	2,29	4,45	2,22	1,87	2,86
Osiedle Połoniny	1,04	0,73	1,52	0,80	0,65	0,00	0,45	0,69	1,08	0,44	0,45	0,92
Szczawnica Niżna IV	8,46	2,63	7,17	5,36	4,71	1,71	3,19	2,78	4,71	2,36	3,19	3,43
Szczawnica Niżna III	0,90	0,90	0,00	0,57	0,72	0,36	0,36	0,37	0,72	0,72	0,36	0,73
Szczawnica Niżna II	4,07	4,04	4,04	2,95	1,30	0,87	1,31	1,52	1,74	1,30	1,31	1,74
Szczawnica Niżna I	5,56	3,27	4,98	5,86	6,43	3,09	3,04	3,39	8,48	3,09	4,30	4,96

Jednostka urbanistyczna	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Jaworki	0,00	0,00	0,00	0,00	1,39	1,39	0,35	1,75	2,08	2,08	1,73	3,15
Szlachtowa II	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,26	0,00	1,67	1,98	2,26
Szlachtowa I	1,30	1,30	2,81	2,93	0,00	0,74	2,06	1,28	3,54	3,71	5,24	5,31
Szczawnica Wyżna IV	1,36	1,36	1,36	2,82	0,30	0,30	0,90	0,89	3,92	6,33	6,17	6,54
Szczawnica Wyżna III	0,00	0,00	0,00	0,00	1,28	1,28	1,64	1,28	4,22	4,58	5,10	5,31
Szczawnica Wyżna II	1,27	1,27	1,27	2,60	3,82	3,81	2,54	0,87	9,55	14,41	11,23	13,64
Szczawnica Wyżna I	0,00	0,00	0,00	0,00	1,37	1,39	0,00	0,00	0,00	1,62	2,26	1,83
Szczawnica Centrum I	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,07	3,21	2,12	2,72	3,62	5,13	3,82
Szczawnica Centrum II	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	2,61	1,99	0,00	2,81	3,01	2,78	2,44
Osiedle XX-lecia	0,93	0,93	0,00	1,15	0,00	0,00	0,00	0,00	5,01	7,22	5,98	6,11
Osiedle Połoniny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,87	1,53	1,12	0,92
Szczawnica Niżna IV	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,07	1,06	0,00	5,57	6,42	5,74	5,35
Szczawnica Niżna III	0,00	0,00	0,00	0,00	1,08	1,08	0,72	1,65	0,90	0,90	0,36	0,37
Szczawnica Niżna II	0,65	0,65	0,00	0,00	0,00	0,87	3,28	4,57	2,39	4,34	3,93	3,48
Szczawnica Niżna I	1,29	1,29	0,00	4,44	0,00	1,55	3,29	3,13	8,23	10,31	8,35	11,23

Jednostka urbanistyczna	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wieloletniej bezrobocia na 100 mieszkańców				Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 mieszkańców w wieku poprodukcyjnym				Liczba osób objętych niebieską kartą na 100 mieszkańców			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Jaworki	0,87	0,87	0,87	0,87	1,10	1,06	1,16	1,10	0,78	0,78	0,26	1,22
Szlachtowa II	0,00	0,00	0,00	0,00	1,82	1,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,41
Szlachtowa I	2,79	2,78	2,81	3,11	1,28	1,43	1,37	1,23	0,00	0,46	1,22	0,73
Szczawnica Wyżna IV	3,92	3,92	3,92	4,16	2,78	2,72	1,99	2,11	0,23	0,23	0,53	0,52
Szczawnica Wyżna III	2,20	1,83	1,82	1,83	1,94	2,04	2,00	1,04	0,83	0,82	1,09	0,82
Szczawnica Wyżna II	5,52	4,45	4,66	2,60	1,00	0,99	0,00	0,00	2,34	2,33	1,59	0,54
Szczawnica Wyżna I	0,00	0,00	0,00	1,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,80	0,81	0,00	0,00
Szczawnica Centrum I	1,13	2,35	1,07	2,12	1,10	1,09	0,00	0,00	0,00	0,64	2,03	1,38
Szczawnica Centrum II	0,00	0,00	0,00	0,00	1,65	1,57	0,79	0,75	0,60	1,70	1,39	0,00
Osiedle XX-lecia	0,00	0,00	0,00	1,15	4,72	2,96	2,13	2,10	0,00	0,00	0,00	0,00
Osiedle Połoniny	0,00	0,00	0,00	0,00	1,90	1,67	1,59	1,53	0,00	0,00	0,00	0,00
Szczawnica Niżna IV	3,64	3,64	2,34	2,36	3,94	4,13	4,88	5,56	0,00	0,75	0,74	0,00

Szczawnica Niżna III	0,00	0,00	0,00	0,00	0,88	0,88	0,00	0,00	0,63	0,63	0,45	1,01
Szczawnica Niżna II	1,09	1,08	1,09	1,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,54	2,07	2,93
Szczawnica Niżna I	4,37	1,29	1,27	3,92	5,00	5,80	5,26	5,97	0,00	1,03	2,03	1,83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawnicy

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców
	2015
Jaworki	0,00
Szlachtowa II	0,00
Szlachtowa I	0,00
Szczawnica Wyżna IV	0,30
Szczawnica Wyżna III	0,00
Szczawnica Wyżna II	0,43
Szczawnica Wyżna I	0,00
Szczawnica Centrum I	0,00
Szczawnica Centrum II	0,00
Osiedle XX-lecia	0,38
Osiedle Połoniny	0,23
Szczawnica Niżna IV	0,21
Szczawnica Niżna III	0,00
Szczawnica Niżna II	0,00
Szczawnica Niżna I	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

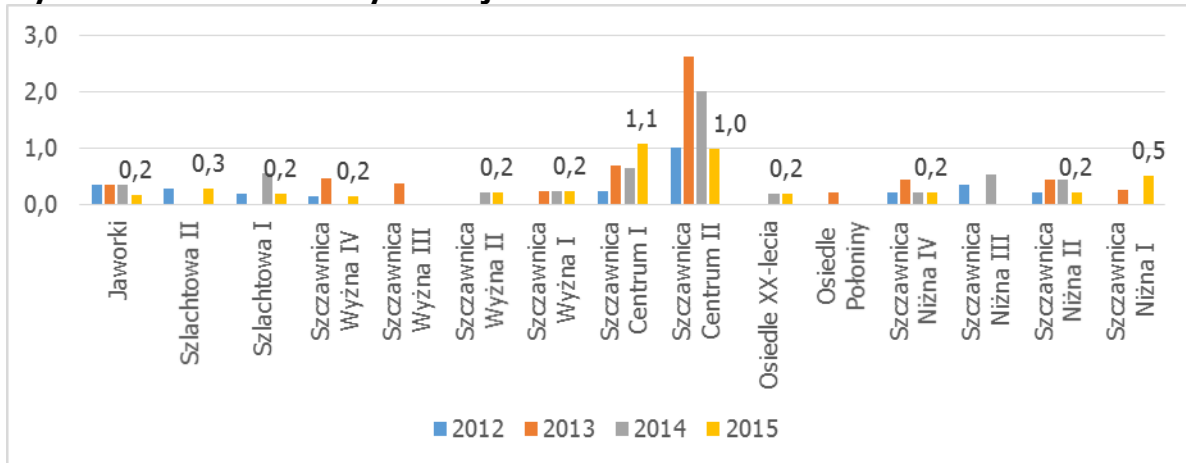
4.1.2. Czynniki bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Przestępczość stanowi ważny czynnik wpływający na jakość życia mieszkańców. Za zapewnienie bezpieczeństwa na terenie gminy Szczawnica odpowiada policja i straż miejska. W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wykorzystano 3 wskaźniki z zakresu statystyk policyjnych i 3 wskaźniki pochodzące z danych straży miejskiej. Podobnie jak w przypadku czynników związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, diagnoza uwzględniała wpływ wszystkich zmiennych, natomiast komentarz analityczny koncentruje się na kluczowych wskaźnikach:

- liczbie kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców;
- liczbie bójek, pobić, uszczerbków na zdrowiu i uszkodzeń mienia na 100 mieszkańców;
- liczba przestępstw w ruchu drogowym na 100 mieszkańców;
- liczbie wykroczeń w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na 100 mieszkańców;
- liczbie interwencji związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na 100 mieszkańców;
- liczbie wykroczeń w zakresie zachowania czystości i porządku na 100 mieszkańców.

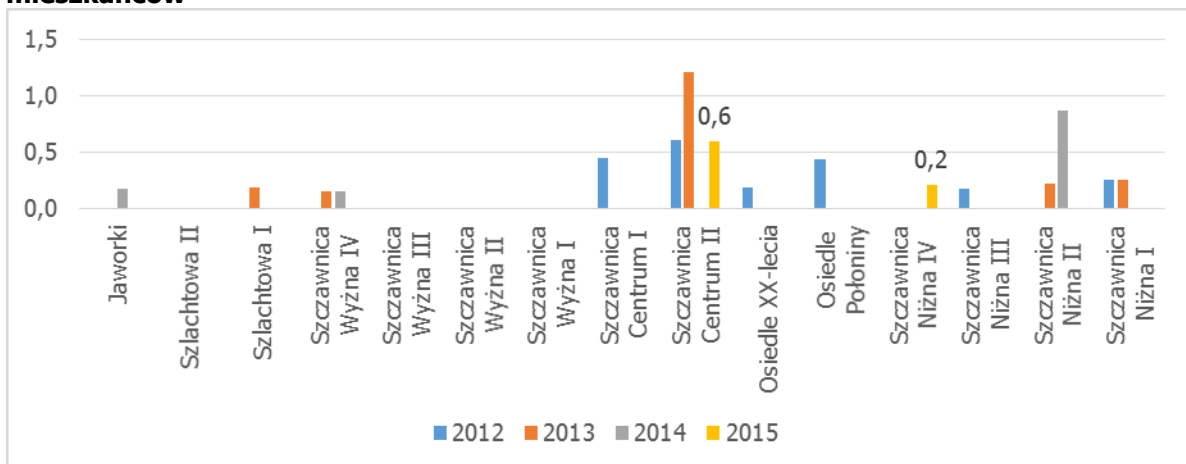
Kradzież, według Kodeksu Karnego, jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia. Pod pojęciem zaboru rozumie się fizyczne wyjęcie rzeczy spod władztwa właściciela. Natomiast rozbój jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia przy użyciu jednego z trzech wymienionych sposobów: używając przemocy wobec osoby, grożąc natychmiastowym użyciem przemocy, doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności i bezbronności. Najczęściej przestępstwa tego rodzaju odnotowywano w rejonach: Szczawnicy Centrum I i II.

Wykres 24. Liczba kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Nowy Targu (komisariat w Krościenku nad Dunajcem)

W przypadku drugiego ze wskaźników analizowanych w oparciu o statystyki policyjne, który łączy w sobie przestępstwa z bójkami, pobiciami, uszczerbkiem na zdrowiu i uszkodzeniami mienia, najczęściej w badanym okresie policja interweniowała w Szczawnicy Centrum II, co bez wątpienia związane jest także ze zwiększoną właśnie w tym obszarze obecnością osób (turystów) spoza grona mieszkańców.

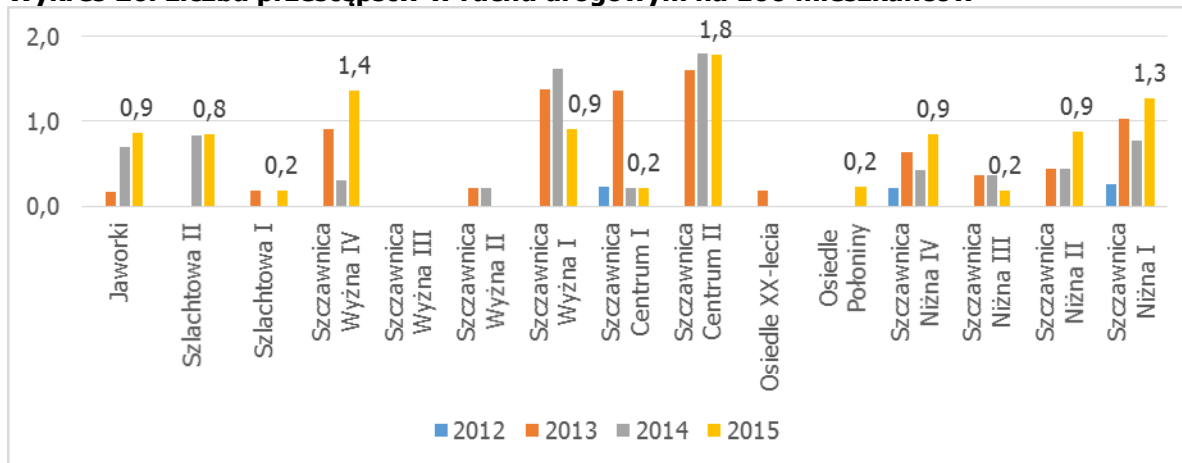
Wykres 25. Liczba bójek, pobić, uszczerbków na zdrowiu i uszkodzeń mienia na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Nowy Targu (komisariat w Krościenku nad Dunajcem)

Przez obszar gminy przechodzi droga powiatowa łącząca Krościenko nad Dunajcem ze Szczawnicą i biegnąca aż do Jaworek, a także szereg dróg gminnych o znacząco mniejszym natężeniu ruchu, które generują przestępstwa i wykroczenia związane z ruchem drogowym takie jak wypadki i kolizje. Wypadek drogowy jest zdarzeniem w ruchu drogowym, w którym jeden lub więcej uczestników zostało rannych lub poniosło śmierć. Inną formą wykroczenia, które występuje w ruchu drogowym jest kolizja. Jest to zdarzenie drogowe, w wyniku którego uszkodzeniu uległo jedynie mienie, a nie osoby w nim uczestniczące. Najwięcej przestępstw w ruchu drogowym na 100 mieszkańców w całym analizowanym okresie odnotowano w Szczawnicy Centrum II i Szczawnicy Niżnej I, czyli w miejscach o największym natężeniu ruchu w gminie, w tym w ogromnej części generowanego przez samochody spoza gminy Szczawnica.

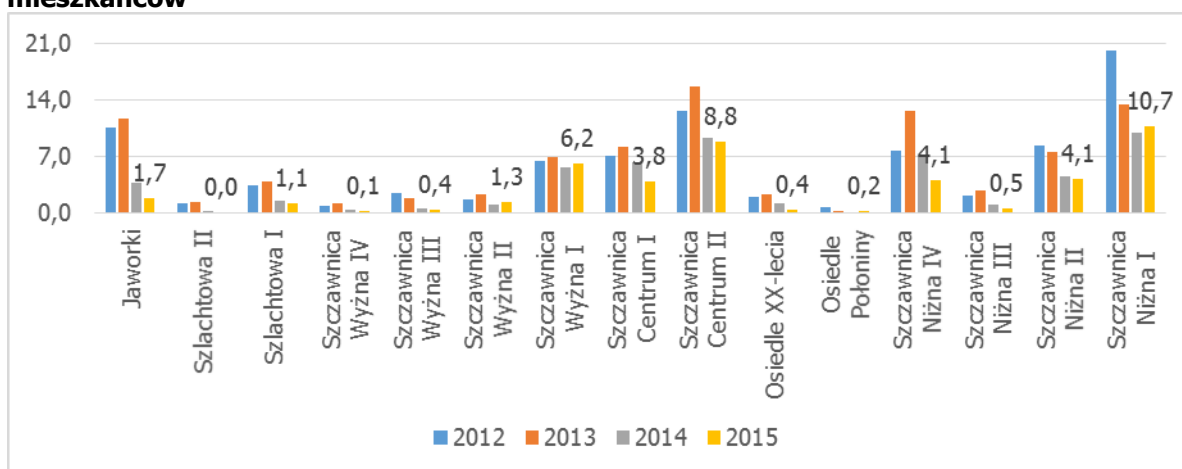
Wykres 26. Liczba przestępstw w ruchu drogowym na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Nowy Targu (komisariat w Krościenku nad Dunajcem)

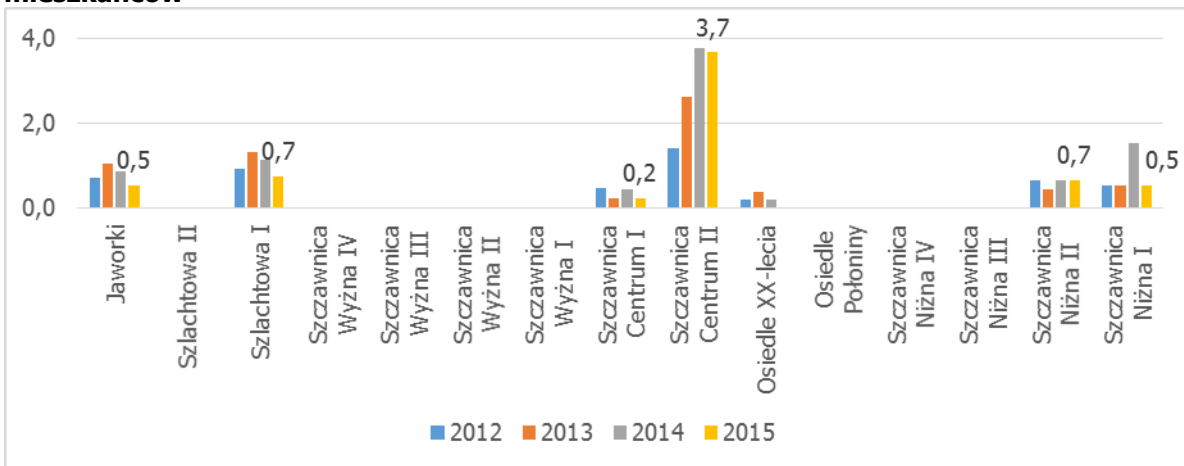
Pierwszym wskaźnikiem z zakresu bezpieczeństwa pochodzącym ze statystyk straży miejskiej jest liczba wykroczeń w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na 100 mieszkańców. W latach 2012 – 2015 najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowano w jednostkach urbanistycznych: Szczawnica Centrum II, Szczawnica Niżna I oraz Szczawnica Niżna IV i także w tym przypadku wydaje się, iż w dużej części jest to wynikiem tego, że w tych jednostkach urbanistycznych jest największy ruch turystyczny i duża liczba osób przebywających czasowo, a nie na stałe w Szczawnicy.

Wykres 27. Liczba wykroczeń w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Nowy Targu (komisariat w Krościenku nad Dunajcem)

Objawy alkoholizmu wśród członków rodziny mogą mieć istotny wpływ na sfery życia rodzinnego, prawidłowe wychowanie dzieci, codzienne funkcjonowanie w społeczeństwie. Alkoholicy oraz osoby z ich najbliższego otoczenia mogą mieć problem z utrzymaniem regularnej pracy zarobkowej oraz z normalnymi kontaktami z otoczeniem. Duża liczba interwencji związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na 100 mieszkańców może wynikać z przyczyn wewnętrznych jak i zewnętrznych. Za czynnik zewnętrzny można uznać turystów przyjeżdżających do Szczawnicy i tak można tłumaczyć wysoką wartość wskaźnika w latach 2012 -2015 rejonie Szczawnicy Centrum. Natomiast w przypadku wysokich wartości wskaźnika dla jednostek: Szlachtowa I czy Szczawnica Niżna I przyczyna w dużej mierze ma charakter uwarunkowań wewnętrznych.

Wykres 28. Liczba interwencji związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Nowy Targu (komisariat w Krościenku nad Dunajcem)

Tabela 3. Wskaźniki z zakresu bezpieczeństwa

Jednostka urbanistyczna	Kradzieże i rozboje ¹² na 100 mieszkańców				Liczba bójek, uszkodzeń na zdrowiu i uszkodzeń mienia na 100 mieszkańców				Wypadki i kolizje drogowe na 100 mieszkańców			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Jaworki	0,35	0,35	0,35	0,17	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,17	0,69	0,87
Szlachtowa II	0,28	0,00	0,00	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,84	0,85
Szlachtowa I	0,19	0,00	0,56	0,19	0,00	0,19	0,00	0,00	0,00	0,19	0,00	0,19
Szczawnica Wyżna IV	0,15	0,45	0,00	0,15	0,00	0,15	0,15	0,00	0,00	0,90	0,30	1,36
Szczawnica Wyżna III	0,00	0,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Szczawnica Wyżna II	0,00	0,00	0,21	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,21	0,21	0,00
Szczawnica Wyżna I	0,00	0,23	0,23	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,37	1,62	0,90
Szczawnica Centrum I	0,23	0,68	0,64	1,07	0,45	0,00	0,00	0,00	0,23	1,36	0,21	0,21
Szczawnica Centrum II	1,00	2,61	2,00	0,99	0,60	1,20	0,00	0,60	0,00	1,61	1,80	1,79
Osiedle XX-lecia	0,00	0,00	0,19	0,19	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,19	0,00	0,00
Osiedle Połoniny	0,00	0,22	0,00	0,00	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22
Szczawnica Niżna IV	0,21	0,43	0,21	0,21	0,00	0,00	0,00	0,21	0,21	0,64	0,43	0,85
Szczawnica Niżna III	0,36	0,00	0,54	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,36	0,36	0,18
Szczawnica Niżna II	0,22	0,43	0,43	0,22	0,00	0,22	0,87	0,00	0,00	0,43	0,43	0,87
Szczawnica Niżna I	0,00	0,26	0,00	0,51	0,26	0,26	0,00	0,00	0,26	1,03	0,77	1,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Nowy Targu (komisariat w Krościenku nad Dunajcem)

¹² Obejmuje kradzież cudzej rzeczy, kradzież z włamaniem, rozbój, wymuszenie rozbójnicze

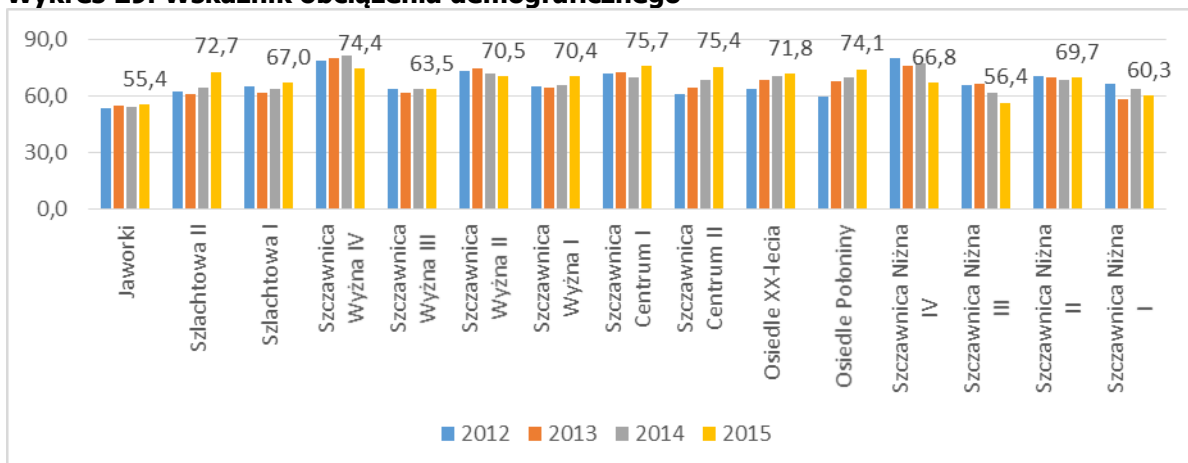
Jednostka urbanistyczna	Wykroczenia w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na 100 mieszkańców				Interwencje związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na 100 mieszkańców				Wykroczenia w zakresie zachowania czystości i porządku na 100 mieszkańców			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Jaworki	10,59	11,61	3,64	1,75	0,69	1,04	0,87	0,52	1,04	1,91	1,21	0,87
Szlachtowa II	1,12	1,39	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,56	2,23	0,85	0,28
Szlachtowa I	3,35	3,90	1,50	1,10	0,93	1,30	1,12	0,73	1,30	2,23	1,50	0,92
Szczawnica Wyżna IV	0,90	1,21	0,30	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,30	0,45	0,00
Szczawnica Wyżna III	2,39	1,83	0,55	0,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,37	0,36	0,00
Szczawnica Wyżna II	1,70	2,33	1,06	1,30	0,00	0,00	0,00	0,00	1,06	1,69	1,27	0,87
Szczawnica Wyżna I	6,41	6,94	5,66	6,16	0,00	0,00	0,00	0,00	1,14	1,39	0,90	0,91
Szczawnica Centrum I	7,03	8,10	6,20	3,82	0,45	0,21	0,43	0,21	0,68	1,71	1,71	1,49
Szczawnica Centrum II	12,65	15,63	9,34	8,76	1,41	2,61	3,78	3,67	0,80	2,20	2,98	1,83
Osiedle XX-lecia	2,04	2,22	1,12	0,38	0,19	0,37	0,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Osiedle Połoniny	0,65	0,22	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Szczawnica Niżna IV	7,71	12,63	7,23	4,07	0,00	0,00	0,00	0,00	1,07	1,93	2,34	1,71
Szczawnica Niżna III	2,16	2,69	1,08	0,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,36	1,08	1,44	0,18
Szczawnica Niżna II	8,26	7,59	4,59	4,13	0,65	0,43	0,66	0,65	0,43	1,74	2,40	1,52
Szczawnica Niżna I	20,05	13,40	9,87	10,70	0,51	0,52	1,52	0,52	0,51	1,29	1,01	0,78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Szczawnicy

4.1.3. Czynniki demograficzne

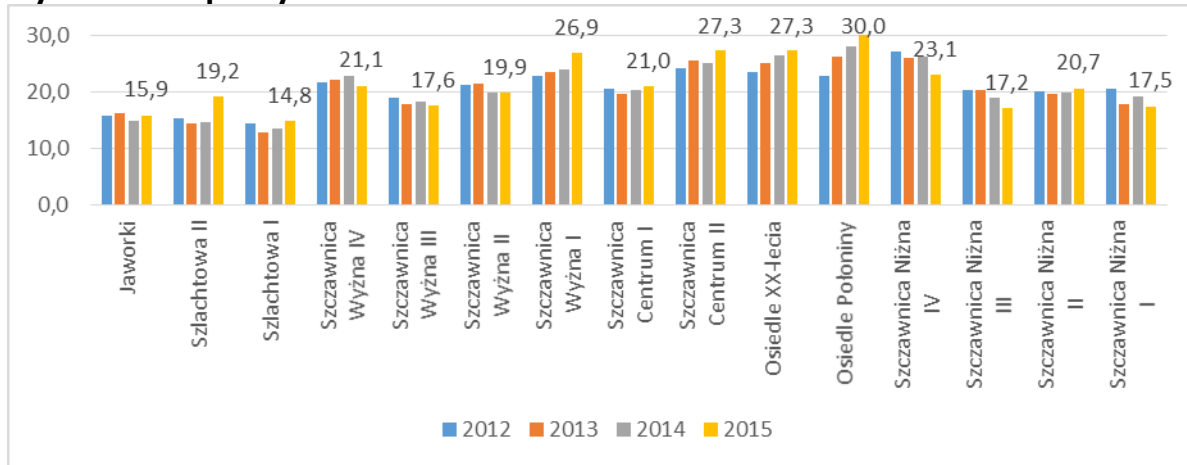
Ze względu na szeroko dyskutowane problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa w analizie zjawisk społecznych uwzględniono również dwa wskaźniki z tej dziedziny: wskaźnik obciążenia demograficznego oraz wskaźnik udziału osób starszych w całości populacji. Pierwszy z nich wskazuje na niekorzystną tendencję nadmiernego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym w całym badanym okresie w Szczawnicy Wyżnej IV, a w 2015 roku również w Szczawnicy Centrum I i II.

Wykres 29. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

Drugi wskaźnik, tj. zwiększający się udział osób starszych, które w przyszłości mogą wymagać odpowiednio dostosowanych placówek do swoich potrzeb, najwyższe wartości w latach w 2012 – 2015 przyjmował w jednostkach: Osiedle Połoniny oraz Osiedle XX-lecia.

Wykres 30. Współczynnik starości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych

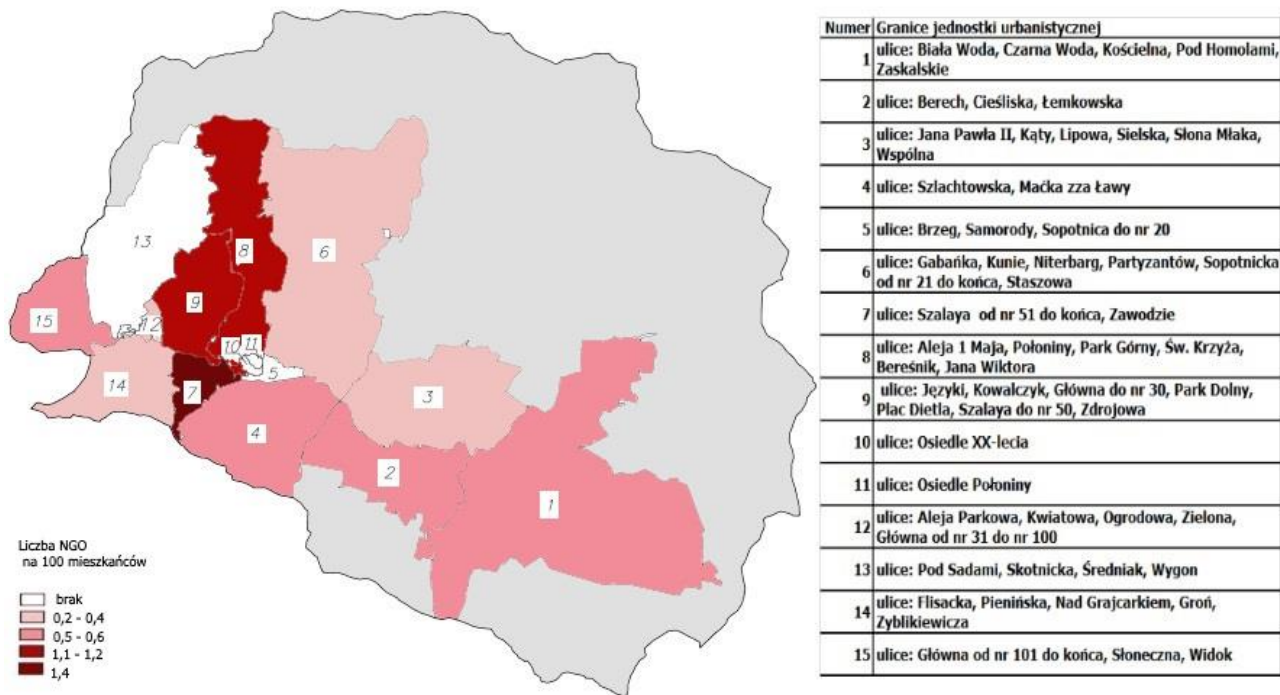
Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik obciążenia demograficznego				Udział osób starszych			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Jaworki	53,19	54,69	53,87	55,43	15,80	16,29	14,90	15,91
Szlachtowa II	62,27	60,99	64,19	72,68	15,41	14,48	14,73	19,21
Szlachtowa I	65,23	61,86	63,80	66,97	14,53	12,99	13,67	14,84
Szczawnica Wyżna IV	78,23	79,67	80,93	74,35	21,72	22,17	22,74	21,10
Szczawnica Wyżna III	63,66	61,54	63,88	63,47	18,90	17,95	18,21	17,58
Szczawnica Wyżna II	73,16	74,17	71,64	70,48	21,23	21,40	19,92	19,91
Szczawnica Wyżna I	64,91	64,26	65,54	70,43	22,88	23,61	23,98	26,94
Szczawnica Centrum I	71,60	72,43	69,57	75,75	20,63	19,62	20,30	21,02
Szczawnica Centrum II	60,65	64,14	68,23	75,36	24,30	25,45	25,05	27,29
Osiedle XX-lecia	63,83	68,22	70,38	71,80	23,56	25,00	26,36	27,29
Osiedle Połoniny	59,52	67,52	69,70	74,10	22,78	26,14	28,13	29,98
Szczawnica Niżna IV	79,62	75,56	77,36	66,79	27,19	25,91	26,17	23,13
Szczawnica Niżna III	65,97	66,27	61,45	56,45	20,32	20,29	19,03	17,22
Szczawnica Niżna II	70,37	69,49	68,38	69,74	20,22	19,74	19,87	20,65
Szczawnica Niżna I	66,24	58,37	63,90	60,25	20,57	17,78	19,24	17,49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

4.1.4. Aktywność mieszkańców

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w ich otoczeniu. Jednym z przejawów aktywności mieszkańców jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, reprezentowana przez wskaźnik liczby NGO na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten można interpretować, jako współczynnik aktywności społeczeństwa obywatelskiego – im większa liczba jednostek tego rodzaju, tym bardziej aktywna jest lokalna społeczność. Ze względu na cel analizy (wytypowanie obszarów wymagających rewitalizacji) istotne jest wskazanie jednostek o najniższych wartościach omawianego wskaźnika. W gminie Szczawnica w pierwszej kolejności są to: Szczawnica Wyżna III, Osiedle XX-lecia, Osiedle Połoniny oraz Szczawnica Niżna III (brak organizacji pozarządowych), a następnie Szczawnica Niżna IV, Szczawnica Wyżna II, Szczawnica Niżna II oraz Sołectwo Szlachtowa I.

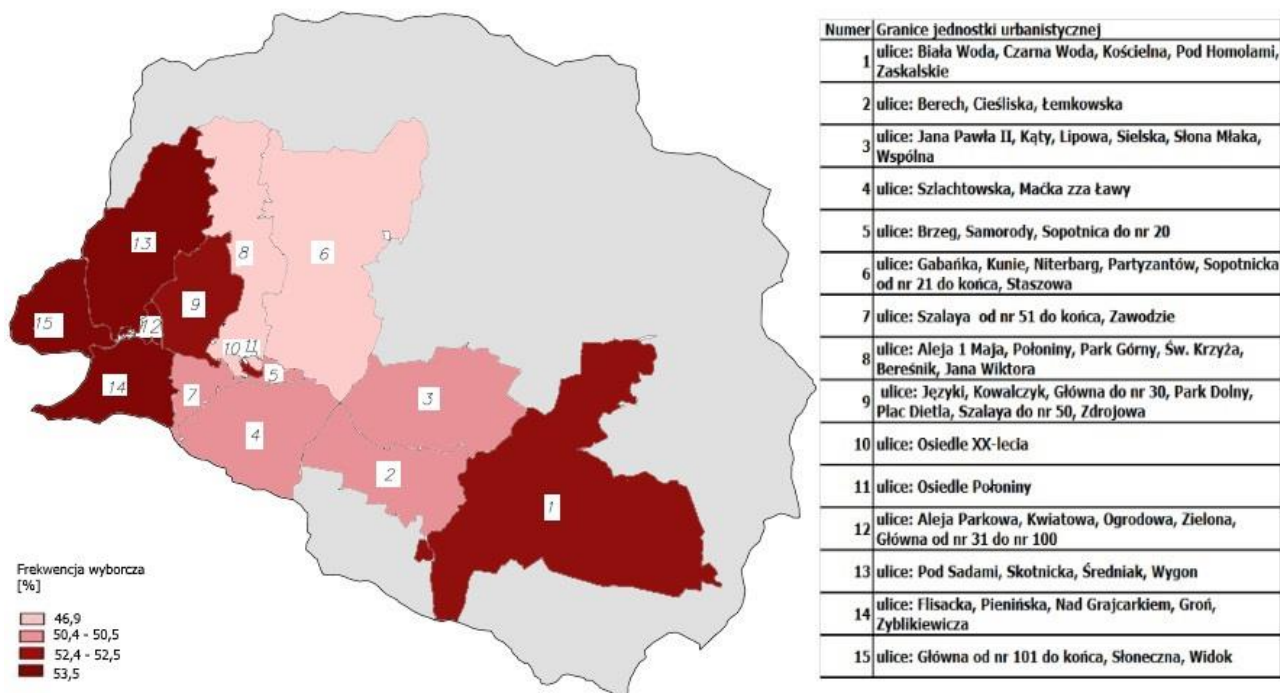
Rysunek 9. Liczba NGO według rejestru powiatowego na 100 mieszkańców w 2015 roku

Źródło: www.bazy.ngo.pl

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Analiza rozkładu przestrzennego frekwencji w poszczególnych rejonach w wyborach samorządowych, które miały miejsce w 2014 roku, pozwoliła wskazać obszary gminy z najmniejszą aktywnością mieszkańców w tym zakresie na terenie jednostek: Szczawnica Wyżna II, Szczawnica Centrum I oraz Osiedle Połoniny.

Rysunek 10. Frekwencja wyborcza w 2014 roku

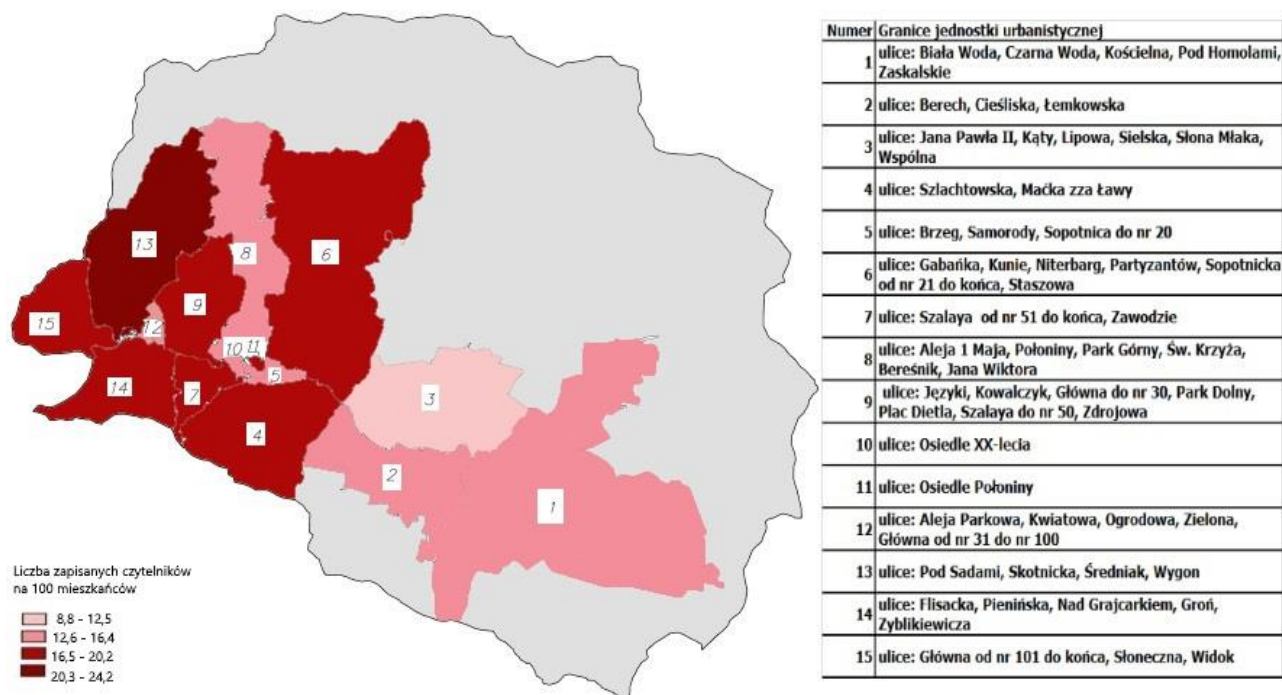
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Ostatnim ze wskaźników opisujących aktywność mieszkańców jest liczba aktywnych czytelników korzystających z bibliotek publicznych z danego rejonu. Analizując ten wskaźnik można

stwierdzić, że najmniej aktywni są mieszkańcy jednostek: Szlachtowa I, Szczawnica Niżna IV, i Jaworki.

Rysunek 11. Liczba zapisanych czytelników do biblioteki z danego rejonu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Tabela 5. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców

Jednostka urbanistyczna	Liczba zapisanych czytelników do bibliotek z danego obszaru na 100 mieszkańców		Frekwencja wyborcza		NGO na 100 mieszkańców	
	2015	2014	2014	2015	2015	2014
Jaworki	13,81	13,81	52,38	52,38	0,52	0,52
Szlachtowa II	14,12	14,12	50,37	50,37	0,56	0,56
Szlachtowa I	8,79	8,79	50,37	50,37	0,37	0,37
Szczawnica Wyżna IV	17,83	17,83	50,45	50,45	0,46	0,46
Szczawnica Wyżna III	15,38	15,38	50,45	50,45	0,00	0,00
Szczawnica Wyżna II	17,75	17,75	46,88	46,88	0,21	0,21
Szczawnica Wyżna I	17,58	17,58	50,45	50,45	1,37	1,37
Szczawnica Centrum I	15,71	15,71	46,88	46,88	1,06	1,06
Szczawnica Centrum II	17,31	17,31	52,54	52,54	1,22	1,22
Osiedle XX-lecia	14,12	14,12	52,54	52,54	0,00	0,00
Osiedle Połoniny	16,93	16,93	46,88	46,88	0,00	0,00
Szczawnica Niżna IV	13,28	13,28	53,53	53,53	0,21	0,21
Szczawnica Niżna III	24,18	24,18	53,53	53,53	0,00	0,00
Szczawnica Niżna II	16,96	16,96	53,53	53,53	0,22	0,22
Szczawnica Niżna I	17,23	17,23	53,53	53,53	0,51	0,51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

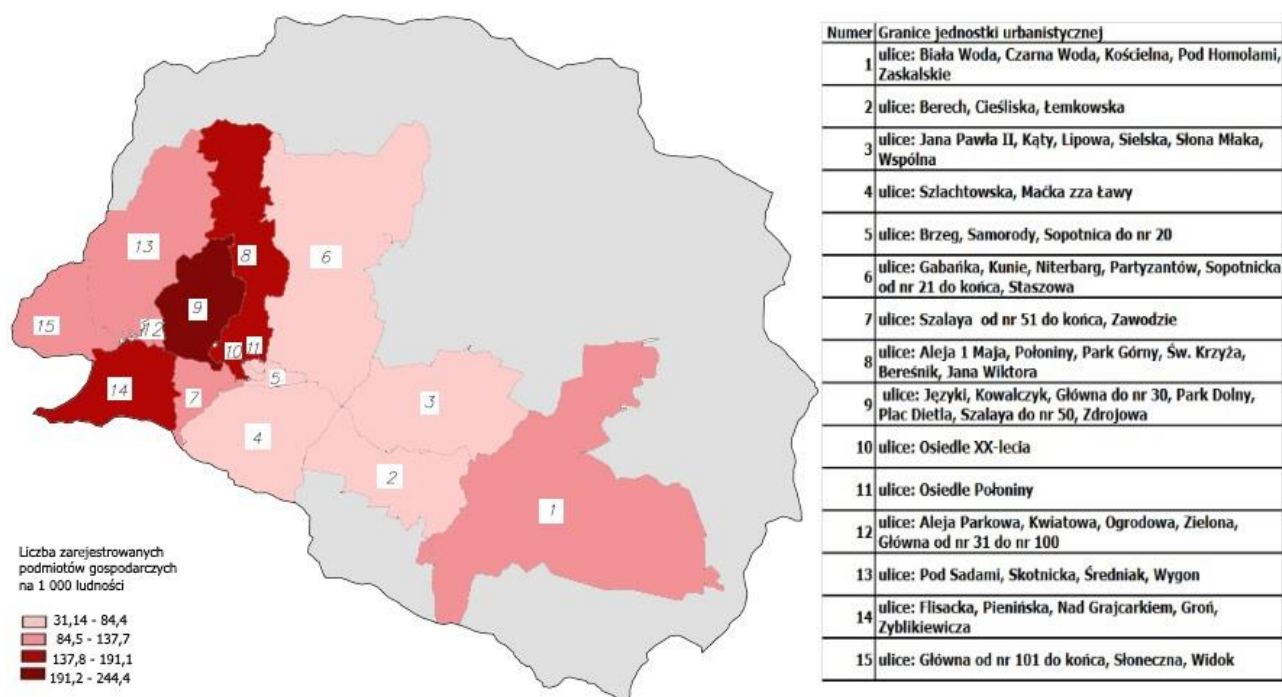
4.2. Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych

Analizę zjawisk techniczno-środowiskowych przeprowadzono w oparciu o czynniki gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe.

4.2.1. Czynniki gospodarcze

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionymi w *Ustawie o rewitalizacji*, sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc. Poziom przedsiębiorczości jest mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc mieszkańców. Wskaźnik przedsiębiorczości w jednostkach urbanistycznych gminy Szczawnica w 2015 roku wahał się od ponad 31 podmiotów do blisko 245 podmiotów na 1 tysiąc mieszkańców. W gminie Szczawnica najniższy poziom przedsiębiorczości odnotowano w jednostkach: Szlachtowa I, Osiedle Połoniny, Osiedle XX-lecia i Szczawnica Wyżna III, czyli obszarach peryferyjnych gminy.

Rysunek 12. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 000 ludności w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

4.2.2. Czynniki przestrzenne

Czynniki przestrzenno-funkcjonalne charakteryzowane są poprzez wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury w danym obszarze. W dalszej analizie wykorzystano trzy wskaźniki z tego zakresu:

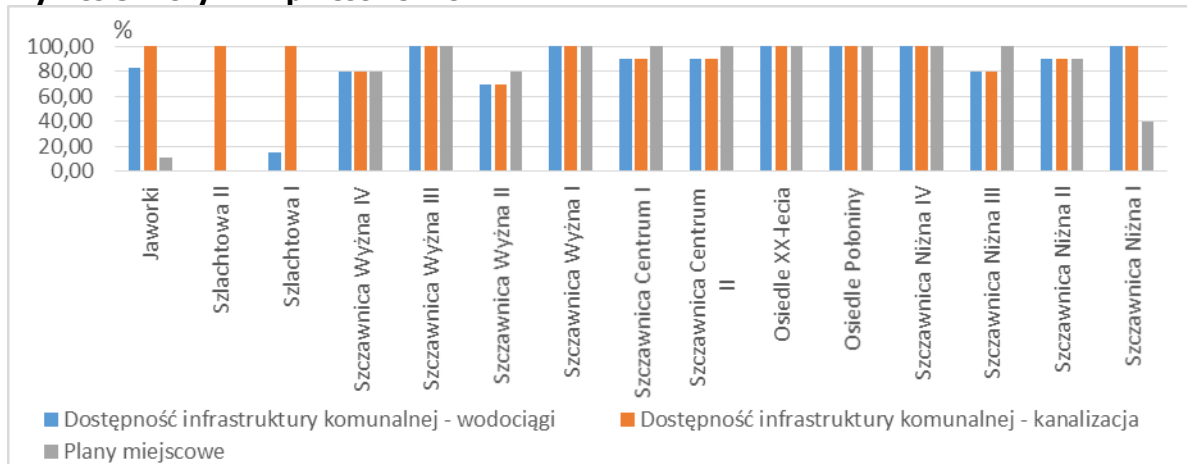
- pokrycie planami miejscowymi;
- dostępność infrastruktury komunalnej – wodociąg;
- dostępność infrastruktury komunalnej – kanalizacja.

Poziom pokrycia danego obszaru planami miejscowego zagospodarowania stanowi informację dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów o przeznaczeniu konkretnych terenów w

gminie. W gminie Szczawnica rejony Szlachtowej I i II nie posiadają planów miejscowego zagospodarowania, a Jaworki pokryte są nimi w zaledwie w 11%.

Wskaźniki opisujące dostępność infrastruktury pokazują, jaki procent jednostki urbanistycznej jest wyposażony w sieć wodociągową, a jaki w sieć kanalizacyjną. W sieć wodociągową nie jest wyposażony rejon Szlachtowej II, a rejon Szlachtowej I zaledwie w 15%. W gminie Szczawnica dostępność infrastruktury kanalizacyjnej jest na zdecydowanie wyższym poziomie niż dostępność infrastruktury wodociągowej. Najniższą wartość wskaźnika dla sieci kanalizacyjnej, tj. 70%, odnotowano w Szczawnicy Wyżnej II, a następnie w Szczawnicy Wyżnej IV i Szczawnicy Niżnej III - po 80%.

Wykres 31. Czynniki przestrzenne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

4.2.3. Czynniki techniczno-środowiskowe

Kolejną badaną grupą czynników, o której mowa w *Wytocznych* Ministerstwa, są czynniki związane ze stanem technicznym zabudowy znajdującej się na terenie gminy oraz ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. W dalszej analizie wykorzystano pięć wskaźników z tego zakresu:

- poziom zanieczyszczenia pyłami z palenisk domowych;
- liczbę zabytków wpisanych do rejestru zabytków na 1 km²;
- liczbę interwencji OSP na 100 mieszkańców;
- liczbę pozwoleń wydanych na budowę na 100 mieszkańców;
- zagrożenie azbestem.

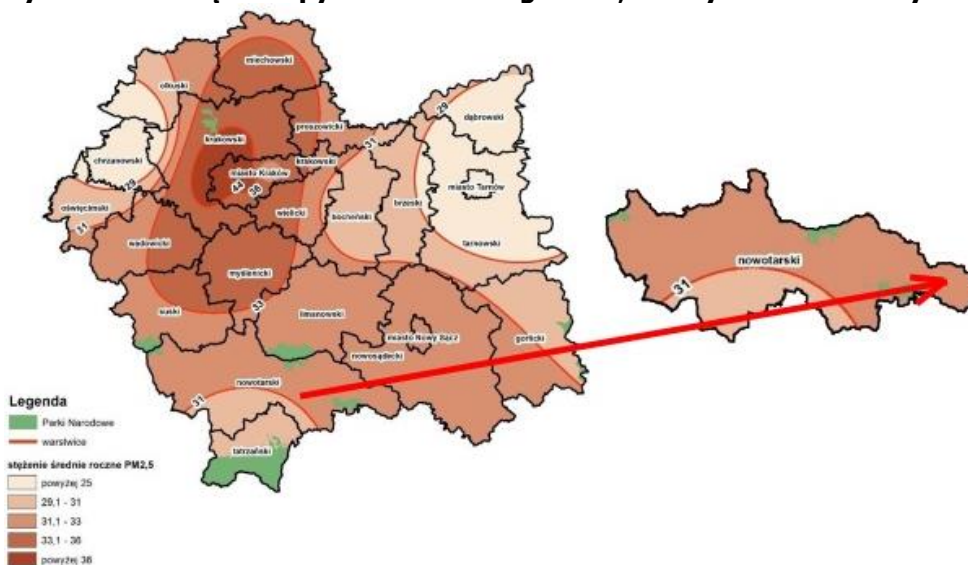
Dodatkowo diagnozę wzbogacono o analizę treści raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie pod tytułem *Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku*. Wskazuje on na przekroczenie emisji PM10 oraz PM2,5 (emisja pyłu zawieszonoego o najdrobniejszych frakcjach mogących łatwo przedostać się do dróg oddechowych) z palenisk lokalnych.

Rysunek 13. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Rysunek 14. Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia

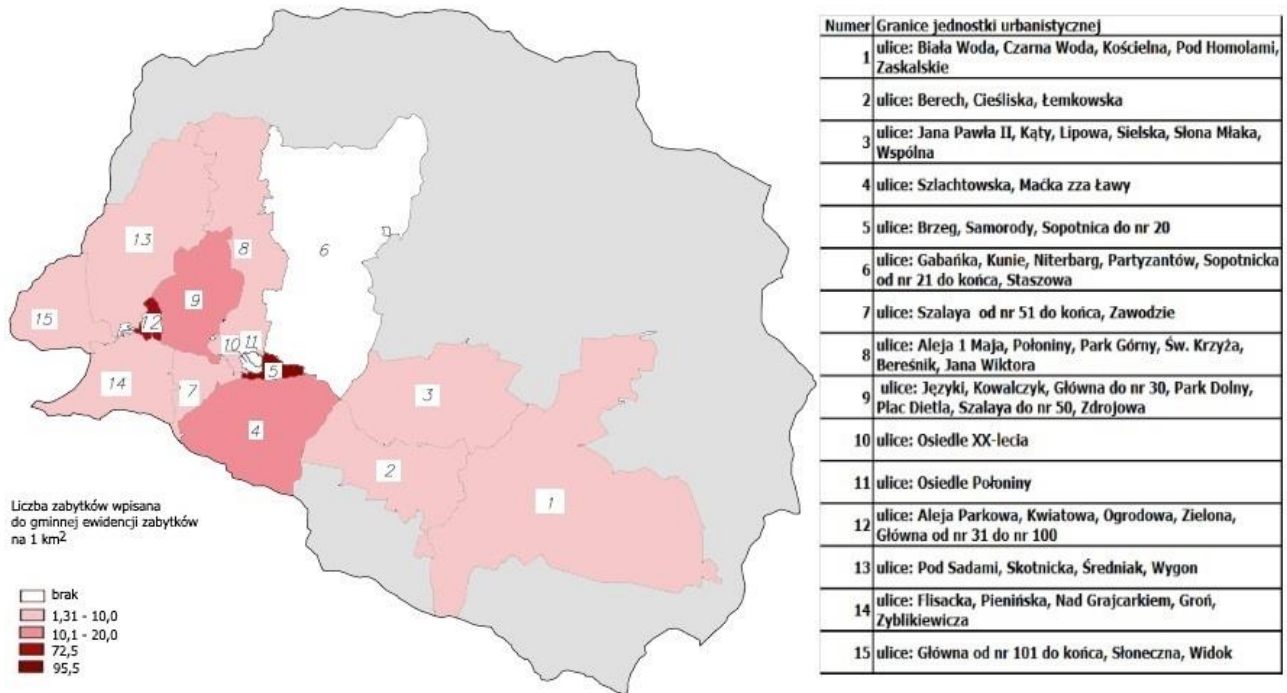

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Mieszkańcy całej gminy Szczawnica są równomiernie narażeni na emisję pyłów zawieszonych PM10 oraz PM2.5. Wysokie stężenie pyłów zawieszonych ma wpływ na zachorowalność mieszkańców na choroby układu oddechowego, alergie oraz choroby nowotworowe. Częstsze zapadanie na choroby układu oddechowego wiąże się z większą liczbą porad udzielanych przez lekarzy oraz istotnym zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców. Odrębną kwestią jest spadek atrakcyjności turystycznej i uzdrowskiej spowodowany zanieczyszczeniem oraz negatywnym obrazem na zewnątrz gminy dotyczącym tego zjawiska, który może być czynnikiem zniechęcającym do wyboru szczawnickiej destynacji jako miejsca wypoczynku czy kuracji sanatoryjnej.

Pierwszym analizowanym wskaźnikiem, pochodzącym z danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy, jest liczba zabytków na 1 km². Obiekty te – często o funkcjach mieszkaniowych – są bardzo często w złym stanie technicznym, co w części może przekładać się na obraz stanu zasobu mieszkaniowego na obszarze gminy. Największą wartość tego wskaźnika odnotowano w rejonie Szczawnicy Wyżnej IV i Szczawnicy Niższej IV.

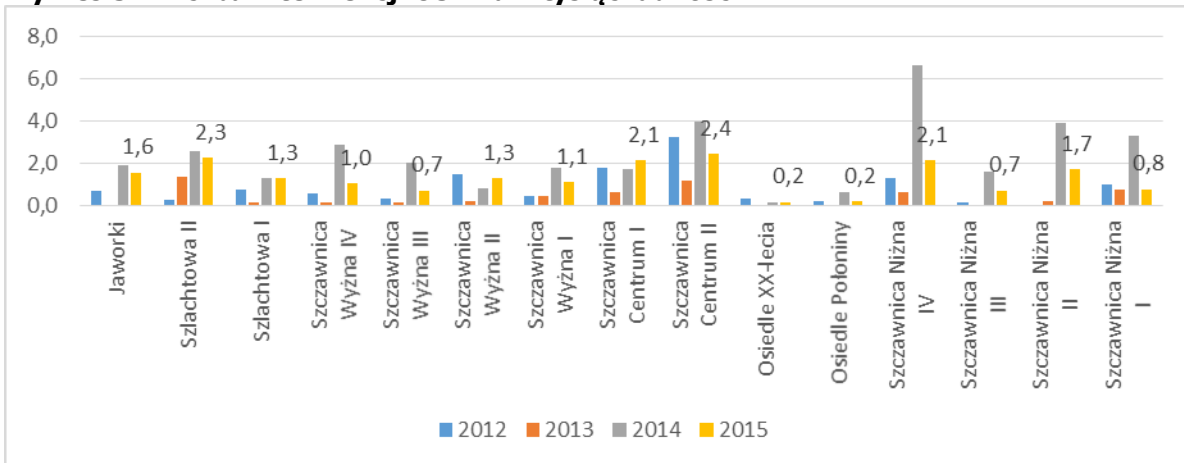
Rysunek 12. Liczba zabytków na 1 km² w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

Liczba interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej może wynikać między innymi ze stanu urządzeń grzewczych, wypalania pól oraz innych zdarzeń losowych, w tym ulewnych deszczy i lokalnych podtopień. W latach 2012 – 2015 wskaźnik ten przyjmował wartości z przedziału od 0,0 do 6,6 interwencji na 100 mieszkańców. W latach 2012 – 2015 najwięcej interwencji na 100 mieszkańców było w Szczawnicy Centrum II i Szczawnicy Niżnej IV.

Wykres 32. Liczba interwencji OSP na 1 tysiąc ludności

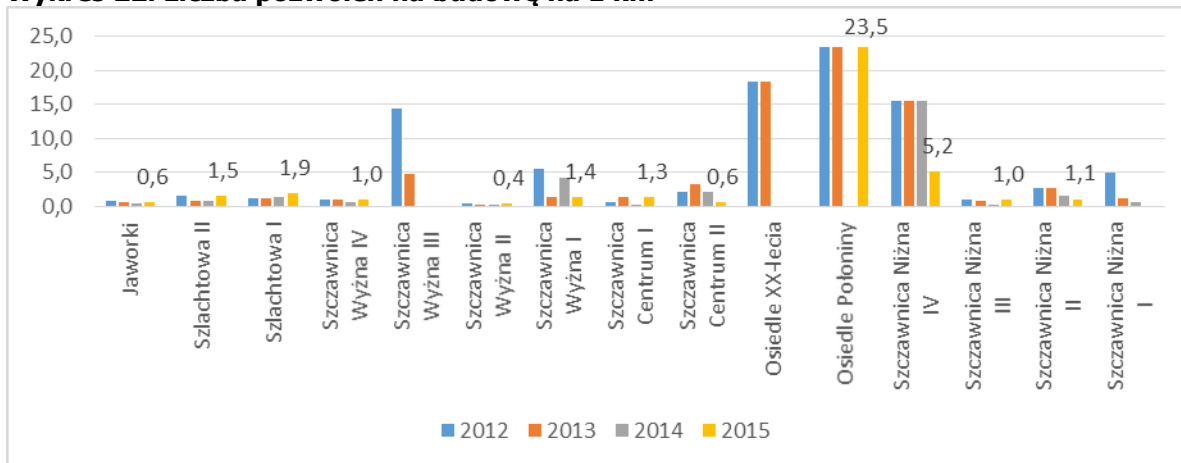

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

Liczba wydawanych pozwoleń na budowę na 1 km² może wskazywać na większą atrakcyjność danego obszaru i w konsekwencji na jego większy potencjał osiedleńczy. Jednostki urbanistyczne, dla których wskaźnik ten ma niskie wartości, mogą wymagać kosztownych inwestycji w celu podniesienia ich atrakcyjności zarówno dla potencjalnych mieszkańców, jak i przedsiębiorców. W całym analizowanym okresie najmniej pozwoleń na budowę wydawano w Szczawnicy Wyżnej II, a w ostatnich dwóch latach również w jednostkach: Szczawnica Wyżna II i Osiedle XX-lecia, co akurat w tym przypadku świadczy o dużym dogęszczeniu zabudowy i braku możliwości lokowania nowych inwestycji.

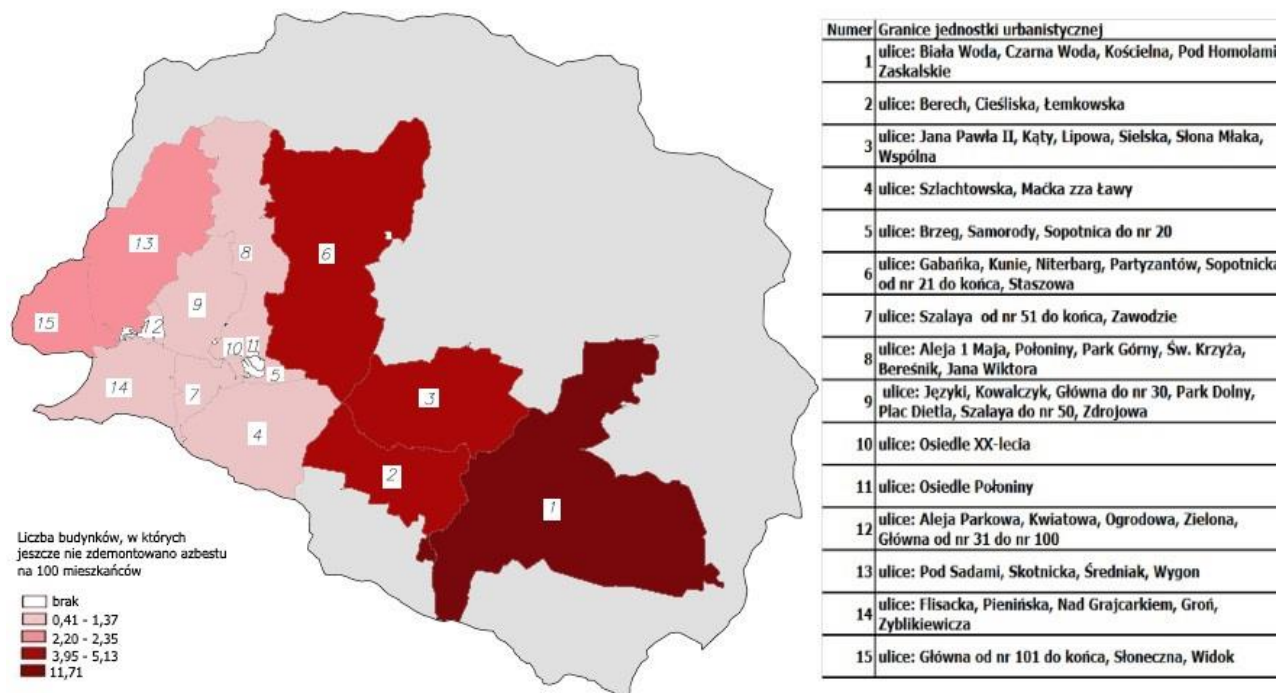
Wykres 22. Liczba pozwoleń na budowę na 1 km²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Nowym Targu

Ostatnim wskaźnikiem z analizowanych czynników jest wskaźnik związany z narażeniem mieszkańców na szkodliwe działanie budynków zawierających wyroby z azbestu. Dowiedziono, że azbest ma oddziaływania rakotwórcze, dlatego powinien być niezwłocznie usuwany z budynków, jednakże usuwanie azbestu jest czynnością skomplikowaną i generującą znaczne koszty. W 2015 roku najwięcej osób było wystawionych na niekorzystne działanie azbestu na obszarach wiejskich gminy czyli w Jaworkach, Szlachtowej I, a także w Szczawnicy Wyznej II, czyli w rejonach o dużej liczbie obiektów mieszkalnych o tradycyjnej (i często przestarzałej) konstrukcji.

Rysunek 15. Zagrożenie azbestem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

Tabela 6. Wskaźniki z zakresu techniczno-środowiskowego

Jednostka urbanistyczna	Zjawiska gospodarcze	Zjawiska przestrzenne			Zjawiska techniczno-środowiskowe									
	Liczba przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na 1 tys. mieszkańców	Dostępność infrastruktury komunalnej - wodociągi [%]	Dostępność infrastruktury komunalnej - kanalizacja [%]	Plany miejscowe [%]	Liczba zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków na 1 km ²	Liczba interwencji OSP na 100 mieszkańców				Liczba wydanych pozwoleń na budowę na 1 km ²				Liczba budynków, w których jeszcze nie zdemontowano azbestu
						2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	
	2015	2015	2015	2015	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2015
Jaworki	111,89	83,00	100,00	11,00	2,83	0,69	0,00	1,91	1,57	0,91	0,71	0,50	0,61	11,71
Szlachtowa II	62,15	0,00	100,00	0,00	1,52	0,28	1,39	2,55	2,26	1,52	0,76	0,76	1,52	3,95
Szlachtowa I	31,14	15,00	100,00	0,00	2,22	0,74	0,19	1,31	1,28	1,11	1,11	1,39	1,95	5,13
Szczawnica Wyżna IV	53,49	80,00	80,00	80,00	15,94	0,60	0,15	2,86	1,04	1,00	1,00	0,66	1,00	1,19
Szczawnica Wyżna III	45,79	100,00	100,00	100,00	95,46	0,37	0,18	2,00	0,73	14,32	4,77	0,00	0,00	0,73
Szczawnica Wyżna II	56,28	70,00	70,00	80,00	0,00	1,49	0,21	0,85	1,30	0,41	0,14	0,14	0,41	4,98
Szczawnica Wyżna I	95,89	100,00	100,00	100,00	4,21	0,46	0,46	1,81	1,14	5,61	1,40	4,21	1,40	1,37
Szczawnica Centrum I	150,74	90,00	90,00	100,00	7,78	1,81	0,64	1,71	2,12	0,65	1,30	0,32	1,30	1,06
Szczawnica Centrum II	244,40	90,00	90,00	100,00	24,28	3,21	1,20	3,98	2,44	2,21	3,31	2,21	0,55	0,41
Osiedle XX-lecia	47,71	100,00	100,00	100,00	0,00	0,37	0,00	0,19	0,19	18,31	18,31	0,00	0,00	0,00
Osiedle Połoniny	45,77	100,00	100,00	100,00	0,00	0,22	0,00	0,67	0,23	23,51	23,51	0,00	23,51	0,00
Szczawnica Niżna IV	132,76	100,00	100,00	100,00	72,55	1,28	0,64	6,60	2,14	15,55	15,55	15,55	5,18	0,64
Szczawnica Niżna III	122,71	80,00	80,00	100,00	1,31	0,18	0,00	1,62	0,73	1,05	0,79	0,26	1,05	2,20
Szczawnica Niżna II	156,52	90,00	90,00	90,00	1,62	0,00	0,22	3,93	1,74	2,70	2,70	1,62	1,08	1,30
Szczawnica Niżna I	133,16	100,00	100,00	40,00	5,06	1,03	0,77	3,29	0,78	5,06	1,26	0,63	0,00	2,35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

4.3. Wybór obszaru zdegradowanego wraz z uzasadnieniem

Ostatnim etapem diagnozy było wskazanie rejonów zdegradowanych, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo w pozostałych analizowanych zjawiskach wykazują także nagromadzenie negatywnych cech.

Na podstawie uzyskanego wskaźnika sum standaryzowanych dla zakresu **społecznego**, jako obszary o szczególnej koncentracji problemów w tym obszarze można wytypować następujące jednostki urbanistyczne: **Szczawnica Wyżna II, Szczawnica Niżna I, Szczawnica Niżna IV, Szczawnica Wyżna IV, Szczawnica Centrum II, Szczawnica Centrum I, Szczawnica Niżna II, Osiedle XX-lecia, Szlachtowa I**. W wymienionych jednostkach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy z powodu bezrobocia i ubóstwa. Mieszkańcy, oprócz dwóch wyżej wymienionych problemów, podkreślili dodatkowo kwestie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz wielodzietności. Również bezpieczeństwo w tych jednostkach urbanistycznych nie jest na zadowalającym poziomie. Wysoka liczba interwencji policji i straży miejskiej związanych z alkoholem występuje w innych rejonach (Szczawnica Centrum II), niż wysoki udział korzystania z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, co może sugerować, że problemy te generują osoby odwiedzające Szczawnicę. Turystyka, w szczególności uzdrowiskowa, ma kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy Szczawnica, dlatego ważne jest przeciwdziałanie negatywnym czynnikom (bezpieczeństwo, środowisko), które mogą wpłynąć na zmniejszenie liczby turystów odwiedzających gminę. Struktura podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy wyraźnie pokazuje jej specjalizację związaną z turystyką (Sekcja I dział 55 - *zakwaterowanie*). Niepokojące są również kwestie związane z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, podkreślanymi przez mieszkańców, a w szczególności wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, którego najwyższe wartości wystąpiły w Szlachtowej Wyżnej IV.

Tabela 7. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych

Jednostki urbanistyczne	Granice jednostek	Zjawiska społeczne	Zjawiska techniczno-środowiskowe
Szczawnica Wyżna II	ulice: Gabańka, Kunie, Niterberg, Partyzantów, Sopotnicka od nr 21 do końca, Staszowa	77,41	7,98
Szczawnica Niżna I	ulice: Główna od nr 101 do końca, Słoneczna, Widok	64,15	6,71
Szczawnica Niżna IV	ulice: Aleja Parkowa, Kwiatowa, Ogrodowa, Zielona, Główna od nr 31 do nr 100	56,98	5,53
Szczawnica Wyżna IV	ulice: Szlachtowska, Maćka zza Ławy	55,11	7,18
Szczawnica Centrum II	ulice: Języki, Kowalczyk, Główna do nr 30, Park Dolny, Plac Dietla, Szalaya do nr 50, Zdrojowa	43,84	7,80
Szczawnica Centrum I	ulice: Aleja 1 Maja, Połoniny, Park Górny, Św. Krzyża, Bereśnik, Jana Wiktora	43,29	6,99
Szczawnica Niżna II	ulice: Flisacka, Pienińska, Nad Grajcarkiem, Groń, Zyblikiewicza	41,73	6,14
Osiedle XX-lecia	ulice: Osiedle XX-lecia	40,80	3,49
Szlachtowa I	ulice: Jana Pawła II, Kąty, Lipowa, Sielska, Słona Młaka, Wspólna	39,65	8,09
Szczawnica Wyżna III	ulice: Brzeg, Samorody, Sopotnicka do nr 20	36,76	5,96
Szczawnica Wyżna I	ulice: Szalaya od nr 51 do końca, Zawodzie	24,04	5,40
Jaworki	ulice: Biała Woda, Czarna Woda, Kościelna, Pod Homolami, Zaskalskie	20,44	7,71
Osiedle Połoniny	ulice: Osiedle Połoniny	18,49	2,09
Szlachtowa II	ulice: Berech, Cieśliska, Łemkowska	16,77	9,39
Szczawnica Niżna III	ulice: Pod Sadami, Skotnicka, Średniak, Wygon	13,01	6,04

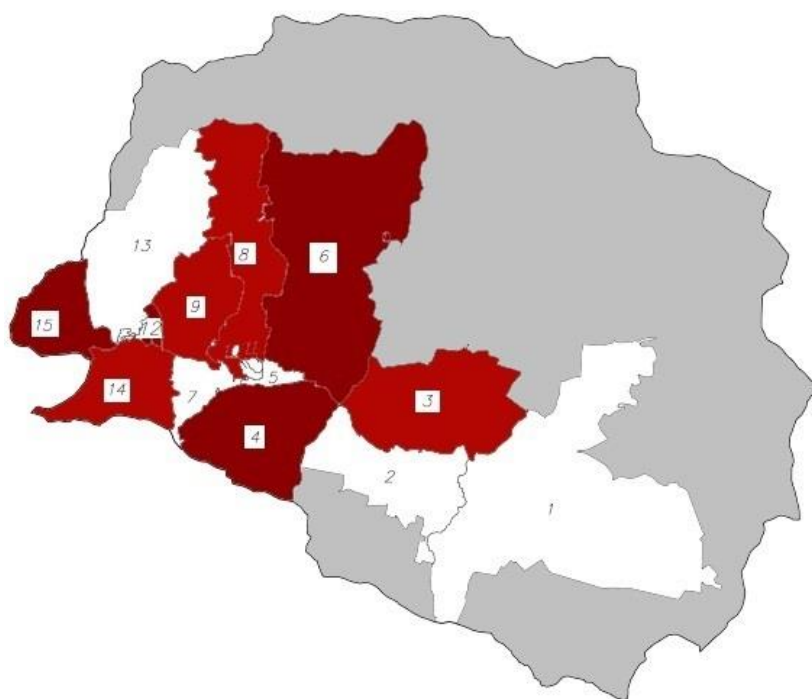
Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie jednostek urbanistycznych, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności ze względów społecznych, a następnie w 4 pozostałych sferach – gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej.

Tabela 8. Wartości wskaźnika degradacji

Jednostki urbanistyczne	Wskaźnik degradacji	Skala degradacji (stan jednostki)	Zdiagnozowane problemy w poszczególnych aspektach rewitalizacji				
			społeczny	gospodarczy	przestrzenno-funkcjonalny	środowiskowy	techniczny
Szczawnica Wyżna II	85,40	bardzo zły	X	X	X	X	
Szczawnica Niżna I	70,86		X		X		
Szczawnica Niżna IV	62,51		X				X
Szczawnica Wyżna IV	62,29		X	X			
Szczawnica Centrum II	51,64	zły	X				X
Szczawnica Centrum I	50,32		X				X
Szczawnica Niżna II	47,87		X				X
Szlachtowa I	47,74		X	X	X	X	
Osiedle XX-lecia	44,29		X	X			
Szczawnica Wyżna III	42,72	przeciętny	X	X			X
Szczawnica Wyżna I	29,43	dobry	X				X
Jaworki	28,15				X	X	
Szlachtowa II	26,16				X	X	X
Osiedle Połoniny	20,58	bardzo dobry		X			
Szczawnica Niżna III	19,05				X		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Rysunek 16. Obszary zdegradowane

Numer	Granice jednostki urbanistycznej
1	ulice: Biała Woda, Czarna Woda, Kościelna, Pod Homolami, Zaskalskie
2	ulice: Berech, Cieśliska, Łemkowska
3	ulice: Jana Pawła II, Kąty, Lipowa, Sielska, Słona Młaka, Wspólna
4	ulice: Szlachtowska, Mačka zza ławy
5	ulice: Brzeg, Samorody, Sopotnica do nr 20
6	ulice: Gabańka, Kunie, Niterbarg, Partyzantów, Sopotnicka od nr 21 do końca, Staszowa
7	ulice: Szalaya od nr 51 do końca, Zawodzie
8	ulice: Aleja 1 Maja, Połoniny, Park Górny, Św. Krzyża, Bereśnik, Jana Wilkora
9	ulice: Języki, Kowalczyk, Główna do nr 30, Park Dolny, Plac Dietla, Szalaya do nr 50, Zdrojowa
10	ulice: Osiedle XX-lecia
11	ulice: Osiedle Połoniny
12	ulice: Aleja Parkowa, Kwiatowa, Ogrodowa, Zielona, Główna od nr 31 do nr 100
13	ulice: Pod Sadami, Skotnicka, Średniak, Wygon
14	ulice: Flisacka, Pienińska, Nad Grajczarkiem, Groń, Zyblikiewicza
15	ulice: Główna od nr 101 do końca, Słoneczna, Widok

Źródło: Opracowanie własne

5. CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

5.1. Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w gminie Szczawnica, a także **oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności wyrażone podczas warsztatów rewitalizacyjnych**, doprowadziły do **wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy**, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów.

Specyfika pracy w mniejszych gminach sprawia, iż **przy określaniu obszaru rewitalizacji najistotniejszym czynnikiem są indywidualne opinie mieszkańców**. W procesie tworzenia dokumentu najistotniejsze dla wspólnoty samorządowej było **uwzględnienie wewnętrznej różnorodności terenów miejsko-wiejskich**, bowiem specyfika problemów jest inna w przysiółku obejmującym kilka-, kilkanaście domów, inna w centrum dużej wsi, a jeszcze inna w centrum uzdrowiska, czy na miejskim osiedlu. Różnice w wielkości i gęstości zaludnienia jednostek urbanistycznych są niezmiernie ważne, gdyż, szczególnie na terenach wiejskich czy peryferyjnych, gęstość zamieszkania zupełnie zmienia relacje społeczne i dlatego przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji **kluczowe znaczenie miały opinie wyrażone przez mieszkańców**. Poglądy te zostały wyrażone w trakcie badań fokusowych, szerokiej ankietyzacji oraz spotkań z mieszkańcami. Opinie zebrane w czasie badań, wskazujące koncentrację i charakterystykę problemów, były podstawą do ostatecznego definiowania granic podobszarów rewitalizacji, a **najistotniejsze z nich znalazły się w opisie każdego z podobszarów rewitalizacji z podziałem na problemy społeczne i pozostałe** (por. tabela *Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji*).

Analiza danych zastanych (*desk reaserch*), która opierała się na analizie danych i wskaźników w aspektach społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym i technicznym jako czynników obrazujących jakość życia na terenie jednostek urbanistycznych, stanowiła punkt odniesienia do badań jakościowych i ilościowych. Wybór powyższych metod i technik badawczych podyktowany został specyfiką problematyki rewitalizacji, a jednocześnie pozwalał na skuteczne wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Badania ilościowe obejmowały:

- badania mieszkańców metodą CAWI i dotyczyły przede wszystkim jakości życia w gminie Szczawnica (liczba wypełnionych ankiet: 62, czas badania: 9.11.2016 - 9.12.2016);
- badania liderów lokalnych metodą CAWI w zakresie problemów i potencjałów w okolicy miejsca zamieszkania w gminie Szczawnica (czas badania: 9.11.2016 - 9.12.2016). Do wyrażenia swoich opinii w badaniach zaproszono osoby mieszkające lub pracujące na obszarze gminy Szczawnica, pełniące w różnych organizacjach i instytucjach zlokalizowanych na terenie gminy znaczące funkcje.

Badania jakościowe przeprowadzono z wykorzystaniem techniki zogniskowanych wywiadów grupowych. Na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji przeprowadzono 1 wywiad grupowy, w którym uczestniczyło łącznie 8 osób – członkowie organizacji pozarządowych, pracownik socjalny, urzędnicy samorządowi, przedsiębiorcy.

Bardzo ważnym elementem były warsztaty rewitalizacyjne, podczas których stano się osadzić konkretne problemy, zarówno społeczne, jak i o charakterze infrastrukturalnym, gospodarczym i środowiskowym, w konkretnych lokalizacjach

Rysunek 17. Mapa koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-technicznych na obszarze gminy Szczawnica – efekt pracy warsztatowej

Źródło: Mapy z warsztatów w Urzędzie Miasta i Gminy w Szczawnicy

Rysunek 18. Praca warsztatowa dotycząca koncentracji zjawisk kryzysowych

Źródło: Peridea

Proces badawczy pozwolił określić lokalizacje kluczowych problemów, a w konsekwencji wyznaczyć obszar rewitalizacji **tylko tam, gdzie na obszarze zdegradowanym występowała rzeczywista kumulacja problemów społecznych i minimum jeden kluczowy czynnik gospodarczy lub środowiskowy lub przestrzenny lub techniczny.**

Tabela 9. Kluczowe wskaźniki obrazujące stan kryzysowy obszaru rewitalizacji z powodu koncentracji problemów

Problematyka	Wskaźnik	Gmina	Wskazany obszar rewitalizacji
Ubóstwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	4,78	6,44
Bezrobocie	Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców wieku produkcyjnym	4,16	5,66
Przestępczość	Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców	2,90	3,92
Niski poziom kapitału społecznego	Liczba NGO na 1 000 mieszkańców	0,45	0,42
Poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	Aktywność czytelnicza (liczba zapisanych czytelników na 100 mieszkańców)	16,07	15,44
Kluczowy czynnik (gospodarczy, środowiskowy, przestrzenny, techniczny) z kategorii pozostałych zjawisk negatywnych, decydujący o wskazaniu obszaru	Jako kluczowe zjawisko negatywne dla obszaru wskazano zanieczyszczenie środowiska, głównie spowodowane niską emisją, które we wskazanym obszarze jest szczególnie nasilone z racji koncentracji zabudowy i ruchu komunikacyjnego.		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy

Szeroki udział mieszkańców na każdym etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gwarantuje, że wybrane obszary są odpowiedzią na rzeczywiste zapotrzebowanie mieszkańców gminy Szczawnica. Trafne dopasowanie do postrzeganych i

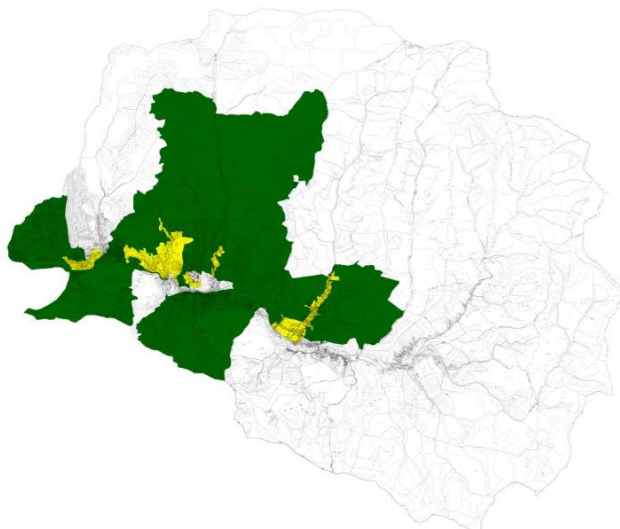

wskazywanych przez mieszkańców problemów pozwoli na podjęcie działań naprawczych, które dadzą oczekiwane przez społeczeństwo efekty.

Wyznaczono **obszar rewitalizacji o łącznej powierzchni 133,22 ha (tj. 1,52% powierzchni gminy)**, zamieszkały przez **2 218 osób (tj. 29,96% populacji gminy Szczawnica)**. Składa się on z 5 podobszarów:

- obszar Szczawnica Pieniny i Szczawnica Niżna;
- obszar Szczawnica Centrum;
- osiedle XX-lecia;
- obszar Szczawnica Wyżna (rejon ul. Sopotnickiej);
- obszar Szlachtowa Centrum.

Rysunek 19. Obszar zdegradowany (kolor zielony) oraz obszar rewitalizacji (kolor żółty) w gminie Szczawnica

Opracowanie: Ageos, Piotr Piszczek

5.1.1. Podobszar 1: Szczawnica Niżna

Podobszar rewitalizacji **Szczawnica Niżna** położony jest na terenie trzech jednostek urbanistycznych uznanych za zdegradowane tj. Szczawnica Niżna 1, Szczawnica Niżna 2 oraz Szczawnica Niżna 4. Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych, wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 10. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze *Szczawnica Niżna*

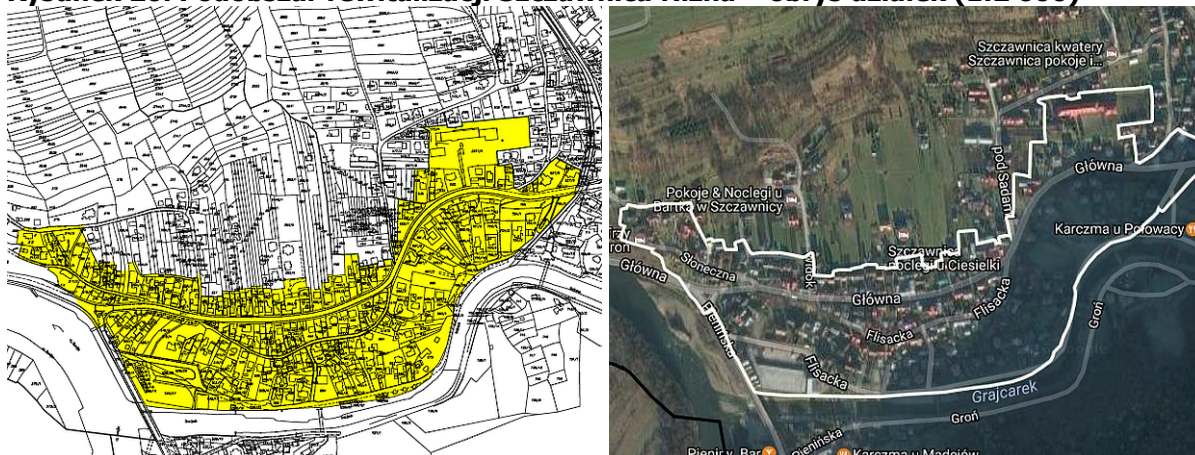
Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej. 2. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. 3. Przeciętna liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. dom. 4. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i choroby.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie niskie bezrobocie na obszarze. 2. Obszar względnie bezpieczny (dochodzi do przestępstw i wykroczeń, ale raczej incydentalnie). 3. Niski wskaźnik obciążenia demograficznego. 4. Niski współczynnik starości (z wyjątkiem jednostki urbanistycznej Szczawnica IV). 5. Najwyższa w gminie frekwencja wyborcza.

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy. 6. Duża liczba osób starszych, wymagających wsparcia i opieki. 7. Wysoki wskaźnik ubóstwa (z wyjątkiem jednostki urbanistycznej Szczawnica Niżna I). 8. Niska aktywność społeczna. 	
<p>Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na części obszaru punktowe braki w dostępie do podstawowej infrastruktury wodno-ściekowej. 2. Występują obiekty zabytkowe wymagające modernizacji (szczególnie w Szczawnicy Niżnej IV). 3. Zalewanie części budynków (szczególnie w Szczawnicy IV) spowodowane niedrożną kanalizacją burzową. 4. Bardzo duże zanieczyszczenie powietrza. 5. Bardzo duże obciążeniem ruchem samochodowych i dominującą funkcją parkingową. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie wysoki wskaźnik przedsiębiorczości. 2. Duża liczba wydawanych pozwoleń na budowę. 3. Dogodne położenie komunikacyjne. 4. Bardzo dużo obiektów pensjonatowych i gastronomicznych. 5. Tuż za granicą obszaru największa atrakcja Szczawnicy tj. końcowa stacja Spływu Dunajcem, co przekłada się na dynamikę rozwoju gospodarczego wokół funkcji turystycznych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Podobszar rewitalizacji **Szczawnica Niżna**, wskazany jako rewitalizowany, charakteryzuje się największymi deficytami na położonych obok siebie trzech obszarach zdegradowanych (**Szczawnica Niżna I, Szczawnica Niżna II oraz Szczawnica Niżna IV**), na których się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 20. Podobszar rewitalizacji *Szczawnica Niżna* – obrys działek (1:2 000)

Opracowanie: Ageos, Piotr Piszczek

Tabela 11. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji w opinii mieszkańców

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak zainteresowania mieszkańców życiem społecznym. 2. Dużo ludzi ubogich i potrzebujących wsparcia. 3. Zauważalny problem alkoholizmu wśród mieszkańców obszaru. 4. Zakłócanie ciszy i porządku spowodowane dużym ruchem turystycznym. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak planów zagospodarowania przestrzennego, co uniemożliwia przeznaczenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe. 2. Na części obszaru brak sieci wodno-ściekowej. 3. Duże zadymienie, szczególnie w zimie. 4. Ogromny smog. 5. Wąskie drogi, źle się poruszają.

5. Dużo osób starszych, samotnych, wymagających wsparcia i opieki. 6. Niskie poczucie bezpieczeństwa powodowane słabą dostępnością podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej. 7. Atomizacja społeczności lokalnej, zamykanie się w granicach swoich posesji, w swoich problemach.	6. Zły dojazd do domów.
--	-------------------------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: Obszar, wyznaczony od południa brzegiem potoku Grajcarek, dalej obejmuje ul. Flisacką i częściowo ul. Nad Grajcarem. Następnie granica biegnie lewym brzegiem potoku Skotnickiego, dochodzi do ul. Głównej, a stamtąd do ul. Wygon. Północną granicę tego obszaru wyznacza linia zabudowy nieruchomości przyległych do ul. Głównej wraz z budynkiem gimnazjum. W tym obszarze mieści się również fragment ul. Pod Sadami, a także część ul. Widok oraz ul. Słoneczna, która od zachodu łączy się z ul. Pienińską, by dojść do potoku Grajcarek zamykając w ten sposób pętlę.

Powierzchnia podobszaru: 14,97 ha.

Ludność podobszaru: 559 osób.

Opis podobszaru: Na obszarze przeważa zabudowa mieszkaniowa, zasadniczo jedno- i dwukondygnacyjna. Wiek i stan techniczny budynków jest zróżnicowany. Z uwagi na migrację mieszkańców (poza gminę, albo do bardziej atrakcyjnych dzielnic) bardzo dużo budynków w tym obszarze (szczególnie w rejonie ul. Głównej) jest opuszczonych. Są to najczęściej budynki mające kilkadziesiąt i więcej lat, najczęściej w złym lub bardzo złym stanie technicznym, wymagające prac remontowych.

Obszar ma bardzo gęstą, nieuporządkowaną i chaotyczną zabudowę. Charakterystycznym elementem są wąskie, ciasne uliczki utrudniające wewnętrzną komunikację na obszarze.

Charakterystycznym elementem obszaru jest tzw. osada flisacka położona w jego dolnej części tj. w Szczawnicy Niższej, u wylotu potoku Grajcarek. Jest to zespół zabytkowych, wpisanych do rejestru zabytków, dawnych zagród flisaków. Na obszarze tym ochroną konserwatorską objęte są zarówno zachowane do dzisiaj zabytkowe domy, posiadające już znaczne historyczne wartości architektoniczne, jak też układy działek siedliskowych i historyczna sieć drogowa.

Charakterystyczną cechą obszaru jest wzmożony ruch samochodów (wjazd do Szczawnicy) oraz ogromne nagromadzenie parkujących samochodów i autokarów, spowodowane znajdującą się w pobliżu podobszaru rewitalizacji największą szczawnicką atrakcją tj. końcową przystanią spływu przełomem Dunajca. Problemu tego nie rozwiązał do końca wybudowany niedawno dwupoziomowy parking.

Niska zabudowa, wiekowość przeważającej części budynków, a co za tym idzie wyposażenie najczęściej w tradycyjne źródła ogrzewania i podgrzewania c.w.u., a także parkujące samochody oraz położenie u wylotu doliny, sprawiają, iż jest to obszar Szczawnicy o najbardziej zanieczyszczonym powietrzu, które to zanieczyszczenie spowodowane jest zarówno niską emisją z sektora bytowego, jak i intensywnym ruchem drogowym.

Na podobszarze rewitalizacji znajduje się spora liczba obiektów o charakterze pensjonatowym, a także lokali gastronomicznych. W górnej części obszaru znajduje się także budynek jedyne go szczawnickiego gimnazjum publicznego. Stan techniczny obiektu jest raczej dobry. Od dawna sygnalizowaną potrzebą lokalnej społeczności jest powstanie pełnowymiarowej hali sportowej przy obecnym budynku gimnazjum.

Rysunek 21. Szczawnica Niżna

Źródło: Peridea oraz Google.pl/maps

5.1.2. Podobszar 2: Szczawnica Centrum

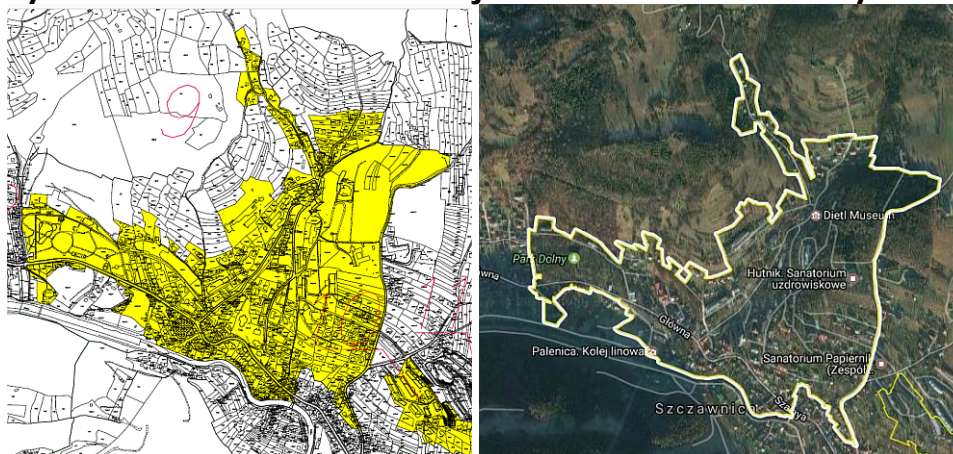
Podobszar rewitalizacji **Szczawnica Centrum** położony jest na terenie dwóch jednostek urbanistycznych uznanych za zdegradowane tj. Szczawnica Centrum I, Szczawnica Centrum II. Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych, wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze *Szczawnica Centrum*

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Spoleczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i choroby. 2. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy. 3. Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego. 4. Wysoki współczynnik starości. 5. Bardzo wysokie wskaźniki przestępczości, w tym kradzieże i bójki. 6. Duża liczba wypadków i kolizji drogowych. 7. Bardzo duża liczba wykroczeń w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. 8. Częste spożywanie alkoholu w przestrzeni publicznej, a także interwencje związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi. 9. Niska aktywność społeczna (bardzo słaba frekwencja wyborcza). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie mało osób korzystających z pomocy społecznej. 2. Wśród mieszkańców nie występuje problem z alkoholizmem. 3. Relatywnie niskie bezrobocie. 4. Niskie wskaźniki ubóstwa. 5. Mała liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeciętna dostępność podstawowej infrastruktury wodno-ściekowej. 2. Występują obiekty zabytkowe wymagające modernizacji. 3. Duża liczba interwencji OSP. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki wskaźnik przedsiębiorczości. 2. Bardzo duże nagromadzenie niszczących obiektów o funkcjach uzdrowiskowo-pensjonatowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Podobszar rewitalizacji **Szczawnica Centrum**, wskazany jako rewitalizowany, charakteryzuje się największymi deficytami na położonych obok siebie dwóch obszarach zdegradowanych **Szczawnica Centrum I, Szczawnica Centrum II**, na których się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 22. Podobszar rewitalizacji *Szczawnica Centrum* – obrys działek (1:2 000)

Opracowanie: Ageos, Piotr Piszczek

Tabela 13. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji w opinii mieszkańców

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak usług społecznych. 2. Duża liczba osób spożywających alkohol w miejscach publicznych. 3. Brak miejsc opieki nad osobami starszymi. 4. Wysoka przestępczość w dużej mierze generowana przez turystów. 5. Wiele miejsc niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. 6. Ogromny problem z budynkami zdegradowanymi i opuszczonymi, w których gromadzi się młodzież (alkohol, narkotyki itp.). 7. Duże zanieczyszczenie powietrza, która wpływa na jakość życia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duży ruch samochodów, korki, zanieczyszczenie powietrza, wszędzie parkują samochody – szczególnie na ul. Głównej i przy pl. Dietla. 2. Ogromne zanieczyszczenie powietrza. 3. Bardzo dużo zniszczonych budynków – zły wizerunek miasta. 4. Korki i zanieczyszczenie komunikacyjne (brak miejsc parkingowych). 5. Powinno być więcej miejsc rekreacji dla mieszkańców, a nie tylko turystów. 6. Jest brudno i niebezpiecznie. 7. Problem z bezpańskimi psami.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: Granica obszaru to linia rozpoczynająca się w rejonie skrzyżowania ul. Głównej z al. Parkową. Od strony północnej obejmuje teren Parku Dolnego oraz zabudowania nad ul. Park Dolny (DW. Chemik, DW. Maria, a także źródło wody mineralnej Wanda), następnie dochodzi do ul. Zdrojowej i biegnie po granicy zabudowy dochodząc do ul. Języki, następnie wraca brzegiem potoku Szczawnego, obejmuje ul. Kowalczyk i dochodzi do potoku Kowalczyk. Od wschodniej strony obejmuje cały obszar Parku Górnego i górną granicą Parku dochodzi do ul. Połoniny. W kierunku południowym biegnie do połączenia z ul. Św. Krzyża (do budynku 7A). A stamtąd, ponad linią zabudowy ul. Szalaya, do mostu na ul. Zawodzie, gdzie od strony południowej granicę obszaru wyznacza linia prawego brzegu potoku Grajcarek. Ta strefa mieści parking przy PKL i tzw. goprówkę. W rejonie źródła Szymon granica obszaru wraca do ul. Głównej, w kierunku zachodnim, obejmując dawny dworzec PKS wraz z obiektami towarzyszącymi, a także budynek dawnego ośrodka zdrowia. Wzdłuż ciek w wodnego wraca w rejon skrzyżowania ul. Głównej i al. Parkowej.

Powierzchnia podobszaru: 66,50 ha.

Ludność podobszaru: 646 osób.

Opis podobszaru: Granice obszaru obejmują najstarszą, w dużej mierze zabytkową część Szczawnicy z licznymi zabytkami XVIII i XIX wiecznej architektury zdrojowej. Zabudowa ta posiada cechy stylu szwajcarskiego. Są to m.in. rzadkie już domy góralskie. Niektóre z nich zamiast numerów domów zachowały unikatowe herby - godła rodów szczawnickich (tzw. godła szalayowskie). Na uwagę zasługuje architektura sanatoryjna z okresu powojennego, lat 60. i 70. tj. obiekty sanatoryjne: Górnik (obecnie Solar-Spa), Hutnik, Nauczyciel, Budowlani, Dzwonkówka,

Papiernik, Navigator oraz Zakład Przyrodolecznicy. Wśród ważniejszych zabytków na podobszarze rewitalizacji wymienić należy m.in. kaplicę Matki Boskiej Królowej Nieba w Parku Górnym (projektu Szalaya), z obrazem jego autorstwa, fontannę i obelisk na Placu Dietla (obecnie po rewitalizacji placu zastąpione nowymi obiektami), kaplicę Matki Boskiej Częstochowskiej z XIX wieku (dawną pijalnię wody ze źródła Wanda) w Parku Dolnym, neogotycki Kościół św. Wojciecha z 1892 roku projektu Stanisława Eliasza Radzikowskiego, liczne zabytkowe wille i obiekty o funkcjach sanatoryjno-pensjonatowych.

Część tych obiektów znajduje się w strefie ochrony konserwatorskiej, która obejmuje Zespół Zdrojowy XIX-wiecznej i z początku XX wieku willowej zabudowy uzdrowiskowo-pensjonatowej w górnej części ulicy Zdrojowej, przy Placu Dietla, w obrębie Parku Górnego i przy ul. Jana Wiktora - wraz z dawnymi założeniami publicznej zieleni Parku Górnego i Parku Dolnego, który z uwagi na wyjątkowe walory historycznego krajobrazu kulturowego powinien być przedmiotem rozpoczętego zgodnie z Art. 16 powołanej ustawy, odrębnego postępowania dotyczącego podjęcia przez Radę Miasta Szczawnica uchwały w sprawie utworzenia parku kulturowego tego obszaru. W skład strefy (i obszaru rewitalizacji) wchodzi także dawny cmentarz z kaplicą Szalayów, jak też położony w zakolu potoku Grajcarek dawny zespół dworski Szalayów, które stanowią enklawy tego parku.

Rysunek 23. Rejon Parku Dolnego

Źródło: Peridea

Podobszar rewitalizacji *Szczawnica – Centrum* to obszar o dużej wartości architektonicznej, jednak, szczególnie w rejonie ul. Głównej, charakteryzujący się ogromnym nieładem architektonicznym. Obok zabytkowych XIX wiecznych willi uzdrowiskowych ulokowano tu w latach 70. ubiegłego wieku obiekty kompletnie nie pasujące do charakteru tego miejsca (np. obiekty handlowe u zbiegu ul. Głównej i Zdrojowej). Problemem jest też brak polityki parkingowej na obszarze a także zasad porządkujących drobny handel. Elementem, który dominuje w przestrzeni centrum są parkujące na chodnikach i ulicy samochody oraz stragany (o różnorodnej estetyce) z produktami regionalnymi, ale też żywnością, czy tekstyliami. Brak uporządkowanego i zagospodarowanego centrum – w zgodzie z tradycją i klimatem całego uzdrowiska – rodzi duży dysonans z sukcesywnie odnawianymi przestrzeniami publicznymi i zabytkowymi obiektami. Jest też elementem, który w dużym stopniu niweluje efekty osiągnięte przez wcześniejsze inwestycje. Dbłość o wysoką jakość przestrzeni publicznej jest w tym miejscu istotna zarówno z perspektywy charakteru miejscowości uzdrowiskowej, jak również procesów porządkowania tkanki miejskiej, szczególnie w kontekście jej zabytkowego charakteru. Ponadto brak dbałości o estetyczny wizerunek centrum miasta daje niejako „przyzwolenie” właścicielom obiektów, osobom prowadzącym tu działalność gospodarczą (stałą lub okazjonalną), a także mieszkańcom, na działania psujące wizerunek miejscowości i pogłębiające wrażenie braku ład architektonicznego.

Do istotnych problemów tego obszaru należy zaliczyć:

- brak spójności architektoniczno-estetycznej pomiędzy obszarami już odnowionymi a ścisłym centrum miasta. Obszar centrum, tereny położone wokół Parku Dolnego, ul. Głównej, rejon ulic Zdrojowa (w dolnym odcinku), Jana Wiktora i Szalaya, znacząco odbiegają swoją stylistyką w zakresie przestrzeni publicznych od takich miejsc jak Park Dolny, rejon Placu Dietla i ul. Zdrojowej czy Promenady nad Grajcarem. Istotne jest zatem połączenie całego tego obszaru w jedną, spójną architektonicznie całość;
- bardzo duża liczba budynków zdegradowanych i wyłączonych z użytkowania (szczególnie w górnej, uzdrowiskowej części obszaru), w tym także zabytkowych o funkcjach

pensjonatowych, sanatoryjnych czy gastronomicznych. Nieruchomości te nie tylko psują wizerunek miejsca, ale ich postępująca degradacja grozi, w przypadku braku działań rewitalizacyjnych, ich całkowitym zniszczeniem. Część z nich jest miejscem gromadzenia się młodzieży i patologicznych zachowań – dochodzi tutaj do najróżniejszego rodzaju wybryków chuligańskich, jest to miejsce, w którym na porządku dziennym są narkotyki i alkohol. Obiekty te nie tylko są dalej systematycznie niszczone i rozgrabiane, ale istnieje też realne zagrożenie podpalenia i trwałego zniszczenia obiektów;

- bardzo duży chaos w przestrzeni publicznej - ściśle centrum, szczególnie w rejonie skrzyżowania ulic Głównej, Szalaya i Zdrojowej, charakteryzuje się nieprawdopodobnym chaosem. Dominuje wszechobecna funkcja parkingowa (chodniki, ulice) oraz handlowa. Szczególnie ta ostatnia wymaga uporządkowania i znaczącego podniesienia estetyki stanowisk handlowych. Na relatywnie niewielkiej przestrzeni miasta handel odbywa się zarówno z budek (każda w innym stylu i innej konstrukcji), przybudówek, przyczep, straganów, stolików, i skrzynek – wszystko pod niezliczoną liczbą różnokolorowych parasoli i baldachimów;
- niewystarczająca – szczególnie jak na miejscowość uzdrowsko-rekreacyjną – liczba terenów o funkcjach rekreacyjnych w ścisłym centrum. Co prawda w ostatnich latach przestrzeń o charakterze spacerowym - Park Dolny, Promenada nad Grajcarkiem - zyskała nowe oblicze, jednak coraz mocniej odczuwany i artykułowany przez mieszkańców i odwiedzających jest brak infrastruktury do ćwiczeń na wolnym powietrzu w okolicy centrum;
- niedobory elementów małej architektury w przestrzeni niepoddanej jeszcze rewitalizacji - o ile miejsca poddane rewitalizacji w ramach wcześniejszych projektów zostały wyposażone w atrakcyjne wizualnie elementy małej architektury, o tyle przestrzeń wokół poza nimi jest ich w zasadzie zupełnie pozbawiona – brak ławek, nieestetyczne kosze na śmieci, zniszczone, nieestetyczne latarnie. Nie zachęca to do spacerów i relaksu, nie buduje też uzdrowsko-rekreacyjnego klimatu Szczawnicy;
- zły stan części infrastruktury parkowej – zarówno Parku Dolnego (w części nie poddanej dotąd rewitalizacji), jak i Parku Górnego, w tym alejek, elementów małej architektury, urządzeń uzdrowskich, czy zieleni, a także fatalny stan dróg dojazdowych do Parku Górnego;
- brak infrastruktury rowerowej w centrum uzdrowska - rower, zarówno ze względu na styl życia, jak i kwestie zanieczyszczenia środowiska, staje się bardzo popularnym środkiem transportu, także w Szczawnicy. Rozwinięta sieć wypożyczalni rowerów sprawia, że osoby odwiedzające miasto zachęcane są do korzystania z rowerów do zamiast z samochodu. Nie towarzyszy temu jednak odseparowana od ruchu samochodowego i pieszego infrastruktura rowerowa w centrum miasta;
- brak dbałości i niepełne wykorzystanie obszarów zieleni - w ścisłym centrum uzdrowska ciągle zbyt mało jest zieleni urządzonej, co jest dziś wyznacznikiem miejscowości o charakterze turystyczno-rekreacyjno-uzdrowskim;
- niewyeksponowane schody terenowe w rejonie placu przy kolejce na Palenicę - położenie Szczawnicy daje dużą szansę na wykorzystanie jej zróżnicowanego położenia. Funkcję reprezentacyjnej przestrzeni mogłyby stanowić schody terenowe wiodące z ul. Głównej w kierunku kolejki na Palenicę, z których rozciąga się widok na całą dolinę Grajcarka. Dziś schody są zaniedbane, zieleń wokół nich nieurządzona, a całość ma funkcje wyłącznie komunikacyjną, a nie estetyczną;
- na obszarze znajduje się też ważny dla lokalnej społeczności i związany z historią miasta, dziś mocno zaniedbany, cmentarz szalayowski. Do cmentarza i zabytkowej kaplicy szalayowskiej przylega plac, który, obecnie nieuporządkowany, stał się miejscem ulicznego, przypadkowego handlu nieliczącego zarówno z funkcją terenu, jak i zabytkowymi obiektami położonymi wokół placu. Ponadto, z racji swego położenia w centrum miasta, na osi łączącej promenadę uzdrowską z niezwykle atrakcyjną promenadą nad potokiem Grajcarek, miejsce to powinno stać się nowoczesną i elegancką

przestrzenią publiczną, stanowiącą miejsce odpoczynku i zadumy, które łączy w jeden ciąg oba opisane powyżej trakty spacerowe.

Rysunek 24. Ścisłe centrum miasta

Źródło: Peridea

5.1.3. Podobszar 3: Osiedle XX-lecia

Podobszar rewitalizacji **Osiedle XX-lecia** w całości pokrywa się z obszarem zdegradowanym wyznaczonym w ramach jednostki urbanistycznej Osiedle XX-lecia. Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych, wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 14. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze **Osiedle XX-lecia**

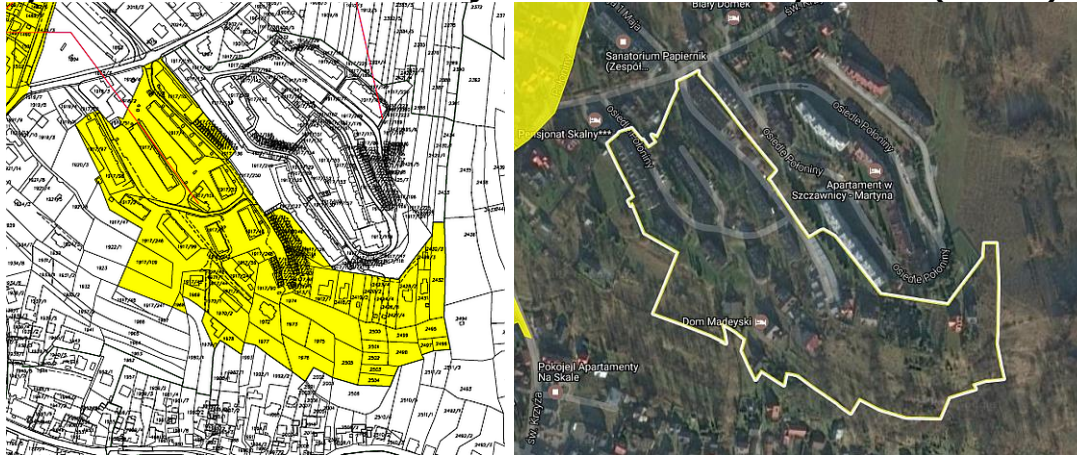
Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Spoleczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychow. i prowadzenia gosp. dom. 2. Wysoki wskaźnik ubóstwa. 3. Duża liczba osób starszych, wymagających wsparcia i opieki. 4. Wysoki współczynnik starości. 5. Niska aktywność mieszkańców (słaba aktywność czytelnicza, brak NGO). 6. Incydentalnie dochodzi do wykroczeń.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niskie bezrobocie na obszarze. 2. Duże poczucie bezpieczeństwa, niskie wskaźniki przestępczości.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości. 2. Duże zanieczyszczenie środowiska.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostępna podstawowa infrastr. wod.-kan. 2. Dość dobry stan substancji mieszkaniowej (niektóre obiekty wymagają termomodernizacji).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Podobszar rewitalizacji **Osiedle XX-lecia** w całości pokrywa się z obszarem zdegradowanym **Osiedle XX-lecia**, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 25. Podobszar rewitalizacji Osiedle XX-lecia – obrys działek (1:2 000)

Opracowanie: Ageos, Piotr Piszczek

Tabela 15. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak miejsc, w których starsi ludzie mogli by spędzić czas, a jest ich tu bardzo wielu. 2. Rosnący problem z osobami sięgającymi po używki (alkohol, narkotyki). 3. Nie ma miejsca, klubu dla osób starszych i samotnych. 4. Brak komunikacji z centrum – szczególnie uciążliwe dla osób starszych, bez samochodu. 5. Poczucie zagrożenia powodowane słabą dostępnością (czas dotarcia) służb ratowniczych reagujących w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak zagospodarowanych miejsc spotkań. 2. Brak atrakcyjnej infrastruktury spacerowej. 3. Zbyt mało elementów małej architektury, w tym w szczególności ławek.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: Obszar obejmuje cały teren osiedla XX-lecia wraz z blokami i wewnętrznym układem komunikacyjnym.

Powierzchnia podobszaru: 5,45 ha

Ludność podobszaru: 414 osób.

Opis podobszaru: Obszar obejmuje cały teren osiedla XX-lecia, w skład którego wchodzi 8 bloków mieszkalnych wraz z wewnętrzną infrastrukturą osiedla (drogi, parkingi, zieleń), a także znajdujące się na obszarze obiekty handlowe i usługowe, w tym jednopiętrowy pawilon handlowy wymagający prac modernizacyjno-estetyzujących.

Osiedle powstało na przełomie lat 60. i 70. ubiegłego wieku i było budowane przez Nowotarską Spółdzielnię Mieszkaniową. Obecny stan techniczny budynków mieszkalnych jest zadawalający. Część domów poddano już termomodernizacji, część wymaga dalszych zabiegów docieplających. Problemem jest ogrzewanie części mieszkań, odbywające się w dalszym ciągu z wykorzystaniem tradycyjnych pieców. Także otoczenie bloków wymaga prac estetyzujących i porządkujących. Zieleń na osiedlu ma charakter raczej przypadkowy i nieurządzony (najczęściej jest inicjatywą mieszkańców najniższych kondygnacji bloków i sprowadza się do zagospodarowania „ogródków” przy mieszkaniach na parterze bloków).

Osiedle budowane blisko 40 lat temu ma dziś bardzo niekorzystaną strukturę wiekową – dominują osoby starsze, często także samotne. W ślad za tym nie idzie jednak tworzenie infrastruktury i oferty dla osób starszych, zarówno w przestrzeni otwartej, jak i w formule dostępnego miejsca spotkań, w którym możliwe byłoby zagospodarowanie czasu tych osób w ciągu dnia. Brak także infrastruktury rekreacyjnej dla dzieci – co mogłoby stanowić zachętę dla młodych ludzi do osiedlania się w tym miejscu i przełamania niekorzystnej struktury wiekowej.

Osiedla XX-lecia nie omijają także problemy typowe dla większych skupisk ludzi – zdarzają się akty wandalizmu, dochodzi do niszczenia zarówno wewnętrznych części budynków (np. klatek schodowych), jak również elementów małej architektury w przestrzeni publicznej.

Rysunek 26. Osiedle XX-lecia – zdjęcie z okresu budowy osiedla (końcówka lat 60. ubiegłego wieku) oraz stan obecny

Źródło: archiwum UM Szczawnica oraz <https://www.google.pl/maps>

5.1.4. Podobszar 4: Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej

Podobszar rewitalizacji **Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej** położony jest na fragmencie obszaru zdegradowanego obejmującego jednostkę urbanistyczną Szczawnica Wyżna 2. Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych, wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 16. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze *Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej*

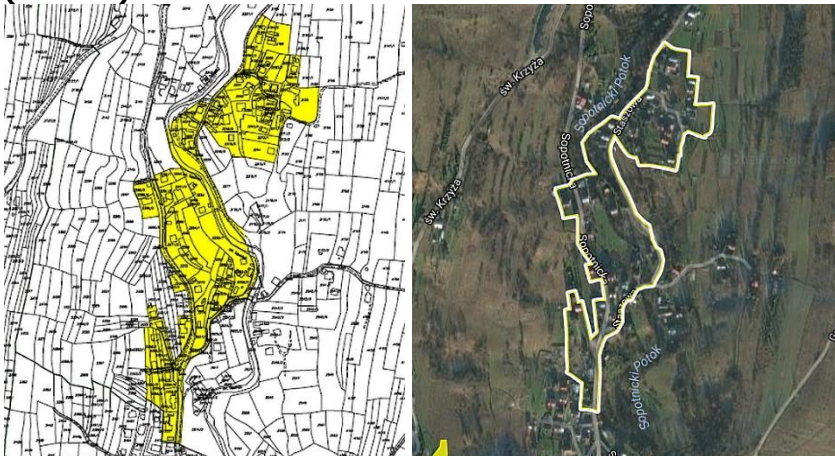
Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki wskaźnik ubóstwa (najwyższy w gminie). 2. Bardzo duża (najwyższa w gminie) liczba osób korzystających z pomocy społecznej. 3. Duża liczba (najwyższa w gminie) osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. 4. Bardzo duża (najwyższa w gminie) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. dom. 5. Bardzo duża liczba (najwyższa w gminie) osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. 6. Bardzo duża (najwyższa w gminie) liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i choroby. 7. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy (duża liczba rodzin objęta niebieską kartą). 8. Niska aktywność społeczna (niska frekwencja wyborcza). 9. Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie młody obszar (niski współczynnik starości). 2. Silne więzi sąsiedzkie. 3. Obszar bezpieczny.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości. 2. Niepełne pokrycie infrastrukturą wodno-ściekową. 3. Występują deszcze nawalne, które powodują wylewanie potoku i zalewanie niżej położonych posesji. 4. Duży problem azbestu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobry wewnętrzny układ komunikacyjny. 2. Potencjał obszaru wynikający z położenia poza ścisłym centrum.

	<p>5. Duże zanieczyszczenie powietrza. 6. Dużo budynków drewnianych, często w złym stanie technicznym, pustostany.</p>	
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Podobszar rewitalizacji **Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej**, wskazany jako rewitalizowany, charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym **Szczawnica Wyżna 2**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 27. Podobszar rewitalizacji Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej – obrys działek (1:2 000)

Opracowanie: Ageos, Piotr Piszczek

Tabela 17. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
<p>1. Zła sytuacja materialna dużej części mieszkańców. 2. Bardzo złe relacje społeczne. 3. Bardzo wysokie bezrobocie. 4. Nieład na części posesji.</p>	<p>1. Brak infrastruktury wodociągowej i kanalizacji na części obszaru. 2. Trudny teren (ciężki, górski teren). 3. Trudny dojazd. 4. Duża odległość od centrum – długi dojazd. 5. Drogi nieprzejezdne i nieodśnieżane. 6. Uciążliwości związane z gospodarką leśną.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: Obszar od zachodu obejmuje część zabudowań przy ul. Sopotnickiej (powyżej budynku nr 20), następnie granica biegnie w kierunku północnym obejmując tereny najbardziej zurbanizowane. Górna granica obszaru na wschód przecina koryto potoku Sopotnickiego i obejmuje po jego drugiej stronie ul. Staszową, zawracając w kierunku południowym, aż do połączenia linii wyznaczającej strefę.

Powierzchnia podobszaru: 6,20 ha

Ludność podobszaru: 144 osoby.

Opis podobszaru: Dominuje tu niska zabudowa mieszkaniowa, częściowo także o charakterze zagrodowym. Stan i estetyka budynków bardzo zróżnicowane. Część obszaru wyposażona w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, część poza zasięgiem sieci komunalnych. Znaczącym problemem obszaru są czynne tereny osuwiskowe oraz zagrożenie powodowane nawałnymi deszczami, które podnoszą poziom lokalnego potoku, zalewają niżej położone tereny oraz niszczą infrastrukturę drogową, w tym mosty, odcinając część obszaru od reszty gminy. Charakterystyczną cechą obszaru są trudne relacje sąsiedzkie prowadzące do częstych sytuacji konfliktowych wewnątrz lokalnej wspólnoty.

Dużym problemem, szczególnie w sezonie grzewczym, jest niska emisja z sektora bytowego.

Rysunek 28. Szczawnica Wyżna rejon ul. Sopotnickiej

Źródło: Peridea

5.1.5. Podobszar 5: Szlachtowa Centrum

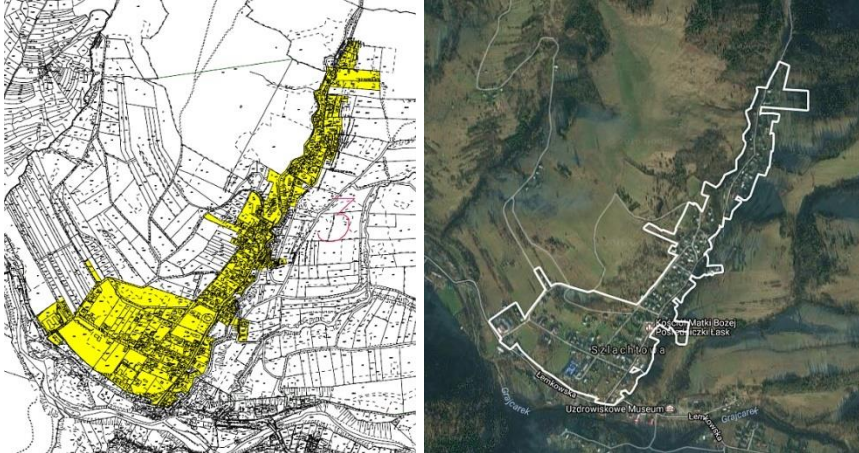
Podobszar rewitalizacji **Szlachtowa Centrum** położony jest na fragmencie obszaru zdegradowanego obejmującego jednostkę urbanistyczną Szlachtowa 1. Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych, wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 18. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze **Szlachtowa Centrum**

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej. 2. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa. 3. Duża liczba rodzin wielodzietnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. 4. Często dochodzi do interwencji związanych z alkoholem oraz porządkiem i zachowanie czystości. 5. Bardzo słaba aktywność czytelnicza. 6. Relatywnie niska frekwencja wyborcza. 7. Słabo rozwinięty trzeci sektor.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niskie bezrobocie na obszarze. 2. Zaradni mieszkańcy. 3. Obszar bezpieczny.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzennie-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niski wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości. 2. Bardzo słaby dostęp do wodociągu. 3. Mała liczba wydawanych pozwoleń na budowę. 4. Bardzo duże zagrożenie azbestem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Potencjał rozwoju agroturystyki. 2. Atrakcyjne położenie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Podobszar rewitalizacji **Szlachtowa Centrum**, wskazany jako rewitalizowany, charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym **Szlachtowa 1**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 29. Podobszar rewitalizacji *Szlachtowa Centrum* – obrys działek (1:2 000)

Opracowanie: Ageos, Piotr Piszczek

Tabela 19. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mieszkańcy mało ze sobą rozmawiają. 2. Słabe relacje społeczne – nie rozmawiamy ze sobą, nie spędzamy wspólnie czasu. 3. Brak świetlicy, pomieszczenia, gdzie można spędzać czas. 4. Przekonanie o słabej dostępności opieki zdrowotnej. 5. Poczucie zagrożenia powodowane słabą dostępnością (czas dotarcia) służb ratowniczych reagujących w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak infrastruktury rekreacyjno-sportowej. 2. Brak infrastruktury kulturalnej. 3. Brak zaplecza usług turystycznych, które zatrzymałyby na dłużej turystów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: Obszar obejmuje ściśle centrum Szlachtowej zamknięte w kwadracie ulic: Słona Młaka – Lipowa – Wspólna Jana Pawła – Sielska.

Powierzchnia podobszaru: 40,10 ha.

Ludność podobszaru: 455 osób.

Opis podobszaru: Szlachtowa to dawna wieś łemkowska. Jest najbardziej wysuniętą na zachód wsią w Polsce, zamieszkałą niegdyś przez autochtoniczną ludność ruską. Dawniej tereny te określano jako Ruś Szlachtowska. Obszar rewitalizacji obejmuje najbardziej zurbanizowaną część wsi. Dominuje tu niska zabudowa mieszkaniowa, częściowo także o charakterze zagrodowym. Stan i estetyka budynków bardzo zróżnicowany.

Na obszarze znajdują się także obiekty o charakterze publicznym, w tym pochodząca z przełomu XIX/XX wieku cerkiew greckokatolicka pw. Opieki (Pokrowy) NMP (obecnie rzymskokatolicki kościół Matki Boskiej Pośredniczki Łask), szkoła podstawowa o ponad stuletniej historii. Nieopodal także remiza OSP, mieszcząca się w budynku z lat 50 w stanie technicznym dostatecznym. Na obszarze rewitalizacji znajdują się także działka, na której przedsiębiorstwo uzdrowskie prowadziło niegdyś szklarnie na użytek sanatoryjnej kuchni, w których także uprawiano rozsady wykorzystywane do wiosenno-letnich obsadzeń na terenie uzdrowiska. Dziś teren pozostaje dalej w gestii Uzdrowiska Szczawnica S.A., jednak jest nieużytkowany. Na ogrodzonym obszarze leżącym w centrum miejscowości (i obszaru rewitalizacji) znajdują się niszczące pozostałości obiektów szklarniowych. Niezagospodarowane obiekty stanowią z jednej strony zagrożenie dla osób, które mogą się przedostać na teren dawnego gospodarstwa, z drugiej pozostają na terenie stanowiącym atrakcyjne działki w centrum miejscowości, które powinny służyć rozwojowi obszaru.

Obszar w całości wyposażony w infrastrukturę kanalizacyjną i w dużej części w wodociąg. Na obszarze zlokalizowane są także trzy większe zakłady produkcyjne (Romipol, Zakład Kamieniarski, MM Bolcsystem) o niewielkiej uciążliwości dla mieszkańców sąsiednich działek.

Obszar rewitalizacji obejmuje także tereny położone nad potokiem Sielskim, który w okresie nawałnych deszczy stanowi zagrożenie dla okolicznych budynków, a także niszczy infrastrukturę drogową (mosty), odcinając część mieszkańców dalej położonych przysiółków.

W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru znajduje się także zdegradowany budynek należący do przedsiębiorstwa uzdrowskiego, w którym obecnie mieszczą się lokale na wynajem, zajmowane przez uboższą grupę mieszkańców Szczawnicy. W pobliżu obszaru także jedyna na terenie Szczawnicy noclegownia prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zamieszkiwana średnio przez około 5 osób, z obłożeniem rosnącym w okresach zimowych.

Rysunek 30. Szlachtowa centrum

Źródło: Peridea

5.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Po wyznaczeniu i przyjęciu uchwałą Rady Miejskiej granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji **dokonano pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji**. Najważniejszym celem pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji było osadzenie procesu tworzenia programu rewitalizacji w lokalnym środowisku, bo tylko to gwarantuje trafność sformułowania celów rewitalizacji oraz adekwatność przedsięwzięć rewitalizacyjnych. To właśnie **mieszkańcy obszaru rewitalizacji określili hierarchię zdiagnozowanych problemów, wskazując w ten sposób swoje priorytety w zakresie jakości życia**. Co więcej, to mieszkańcy obszaru rewitalizacji, na kolejnych etapach procesu rewitalizacji, **wskazywali swoje dążenia, pragnienia, aspiracje i potrzeby, które znalazły odzwierciedlenie w wizji i celach programu rewitalizacji**.

Pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji dokonano na podstawie analizy *desk research* zgromadzonych danych statystycznych i dwóch technik badań jakościowych:

- zogniskowanych wywiadów grupowych,
- wywiadów z liderami lokalnymi z obszaru rewitalizacji.

Dane pierwotne, tj. pochodzące z indywidualnych rozmów z mieszkańcami oraz z badań fokusowych, zestawiono z danymi ilościowymi zgromadzonymi podczas analizy *desk research* dokonanej w trakcie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej. Pozwoliło to przeanalizować relację między skalą opisywanych zjawisk na obszarze rewitalizacji, a odczuciami mieszkańców. Analiza została dokonana w dwóch zasadniczych obszarach: **społecznym i gospodarczym**. Wynika to z faktu, że obecne pojmowanie procesów rewitalizacji zasadnicze cele interwencji *Programu* sytuuje głównie w sferach społecznej i gospodarczej, zaś działania techniczne i planistyczne są uzupełniające (narzędziowe) wobec celów społeczno-gospodarczych.

Szczegółowa analiza potwierdziła trafność wytyczenia obszaru rewitalizacji. Respondenci zgodzili się, iż zdiagnozowane obszary kryzysowe i obszary rewitalizacji mają istotne znaczenie dla gminy Szczawnica, a równocześnie są obszarami, które koncentrują w sobie negatywne zjawiska

społeczne i gospodarcze. Obszar rewitalizacji został zdiagnozowany jako objęty w całości koncentracją powiązanych ze sobą problemów społeczno-gospodarczych. Do najpoważniejszych należy bezrobocie, niekorzystne - mimo stabilnej liczby mieszkańców gminy - zmiany demograficzne (malejący w ogóle ludności udział osób w wieku produkcyjnym oraz postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej), a także znaczna liczba rodzin zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Bardzo niepokojący jest także znaczny odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w gminie, czyli osób, które były objęte wsparciem przynajmniej przez 18 miesięcy w ciągu ostatnich 3 lat. Ich udział w ogóle odbiorców pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie był bardzo wysoki i oscylował pomiędzy 80, a 92%. **Zjawiska te powodują rosnące poczucie braku perspektyw u części mieszkańców**, co jeszcze bardziej niepojęte - coraz częściej postawa ta dotyka ludzi młodych. To z kolei przekłada się na postępujący marazm części społeczności obszaru i zwiększające się uzależnienie od wsparcia środkami pomocy społecznej. Ankietowani podkreślali, że ciągle zbyt mała i nie w pełni dostosowana do potrzeb i oczekiwań mieszkańców – a nie tylko turystów – jest oferta społeczno-kulturalna.

Na tę koncentrację nakładają się problemy zagospodarowania przestrzennego – inne w centrum obszaru rewitalizacji, inne na jego peryferiach. O ile w centrum wiążą się one m.in. ze stanem zagospodarowania części przestrzeni publicznych, które wymagają pilnej rewitalizacji, stanem części budynków, w tym ważnych z punktu widzenia historii uzdrowiska i wartości architektonicznej samych obiektów, czy uciążliwości wynikającej z dużego obciążenia ruchem samochodowym w centrum obszaru (hałas, zanieczyszczenie spalinami, zagrożenie bezpieczeństwa pieszych, problemy polityki parkingowej), o tyle na obszarach peryferyjnych związane są ciągle z brakami w podstawowej infrastrukturze komunalnej czy dużym poczuciem braku dostępności komunikacyjnej do miejsc (tj. centrum właśnie), gdzie są atrakcyjniejsze miejsca pracy, oferta kulturalna, edukacyjna oraz społeczna. Ogromnym problemem jest też zanieczyszczenie środowiska, szczególnie tzw. niska emisja z sektora bytowego, dojmująca w okresach jesienno-zimowych. **Kryzys w obszarze rewitalizacji ma więc charakter społeczny oraz gospodarczy, ekologiczny, techniczny i funkcjonalno-przestrzenny.**

Kolejnym etapem pogłębionej analizy było dokonanie hierarchizacji zidentyfikowanych problemów. Na podstawie wyników prowadzonych wywiadów nadano wagi poszczególnym problemom, co pozwoliło określić kluczowe problemy społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji, a w przyszłości pozwoli zwrócić szczególną uwagę na te problemy, które w odczuciu lokalnej społeczności wymagają podjęcia najpilniejszych interwencji, ale tym samym dają największą szansę na dokonanie realnej zmiany.

Tabela 20. Kluczowe problemy poszczególnych podobszarów rewitalizacji wraz z ich hierarchizacją

Problem	Wskaźnik	Podobszar 1 Szczawnica Niżna		Podobszar 2 Szczawnica Centrum		Podobszar 3 Osiedle XX-lecia		Podobszar 4: Szczawnica Wyżna		Podobszar 5: Szlachtowa Centrum	
		Wartość wskaźnika	Ranga	Ranga	Ranga	Ranga	Ranga	Ranga	Ranga	Ranga	Ranga
Ubóstwo	Liczba osób zagrożonych ubóstwem na 100 mieszkańców	67%	4	71%	5	100%	6	65%	9	72%	7
Bezrobocie	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym	69%	8	63%	3	100%	5	76%	6	67%	5
Rosnąca liczba osób starszych potrzebujących wsparcia	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej w odniesieniu do osób korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat z podobszaru zdegradowanego	67%	3	65%	4	100%	8	62%	5	72%	9
Niski poziom kapitału społecznego	Liczba NGO na 1000 mieszkańców (średnia dla gminy – 0,45)	??	5		2		4		3		1
Brak poczucia bezpieczeństwa	Liczba przyjętych zgłoszeń przez policję na podobszarze rewitalizacji w odniesieniu do podobszaru zdegradowanego	76%	2	83%	9	100%	1	58%	2	75%	2
Niski poziom zaufania w relacjach wewnętrznych	Procent osób z podobszaru rewitalizacji, które zauważają problem braku zaufania wewnątrz społeczności	54%	1	59%	7	67%	2	62%	4	56%	8
Słaba dostępność usług społecznych	Procent osób z podobszaru rewitalizacji, które uważają, że jest słaba dostępność usług społecznych (w badaniach ankietowych odpowiedź: przeciętna, słaba, bardzo słaba)	72%	9	61%	6	73%	9	68%	8	65%	4
Słaba jakość infrastruktury komunikacyjnej	Procent osób z podobszaru rewitalizacji, które uważają, że jest słaba dostępność komunikacyjna (w badaniach ankietowych odpowiedź: przeciętna, słaba, bardzo słaba)	65%	7	57%	1	69%	7	62%	1	73%	6
Wysokie zanieczyszczenie powietrza	Liczba pieców opalanych paliwem stałym na podobszarze rewitalizacji	74%	6	73%	8	85%	3	66%	7	78%	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji

Badania z udziałem osób z obszaru rewitalizacji – lokalnych pracodawców, liderów, mieszkańców - **pozwołyły zatem zidentyfikować główne bariery rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji.**

Tabela 21. Kluczowe problemy społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji

Podobszar rewitalizacji	Problem społeczny	Problem gospodarczy
Podobszar 1 Szczawnica Niżna	<p>Nagromadzenie problemów społecznych wzajemnie powiązanych (problemy na rynku pracy i zła sytuacja finansowa części rodzin, problemy zdrowotne, nałogi – przede wszystkim alkoholizm, zadłużenie i wynikające z tego konflikty rodzinne).</p> <p>Brak miejsc z atrakcyjną ofertą spędzania czasu i możliwością zapewnienia opieki osobom starszym.</p> <p>Duże bezrobocie na obszarze, poczucie braku perspektyw, pomysłu na wyjście z kryzysu, woli wzięcia sprawy we własne ręce.</p> <p>Migracja młodych ludzi z obszaru.</p> <p>Niski komfort życia na obszarze spowodowany dużą liczbą turystów (hałas, zaśmiecanie, zakłócanie ciszy, nieobyczajne zachowania, problemy komunikacyjne i parkingowe dla mieszkańców obszaru).</p> <p>Brak miejsc integracji społecznej, np. domu kultury z atrakcyjnymi zajęciami dla mieszkańców, gros rzeczy podporządkowane turystom.</p> <p>Słaba dostępność opieki zdrowotnej.</p>	<p>Niedrożność układu komunikacyjnego w centrum obszaru.</p> <p>Zatłoczenie i zanieczyszczenie centrum miasta.</p> <p>Brak ładu przestrzennego, zarówno w zakresie zagospodarowania terenu, jak i uporządkowania przestrzeni publicznych, w tym w zakresie handlu ulicznego, reklam, szyldów, straganów.</p> <p>Problemy komunikacyjne miasta – utrudniony dojazd w szczycie sezonu (korkujące się rondo w Krościenku nad Dunajcem), brak polityki parkingowej w centrum miasta, presja ruchu samochodowego na cenne uzdrowiskowo obszary (w pełni dostępna dla ruchu kołowego strefa A uzdrowiska).</p>
Podobszar 2 Szczawnica Centrum	<p>Nagromadzenie problemów społecznych wzajemnie powiązanych (problemy na rynku pracy i zła sytuacja finansowa części rodzin, problemy zdrowotne, nałogi – przede wszystkim alkoholizm, zadłużenie i wynikające z tego konflikty rodzinne). Długotrwałe uzależnienie od środków pomocy społecznej.</p> <p>Niski komfort życia na obszarze spowodowany dużą liczbą turystów (hałas, zaśmiecanie, zakłócanie ciszy, nieobyczajne zachowania, problemy komunikacyjne i parkingowe dla mieszkańców obszaru).</p> <p>Słaba dostępność opieki zdrowotnej.</p>	<p>Zły stan wielu obiektów pełniących niegdyś funkcje pensjonatowe w strefie A uzdrowiska, radykalnie psujących wizerunek miejsca. Obiekty wymagają pilnej rewitalizacji, by na powrót mogły pełnić swoje funkcje, w tym szczególnie związane z lokalną gospodarką (funkcja hotelowa, gastronomiczna, usługi związane z profilem uzdrowiskowo-turystycznym).</p> <p>Brak dialogu środowisk gospodarczych i samorządowych w celu wspólnego kreowania wizji rozwoju obszaru i podejmowania wspólnych działań.</p> <p>Relatywnie duża liczba starszych budynków, często wyposażanych w piece starej generacji, które powodują zanieczyszczenie powietrza, co jest szczególnie niekorzystne na terenach odwiedzanych przez turystów i spotyka się z dużą krytyką ze strony osób przyjezdnych oraz utrudnia</p>

		promocje turystyczno-uzdrowiskowa Szczawnicy, co z kolei przekłada się na niższe dochody z turystyki.
Podobszar 3 Osiedle XX- lecia	<p>Niska aktywność społeczna i coraz częstsze zachowania izolacyjne i brak chęci do nawiązywania kontaktów międzyludzkich.</p> <p>Koncentracja powiązanych ze sobą problemów ubóstwa, bezrobocia, w niektórych przypadkach także niepełnosprawności, długotrwałej choroby potęgowanej trudną dostępnością opieki medycznej (odległość, położenie wysoko nad centrum z utrudnionym dojazdem).</p> <p>Nagromadzenie problemów społecznych wzajemnie powiązanych (problemy na rynku pracy i zła sytuacja finansowa części rodzin, nałogi - szczególnie alkoholizm, zjawiska przemocy domowej).</p> <p>Uzależnienie od środków pomocy społecznej.</p> <p>Niewystarczająca i mało różnorodna oferta spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży (szczególnie dla młodych ludzi sprawiających problemy).</p>	<p>Słabe zagospodarowanie przestrzenne osiedla.</p> <p>Konieczność wymiany pieców, budynki wielorodzinne wciąż ogrzewane są piecami węglowymi.</p> <p>Rosnące zanieczyszczenie powietrza.</p>
Podobszar 4: Szczawnica Wyżna	<p>Zniechęcenie i coraz częstsze dziedziczenie ubóstwa. Coraz poważniejszym problemem na obszarze jest sięganie po używki.</p> <p>Brak oferty spędzania wolnego czasu dostosowanej do potrzeb i oczekiwań. Słaby dostęp do usług społecznych.</p> <p>Słaba dostępność opieki zdrowotnej.</p>	<p>Utrwalanie się, a nawet pogłębianie problemów osób trwale wykluczonych z rynku pracy (długotrwale bezrobotni). Sytuację tę pogarszają deficyty infrastrukturalne, które nie zachęcają do lokowania tu nowych podmiotów gospodarczych.</p>
Podobszar 5: Szlachtowa Centrum	<p>Nagromadzenie problemów społecznych wzajemnie powiązanych (problemy związane z bezrobociem i niską aktywnością ekonomiczną części osób, w tym młodych, długotrwale ubóstwo). Szybko starzejące się społeczeństwo. Niska aktywność społeczna na obszarze.</p> <p>Brak oferty spędzania wolnego czasu dostosowanej do potrzeb i oczekiwań.</p>	<p>Utrwalanie się, a nawet pogłębianie problemów osób trwale wykluczonych z rynku pracy (długotrwale bezrobotni).</p> <p>Niskie wskaźniki rozwoju przedsiębiorczości.</p> <p>Niewystarczające wykorzystanie potencjału położenia i niezwykłych walorów przyrodniczo-krajobrazowych dogodnych dla rozwoju turystyki.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji (badania fokusowe i indywidualne wywiady pogłębione)

Ostatnim etapem pogłębionych badań było wskazanie potencjałów, na których można się oprzeć przeciwdziałając zdefiniowanemu kryzysowi. Kluczowym elementem są tutaj walory uzdrowiskowe i turystyczne oparte o naturalne zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, które powinny zostać wykorzystane w celu aktywizacji gospodarczej obszaru rewitalizacji, szczególnie w branżach turystycznych, gastronomicznych, kreatywnych, ale także w działalności związanej ze sztuką, kulturą i szeroko pojętą rozrywką. Aktywizacja działań związanych z poprawą konkurencyjności uzdrowiska, rozwojem nowoczesnego produktu turystyczno-rekreacyjnego, a także z poprawą jakości środowiska i ochrony zasobów naturalnych mogą stanowić doskonały element aktywizacji społeczno-ekonomicznej tego obszaru, dając miejscowej ludności atrakcyjne możliwości tworzenia miejsc pracy czy samozatrudnienia.

Potencjał społeczny obszaru w połączeniu z przerwaniem negatywnych trendów może być istotnym czynnikiem przywrócenia energii i aktywności na obszarze objętym kryzysem i przeciwdziałania trwałej emigracji (przede wszystkim) młodych ludzi. Pomimo trudności na rynku pracy obszar rewitalizacji zamieszkiwany jest także przez **przedsiębiorczych mieszkańców**, którzy nie obawiają się podejmowania nowych wyzwań, także gospodarczych, co będzie wspierało zachodzące procesy społeczno-gospodarcze.

5.3. Wskazanie kluczowych potrzeb rewitalizacyjnych

W trakcie procesu tworzenia *Programu Rewitalizacji* - w toku licznych spotkań, warsztatów, ankiet i badań – definiowano szereg problemów oraz poszukiwano optymalnych dróg ich rozwiązywania. W sposób oczywisty ciągle jeszcze niezaspokojone są **podstawowe potrzeby mieszkańców**. Najbardziej dojmujące problemy to: obciążenie ruchem komunikacyjnym w centrum, zanieczyszczenie powietrza, wiek i stan substancji mieszkaniowej, a na terenach wiejskich ciągle jeszcze brak pełnego dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnej, a także zła jakość dróg czy poczucie niewystarczającego skomunikowania z centrum miejscowości. Może się wydawać, iż są to typowe problemy dotyczące tkanki technicznej czy przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej. Przy bliższym jednak poznaniu odczuć i opinii mieszkańców obszaru zdegradowanego należy stwierdzić, iż są to bardzo konkretne problemy, dotyczące podstawowych elementów jakości życia, a co za tym idzie wręcz wkraczające w obszar społeczny. Zaspokojenie tych podstawowych potrzeb jest dla mieszkańców gminy Szczawnica fundamentalnie ważne. Wśród problemów, które znacząco wpływają na jakość życia w gminie, mieszkańcy wymieniali także **bezrobocie, brak perspektyw zawodowych w miejscu zamieszkania, sezonowość lokalnego rynku pracy, ale także po prostu ubóstwo części mieszkańców obszaru i problemy typowe dla środowisk zagrożonych patologiami**. Często artykułowane były także kwestie związane ze zbyt małą liczbą miejsc **z atrakcyjną ofertą kulturalną, niewystarczająca dostępność infrastruktury rekreacyjnej, a także miejsc z odpowiednią opieką dzienną dla osób starszych i dzieci** oraz słaba dostępność opieki zdrowotnej, zarówno podstawowej jak i specjalistycznej. Na uwagę zasługuje także **poczucie słabnących więzi rodzinnych i lokalnych**.

Bardzo wiele potrzeb dotyka też kwestii związanych **z poprawą zagospodarowania przestrzeni publicznych**, szczególnie w zabytkowej części miasta (tj. w strefie A Uzdrowiska), których zaspokojenie, zdaniem mieszkańców, poprawi wizerunek, a w konsekwencji konkurencyjność miasta i przyczyni się do generowania nowych, atrakcyjnych i stabilnych miejsc pracy.

Ostatecznie potrzeby rewitalizacyjne zdefiniowano w postaci celów i głównych kierunków interwencji. Za priorytetową mieszkańcy gminy Szczawnica uznali poprawę **wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji**. Wykorzystanie największych atutów Szczawnicy dla zdynamizowania jej rozwoju przyczyni się do tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy i podnoszenia jakości życia mieszkańców. Kolejną kwestią, która bardzo mocno wybrzmiewała w opiniach mieszkańców, jest **odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej** oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę oraz potrzeba przeciwdziałania patologii w sferze relacji społecznych – niskiej aktywności lokalnej mieszkańców, niechęci do podejmowania działań w gminie, nieefektywnej komunikacji władzy z mieszkańcami. Ostatnim celem – a jednocześnie kwestią niezwykle żywą i ważną w oczach mieszkańców – jest **poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji**, która warunkuje dobrą jakość życia mieszkańców i podnosi konkurencyjność obszaru.

Projekty, które zdają się mieć największy pozytywny wpływ na rozwiązywanie problemów obszaru rewitalizacji w odczuciu mieszkańców i władz samorządowych gminy, to działania związane ze wzmocnieniem funkcji turystycznej, kulturalnej i uzdrowiskowej, bo to w sposób bezpośredni wpłynie na warunki bytowe osób już tutaj żyjących i pracujących. Równie ważne są przedsięwzięcia, które przyczyniają się do poprawy relacji wewnątrz wspólnoty lokalnej i poprawy dostępności oferty społecznej i kulturalnej.

6. WIZJA OBSZARU PO REWITALIZACJI

Nadrzędnym celem podejmowanych działań – w perspektywie kilku najbliższych lat – jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy Szczawnica, powstrzymanie degradacji obszarów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność jako obszar rewitalizacji jego pierwotnych funkcji, ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju. Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno infrastrukturalnych jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom jest wyprowadzenie wskazanych obszarów ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały ich degradację. Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów we wszystkich pięciu aspektach:

- **społecznym** – poprzez zapobieganie patologiom społecznym – przestępczości, marginalizacji, wykluczeniu, ale też poprzez przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom demograficznym, za pomocą odbudowywania więzi społecznych i rodzinnych, wyrównywania szans rozwojowych dzieci i dorosłych z mniejszych i peryferyjnych ośrodków z mieszkańcami z obszarów lepiej zurbanizowanych, wyposażonych w bogatszą infrastrukturę o charakterze społecznym. Niezwykłą wagę przykłada się także w tych procesach do rozwijania i wzmacniania trzeciego sektora, a poprzez to budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- **gospodarczym** – poprzez organizację warunków do tworzenia nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, lokowanie na obszarze zdegradowanym nowych przedsiębiorstw;
- **przestrzenno-funkcjonalnym** – w tym zachowanie dziedzictwa kulturowego przez remonty, modernizację i konserwację zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej oraz poprawę środowiska naturalnego;
- **technicznym** – poprzez dbałość o podstawową infrastrukturę techniczną (wodociągi, kanalizacja, drogi) jako o element zwiększający atrakcyjność zamieszkania i w pewnym stopniu ograniczający odpływ ludności, a także jeden z najważniejszych czynników wpływających na lokalizację przedsiębiorstw oraz poprawę stanu technicznego zarówno budynków prywatnych, jak i komunalnych;
- **środowiskowym** – przede wszystkim poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego, dbałość o tereny zielone na zurbanizowanych obszarach i wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju, która ma zapewnić zaspokojenie potrzeb społeczności, z uwzględnieniem przyszłych pokoleń i priorytetowym znaczeniem zachowania, odtworzenia i rozwijania środowiska przyrodniczego.

Poniżej zaprezentowano wizję rewitalizacji tj. opis stanu obszaru rewitalizowanego gminy Szczawnica w perspektywie roku 2023 i kolejnych lat. Wypracowano ją z jednej strony w oparciu o prace warsztatowe i deklarowane aspiracje lokalnej wspólnoty, nie zapominając jednakże o wizji rozwoju definiowanej na poziomie obowiązującej Strategii Gminy oraz Planu Rozwoju Uzdrowiska. Podejście takie gwarantuje spójność wszystkich dokumentów strategicznych już na poziomie wizji i gwarantuje, iż deklarowane cele są zbieżne w zamyśle rozwoju obszaru i w sposób zintegrowany i kompleksowy przyczyniać się będą do poprawy jakości życia mieszkańców gminy Szczawnica. Wizję tę sformułowano w sposób następujący:

OBSZAR REWITALIZACJI GMINY SZCZAWNICA

jest miejscem z uporządkowaną i nowoczesnie zagospodarowaną przestrzenią publiczną, zarówno w zabytkowym centrum, jak i na peryferiach, z odnowionymi, ale zachowującymi uzdrowiskowy klimat miejscowości obiektami sanatoryjnymi. Szczyci się unikatową przyrodą i czystym powietrzem, z uporządkowanym układem komunikacyjnym, który stwarza swoim mieszkańcom atrakcyjne warunki do życia i pracy przeciwdziałając migracji i gwarantując mieszkańcom w każdym wieku poczucie bezpieczeństwa i dostępu do podstawowej infrastruktury społecznej.

7. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI

Wyznaczone cele rewitalizacji oraz kierunki interwencji odpowiadają wcześniej zidentyfikowanym potrzebom i służą eliminacji bądź ograniczeniu negatywnych zjawisk na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Głównym celem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w *Gminnym Programie Rewitalizacji* jest **ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze rewitalizacji w gminie Szczawnica oraz wzmocnienie wewnętrznego potencjału tego obszaru w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju całej gminy**. Powyższy cel główny realizowany będzie przez trzy cele strategiczne obejmujące wszystkie sfery procesu rewitalizacji (tj. społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową). Osiągnięcie celów strategicznych nastąpi z kolei poprzez realizację celów szczegółowych i kierunkowe działania rewitalizacyjne, dzięki którym negatywne zjawiska zostaną znacznie ograniczone lub całkowicie wyeliminowane.

7.1. Cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji

Cel strategiczny *Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji* dotyczy kwestii wykorzystania największych atutów Szczawnicy dla zdynamizowania jej rozwoju, a poprzez to tworzenie nowych, atrakcyjnych miejsc pracy i podnoszenie jakości życia mieszkańców.

Pierwszy cel operacyjny wydaje się dotyczyć klasycznie rewitalizacyjnych zagadnień związanych z ładem przestrzennym i rewaloryzacją niszczących obiektów w historycznym centrum Szczawnicy. Problem ten podnoszony jest od lat, a pomimo toczącego się – szybciej lub wolniej – procesu inwestycyjnego w historycznej części uzdrowiska, wciąż bardzo wiele obiektów pozostaje nieczynnych, niszczeje, psując wizerunek miejsca, ale też stanowiąc realne zagrożenie – są to bowiem nierzadko miejsca gromadzenia się młodzieży i patologicznych zachowań, zwiększających ryzyko wypadku, który może skończyć się nieszczęściem dla osób tam przebywających, a w skrajnym przypadku dla obiektu, który niejednokrotnie ma dużą wartość historyczną.

Działania w ramach tego celu powinny skupiać się zarówno na kwestiach związanych z regulowaniem kwestii własnościowych, które są wstępem do zorganizowanego i długofalowego planu rozwoju przestrzeni publicznych, jak na kompleksowym programie odnowy obiektów uzdrowskich i zabytkowych. Działania te, to nie tylko inwestycja w substancję budowlaną, ale także szeroko rozumiana poprawa wizerunku i w konsekwencji konkurencyjności uzdrowiska, a co za tym idzie możliwość generowania nowych, atrakcyjnych miejsc pracy w sektorze turystyczno-uzdrowskim i branżach powiązanych.

Jednak Szczawnica to nie tylko historyczne centrum ale także osiedla peryferyjne. Zarówno rozumiane jako skupiska domów, ale także klasyczne osiedla niewielkich bloków z przełomu lat 60. i 70. Ważnym jest, aby w procesie rewitalizacji nie skupiać się wyłącznie na zabytkowym centrum, ale pamiętać także o konieczności podejmowania działań zmierzających do poprawy jakości życia na terenach silnie zurbanizowanych poza ścisłym centrum. Oczekiwane działania to z jednej strony poprawa samej substancji mieszkaniowej (odnowa zasobu, poprawa efektywności energetycznej obiektów), dbałość o przestrzeń publiczną sprzyjającą nawiązywaniu relacji sąsiedzkich i międzyludzkich, ale także projekty i programy, które będą odpowiedzią na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców tych obszarów – w szczególności w zakresie poprawy opieki i organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży i coraz ważniejsze kwestie związane z polityką senioralną i stwarzaniem warunków do tworzenia atrakcyjnej oferty czy to opieki czy po prostu spędzania czasu wolnego dla osób starszych. W grupie działań zdefiniowanych w ramach tego celu znalazła się także ważna kwestia – szczególnie dla mieszkańców Szczawnicy Niższej – związana z poprawą układu komunikacyjnego w tym obszarze, który dziś – szczególnie w dniach wzmożonego ruchu

turystów – jest po prostu niewydolny, powodując poza trudnościami w przemieszczaniu się, także ogromne zagrożenie związane z wpływem emisji komunikacyjnej na stan i jakość powietrza w uzdrowisku.

Nie może dziwić w przypadku miejsca o tak znaczącym potencjale turystyczno-uzdrowiskowym opartym o walory przyrodnicze i krajobrazowe, że w dokumencie o charakterze strategicznym akcentowana jest potrzeba wykorzystania tego potencjału dla rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji. Stąd tak ważne jest stworzenie platformy umożliwiającej włączenie się przedsiębiorców w procesy rozwojowe, forum dialogu i wzajemnego artykułowania potrzeb i oczekiwań. Służyć temu powinna także poprawa polityki informacyjnej i komunikacji z lokalną społecznością, w tym w zakresie zdefiniowanych kierunków rozwoju oraz podejmowanych przez samorząd aktywności. Ogromną szansą rozwojową powinno być stwarzanie dobrych warunków do rozwoju sektora turystycznego (np. poprzez tworzenie stref aktywności turystycznej, czy wspieranie przez samorząd powstawania przedsiębiorstw społecznych związanych z wiodącym profilem gminy). Z tym wiąże się także współdziałanie wielu instytucji i przedsiębiorstw, tak aby poprawiać jakość kształcenia zawodowego w Szczawnicy i jeszcze mocniej dopasowywać go do potrzeb lokalnych przedsiębiorców. Współdziałanie samorządu i przedsiębiorstw to także uświadomienie sobie znaczenia partnerstwa publiczno-prywatnego i jego roli w procesach prorozwojowych w najbliższej przyszłości, szczególnie po wygaśnięciu strumienia środków unijnych po roku 2020.

Ważne także, aby procesy związane z podnoszeniem jakości życia, ale też tworzeniem atrakcyjnej oferty dla gości odwiedzających miejscowość, oprzeć o tradycję, żywy folklor górali pienińskich i kulturę tego miejsca. Tym bardziej, że świadomość ogromnej wartości własnego dziedzictwa jest powszechnie uznaną wartością, a zatem może i powinna być włączona w procesy rewitalizacji, rozumiane jako podejmowanie działań, których celem jest poprawa jakości życia lokalnej wspólnoty i stwarzanie warunków do równomiernego rozwoju wszystkich obszarów gminy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na te miejsca, w których – z różnych powodów – ludziom żyje się trudniej. Stąd poprawa dostępności oraz atrakcyjności oferty i instytucji kultury dla mieszkańców w różnym wieku i z różnymi potrzebami, jest tak ważna dla prawidłowo prowadzonych procesów rewitalizacji Szczawnicy.

Tabela 22. Cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji

CEL STRATEGICZNY I. POPRAWA WYKORZYSTANIA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW I ZASOBÓW DLA OŻYWIENIA SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU REWITALIZACJI

Cel operacyjny	1.1. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja niszczących obiektów w historycznym centrum Szczawnicy Wiodące kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> o rewitalizacja i uporządkowanie zabytkowej części uzdrowiska, włącznie z estetyzacją i ożywieniem obszaru pomiędzy częścią uzdrowiskową, a promenadą nad Grajczarkiem; o modernizacja zdegradowanych, zaniedbanych oraz niewpisujących się w estetykę miejsca obiektów w centrum miasta wraz z przywróceniem utraconych funkcji obiektom dziś nieczynnym; o wprowadzenie zasad ochrony wartości kulturowych i architektonicznych w obszarze ścisłego centrum (wraz z uporządkowaniem handlu na tym terenie poprzez budowę „rozproszonego pasażu handlowego” w oparciu o najwyższe standardy lokalnej architektury regionalnej); o wprowadzenie rozwiązań poprawiających estetykę i czystość na terenie centrum miasta; o zmniejszenie uciążliwości wynikających z presji ruchu kołowego (m.in. wdrożenie nowej polityki parkingowej na obszarze miasta i ograniczenie presji komunikacyjnej na historyczne centrum Szczawnicy).
Cel operacyjny	1.2. Poprawa jakości życia na terenach silnie zurbanizowanych poza ścisłym centrum Wiodące kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> o rewitalizacja przestrzeni publicznych i odnowa zasobu mieszkaniowego osiedla XX-

	<p>lecia;</p> <ul style="list-style-type: none"> o poprawa atrakcyjności terenu i warunków do życia na obszarze Szczawnicy Niżnej; o wzmacnianie relacji społecznych w dużych skupiskach ludzkich (podejmowanie wspólnych inicjatyw obywatelskich, organizowanie atrakcyjnych form spędzania czasu dla różnych grup społecznych, w tym w szczególności dzieci i osób starszych); o rewitalizacja przestrzeni publicznych służących nawiązywaniu relacji społecznych (parki, skwery, miejsca spotkań, place zabaw, siłownie zewnętrzne); o rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej służącej poprawie jakości życia na obszarze rewitalizacji; o poprawa układu komunikacyjnego w Szczawnicy Niżnej (m.in. udrożnienie wjazdu do Szczawnicy i wdrożenie nowej polityki parkingowej na tym obszarze).
Cel operacyjny	1.3. Wykorzystanie lokalnych potencjałów dla rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji <p>Wiodące kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> o włączenie przedsiębiorców w procesy kreowania kierunków rozwoju; o modernizacja bazy uzdrowskowo-turystycznej na obszarze rewitalizacji; o poprawa polityki informacyjnej i komunikacji z lokalną społecznością, w tym w zakresie zdefiniowanych kierunków rozwoju oraz podejmowanych przez samorząd aktywności; o stworzenie Strefy Aktywności Turystycznej oraz zapewnienie przyjaznych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw społecznych; o wdrożenie instrumentów ułatwiających prowadzenie na obszarze rewitalizacji działalności gospodarczej zgodnej z wiodącym profilem Szczawnicy; o rozwijanie partnerstwa publiczno-prywatnego na rzecz rozwoju gospodarczego; o aktywizacja zawodowa mieszkańców w oparciu o wiodący profil turystyczno-uzdrowski z wykorzystaniem potencjału istniejących szkół zawodowych i OHP.
Cel operacyjny	1.4. Wzmacnianie tożsamości i dziedzictwa kulturowego dla budowy więzi społecznych oraz wykorzystanie tego potencjału w rozwoju turystyki <p>Wiodące kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> o modernizacja ważnych placówek i instytucji kultury; o wspieranie działań na rzecz pielęgnowania rodzimej tradycji i wielokulturowości; o poprawa dostępności oraz atrakcyjności oferty i instytucji kultury dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; o rozwijanie mecenatu nad artystami i twórcami lokalnymi.

7.2. Cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę

Kolejny cel *Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę* skupia się przede wszystkim na przeciwdziałaniu zdiagnozowanym problemom w sferze społecznej i relacyjnej. Często podkreślanym problemem na obszarze rewitalizacji jest niska aktywność społeczna, brak chęci do podejmowania działań w gminie oraz nieefektywna komunikacja władzy z mieszkańcami, skutkująca małą wiedzą i brakiem poczucia tożsamości mieszkańców z działaniami władzy lokalnej. Warto zatem rozważyć wsparcie procesu komunikacji przez profesjonalnych animatorów lub mediatorów. Bardzo ważnym elementem świadomej aktywizacji mieszkańców jest systematyczne wzmacnianie tzw. „trzeciego sektora”. Wspomaganie organizacji pozarządowych – udoskonalanie systemu komunikowania się z NGO, cedowanie na nie części zadań oraz pełna transparentność w rozdziale środków grantowych na działalność tych instytucji to klucz do coraz większej aktywności mieszkańców i ich mocniejszego włączenia się w rozwiązywanie problemów lokalnych wspólnot, przede wszystkim na obszarach o zdiagnozowanym kryzysie. Konieczne jest także podejmowanie aktywności mających na celu budowanie oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców, promocję wolontariatu, zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych, np. poprzez uruchomienie szkoły liderów czy młodzieżowej rady miasta.

Przedsięwzięcia w ramach tego celu dotyczą także zapobiegania wykluczeniu różnych grup społecznych, w tym osób bezrobotnych borykających się z trudnościami w życiu codziennym, a także osób ubogich. Ideą przewodnią wsparcia osób znajdujących się w złej sytuacji życiowej jest „pomoc dla samopomocy”. Oznacza to potrzebę przeorientowania modelu pracy socjalnej z opiekuńczego, wyrażającego się w przejmowaniu odpowiedzialności za podopiecznych, a tym samym pogłębianiu ich bezradności, niewykorzystywania zaradności, na pomocowy, polegający na wspieraniu usamodzielniania się, maksymalnym wykorzystaniu aktywności własnej ludzi potrzebujących pomocy, zachęcania ich do współdziałania w procesach rozwiązywania własnych problemów i zaspokajania potrzeb. Pomoc udzielana przez MOPS powinna charakteryzować się systemowym podejściem do rodzin, rozszerzeniem i pogłębieniem zakresu pracy socjalnej, aktywizowaniem lokalnego środowiska poprzez ścisłą współpracę z organizacjami, wolontariuszami, grupami samopomocowymi i wspólnotami sąsiedzkimi. Wsparcie zarówno reintegracji społecznej, jak i uzyskania zatrudnienia jest dużo bardziej efektywne i trwałe, dlatego tak ważne dla Szczawnicy jest wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej do rozwiązywania problemów społecznych na obszarze rewitalizacji.

Kolejny cel operacyjny obejmuje aspiracje miejscowej ludności w kwestii wysokiej jakości oferty edukacyjnej i warunków do skutecznego konkurowania młodego pokolenia z dziećmi i młodzieżą z większych ośrodków miejskich. Ogromne znaczenie w zapewnieniu wyrównywania szans edukacyjnych, ale także w przeciwdziałaniu patologiom wśród młodzieży, ma zagwarantowanie atrakcyjnego i bogatego programu zajęć dodatkowych, zarówno w zakresie zajęć sportowo-rekreacyjnych, jak również tych pozwalających rozwijać dzieciom i młodzieży swoje pasje oraz zainteresowania. Nie należy także pomijać kwestii związanych z kształceniem ustawicznym i systematycznym poszerzaniem oferty edukacji dorosłych, zarówno w celu poprawy sytuacji na runku pracy (osoby dorosłe w trudniejszym położeniu), jak i w celu poprawy komfortu i jakości życia (seniorzy).

Bardzo ważną kwestią dla mieszkańców Szczawnicy, szczególnie mocno akcentowaną na obszarze rewitalizacji, jest poprawa dostępności do podstawowej opieki medycznej, bo choć sama Szczawnica, jako miejscowość uzdrowiskowa jest bogato wyposażona w infrastrukturę medyczną i związaną z profilaktyką zdrowotną, to jest to oferta jednocześnie bardzo trudno dostępna dla samych mieszkańców. Oczywiście zawsze lepiej zapobiegać, niż leczyć, stąd tak ważna jest także profilaktyka zdrowego trybu życia i kształtowanie postaw odpowiedzialności za własne zdrowie, co jest kluczem do trwałej poprawy sytuacji w długiej perspektywie czasu, także w miejscach objętych różnorodnymi symptomami kryzysu.

Tabela 23. Cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę

CEL STRATEGICZNY II. ODBUDOWA ZAUFANIA WEWNĄTRZ WSPÓLNOTY SAMORZĄDOWEJ ORAZ WZMOCNIENIE POCZUCIA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA LOKALNĄ WSPÓLNOTĘ

Cel operacyjny	2.1. Zwiększanie aktywności społecznej i obywatelskiej Wiodące kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> o opracowanie nowej koncepcji i narzędzi komunikacji samorządu z mieszkańcami; o systematyczne rozszerzanie systemu realizacji zadań publicznych w formule współpracy z organizacjami pozarządowymi w oparciu o konkursy grantowe; o powołania Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych; o promowanie idei wolontariatu i włączanie różnych grup w działania na rzecz wspólnot lokalnych i sąsiedzkich; o zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (szkoła liderów, młodzieżowa rada miasta).
Cel operacyjny	2.2. Wsparcie i aktywizacja społeczna osób pozostających w trudnym położeniu Wiodące kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> o aktywizacja grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez stwarzanie warunków do wychodzenia z sytuacji kryzysowych; o stwarzanie warunków do aktywizacji zawodowej i społecznej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji;

	<ul style="list-style-type: none"> o wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na obszarach zdegradowanych (grupy samopomocowe, inicjatywy sąsiedzkie); o wzmacnianie działań profilaktycznych wspierających rodzinę; o aktywna polityka społeczna, nie utrwalająca postaw biernych i nie pogłębiająca uzależniania mieszkańców od pomocy społecznej oraz przywracająca zdolność i chęć do pracy oraz uczestnictwa w życiu społecznym; o poprawa dostępności zasobu lokalowego dla osób potrzebujących wsparcia (mieszkania chronione, mieszkania socjalne).
Cel operacyjny	2.3. Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych, jako element tworzenia atrakcyjnej przestrzeni do życia Wiodące kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> o poprawa wyposażenia placówek edukacyjnych; o zapewnienie dostępu opieki dla najmłodszych mieszkańców (żłobki, przedszkola); o poprawa jakości kształcenia w szkołach na obszarze rewitalizacji (m.in. organizacja zajęć pozalekcyjnych, tworzenie funduszy stypendialnych dla uzdolnionych uczniów); o rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej; o przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez podnoszenie świadomości i umiejętności korzystania z nowych narzędzi komunikacji; o poprawa dostępności podstawowej opieki zdrowotnej; o profilaktyka zdrowego trybu życia i kształtowanie postaw odpowiedzialności za własne zdrowie; o wsparcie rodziny w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi i pozostawienie ich w środowisku naturalnym; o rozwój i promocja oferty zagospodarowania czasu wolnego dla osób starszych, samotnych, z niepełnosprawnościami.

7.3. Cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców

Ostatni cel strategiczny *Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców* wiąże się z poprawą szeroko pojętej infrastruktury, która jednak warunkuje dobrą jakość życia dla mieszkańców i podnosi konkurencyjność obszaru. Działania z pozoru nierewitalizacyjne, dotyczące nierzadko twardej infrastruktury mają w rzeczywistości ogromne znaczenie dla jakości życia szczawniczian. Taką kwestią jest bez wątpienia dbałość o wysoką jakość powietrza – które jest szczególnie zanieczyszczone w obszarach silnie zurbanizowanych – czyli właśnie na wskazanym obszarze rewitalizacji – i w sposób bezpośredni przekłada się na jakość życia, dobry stan zdrowia, ale także postrzeganie Szczawnicy, jako miejsca które warto odwiedzić. Podobnie rzecz ma się z dostępem do sieci kanalizacyjnej czy wodociągu, a z tym w niektórych częściach obszaru rewitalizacji wciąż nie jest najlepiej. Ważne też jest docenienie wartości środowiska przyrodniczego, jako elementu z jednej strony stwarzającego wyjątkowe warunki do życia, z drugiej stanowiącego wartość przyciągającą tu turystów, a co za tym idzie stwarzającą warunki rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy.

Inna grupa zagadnień to kwestie związane ze wzrostem poczucia dostępności rewitalizowanych obszarów peryferyjnych. Nie oznacza to od razu działań inwestycyjnych, ale być może wypracowania z lokalną społecznością takich rozwiązań, które nie będą w niej utrwalają przekonania o tym, że miejsce zamieszkania oddalone o kilka kilometrów od centrum czy głównej drogi, determinuje niemożność zmiany ich obecnej sytuacji społecznej czy ekonomicznej. W tej grupie zagadnień znajdują się także te związane z całym pakietem działań zwiększających poczucie bezpieczeństwa mieszkańców – zarówno w znaczeniu komunikacyjnym - poprzez budowę chodników, bezpiecznych przejść, oświetlenia miejsc niebezpiecznych, jak i poprzez zapobiegania różnego rodzaju patologiom, szczególnie wśród najmłodszych mieszkańców obszaru, a także co w

szczegółności dotyczy podobszaru nr 2 „Szczawnica – Centrum” ograniczania poczucia zagrożenia mieszkańców wynikającego z dużego ruchu turystycznego poprzez poprawę efektywności działań służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

Tabela 24. Cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców

CEL STRATEGICZNY III. POPRAWA PODSTAWOWEJ INFRASTRUKTURY NA OBSZARZE REWITALIZACJI WARUNKUJĄCEJ WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	
Cel operacyjny	3.1. Dbłość o czyste powietrze i wysoką jakość środowiska naturalnego Wiodące kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> o radykalna poprawa jakości powietrza na obszarze rewitalizacji poprzez likwidację źródeł niskiej emisji, prewencję i pogłębioną edukację ekologiczną; o przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego poprzez rozbudowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej; o kształtowanie postaw odpowiedzialności za cenne zasoby przyrodnicze na obszarze rewitalizacji (parki zdrojowe, obszary chronione).
Cel operacyjny	3.2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i dostępności obszaru rewitalizacji Wiodące kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> o poprawa podstawowej infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji; o poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę chodników, bezpiecznych przejść, oświetlenia miejsc niebezpiecznych; o wzrost poczucia bezpieczeństwa poprzez współdziałanie na rzecz zapobiegania patologiom przede wszystkim wśród dzieci i młodzieży; o likwidacja barier architektonicznych; o ograniczanie poczucia zagrożenia mieszkańców wynikającego z dużego ruchu turystycznego poprzez poprawę efektywności działań służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

8. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

8.1. Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W procesie prac nad *Programem* dokonano wyboru kluczowych projektów rewitalizacyjnych, które w najwyższym stopniu będą oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarach kryzysowych i w znaczący sposób wpłyną na osiągnięcie założonych celów strategicznych i kierunków interwencji.

Identyfikacja projektów została przeprowadzona w ramach społecznego naboru projektów oraz w ramach wewnętrznego zgłaszania propozycji projektowych w trakcie warsztatów rewitalizacyjnych, a także innych spotkań, na których poruszono problem rewitalizacji np. zebrania sołeckie, komisje i posiedzenia radnych gminy.

Wyłonienia i uszeregowania projektów kluczowych do realizacji w ramach GPR dokonano w oparciu o opinie mieszkańców oraz ocenę formalną i merytoryczną projektów, bazującą na obiektywnych kryteriach strategicznych, przeprowadzoną przez zespół pracujący nad *Programem*.

Tabela 25. Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych

Spójność terytorialna	Działania ujęte w projekcie będą realizowane dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i będą oddziaływać na mieszkańców obszaru zdegradowanego.
Kompleksowość	Kompleksowość oddziaływania projektu na sfery: społeczną, infrastrukturalną, przestrzenną gospodarczą i środowiskową. Preferowane były projekty dotyczące kilku celów tematycznych.
Zasadność realizacji	Projekt bezpośrednio wpływa na poprawę sytuacji problemowych na rewitalizowanym obszarze.
Komplementarność	Projekt jest komplementarny bądź zintegrowany z innymi projektami realizowanymi lub planowanymi do realizacji.
Spójność strategiczna	Założone w projekcie działania są spójne ze zdiagnozowanymi celami i kierunkami działań ujętymi w opracowaniach strategicznych na poziomie gminy, powiatu lub województwa.
Wpływ na osiągnięcie założonych celów strategicznych	Określone w projekcie wskaźniki wpływają na osiągnięcie celu strategicznego.

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono 21 projektów zgłoszonych przez samorząd i jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i mieszkańców w otwartej procedurze naboru kart zadań do *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Zadania poprzez stronę internetową gminy zgłaszane były w ostatniej fazie prac nad *GPR*.

Rysunek 31. Ogłoszenia dotyczące zbierania kart zadań do Gminnego Programu Rewitalizacji

KARTA ZGŁOSZENIA ZADANIA DO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Szanowni Państwo,

Trwają prace nad opracowaniem *Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017 – 2023*. Rewitalizacja to szeroki proces przemian społecznych, przestrzennych i ekonomicznych na obszarze, który znajduje się w kryzysie. Jej celem jest ponowne przywrócenie do życia zdegradowanych części gminy i uzupełnienie ich o nowe funkcje.

W zakończonym właśnie etapie prac określono kluczowe problemy i zagrożenie na obszarze gminy Szczawnica, a także wskazano miejsca, które potrzebują szczególnej uwagi.

Kolejnym etapem jest określenie kompletnego **catalogu działań**, które będą przeciwdziałały sytuacji kryzysowej. Ważne, aby w programie ujęć działania realizowane zarówno ze środków unijnych (EFRR, EFS, FS), jak i publicznych oraz prywatnych. **Opracowany Program Rewitalizacji zawierać będzie wykaz dopełniających się wzajemnie – głównych oraz uzupełniających – projektów rewitalizacyjnych.** Ujęcie projektu w Programie Rewitalizacji może być pomocne przy uzyskaniu wsparcia z funduszy zewnętrznych.

Mam nadzieję, że zechcą się Państwo podzielić swoją **opinią** co jeszcze warto zrobić w naszej gminie i **prześłać propozycję konkretnych zadań, które powinny być realizowane w Szczawnicy przez samorząd, organizacje pozarządowe, przedsiębiorców i mieszkańców.**

Szczególnie zachęcam przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe zainteresowane uwzględnieniem **swoich** zadań w opracowanym Programie Rewitalizacji do wypełnienia poniższego formularza.

Zgłoszone przedsięwzięcia rewitalizacyjne, co do zasady powinny być realizowane na obszarach, na których zidentyfikowano sytuację kryzysową i odpowiadać na zdiagnozowane problemy. Mapa obszarów zdegradowanych i rewitalizacji wraz z diagnozą jest dostępna na stronie internetowej gminy w zakładce **Rewitalizacja**.

W pierwszej kolejności proszę o wskazanie projektów które będą służyły rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych, w tym przede wszystkim dotyczących:

- przebudowy, rozbudowy, modernizacji i adaptacji obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne, obejmujące:
  - placówki oferujące wsparcie dzienne dla dzieci i młodzieży (np. żłobki, przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły, świetlice, w tym środowiskowe),
  - obiekty rekreacyjne (np. ścieżki zdrowia, place zabaw, boiska),
  - obiekty, w których świadczona są usługi służące aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców,

Źródło: www.szczawnica.pl

Ze zgłoszonych zadań na ostatnich warsztatach wybrano te, **które mają największy potencjał dokonywania oczekiwanych zmian na obszarze rewitalizacji** i obszarze zdegradowanym, zaś pozostałe, których charakter jest nieco bardziej lokalny, znalazły się na liście zadań komplementarnych. Co ważne, **kryterium umieszczenia zadania zarówno na liście podstawowej, jak i komplementarnej było rozwiązywanie zdefiniowanych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych**, a nie kwalifikowalność w ramach 11 osi priorytetowej znajdującej się *RPO WM 2014-2020*. Także zadania z listy zadań uzupełniających będą w najbliższym okresie systematycznie realizowane ze środków samorządu, jak i innych podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacyjne na obszarze gminy Szczawnica.

8.1.1. Rewitalizacja obszaru pomiędzy historyczną częścią Uzdrowiska, a promenadą nad Grajcarem wraz z rozwiązaniem problemów społecznych występujących na tym obszarze

Realizator projektu: Gmina Szczawnica

Wartość projektu: 5 500 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: wrzesień 2017 – wrzesień 2018

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest rewitalizacja ścisłego centrum uzdrowiska Szczawnica. Projektowana koncepcja zagospodarowania Uzdrowskiego Centrum Szczawnicy będzie głównym terenem rekreacyjnym z przeznaczeniem do codziennego użytkowania, jak również na lokalne uroczystości i okolicznościowe imprezy plenerowe oraz wydarzenia artystyczne. Uzdrowskie centrum stanowić będzie, zaplecze wypoczynkowe. Nie tylko dla okolicznych mieszkańców, ale także w głównej mierze dla osób przyjezdnych. Obok funkcji wypoczynkowej istotna jest funkcja przyrodnicza terenu.

Założenia projektowe:

- stworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni parkowej o programie adresowanym do zróżnicowanej grupy użytkowników pod względem wieku, sposobu aktywności, zainteresowań;
- stworzenie przestrzeni zapewniającej potrzebę kontaktu z przyrodą, z innymi ludźmi, aktywności fizycznej na świeżym powietrzu;
- połączenie tradycji regionalnej i nowoczesności, przez zastosowanie nie banalnych rozwiązań architektoniczno-krajobrazowych, o bogatym programie użytkowym;
- projekt adresowany jest nie tylko do mieszkańców miasta, ale także do przyjezdnych, uzdrowisko ma stanowić, najważniejszy punkt atrakcji na mapie Szczawnicy;
- powiązanie kompozycyjne projektowanego terenu z doliną rzeki Grajcarek;
- stworzenie atrakcyjnej zorganizowanej przestrzeni umożliwiającej organizację imprez plenerowych- wydarzeń artystycznych, wernisaży.

Koncepcja nawiązuje do tradycji regionalnej Szczawnicy, jako jednego z głównych miejsc wypoczynku, atrakcji dla dzieci i młodzieży. Poszerzając ten program na atrakcje przeznaczone dla osób starszych. W koncepcji wykorzystano istniejący podział przestrzeni na dwie główne części - północną i południową. Nadano formy geometryczne wynikające z potrzeby uporządkowania przestrzeni i chęci prowadzenia nowoczesnego wyglądu z nawiązaniem do tradycji regionu. Roślinność podkreśla regularne układy drogowe. Wzdłuż projektowanej ścieżki pieszo-rowerowej, północnej i południowej zlokalizowane główne punkty programu. Projekt w całości wykorzystuje naturalne ukształtowanie terenu.

Kompozycję oparto o porządek geometryczny. Głównymi jej elementami są szerokie ciągi piesze, rowerowe i relaksacyjne. Autorzy dokumentacji chcieli uzyskać połączenie między istniejącą promenadą biegnącą wzdłuż rzeki Grajcarek z częścią Parku Dolnego i Uzdrowiska.

Większość ciągów została zaprojektowana jako ścieżki pieszo-rowerowe z otwarciami widokowymi, w których zlokalizowano miejsca do odpoczynku podróżujących. Geometryczny podział przestrzeni wyznacza układ komunikacyjny, w dużej części oparty o stary przebieg ścieżek pieszych. Wynika to z chęci zachowania rosnących wzdłuż poszczególnych ścieżek drzew, jak również przyzwyczajenia stałych użytkowników. W części południowej zlokalizowano głównie atrakcje do gier zespołowych jak i do ruchu rowerowego. W części biegnącej w kierunku północnym od rzeki Grajcarek zaczynającej się od Parku Dolnego zlokalizowano siłownię na świeżym powietrzu do użytku indywidualnego. Dodatkowym elementem wzbogacającym kompozycję i zachowany istniejący drzewostan jest projektowana roślinność w postaci grup krzewów i rabat kwiatowych. Zastosowane rozwiązania, użyte materiały oraz dobór elementów wyposażenia podkreślają nowoczesność, tradycje ale także indywidualność projektowanej przestrzeni.

Ze względu na istniejące uwarunkowania komunikacyjne na terenie Szczawnicy zachowano główne wejścia na teren Parku Dolnego od strony ul. Głównej i Parkowej. W tym ul. Aleja Parkowa, będzie funkcjonować jako droga dojazdowa do sąsiednich zabudowań. Wzdłuż drogi powiatowej (ul. Główna) projektowany jest ciąg komunikacyjny pieszo-rowerowy, łączący się z pasmem ścieżek biegnącym wokół Parku Dolnego. Przy ul. Głównej zlokalizowano również punkt widokowy z otwarciem na krajobraz Palenicy. Od punktu widokowego rozpoczyna się ciąg schodów betonowych, które są głównym traktem łączącym ul. Główną z Kolejka na Palenicę. W sąsiedztwie punktu widokowego i schodów zaprojektowano wymianę istniejącej wiaty przestankowej na nową nawiązującą do regionalnej architektury. Zaplanowano również rewitalizację przestrzeni publicznej w rejonie parku pamięci przy Kaplicy Szalayowskiej. Park pamięci zaprojektowany został jako strefę cichą, stanowiącą kontrpunkt dla przestrzeni publicznej znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie. Nowo zagospodarowany obszar stanowić będzie główny akcent nowej koncepcji centrum uzdrowiska. Przy ul. Park Dolny biegnącej od Alei Parkowej, do ul. Zdrojowej zaprojektowano ścieżki pieszo-rowerowe, z miejscami do odpoczynku. Na złączeniu dróg ul. Głównej i Zdrojowej stworzono nowoczesne miejsce publiczne w formie minirynek. Ul. Zdrojowa na odcinku od ul. Głównej do pierwszego budynku uzdrowiskowego zyskała nową ścieżkę rowerową i pieszą w otoczeniu nowych krzewów i rabatów kwiatowych. Zaprojektowano także nowe schody łączące ul. Zdrojową z dojściem do Kościoła Parafialnego. Na ul. Jana Wiktora częściowo zmieniono nawierzchnię ze starej asfaltowej na nową z kostki granitowej. Ulica ta zyskała także nowe chodniki oraz przebudowane schody z ul. Szalaya wraz z podejściem do Kościoła - stworzy to typową, spacerową, przestrzeń uzdrowiskową łączącą ul. Szalaya z ulicami Zdrojową i Jana Wiktora.

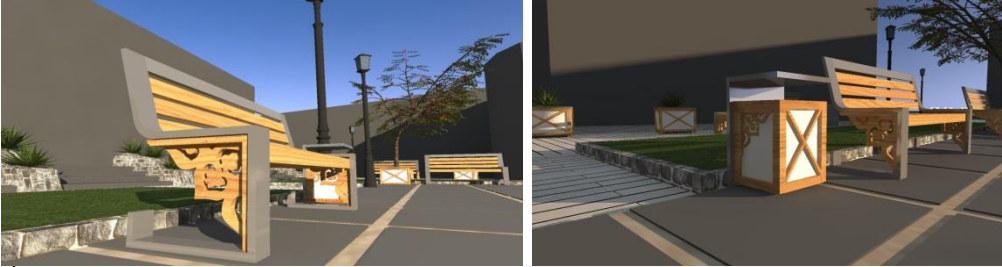
Program skierowany jest do zróżnicowanej grupy użytkowników znajdują się tu elementy dla osób preferujących wypoczynek bierny i aktywny (siłownia zewnętrzna). W przestrzeni zaprojektowano także ławeczki i murawy, przestrzeń edukacyjną w postaci ogrodu edukacyjnego oraz przestrzeń do imprez plenerowych, wystaw artystycznych.

Zaprojektowana mała architektura oraz zastosowane elementy wyposażenia poszczególnych stref programowych mają na celu nadać nowoczesny charakter przestrzeni oraz zmienić jej odbiór jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku. Zastosowane elementy ażurowe są charakterystyczne dla szwajcarskiego stylu, który miał wyjątkowy wpływ na Szczawnicę. Na terenie objętym opracowaniem, zaprojektowano nowy układ oświetlenia, oświetlający szczególnie ciągi komunikacyjne. Do oświetlenia wykorzystano wysokie tradycyjne lampy z pojedynczym kloszem, spełniające postulat „ciemnego nieba”. Zapewni to pożądaną poziom iluminacji i estetyczny wygląd. Do podświetlenia placów, fontann, użyto podświetlenia LED.

W projekcie zaproponowano nowoczesne ławki i kosze, donice zaprojektowano specjalnie na potrzeby projektu rewitalizacji uzdrowiska Szczawnica. Ławki występują w dwóch formach z oparciem i bez oparcia.

Elementem dopełniającym całość będzie nowa aranżacja zieleni w miejscach realizacji projektu. Projektowana roślinność w układzie geometrycznym (krzewy) sadzone jako jednolite grupy gatunkowe w miejscu wydzielonych rabat lub jako grupy mieszane uzupełniające kompozycje. Główne wejście na teren podjęte rewitalizacji podkreślają ozdobne nasadzenia rabat kwiatowych.

Rysunek 32. Elementy małej architektury zaprojektowane dla modernizowanej przestrzeni pub.

Źródło: Dokumentacja projektowa autorstwa firmy „Architektura Archi-Plan”

Rysunek 33. Obszar centrum Uzdrowiska objęty projektowaniem

Źródło: Dokumentacja projektowa autorstwa firmy „Architektura Archi-Plan”

Podstawowe działania w projekcie to:

1. Modernizacja alei spacerowych i przestrzeni publicznej wokół Parku Dolnego, w tym:

- rewitalizacja alei spacerowej w ciągu ul. Głównej obejmująca wykonanie ciągu rowerowego dł. 340 m, ciągu pieszego dł. 338 m, schodów terenowych dł. 50,70 m, punktu widokowego o wymiarach 7,0 m na 6,40 m, montaż 24 ławek, 10 koszy na śmieci, 11 słupów oświetleniowych, 2 kwietniki, a także zagospodarowanie 11 zielonych skwerów;
- rewitalizacja alei spacerowych w ciągu ulic: Parkowej i Park Dolny obejmująca wykonanie ciągu pieszo-jezdnego dł. 400,00 m, ścieżki rowerowej dł. 730,00 m, ciągu pieszego dł. 815,00 m, montaż 80 ławek, 56 koszy na śmieci, 68 słupów oświetleniowych, 10 kwietników, a także zagospodarowanie 28 zielonych skwerów oraz modernizację infrastruktury drogowej na dł. 190,00 m;
- rewitalizacja przestrzeni publicznej w rejonie skrzyżowania ul. Głównej i Zdrojowej obejmująca wykonanie placu z kostki betonowej o wym. 10,50 m na 13,50 m, traktu pieszego o dł. 124,50 m, fontanny o pow. 25,00 m², montaż 12 ławek, 7 koszy na śmieci, 10 słupów oświetleniowych, 10 kwietników, a także zagospodarowanie 9 zielonych skwerów;
- rewitalizacja przestrzeni publicznej w rejonie parku pamięci przy Kaplicy Szalayowskiej obejmująca wykonanie placu z kostki granitowej o wymiarach 43,00 m na 34,0, montaż 12 ławek, 5 koszy na śmieci, 6 słupów oświetleniowych, 5 kwietników;

Rysunek 34. Punkt widokowy na Palenicę, projektowana wiata, schody z ul. Głównej w kierunku dolnej stacji kolejki na Palenicę

Źródło: Dokumentacja projektową autorstwa firmy „Architektura Archi-Plan”

2. Połączenie promenady nad Grajczarkiem z uzdrowskim Parkiem Dolnym, w tym:

- rozbudowa promenady i połączenie jej nowoprojektowanym ciągiem z uzdrowskim Parkiem Dolnym obejmująca wykonanie ciągu pieszo-jezdnego dł. 125,00 m, ciągu pieszego dł. 65,00 m, montaż 27 ławek, 9 koszy na śmieci, 18 słupów oświetleniowych, a także zagospodarowanie 15 zielonych skwerów oraz modernizację infrastruktury drogowej na dł. 125,00 m;
- budowa siłowni na wolnym powietrzu nad potokiem Grajcarek o wymiarach 49,4 m na 9,5 m wraz z 8 urządzeniami do ćwiczeń oraz miejsca do gry w szachy (1 stół) oraz montaż 7 ławek, 7 koszy na śmieci, 2 słupów oświetleniowych z wykorzystaniem paneli fotowoltaicznych, 5 kwietników, a także zagospodarowanie 3 zielonych skwerów;

3. Rewitalizacja uzdrowskich części ulic Jana Wiktora i Zdrojowej, w tym:

- modernizacja ul. Zdrojowej obejmująca wykonanie ciągu pieszo-jezdnego dł. 52,00, schodów terenowych (ul. zdrojowa w kierunku kościoła) na dł. 26,00 m i szer. 4,30 m, trasy rowerowej dł. 175,00 m, ciągu pieszego dł. 175,00 m, schodów od ul. Szalaya długości 35,00 m i szerokości od 4,50 do 7,50 m oraz ciągu pieszego w kierunku kościoła dł. 140,00 m, a także montaż 64 ławek, 24 koszy na śmieci, 46 słupów oświetleniowych, 16 kwietników oraz zagospodarowanie 6 zielonych skwerów;
- modernizacja ul. Jana Wiktora obejmująca wykonanie ciągu jezdni (samochód + rower) dł. 530,00 m, ciągu pieszego dł. 260,00 m, utwardzonego placu z parkingiem dla rowerów o powierzchni 255,00 m², wykonanie 19 siedzisk w murze, a także montaż 3 koszy na śmieci, 3 słupów oświetleniowych, 4 kwietników oraz modernizację infrastruktury drogowej na dł. 530 m.

Celem projektu jest stworzenie spójnej przestrzeni uzdrowskiej w zabytkowej tkance centrum Szczawnicy poprzez kompozycyjne powiązanie już zrewitalizowanych części Uzdrowska z obecnie zaniedbaną i chaotyczną przestrzenią publiczną, a poprzez to wzrost atrakcyjności Szczawnicy, jako miejsca o wysokim potencjale turystyczno-uzdrowskim zbudowanym w oparciu o dziedzictwo kulturowe oraz walory przyrodnicze.

Rysunek 35. Nowoprojektowany skwer u zbiegu ulic Głównej i Zdrojowej

Źródło: Dokumentacja projektową autorstwa firmy „Architektura Archi-Plan”

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	x	x	x	x

Produkt projektu: Powierzchnia obszaru poddana działaniom rewitalizacyjnym: 2 ha.

Rezultat projektu: Liczba nowych podmiotów gospodarczych ulokowanych na obszarze rewitalizacji: 3. Stworzone miejsca pracy: 1.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt ma ogromne znaczenie w zakresie stwarzania nowej przestrzeni, która pozytywnie będzie wpływać na proces przekształceń w zabytkowej części uzdrowiska i przyciągania na ten obszar nowych firm, a w konsekwencji tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy – co jest ważne z uwagi na dużą liczbę osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji oraz migrację mieszkańców Szczawnicy w poszukiwaniu atrakcyjnych i dobrze płatnych miejsc pracy;
- projekt przyczyni się do poprawy jakości i dostępności terenów publicznych służących rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców, w tym także osób wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym, które znajdą atrakcyjne miejsca do spędzania wolnego czasu;
- projekt obejmuje kluczową – z punktu widzenia rozwoju uzdrowiska – przestrzeń publiczną, która wymaga rewitalizacji, zarówno z powodu obecnego stanu, jak i jako kontynuacja działań już rozpoczętych w przestrzeni zabytkowej części strefy A uzdrowiska (stanowi łącznik pomiędzy już zrewitalizowanymi przestrzeniami rejonu placu Dietla, Parku Dolnego i promenady nad Grajcarkiem)
- projekt znacząco zwiększa także dostępność atrakcyjnych miejsc integracji i spędzania wolnego czasu dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji;
- duże oddziaływanie projektu na cały obszar rewitalizacji.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3), cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców (cel operacyjny 3.2).

Projekty powiązane:

- Promenada spacerowa wzdłuż Grajcarka (Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013, wartość projektu: 2 412 278,52 euro okres realizacji: 2009-2011);
- Rewitalizacja Placu Dietla oraz promenady spacerowej do pijalni wraz z elementami małej architektury uzdrowskiej i przebudową pijalni wody mineralnej (MRPO, wartość projektu: 6 472 998,45 zł okres realizacji: 2011-2012);
- Rewitalizacja uzdrowskiego Parku Dolnego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury uzdrowskiej (MRPO, wartość projektu: 4 432 519,05 zł okres realizacji: 2012-2013);
- Wzrost atrakcyjności turystycznej Szczawnicy i Leśnicy-miast pogranicza polsko-słowackiego poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej (Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka, wartość projektu: 9 590 952,95 zł; okres realizacji: 2013-2014);
- Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miasta wraz z utworzeniem parku pamięci na cmentarzu szalayowskim (lista podstawowa projekt nr 8.1.2.);
- Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowskiego Papiernik (lista podstawowa projekt nr 8.1.11.);
- Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.12.);
- Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.13.);
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora (lista podstawowa projekt nr 8.1.14.);
- Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury (lista podstawowa projekt nr 8.1.15.);
- Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.16.);

- Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowiskowego (lista podstawowa projekt nr 8.1.17.);
- Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.18.).

Rysunek 36. Nowoprojektowana przestrzeń kultury w rejonie kaplicy szalayowskiej

Źródło: Dokumentacja projektowa autorstwa firmy „Architektura Archi-Plan”

8.1.2. Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miasta wraz z utworzeniem parku pamięci na cmentarzu szalayowskim

Realizator projektu: Gmina Szczawnica

Wartość projektu: 3 500 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: styczeń 2018 – wrzesień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest wszystkim uporządkowanie zaniedbanej części centrum miasta i przekształcenie jej w atrakcyjną przestrzeń publiczną podkreślającą prestiż i historyczne dziedzictwo Uzdrowiska, a także dostosowanie przestrzeni publicznej w ścisłym centrum do pozostałych już zmodernizowanych obecnie części Uzdrowiska (pl. Dietla, ul. Zdrojowa, Park Dolny, promenada nad Grajcarkiem) oraz zabytkowych obiektów pensjonatowo-sanatoryjnych oraz wykreowanie atrakcyjnej i nowoczesnej przestrzeni publicznej.

Podjęcia pilnych prac rewitalizacyjnych wymaga plac usytuowany w centrum miasta wraz z otaczającym zabytkowym cmentarzem szalayowskim. Obecnie plac jest nieuporządkowany, stał się miejscem ulicznego, przypadkowego handlu nielicującego z miejscem, do którego przylega. Ponadto z racji swego położenia w centrum miasta - na osi łączącej promenadę uzdrowiskową z promenadą nad potokiem Grajcarek - miejsce to powinno stać się nowoczesną i elegancką przestrzenią publiczną stanowiącą miejsce odpoczynku i zadumy, które łączy w jeden ciąg oba opisane powyżej trakty spacerowe. Zabytkowy cmentarz, który przylega do placu również wymaga uporządkowania, rekonstrukcji i konserwacji ze względu na katastrofalny stan.

Teren cmentarza, wraz ze znajdującą się na jego terenie kaplicą, jest obecnie ogrodzony, zamknięty i niedostępny dla zwiedzających. Po wykonaniu zaplanowanych prac powstanie tu ogólnodostępny Park Pamięci z ekspozycją informacyjno-edukacyjną co docelowo stworzy wraz ze zmodernizowanym placem atrakcyjną przestrzeń publiczną o wysokich walorach historycznych i funkcjonalnych służących mieszkańcom i turystom odwiedzającym Szczawnicę.

Całość zadania składa się z czterech zasadniczych elementów:

1. Zagospodarowanie terenu wokół cmentarza:

Projektuje się zagospodarowanie placu przed kaplicą w postaci:

- zmiany nawierzchni – obecnie nawierzchnia wykonana jest jako asfaltowa;
- projektuje się zmianę na posadzkę typu bruk;
- budowy fontanny;
- budowy schodów terenowych będących połączeniem planowanej inwestycji z koleją linową na Palenice;
- wykonanie niezbędnej infrastruktury tj. oświetlenia, koszy, tablic informacyjnych,
- montaż monitoringu;
- konserwację zabytkowych elementów kaplicy cmentarnej (drewnianego ołtarza);
- malowideł, świeczników, tablic i innych elementów kaplicy);
- konserwacja krypty oraz 13 ozdobnych, żeliwnych trumien.

2. Remont konserwatorski nagrobków wraz z konserwacją zabytkowych elementów kaplicy, w tym:

- konserwacja 52 nagrobków kamiennych oraz nagrobka – odlewu żeliwnego;
- konserwacja zabytkowych elementów kaplicy cmentarnej (drewnianego ołtarza);
- malowideł, świeczników, tablic i innych elementów kaplicy);
- konserwacja krypty oraz 13 ozdobnych, żeliwnych trumien.

3. Zagospodarowanie terenu cmentarza wraz ze zmianą jego funkcji

Po przeprowadzeniu konserwacji nagrobków teren zostanie przystosowany do nowej funkcji – tj. turystyczno-edukacyjnej. Docelowo powstaną dwa równorzędne wejścia na teren cmentarza oraz ścieżki edukacyjne wraz z infrastrukturą, tj. ławkami, oświetleniem, koszami, tablicami informacyjnymi. Drugie wejście projektowane od strony wschodniej podkreślone będzie bramami wejściowymi, tak by było widoczne z ulicy Głównej.

W celu uzyskania wnętrza urbanistycznego oraz klimatu miejsca ogrodzenie zostanie obsadzone winobluszczem trójlistkowym czerwonozimym. Obsadzenie winobluszczem projektuje się także na elewacji kamienicy Weissmana, na której docelowo zostaną umieszczone tablice informacyjne. Projektuje się także utworzenie kilku nasypów z drewnianymi krzyżami symbolizujących pochówki ludzi biedniejszych, jak to miało miejsce w dawnych czasach.

Projektuje się trzy ciągi piesze na terenie cmentarza. Ścieżka 1 i 2 będzie zbudowana z luźnych kamieni, chodnik 3 będzie zbudowany z bruku. Budowa chodników ze względu na zagłębione szczątki nie będzie przekraczać 40 cm.

Dodatkowo na całej przestrzeni zostaną wykonane nowe nasadzenia roślinami i krzewami wieloletnimi.

4. Konserwacja krypty w kaplicy cmentarnej wraz z wykonaniem stałej ekspozycji muzealnej

Kaplica zostanie poddana pracom budowlano-konserwatorskim, polegającym na:

- wykonaniu nowej posadzki w poziomie krypty grobowej;
- wykonaniu schodów terenowych połączonych z schodami wewnętrznymi w obiekcie, oraz wykonanie balustrad, poręczy;
- wykonaniu okładzin podłogowych oraz ściennych w kryptcie;
- wykonaniu oświetlenia, monitoringu obiektu.

Po zrealizowaniu projektu na obszarze cmentarza oraz w kaplicy umieszczonych zostanie szereg tablic informacyjnych obrazujących historię miejsca, Szczawnicy oraz życiorysy spoczywających tu osób. Wykonana zostanie także witryna internetowa dostępna na stronie miasta, która umożliwi wirtualny spacer po cmentarzu. Całość terenu zostanie objęta monitoringiem wizyjnym, natomiast sama kaplica zostanie wyposażona w systemy przeciwwłamaniowe oraz przeciwpożarowe z bezpośrednim powiadomieniem odpowiednich służb.

Całkowita powierzchnia objęta pracami w ramach projektu wynosi 3 949,54 m², w tym powierzchnia odrestaurowanego cmentarza: 3 024,54 m², powierzchnia placu targowego wraz z dojściami: 925 m², powierzchnia zabudowy krypty kaplicy: 24 m².

Teren cmentarza będzie dostępny bez żadnych ograniczeń przez 24 godziny na dobę. Z kolei zabytkowa kaplica wraz z kryptą zostanie wyposażona w specjalne wizjery umożliwiające przez całą dobę wgląd do zabytkowego wnętrza. Jednocześnie obiekt wraz z kryptami będzie w pełni udostępniony do zwiedzania. Po wykonaniu zaplanowanych prac powstanie tu OGÓLNODOSTĘPNY PARK PAMIĘCI Z EKSPOZYCJĄ INFORMACYJNO-EDUKACYJNĄ.

Efektom realizacji projektu będzie:

- ochrona dziedzictwa kulturowego Szczawnicy i Małopolski;
- wzrost atrakcyjności Uzdrowiska, a w konsekwencji liczby turystów i kuracjuszy odwiedzających Szczawnicę i Małopolskę;
- poprawa jakości i wykorzystania przestrzeni publicznych w zabytkowej części miasta;
- zdynamizowanie rozwoju infrastruktury turystyczno-uzdrowiskowej zarówno wokół modernizowanej przestrzeni, jak i całego Uzdrowiska, a w konsekwencji dynamiczny rozwój przedsiębiorczości oraz podniesienie jakości życia miejscowej ludności;

- wprowadzenie w zabytkowej części miasta zasad ochrony i kształtowania strefy kulturowej poprzez rekompozycję urbanistyczną, a także porządkowanie przestrzeni oraz utrzymanie regionalnego, zrównoważonego krajobrazu architektonicznego;
- wzbogacenie i harmonizacja przestrzeni krajobrazowej poprzez wprowadzenie nowych założeń zieleni.

Celem projektu jest ochrona i zachowanie dla przyszłych pokoleń wielowiekowego dziedzictwa kulturowego Małopolski oraz jego promocja, a także pełniejsze udostępnienie zabytkowych obiektów) dla celów edukacyjnych i turystycznych.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	X	x		x

Produkt projektu: Powierzchnia obszaru poddana działaniom rewitalizacyjnym: 0,39 ha.

Rezultat projektu: Liczba nowych podmiotów gospodarczych ulokowanych na obszarze rewitalizacji: 2. Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni: 60.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt ma ogromne znaczenie w zakresie stwarzania nowej przestrzeni, która pozytywnie będzie wpływać na proces przekształceń w zabytkowej części uzdrowiska i przyciągania na ten obszar nowych firm, a w konsekwencji tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy – co jest ważne z uwagi na dużą liczbę osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji oraz migrację mieszkańców Szczawnicy w poszukiwaniu atrakcyjnych i dobrze płatnych miejsc pracy;
- projekt obejmuje zdegradowany obszar, ważny z punktu widzenia pielęgnowania historii i tradycji Uzdrowiska, a od wielu lat niszczący i niedostępny dla mieszkańców i gości odwiedzających miasto;
- projekt przyczyni się do poprawy jakości i dostępności zielonych terenów publicznych służących wypoczynkowi mieszkańców, w tym także osób wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym, które znajdą atrakcyjne miejsca do spędzania wolnego czasu;
- projekt obejmuje kluczową – z punktu widzenia rozwoju uzdrowiska – przestrzeń publiczną, która wymaga rewitalizacji, zarówno z powodu obecnego stanu, jak i jako kontynuacja działań już rozpoczętych w przestrzeni zabytkowej części strefy A uzdrowiska (stanowi łącznik pomiędzy już zrewitalizowanymi przestrzeniami rejonu placu Dietla, Parku Dolnego i promenady nad Grajcarkiem)
- projekt znacząco zwiększa także dostępność atrakcyjnych miejsc integracji i spędzania wolnego czasu dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji;
- duże oddziaływanie projektu na cały obszar rewitalizacji.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3, 1.4), cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców (cel operacyjny 3.2).

Projekty powiązane:

- Promenada spacerowa wzdłuż Grajcarka (Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013; wartość projektu: 2 412 278,52 euro; okres realizacji: 2009-2011);
- Rewitalizacja Pl. Dietla oraz promenady spacerowej do pijalni wraz z elementami małej architektury uzdrowskiej i przebudową pijalni wody mineralnej (MRPO; wartość projektu: 6 472 998,45 zł; okres realizacji: 2011-2012);
- Rewitalizacja uzdrowskiego Parku Dolnego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury uzdrowskiej (MRPO; wartość projektu: 4 432 519,05 zł; okres realizacji: 2012-2013);

- Wzrost atrakcyjności turystycznej Szczawnicy i Leśnicy-miast pogranicza polsko-słowackiego poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej (Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka; wartość projektu: 9 590 952,95 zł; okres realizacji: 2013-2014).

8.1.3. Rewitalizacja Sanatorium Uzdrowskiego Budowlani w Szczawnicy z rozszerzeniem przedmiotu działalności o rehabilitację

Realizator projektu: Sanatorium Uzdrowskie Budowlani Szczawnica M. Gonciarz, W. Gonciarz Jeziorek spółka jawna

Wartość projektu: 5 270 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: październik 2017 – grudzień 2018

Źródło finansowania: środki własne, RPO WM

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest modernizacja Sanatorium Uzdrowskiego Budowlani w Szczawnicy obejmująca modernizację i rozszerzenie bazy zabiegowej. Działania zaplanowane w ramach projektu:

1. Budowa strefy leczenia kriogenicznego wraz z oprzyrządowaniem.
2. Budowa sali ćwiczeń/siłowni z wyposażeniem i systemem multimedialnym (nagłośnienie, audio, video) oraz rozbudowa sali gimnastycznej.
3. Wymiana zużytych urządzeń zabiegowych i zakup nowych urządzeń i zestawów terapeutycznych.
4. Rozbudowa basenu, jacuzzi, strefy wypoczynku.
5. Modernizacja systemu uzdatniania wody w basenie i stosowanej do zabiegów, poprzez wyeliminowanie chlorowania i wprowadzenie ozonowania.
6. Budowa tarasu wypoczynkowego niezadaszonego stanowiącego przedłużenie zadaszanej strefy wypoczynkowej przy basenie w pawilonie zabiegowym.
7. Przebudowa tarasu wypoczynkowo-widokowego nad pawilonem zabiegowym poprzez zagospodarowanie strefy wypoczynku w połączeniu z instalacjami roślinnymi.
8. Modernizacja sali konferencyjnej z przebudową kawiarni i instalacją systemu multimedialnego do obsługi konferencji.
9. Przebudowa i modernizacja ścieżki zdrowia z montażem przyrządów do ćwiczeń i miejsc odpoczynku, z systemem monitorowania. Budowa strefy wypoczynkowej i punktu widokowego w szczytowej części.
10. Przebudowa boiska do rekreacji.
11. Budowa siłowni zewnętrznej ze strefą wypoczynku.
12. Dostosowanie pawilonu zabiegowego do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, poprzez instalację platform przyschodowych oraz budowę platformy pionowej z tarasu widokowego na poziom basenu i hydroterapii.
13. Przebudowa parkingu.
14. Wymiana oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego na lampy typu LED.
15. Instalacja systemu fotowoltaicznego i pompy ciepła.
16. Przebudowa systemu ogrzewania.

Cele projektu to między innymi:

- rozszerzenie oferty uzdrowskiej S.U. Budowlani;
- podniesienie jakości i kompletności usług sanatoryjnych S.U. Budowlani rozszerzonych o kompleksowe zabiegi rehabilitacyjne;
- wzmocnienie marki i wizerunku S.U. Budowlani wkomponowanej w markę Uzdrowiska Szczawnica.

Efektom realizacji projektu będzie między innymi:

- wzrost liczby kuracjuszy korzystających z uzdrowiska;
- wzrost świadomości prozdrowotnej;
- rozwój nowych technologii zabiegowych;

- podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług uzdrowiskowych i rehabilitacyjnych;
- wzrost atrakcyjności Szczawnicy dla kuracjuszy i turystów;
- poprawa konkurencyjności Sanatorium Budowlani.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	X	x	x	x

Produkt projektu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji i modernizacji: 1 obiekt.

Rezultat: Wzrost liczby kuracjuszy: 20% (w skali całego uzdrowiska). Stworzone miejsca pracy: 3,5 EPC.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- duża liczba osób na obszarze rewitalizacji borykająca się z brakiem pracy;
- realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji;
- poprawa dostępności korzystania z usług społecznych przez osoby starsze i niepełnosprawne;
- konsekwentne wzmocnienia uzdrowiskowo-rekreacyjnej funkcji Szczawnicy.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cel operacyjny 1.3), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.2).

Projekty powiązane:

- Twoja aktywność szansą na odniesienie sukcesu (PO KL 7.1, wartość 541 027,37 zł; okres realizacji: 2008-2012);
- Czas na aktywność osób bezrobotnych w gminie Szczawnica (PO KL 7.1, wartość 563 117,42 zł; okres realizacji: 2010);
- Rewitalizacja Placu Dietla oraz promenady spacerowej do pijalni wraz z elementami małej architektury uzdrowiskowej i przebudową pijalni wody mineralnej (MRPO, wartość projektu: 6 472 998,45 zł okres realizacji: 2011-2012);
- Rewitalizacja uzdrowiskowego Parku Dolnego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury uzdrowiskowej (MRPO, wartość projektu: 4 432 519,05 zł okres realizacji: 2012-2013);
- Czas na ekologiczny hotel (PO KL 2.1, wartość projektu: 1104883,90 zł, okres realizacji: 2014-2015);
- Budowa Centrum Usług Zdrowotnych, Rehabilitacyjnych oraz Edukacji Zdrowotnej pn.: Pienińskie Centrum Medyczne w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.4.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

Rysunek 37. Sanatorium Budowlani

Źródło: www.spabudowlani.pl

8.1.4. Budowa Centrum Usług Zdrowotnych, Rehabilitacyjnych oraz Edukacji Zdrowotnej pn.: *Pienińskie Centrum Medyczne w Szczawnicy*

Realizator projektu: Sanatorium Uzdrowiskowe Budowlani Szczawnica M. Gonciarz, W. Gonciarz Jeziorek spółka jawna

Wartość projektu: 8 424 485,25 PLN

Spodziewany czas realizacji: październik 2017 – grudzień 2019

Źródło finansowania: RPO WM (oś 12), środki własne

Lokalizacja: Poza obszarem rewitalizacji, ale o dużym znaczeniu dla rozwiązywania problemów lokalnej społeczności

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest Budowa Centrum Usług Zdrowotnych w Szczawnicy. W ramach projektu zaplanowana jest budowa i wyposażenie obiektu z wykorzystaniem OZE.

W budynku zaprojektowano pomieszczenia dla następujących funkcji: chirurgii jednego dnia, recepcji, apteki z zapleczem socjalno-magazynowym, gabinetów lekarskich, centrum rehabilitacyjnego oraz dyżurki stacji pogotowia ratunkowego. W otoczeniu obiektu planowana jest budowa parkingu.

Przewidywany zakres świadczonych usług przez placówkę obejmował będzie: badania laboratoryjne (podstawowe i biochemiczne [moczu, OB., morfologia, glukoza, rozmaz krwi, cholesterol itp.]), konsultacje lekarskie w ramach kontraktu NFZ oraz prywatne - również specjalistów (przewidywani specjaliści: kardiolog, onkolog, laryngolog, endokrynolog, chirurg ogólny, neurolog, stomatolog i inni), zabiegi rehabilitacyjne (zabiegi laserowe, zabiegi z użyciem prądów, światłolecznictwo, ultradźwięki, pole magnetyczne). W centrum rehabilitacji i innych gabinetach prowadzone mogą być praktyki i zajęcia z zakresu edukacji zdrowotnej i medycznej.

Placówka – prowadzona przez Sanatorium Uzdrowskie Budowlani będzie z jednej strony uzupełnieniem oferty medyczno-zabiegowej dla wszystkich kuracjuszy przebywających w uzdrowisku, z drugiej – służyć będzie wszystkim mieszkańcom Szczawnicy. Brak tego typu placówki jest bardzo odczuwalny dla pacjentów i kuracjuszy przebywających na leczeniu sanatoryjnym w całym uzdrowisku. Są to często osoby starsze z licznymi schorzeniami i nie zawsze kadra medyczna danego obiektu uzdrowskiego dysponuje pełną możliwością diagnostyki i pomocy medycznej. Powstanie Centrum ma także ogromne znaczenie w kontekście bardzo dużego ruchu turystycznego na terenie Szczawnicy – w sytuacji, w której brakuje obecnie dobrego zabezpieczenia medycznego w mieście.

Aby placówka mogła prawidłowo funkcjonować niezbędne jest stworzenie nowych miejsc pracy. Ilość planowanych etatów przedstawia się następująco:

- lekarz POZ - max 2,5 etatu - kontrakty;
- pielęgniarka POZ - 2 etaty + 2 umowy-zlecenia;
- położna POZ - 1 etat;
- AOS: ok. 8 etatów;
- rehabilitacja: 1 etat lekarski, 2-3 rehabilitantów;
- administracja: 1. Dyrektor/Prezes/Kierownik Centrum; 2,5 etatu do obsługi administracyjno-kadrowo-księgowej; 0,5 etatu do obsługi utrzymania czystości.

Zakres rzeczowy projektu:

- roboty budowlane;
- wyposażenie;
- parking;
- monitoring;
- specjalistyczne oprogramowanie do zarządzania ośrodkiem (w tym: innowacyjny ośrodek zarządzania oraz system komputerowy).

Cele projektu to między innymi:

- utworzenie nowoczesnego centrum medycznego, które pozwoli na podniesienie dostępności do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej zarówno dla mieszkańców jak turystów i kuracjuszy na terenie Uzdrowiska;
- dostarczenie wysokiej jakości usług mieszkańcom i Gościom Uzdrowiska;
- zaoferowanie Sanatoriom dostępu do konsultacji specjalistycznych wymaganych w ramach kontraktów;
- zaoferowanie Sanatoriom obsługi badań laboratoryjnych.

Efektom realizacji projektu będzie między innymi:

- zwiększenie dostępności do usług medycznych;
- ograniczenie konieczności „szukania” specjalistycznych konsultacji poza uzdrowiskiem;
- stworzenie nowych miejsc pracy związanych z obsługą centrum;

- wzrost świadomości prozdrowotnej poprzez edukację zdrowotną;
- podniesienie jakości świadczonych usług;
- poprawa dostępności świadczeń rehabilitacyjnych;
- wzrost atrakcyjności regionu dla turystów i mieszkańców.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	X			x

Produkt projektu: Liczba nowych obiektów, które wpływają na poprawę zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji: 1 obiekt.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy mają dostęp do dobrej jakości usług zdrowotnych: 70%. Liczba nowych podmiotów gospodarczych ulokowanych na obszarze rewitalizacji: 1. Stworzone miejsca pracy – 14 EPC.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- słabe wyposażenie Szczawnicy w infrastrukturę z zakresu podstawowej opieki medycznej;
- długi czas dotarcia służb ratujących życie i zdrowie do mieszkańców obszaru rewitalizacji w sytuacji zagrożenia życia;
- budowa infrastruktury zdrowia, która w sposób kompleksowy odpowiadać będzie na zapotrzebowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji;
- poprawa dostępności korzystania z usług społecznych przez osoby starsze i niepełnosprawne.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.3), cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców (3.2).

Projekty powiązane:

- Rewitalizacja Sanatorium Uzdrawiskowego Budowlani w Szczawnicy z rozszerzeniem przedmiotu działalności o rehabilitację (lista podstawowa projekt nr 8.1.3.).

8.1.5. Młodzież sprawna i aktywna

Realizator projektu: Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Szczawnicy-Jabłonce

Wartość projektu: 45 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: wrzesień 2017 – czerwiec 2019

Źródło finansowania: środki własne, EFS, małe granty

Lokalizacja: obszar rewitalizacji (działania będą prowadzone na wszystkich podobszarach rewitalizacji)

Opis projektu: przedmiotem projektu jest aktywizacja społeczno-zawodowa młodzieży uczęszczającej do Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Szczawnicy-Jabłonce.

Młodzież to grupa charakteryzująca się niską aktywnością zawodową (z danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wynika, że zaledwie 1/3 osób była aktywnych zawodowo) i niskim wskaźnikiem zatrudnienia. Najczęściej wymienianą przyczyną bezrobocia młodzieży jest brak doświadczenia zawodowego. Wśród innych przyczyn należy wskazać: niewystarczającą liczbę ofert pracy, niedopasowanie kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy, niewystarczającą współpracę systemu edukacji i pracodawców, wygórowane oczekiwania młodzieży związane z pracą, w tym oczekiwania płacowe, niską mobilność, niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę transportową. Wszystkie wymienione przyczyny bezrobocia młodzieży pociągają za sobą określone skutki społeczne, takie jak: wydłużenie czasu podejmowania decyzji o założeniu rodziny przez młodych, rosnące zagrożenie stabilności społecznej, uzależnienie materialne od rodziców, wzrost

poziomu przestępczości, popadanie w alkoholizm i inne nałogi, emigrację w poszukiwaniu pracy, demonstrację niezadowolenia i wycofanie społeczne.

Na obszarze rewitalizacji brakuje atrakcyjnej i różnorodnej oferty spędzania wolnego czasu adresowanej do młodzieży, szczególnie dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej. Działania kierowane są do młodzieży w wieku 15-20 lat korzystających z usług OHP, w większości pochodzącej z rodzin wielodzietnych, bezrobotnych niepełnych, z trudnych środowisk zagrożonych demoralizacją. Młodzież z trudnych środowisk otrzyma wsparcie w postaci różnorodnych zajęć dodatkowych, które poprawią ich jakość życia i ułatwią im start na rynku pracy oraz przyczyniają się do poprawy wizerunku w środowisku lokalnym.

Działania w projekcie obejmują

- zajęcia psychologiczno-terapeutyczne (indywidualne i grupowe);
- zajęcia sportowe;
- warsztaty plastyczne;
- kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe;
- warsztaty integracyjne.

W ramach projektu powstanie także siłownia zewnątrz na terenie CKiW w Szczawnicy, a także zostanie zakupiony sprzęt sportowy m.in. do tenisa stołowego, piłki nożnej i siatkówki.

Realizacja projektu pozwoli m.in. na:

- zagospodarowanie czasu wolnego w sposób efektywny i pożyteczny dla młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym;
- promowanie wśród młodzieży zdrowego stylu życia i wyrównanie deficytu deficytów rozwojowych;
- wzrost samoakceptacji i nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
- propagowanie aktywnego stylu życia jako środka do osiągnięcia dobrego samopoczucia fizycznego i psychicznego;
- przygotowanie młodzieży do aktywnego uczestnictwa na rynku pracy;
- rozwijanie zdolności i odnajdywanie nowych umiejętności młodzieży;
- budowa pozytywnego wizerunku w środowisku lokalnym.

Realizacja programu pozwoli przygotować młodych do życia społeczno-zawodowego i wesprze u lokalnej młodzieży poczucie sprawczości, pozwoli na kształtowanie wśród młodzieży postawy aktywnego zaangażowania w sprawy lokalne, poczucia przynależności do regionu oraz tworzenie odpowiedzialnego społeczeństwa.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x		x		

Produkt projektu: Liczba działań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej skierowanych do osób z obszaru rewitalizacji: 1.

Rezultat: Liczba osób z obszaru rewitalizacji objętych działaniami aktywizacji społeczno-zawodowej – 139. Liczba osób z obszaru rewitalizacji, które zdobędą nowe umiejętności społeczne/zawodowe – 60.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- niska aktywność młodzieży i rozluźnianie się więzi społecznych, a także coraz większy marazm wśród młodych osób;
- brak interesującej oferty spędzania wolnego czasu dla starszej młodzieży;
- niskie kwalifikacje zawodowe i umiejętności młodych osób
- duże oddziaływanie projektu.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cel operacyjny 1.3), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cele operacyjne 2.1, 2.2, 2.3).

Projekty powiązane:

- Modernizacja i adaptacja pomieszczeń Miejskiego Ośrodka Kultury w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.6.);
- Rozbudowa i modernizacja świetlicy w OSP Szczawnica (lista podstawowa projekt nr 8.1.8.).

8.1.6. Modernizacja i adaptacja pomieszczeń Miejskiego Ośrodka Kultury w Szczawnicy**Wnioskodawca:** Gmina Szczawnica/Miejski Ośrodek Kultury**Wartość projektu:** 400 000,00 zł**Spodziewany czas realizacji:** wrzesień 2017 - grudzień 2018**Źródło finansowania:** środki własne, EFS, MKiDN, Leader (w ramach środków LGD)**Lokalizacja:** Podobszar rewitalizacji Szczawnica - centrum**Opis projektu:** Przedmiotem projektu jest modernizacji oraz adaptacja części istniejących pomieszczeń MOK w Szczawnicy na funkcje kulturalne i społeczne.

W ramach projektu przewidziana jest adaptacja pomieszczeń w piwnicy, modernizacja klatki schodowej oraz biur, a także wymiana instalacji elektrycznej w budynku, która jest przestarzała i nie spełnia norm bezpieczeństwa BHP. Planowane prace to kolejny etap modernizacji rozpoczętej w 2009 roku.

Ideą projektu jest aby działalność MOK (obecnie utrudniona przez problemy lokalowe) wychodziła coraz bardziej do mieszkańców i odpowiadała na społeczne zapotrzebowanie, zarówno w zakresie samego uczestnictwa w kulturze, jak i pielęgnowania lokalnych tradycji. Zmodernizowana infrastruktura umożliwi rozwijanie prowadzonych inicjatyw i uruchomienie nowych, które są oczekiwane społecznie m.in.:

- wspieranie działań artystycznych i rozwoju zasobów kultury lokalnych twórców poprzez organizację wystaw, spotkań autorskich, promocję rodzimych talentów;
- wspieranie działań dotyczących dialogu międzykulturowego i międzypokoleniowego poprzez organizację cyklicznych spotkań;
- rozwijanie działającego teatru przy Miejskim Domu Kultury, w tym doposażenie w sprzęt i stroje;
- uruchomienie warsztatów plastycznych i rękodzielniczych;
- rozwijanie warsztatów fotograficznych;
- budowa platformy informacji kulturalnej;
- uruchomienie Społecznej Pracowni Digitalizacji, która pozwoli utrwalić dziedzictwo materialne i duchowe lokalnej społeczności Szczawnicy.

Celem projektu jest propagowanie kultury wśród mieszkańców, otwarcie się społeczności na nowe inicjatywy społeczno-kulturalne, angażowanie do wspólnych działań, integracja międzypokoleniowa, promocja organizacji i lokalnych talentów, zachowanie i podtrzymanie tożsamości kulturalnej z zaangażowaniem społeczności lokalnej. Projekt odpowiada na wskazane potrzeby lokalnych społeczności. Projekt przyczyni się do ożywienia życia kulturalnego mieszkańców Szczawnicy, co przełoży się na podniesienie poziomu cywilizacyjnego obszaru rewitalizacji gminy Szczawnica poprzez wzrost jakości i poziomu życia jej mieszkańców.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
X		X		X

Produkt projektu: Zmodernizowana infrastruktura społeczno-kulturalna – 1 placówka.**Rezultat:** Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty społeczno-kulturalnej: 75%.**Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:**

- rozwój obiektu, który pozwoli wzmocnić tożsamość lokalna i przyczyni się do budowy społecznych więzi,

- kreowanie społecznie oczekiwanej infrastruktury kultury, miejsca spotkań i integracji mieszkańców;
- kreowanie nowych możliwości spędzania wolnego czasu oraz poszerzenie oferty kulturalnej gminy;
- komplementarność i różnorodność oferty.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cel operacyjny 1.4), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.3).

Projekty powiązane:

- Modernizacja budynku Miejskiego Ośrodka Kultury w Szczawnicy (MRPO, wartość projektu: 1 033 330, 94 zł, okres realizacji: 2009-2011);
- Młodzież sprawna i aktywna (lista podstawowa projekt nr 8.1.5.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.7. Akademia strażaka

Realizator projektu: OSP w Szczawnicy

Wartość projektu: 72 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: czerwiec 2017 – grudzień 2018

Źródło finansowania: środki własne, gmina Szczawnica, PO KL, PSP

Lokalizacja: poza obszarem rewitalizacji

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest cykl szkoleń zmierzających do podniesienia kwalifikacji zawodowych strażaków oraz zapewnienie większej skuteczności i profesjonalizmu w akcjach prowadzonych przez Ochotniczą Straż Pożarną w Szczawnicy. Działania obejmują:

- **szkolenie 40 strażaków z zakresu ratownictwa podczas powodzi i usuwania skutków podtopień i klęsk żywiołowych** na terenie Miasta i Gminy Szczawnica. Zadanie ma na celu podniesienie umiejętności i sprawności działań ratowniczych w trakcie sytuacji powodziowych, poprawę sprawności fizycznej wśród strażaków oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa ratowników;
- przygotowanie teoretyczne i praktyczne **10 strażaków do nabycia uprawnień do prowadzenia pojazdów kategorii „C”, „C+E” lub „D”** i zweryfikowanie nabytych umiejętności poprzez przystąpienie do egzaminu wewnętrznego;
- **kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy przedmedycznej dla 30 strażaków**, który przygotuje uczestników do egzaminu państwowego dot. pomocy przedmedycznej.

Celem projektu jest podniesienie kwalifikacji i umiejętności zawodowych strażaków z Ochotniczej Straży Pożarnej w Szczawnicy, a tym samym wzmocnienie potencjału w zakresie skuteczności i efektywności działań zapewniających bezpieczeństwo publiczne. Profesjonalizacja kadry ratunkowej przyczyni się do poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie na terenach zagrożonych zdarzeniami losowymi (zalana, powódzie, pożary, wypadki komunikacyjne itp.).

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x				

Produkt projektu: Liczba działań przyczyniających się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji: 3.

Rezultat: Liczba osób, która podniosła swoje kompetencje w zakresie bezpieczeństwa publicznego: 40.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- zdiagnozowany problem braku poczucia bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji;
- bogate tradycje działalności społecznej w ramach Ochotniczej Straży Pożarnej, co może być stanowić dobrą bazę do odbudowywania i zacieśniania więzi społecznych na obszarze rewitalizacji;
- brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców rewitalizacji z powodu zagrożenia powodzią i innymi zdarzeniami losowymi;
- efekty projektu będą służyć mieszkańcom całego obszaru rewitalizacji.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.3), cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców (cel operacyjny 3.2).

Projekty powiązane:

- Rozbudowa i modernizacja świetlicy w OSP Szczawnica (lista podstawowa projekt nr 8.1.8.).

8.1.8. Rozbudowa i modernizacja świetlicy w OSP Szczawnica

Realizator projektu: OSP w Szczawnicy

Wartość projektu: 300 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: marzec 2019 – grudzień 2019

Źródło finansowania: środki własne, gmina Szczawnica, PO KL, PSP

Lokalizacja: poza obszarem rewitalizacji

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest rozbudowa i modernizacja świetlicy zlokalizowanej w remizie OSP w Szczawnicy.

W ramach projektu planuje się następujące prace:

- wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, instalacji elektrycznej;
- wykonanie wylewek wraz z położeniem glazury;
- położenie tynków wraz z malowaniem;
- zakup wyposażenie niezbędnego do funkcjonowania świetlicy.

W zmodernizowanym obiekcie będzie możliwe przeprowadzania zmierzających do kształtowania aktywnych postaw społeczności lokalnej na obszarze rewitalizacji i kultywowanie tradycji pożarniczych. Wśród planowanych działań można wyróżnić:

- przeprowadzenie cyklu warsztatów pod wspólnym tytułem *Jak wojtek został strażakiem – promocja Ochotniczych Straży Pożarnych wśród dzieci i młodzieży*, których celem jest przeprowadzenie spotkań, promujących aktywną postawę obywatelską oraz zaangażowanie w życie lokalnych społeczności, przez czynny udział w strukturach Ochotniczych Straży Pożarnych;
- wdrożenie programu *Wakacje w remizie* - organizacja letniego wypoczynku dla dzieci i młodzieży, którego motywem przewodnim jest pożarnictwo (m.in. zajęcia rekreacyjno-ruchowych, podchody, ćwiczenia strażackie, nauka pierwszej pomocy);
- organizacja cyklicznych warsztatów dla dzieci na temat bezpieczeństwa;
- organizacja cyklicznych festynów strażackich połączonych z konkursem dla dzieci i młodzieży;
- organizacja polsko-niemiecko-słowackie zawodów pożarniczych – celem zadania jest wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży poprzez organizację międzynarodowych zawodów w sporcie pożarniczym.

Celem projektu jest podniesienie standardu, atrakcyjności i dostępności przestrzeni spotkań dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, a poprzez to integrowanie mieszkańców, rozbudzanie więzi społecznych oraz zwiększanie poczucia lokalnej tożsamości i satysfakcji z miejsca zamieszkania. Podejmowana przez OSP działalność urozmaica i wzbogaca życie społeczne mieszkańców lokalnej wspólnoty.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x		x		

Produkt projektu: Zrewitalizowany i rozbudowany obiekt o funkcjach społecznych – 1 szt.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury: 50.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- niewystarczająca liczba pomieszczeń w remizie do realizowania działań społeczno-kulturalnych;
- niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców, w tym szczególnie dla dzieci i młodzieży;
- efekty projektu będą służyć mieszkańcom całego obszaru rewitalizacji;
- obiekt zlokalizowany jest w centrum gminy i jest do niego łatwy dostęp z każdego podobszaru rewitalizacji.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cel operacyjny 1.4), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cele operacyjne 2.1, 2.2, 2.3).

Projekty powiązane:

- Akademia strażaka (lista podstawowa projekt nr 8.1.7.);
- Młodzież sprawna i aktywna (lista podstawowa projekt nr 8.1.5.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.9. Czysta Szczawnica – kompleksowy program likwidacji niskiej emisji na terenie Uzdrowiska i poprawy efektywności energetycznej

Realizator projektu: Gmina Szczawnica

Wartość projektu: 15 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: wrzesień 2017 – grudzień 2022

Źródło finansowania: RPO WM (oś 4), WFOSiGW, NFOSiGW, środki własne

Lokalizacja: Cały obszar rewitalizacji

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest wdrożenie kompleksowego programu likwidacji niskiej emisji na terenie Uzdrowiska i poprawy efektywności energetycznej, zarówno w budynkach prywatnych, jak i komunalnych.

Komponent skierowany do mieszkańców

Działanie polega na przygotowaniu programu wymiany niskosprawnych kotłów na paliwa stałe dla mieszkańców Szczawnicy. Jego wdrożenie będzie możliwe przy wykorzystaniu środków finansowych MRPO 2014 – 2020, środków WFOŚiGW oraz innych środków dostępnych na ten cel. Program taki powinien funkcjonować w ograniczonym horyzoncie czasowym (np. do 2020), tak aby zachęcić mieszkańców do jak najszybszej wymiany kotłów.

Gmina winna opracować długofalową koncepcję programu dopłat do wymiany źródeł c.o. i c.w.u. W tym celu niezbędna jest bliska współpraca z instytucjami finansowymi udzielającymi dotacji, w szczególności Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego oraz Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Program dopłat powinien powstać przy bliskiej współpracy z tymi instytucjami, gdyż w okresie 2017 – 2020 to one będą głównymi podmiotami zaangażowanymi w finansowanie likwidacji źródeł niskiej emisji.

Oprócz wyżej wymienionych instrumentów finansowych Gmina winna rozważyć zaangażowanie własnych środków budżetowych na dofinansowanie programu, w szczególności na wsparcie rozwiązań w sposób znaczący wykraczających poza standard minimum (tj. w sposób

zdecydowany wspierać rozwiązania wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych, takich jak pompy ciepła i instalacje solarne oraz wspierać rozwiązania techniczne charakteryzujące się niższą emisyjnością niż klasa 5 wg normy EN/PN 303:5:2012).

Badania ankietowe w Szczawnicy wykazały zainteresowanie mieszkańców pozyskaniem dotacji (chęć taką wyraziło blisko 75% ankietowanych domów jednorodzinnych). Zainteresowanie wyraźnie wzrasta wraz ze wzrostem poziomu dotacji. Określając poziom dofinansowania należy wyważyć pomiędzy jego atrakcyjnością, a efektywnością wykorzystania publicznych środków finansowych.

W celu właściwego przygotowania się do uruchomienia programu niezbędne jest systematyczne zbieranie i aktualizowanie bazy danych zawierającej deklaracje mieszkańców i podmiotów pragnących pozyskać dotację, tak aby możliwe było oszacowanie wielkości dotacji, o którą ubiegać się będzie gmina u zewnętrznych instytucji finansowych. Zbieranie deklaracji powinno odbywać się równoległe z szeroką kampanią informacyjną obejmującą spotkania informacyjne i edukacyjne dla mieszkańców. Z oczywistych względów należy założyć etapowanie procesu, przy czym warto skonstruować mechanizm dopłat w taki sposób, że wielkość dotacji będzie sukcesywnie z każdym rokiem nieznacznie, ale zauważalnie malała. Istotą tego działania jest zachęcenie jak największej grupy mieszkańców do podjęcia działań w stosunkowo krótkim czasie i tym samym szybkie osiągnięcie efektu w postaci ograniczenia niskiej emisji na obszarze Szczawnicy.

Kampania informacyjna powinna odbywać się w oparciu o spotkania i prelekcje, na których zaprezentowane zostaną konkretne opcje techniczne i możliwości pozyskania dotacji przez mieszkańców i podmioty gospodarcze. Ze względu na stopień złożoności prezentowanych zagadnień jedynie umożliwienie bezpośredniej rozmowy mieszkańców ze specjalistami da mieszkańcom, i innym podmiotom, pełny obraz możliwych działań. Spotkania powinny zostać poprzedzone akcją promocyjną wykorzystującą różne kanały docierania do mieszkańców, tj. urząd gminy, lokalne media, księża, nauczyciele. Zakres spotkań powinien obejmować co najmniej: problematykę niskiej emisji, zaprezentowanie ekologicznych źródeł ciepła kwalifikujących się do dopłat, prezentację możliwości poprawy efektywności energetycznej w budynku oraz założenia systemu dotacji. Spotkania mogą być prowadzone w formule „targów ekologicznych” gdzie z jednej strony prezentować się będą wytwórcy urządzeń, z drugiej prezentowane będą źródła finansowania. Dodatkowo warto uzupełnić takie targi o elementy gier i zabaw edukacyjnych dla najmłodszych, a także organizować takie targi w powiązaniu z innymi wydarzeniami w gminie, tak aby dotrzeć z przekazem do maksymalnie szerokiego grona odbiorców.

System dopłat winien zostać skonstruowany w taki sposób, aby zwiększyć atrakcyjność pozyskiwania dotacji dla rozwiązań charakteryzujących się niższym poziomem emisji zanieczyszczeń od przyjętego standardu minimum (zgodnie z zasadami dofinansowania w ramach MRPO). Preferowane powinny być technologie oparte o odnawialne źródła energii.

Na obszarze Gminy w sposób systemowy powinny być promowane rozwiązania obejmujące podstawowe źródła ciepła takie jak: kotły biomasowe klasy 5 spełniające wymagania emisyjne najlepszych dostępnych technologii, czy pompy ciepła. Wskazane jest zastosowanie podstawowych źródeł ciepła użytecznego w połączeniu ze źródłami wspomagającymi np. instalacjami solarnymi. Intensywność dofinansowania powinna promować najmniej emisyjne rozwiązania (tj. wyższa dopłata do kW zainstalowanej mocy dla bardziej ekologicznych źródeł oraz preferencje dla poprawy efektywności energetycznej).

Po przygotowaniu regulaminów, zebraniu pierwszej transzy deklaracji od mieszkańców i przedsiębiorców oraz pozyskaniu finansowania należy przejść do fazy realizacyjnej. Program – z uwagi na swoją skalę – będzie realizowany w kilku etapach. A powodzenie pierwszego etapu, rozumiane jako zauważalne ograniczenie zanieczyszczeń powietrza w skali lokalnej oraz ograniczenie kosztów związanych z zakupem paliw stałych (dzięki obniżeniu zużycia), będzie promocją i zachętą do podejmowania decyzji o przystąpieniu do programu i wymianie źródeł ciepła, dla kolejnych mieszkańców Szczawnicy. Docelowo, po kilku latach realizacji programu (moment ten powinien nastąpić około 2018 – 2019 roku), wśród mieszkańców powinien nastąpić efekt swego rodzaju presji psychologicznej wywieranej na te gospodarstwa, które nie dokonały wymiany źródeł i korzystają z pieców w sposób niewłaściwy (w tym używają niewłaściwych

surowców w procesie spalania). Innymi słowy należy doprowadzić w Szczawnicy do sytuacji, w której za kilka lat nie będzie wypadało wykorzystywać źródeł ciepła powodujących wysoki stopień zanieczyszczeń powietrza. A postawy ludzi, którzy w dalszym ciągu poprzez swoje zachowania i przyzwyczajenia emitować będą do powietrza substancje szkodliwe spotykać się będzie z społecznym ostracyzmem oraz naturalną reakcją wzywającą odpowiednie służby do dokonania kontroli palenisk.

Sama organizacja programu będzie wymagała stworzenia w Urzędzie Miasta specjalnego stanowiska do obsługi - tak programu (w rozumieniu rozliczenia go z donatorem), jak i mieszkańców z niego korzystających. Nie należy zapominać także, iż program już po zakończeniu jego poszczególnych etapów musi być monitorowany i kontrolowany, co także będzie należało do obowiązków służb miejskich. System wdrażania programu oraz proponowane rozwiązania instytucjonalne zostały opisane w ramach celu 4, w części działań poświęconych stworzeniu w Urzędzie Miasta stanowiska Ekodoradcy.

Komponent komunalny

Niezwykle istotnym działaniem – także z punktu widzenia promocji i prezentowania dobrych praktyk – jest wymiana źródeł c.o. i c.w.u. w budynkach należących do gminy, w których stosowane są źródła węglowe. Według *Planu Zrównoważonego Gospodarowania Energią 6* spośród 10 budynków należących do gminy stosuje ogrzewanie węglowe.

Są to:

- Miejski Ośrodek Kultury - piec na ekogroszek, funkcjonujący od roku 2011;
- Szkoła Podstawowa w Szlachtowej - piec węglowy starego typu;
- Budynek w którym siedzibę mają OSP, MOPS oraz Straż Miejska - piec na ekogroszek, funkcjonujący od roku 2014;
- budynek mieszkalny w Jaworkach – piec węglowy, stosunkowo nowy, jednak nie spełniający proponowanych w *Planie* norm;
- budynek mieszkalny w Szlachtowej – dwa piece węglowe, stosunkowo nowe (wymiana 6 kotłów starego typu na nowsze), jednak nie spełniające proponowanych w *Planie* norm;
- budynek mieszkalno-socjalny przy ul. Szlachtowskiej – wymienione piece (w roku 2013) kaflowe na kotły węglowe, jednak nie spełniające proponowanych w *Planie* norm.

W przypadku kolejnych zmian modernizujących systemy grzewcze z zachowaniem paliw stałych jako źródła ogrzewania konieczne jest zapewnienie utrzymania wymogów emisyjnych klasy 5 wg normy 303:5-2012. Dodatkowo, mając na uwadze wzorcową rolę gminy powinno się zapewnić, aby emisja pyłu określona za pomocą normy 303:5-2012 nie przekraczała 20 mg/m^3 (dla klasy 5 jest to 40 mg/m^3). Przy czym preferencje powinny być ustalone dla zastosowania odnawialnych źródeł energii.

Niezbędne działania towarzyszące wdrażaniu programu:

- promocja paliw kwalifikowanych;
- organizacja systemu kontroli i intensyfikacja działań kontrolnych;
- wprowadzenie w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego* stosownych wymogów dotyczących klas emisyjnych urządzeń służących ogrzewaniu i zaopatrzeniu w ciepło budynków;
- stworzenie baz danych źródeł niskiej emisji.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x		x		

Produkt projektu: Opracowany i wdrożony kompleksowy program likwidacji niskiej emisji na obszarze rewitalizacji: 1.

Rezultat: Procent obiektów na obszarze rewitalizacji, w których zastosowano nowoczesne rozwiązania ograniczające niską emisję: 40%.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- znaczące zanieczyszczenie powietrza na całym obszarze rewitalizacji;
- potrzeba obniżenia emisji substancji szkodliwych do atmosfery oraz obniżenia kosztów utrzymania obiektów publicznych;
- zachęcanie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz ochrony powietrza.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cel operacyjny 1.2), cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców (cel operacyjny 3.1).

Projekty powiązane:

- Ograniczenie niskiej emisji poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii przez odbiorców indywidualnych i zbiorowych na terenie Miasta Szczawnica z użyciem instalacji solarnych (NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne gminy i mieszkańców, 7 400 893,98, okres realizacji 2009 – 2010);
- Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Szczawnica (PO IS 9.3; wartość projektu: 34 440,00 zł; okres realizacji: 2014);
- Poprawa efektywności energetycznej osiedli XX-lecia oraz Połoniny w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.20.).

8.1.10. Budowa budynku mieszkalno-usługowego dla osób niepełnosprawnych

Wnioskodawca: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Szczawnicy

Wartość projektu: 4 756 335,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: styczeń 2017 – grudzień 2019

Źródło finansowania: RPO WM, PFRON, środki własne, gmina Szczawnica, sponsorzy

Lokalizacja: na granicy obszaru Szlachtowa centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest budowa domu mieszkalnego dla osób niepełnosprawnych tracących oparcie w rodzinach. W obiekcie powstanie placówka całodobowa oraz Szkoła Przesposabiająca do Pracy (SPdP) – dzienna placówka edukacyjna.

Budynek przeznaczony jest na potrzeby placówki oświatowej oraz mieszkalnictwa. Korzystać z niego będą osoby z niepełnosprawnością intelektualną różnego stopnia (lekka, umiarkowana, znaczna, głęboka) oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi, szczególnie z problemami w poruszaniu się.

Powierzchnia całkowita budynku będzie wynosić 1 331,28 m². Część mieszkalna przeznaczona będzie dla 18 pensjonariuszy i do 10 osób kadry na 1 zmianie. Z części edukacyjnej korzystać będzie do 15 uczniów i do 10 osób kadry.

Na parterze obiektu zlokalizowano pomieszczenia służące komunikacji: wiatrołap, hall, dojście do schodów i windy, co zapewnia możliwość przechodzenia do poszczególnych pomieszczeń w poziomie i w pionie. Przy wejściu znajduje się także szatnia. Na tym poziomie zaplanowano także salę pełniącą funkcje jadalni – bawialni, wraz z ogólnodostępną toaletą. Jadalnia/bawialnia zostanie wyposażona w stoły, krzesła, kanapa, fotele, regał z pomocami do zajęć (gry, układanki itp.), szafka z TV.

Jadalnia/bawialnia sąsiaduje z kuchnią, posiadającą pełne zaplecze obejmujące zmywalnię, dwa magazyny, przygotowalnię, magazyn odpadów oraz szatnie i WC dla personelu. Całe zaplecze kuchenne może także służyć uczestnikom do prac kulinarnych prowadzonych w ramach terapii zajęciowej. Ponadto na parterze znajdzie się sala rekreacyjno-rehabilitacyjna i terapii zajęciowej, w której prowadzone będą zajęcia indywidualne i grupowe. Będą miały na celu usprawnienie ruchowe, rekreację oraz zajęcia terapeutyczne. Wyposażenie stanowić będą drabinki, rowerki i bieżnia, materace, drobny sprzęt do terapii manualnej. Ponadto stoły, krzesła i szafki na pomoce do zajęć. Przy sali zlokalizowano także sanitariat.

Na korytarzu wydzielono zamykane, przeszklone pomieszczenie recepcyjno-biurowe, wyposażone w biurko, regał, komputer, telefon. Z korytarza przechodzi się do gabinetu

zabiegowego, gdzie znajdzie się leżanka, zamykana szafka na leki, biurko, szafa na dokumentację medyczną. Obok gabinetu znajduje się także pomieszczenie magazynowo-gospodarcze.

Na parterze, z osobnym wejściem, bez bezpośredniej łączności z opisanymi powyżej pomieszczeniami znajduje się kotłownia i skład opału.

Na piętro można wejść schodami lub wjechać windą. Zlokalizowano tu 6 pokoi mieszkalnych dla 18 mieszkańców Domu. Projektuje się 1 pokój 2-osobowy, 4 pokoje 3-osobowe, 1 pokój 4-osobowy. Każdy z nich posiada własną łazienkę z prysznicem, umywalką i wc. Pokoje 2 i 3 osobowe przeznaczone są dla osób poruszających się samodzielnie lub z pomocą wózka/balkonika. Pokój 4-osobowy przeznaczony jest dla osób całkiem niesprawnych, leżących. Usytuowana jest przy nim łazienka z wanną wyposażoną w oprzyrządowanie ułatwiające kąpiel (podnośnik, leżanka). Każdy pokój wyposażony jest w łóżka, szafki na osobiste rzeczy, szafę ubraniową z częściami wydzielonymi dla poszczególnych mieszkańców, stolik, krzesła.

Na tym poziomie znajduje się także pokój opiekuna (leżanka, fotel, stolik) wraz aneks kuchennym wyposażony w szafkę, zlewozmywak, lodówkę, a także sanitariat ogólny, magazyny bielizny brudnej (pralka, umywalka) i czystej (regały, deska do prasowania, żelazko), wydzielone pomieszczenie do wyparzania basenów i kaczek (wraz z maszyną), pomieszczenie administracji (biurko, szafa na dokumenty, krzesła).

Na poziomie poddasza przewiduje uruchomienie Szkoły Przystosowanej do Pracy. Jest to ponadgimnazjalna placówka edukacyjna dla młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym, oraz z ograniczoną możliwością poruszania się (dotyczy części uczniów). Z placówki będzie korzystał docelowo 15 uczniów podzielonych na 3 klasy. Do dyspozycji będą mieli 3 sale lekcyjne, z czego jedna będzie pełnić także funkcję pracowni gospodarstwa domowego. Pracownia ta będzie wyposażona w: lodówkę, stół, czajnik elektryczny, zamykaną szafkę stojącą, mikrofalę, zlewozmywak 1-komorowy, ladę (blat), umywalkę. W pozostałych klasach wyposażenie będą stanowić ławki/stoliki, krzesła, regały i/lub szafki na pomoce do zajęć. W każdej klasie z uczniami będą pracować 2 osoby (nauczyciel-pedagog i pomoc). Wszystkie sale posiadają umywalki, ponadto zlokalizowano przy nich toalety.

Sala zajęć indywidualnych służy terapii „jeden na jeden” (z pedagogiem lub psychologiem). Wyposażenie stanowi biurko, krzesła, szafka na dokumenty, testy i pomoce do zajęć, składany materac. Na piętrze jest też szatnia dla uczniów (wieszaki, ławeczka) i szatnia dla personelu (zamykane szafki), wc ogólne, pomieszczenie porządkowe i magazyn, oraz gabinet administracji szkoły – sekretariat.

Użytkownikami obiektu będą osoby z niepełnosprawnością intelektualną i niepełnosprawnościami sprzężonymi. Realizacja inwestycji zapewni:

- całodobową opiekę 18 osobom z niepełnosprawnością intelektualną i niepełnosprawnościami sprzężonymi takimi jak: ruchowa, autyzm, niedowidzenie, niedosłuch;
- dzienną edukację i praktyki dla 10-15 osób: uczniów szkoły ponadgimnazjalnej (ponadpodstawowej);
- trening mieszkaniowy dla rotacyjnie 50 osób, obecnie uczestników ŚDS, WTZ, SPdP i OREW;
- mieszkanie interwencyjne dla wszystkich 105 podopiecznych szczawnickiego Koła Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną.

Realizacja projektu pozwoli na osiągnięcie następujących korzyści:

- **zapewnienie opieki i terapii:** Powstanie obiektu zapewni grupie osób niepełnosprawnych możliwość korzystania z całodobowej opieki i terapii w miejscu zamieszkania, w środowisku lokalnym. Nie będzie konieczności umieszczania ich w odległym DPS. Będą mogły kontynuować udział w dziennych zajęciach w placówkach, wśród znajomych sobie współuczestników. Członkowie rodziny będą mogli ich regularnie odwiedzać;
- **poprawa warunków edukacji:** Przeniesienie uczniów szkoły do nowego obiektu poprawi warunki nauki zarówno tej grupie, jak i wychowankom OREW, którzy pozyskają zwolnione sale do swoich zajęć. Pozwoli to utworzyć w dotychczasowej lokalizacji kolejną

grupę zajęć, wprowadzić dodatkowe zajęcia indywidualne, korzystniej ułożyć grafik zajęć, dzięki większej liczbie dostępnych pomieszczeń;

- **zwiększenie samodzielności podopiecznych:** Budynek będzie służył rotacyjnie do treningu mieszkaniowego dla młodzieży, przygotowując ją do względnej samodzielności w zakresie samoobsługi i radzenia sobie emocjonalnie bez stałej obecności rodziców;
- **wsparcie i odciążenie rodziców od opieki w sytuacjach kryzysowych:** Część mieszkalna posłuży za mieszkanie interwencyjne wykorzystywana w sytuacji „awaryjnej” takiej jak konieczność pobytu w szpitalu czy ważny wyjazd rodzica.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
X	X	X		X

Produkt projektu: Wybudowany obiekt o funkcjach społecznych – 1 szt.

Rezultat: Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem – 78 osób.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- brak miejsc opieki dziennej i długoterminowej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną na terenie gminy i całego powiatu;
- rosnąca liczba osób niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji;
- duże oddziaływanie projektu.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.2, 2.3).

Projekty powiązane:

- Spartakiada Osób Niepełnosprawnych Szczawnica 2015 (realizacja zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie kultury fizycznej; wartość projektu: 8 000 zł, okres realizacji: 2015);
- Rehabilitacja osób niepełnosprawnych w ŚDS w Szczawnicy (PFRON; wartość projektu: 178 625,34 zł; okres realizacji: 2016).

8.1.11. Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowiskowego Papiernik

Wnioskodawca: Grupa Thermaleo

Wartość projektu: 35 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: grudzień 2017 – grudzień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: w bezpośrednim sąsiedztwie dwóch podobszarów: Szczawnica centrum i Osiedle XXX

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest modernizacja obejmująca remont i przebudowę oraz rozbudowę sanatorium uzdrowiskowego Papiernik, w celu zapewnienia najwyższej jakości świadczonych usług w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego i rehabilitacji uzdrowiskowej.

Projekt obejmuje wymianę zniszczonej struktury budowlanej wraz z modernizacją instalacji elektrycznej, niskoprądowej, c.o. i wod-kan, a także prace wykończeniowe wewnątrz budynku, zakup nowego wyposażenia, zagospodarowanie terenu wokół budynku wraz z infrastrukturą techniczną.

Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie wykonanie następujących prac:

- roboty budowlane;
- roboty montażowe;
- roboty ziemne;
- zakup wyposażenia i urządzeń.

W ramach planowanego do realizacji projektu wykonane zostaną następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji technicznej;

- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem pozwoleń;
- wybór wykonawców robót budowlanych;
- wybór dostawców wyposażenia, urządzeń i automatyki;
- przeprowadzenie odbiorów prac budowlanych i odbiorów technicznych.

Planowane jest także przystosowanie obiektu dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

W wyniku realizacji projektu powstanie nowoczesny obiekt uzdrowiskowy o szerokiej funkcjonalności w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy standardu świadczonych usług z wykorzystaniem miejscowych naturalnych bogactw (wody mineralne do balneoterapii) w celach zdrowotnych i profilaktycznych oraz odnowy biologicznej.

Celem projektu jest rewitalizacja i przywrócenie do pełnej użyteczności istniejącego budynku sanatorium uzdrowiskowego Papiernik, znajdującego się w obszarze objętym rewitalizacją. Wraz z innymi działaniami w obrębie obszarów objętych rewitalizacją przyczyni się to do poprawy funkcji ogólnodostępnej przestrzeni publicznej oraz ożywienia gospodarczego Uzdrowiska. W wyniku realizacji projektu nastąpi także poprawa dostępności korzystania z usług społecznych przez osoby starsze i niepełnosprawne, które w znacznej części są odbiorcami oferowanych usług.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	x	x		x

Produkt projektu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji i modernizacji: 1.

Rezultat: Wzrost liczby kuracjuszy: 10% (w skali całego uzdrowiska).

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt dotyczy ważnego obiektu uzdrowiskowego na obszarze rewitalizacji;
- duża liczba osób na obszarze rewitalizacji borykająca się z brakiem pracy;
- realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji;
- poprawa standardu świadczonych usług leczniczych;
- poprawa jakości obsługi kuracjuszy;
- poprawa dostępności korzystania z usług społecznych przez osoby starsze i niepełnosprawne.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.2).

Projekty powiązane:

- Rewitalizacja - odbudowa Muzeum Uzdrowiska (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2010);
- Odbudowa hotelu Modrzewie (środki własne; wartość projektu: 20 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2009);
- Pijalnia Wód Mineralnych (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008);
- Rewitalizacja Cafe Helenka i Placu Dietla (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2009);
- Odbudowa Dworku Gościnnego (środki własne; wartość projektu: 40 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2011);
- Twoja aktywność szansą na odniesienie sukcesu (PO KL 7.1; wartość 541 027,37 zł; okres realizacji: 2008-2012);
- Czas na aktywność osób bezrobotnych w gminie Szczawnica (PO KL 7.1; wartość 563 117,42 zł; okres realizacji: 2010);

- Czas na ekologiczny hotel (PO KL 2.1, wartość projektu: 1 104 883,90 zł; okres realizacji: 2014-2015);
- Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.12.);
- Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.13.);
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora (lista podstawowa projekt nr 8.1.14.);
- Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury (lista podstawowa projekt nr 8.1.15.);
- Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.16.);
- Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowiskowego (lista podstawowa projekt nr 8.1.17.);
- Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.18.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.12. Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą

Wnioskodawca: Grupa Thermaleo

Wartość projektu: 18 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: grudzień 2017 – grudzień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu będzie modernizacja, przebudowa i rozbudowa istniejących zabytkowych obiektów Litwinki i Warszawianki w Szczawnicy i przystosowanie ich do pełnienia funkcji społeczno-gospodarczych.

Projekt obejmuje wymianę zniszczonej struktury budowlanej wraz z modernizacją instalacji elektrycznej, niskoprądowej, c.o. i wod-kan, a także prace wykończeniowe wewnątrz budynku, zakup nowego wyposażenia, zagospodarowanie terenu wokół budynku wraz z infrastrukturą techniczną.

Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie wykonanie następujących prac:

- roboty budowlane;
- roboty montażowe;
- roboty ziemne;
- zakup wyposażenia i urządzeń.

W ramach planowanego do realizacji projektu wykonane zostaną następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji technicznej;
- przygotowanie programu prac konserwatorskich;
- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem pozwoleń;
- wybór wykonawców robót budowlanych;
- wybór dostawców wyposażenia, urządzeń i automatyki;
- przeprowadzenie odbiorów prac budowlanych i odbiorów technicznych.

W ramach planowanych do realizacji działań planowane jest przystosowanie obiektu dla osób z szerokim zakresem niepełnosprawności.

W wyniku realizacji projektu nastąpi przywrócenie do pełnej funkcjonalności cennych obiektów zabytkowych zlokalizowanych w obszarze objętym rewitalizacją i będących elementem szerszego przedwojennego uzdrowiskowego układu urbanistycznego. Dla tak zrewitalizowanych obiektów przewidziano szeroko pojęte funkcje społeczno-gospodarcze. W wyniku przeprowadzonych prac zostaną przywrócone wszystkie elementy stylu szczawnickiego i dawny charakter obiektu, którego początki datują się na lata 1844-1845.

Celem projektu jest rewitalizacja i przywrócenie do pełnej użyteczności cennych obiektów zabytkowych położonych na obszarze rewitalizacji, w części która stanowi historyczny

uzdrowiskowy układ urbanistyczny. Działania podejmowane w projekcie winny przyczynić się do odnowienia zabytkowych obiektów, przywrócenia im ich walorów użytkowych i estetycznych oraz do odzyskania funkcjonalności obiektu. Wraz z innymi działaniami w obrębie ulicy Zdrojowej, przyczyni się do poprawy funkcji ogólnodostępnej przestrzeni publicznej oraz ożywienia gospodarczego w centrum Uzdrowiska.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	x	x		x

Produkt projektu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji i modernizacji: 1.

Rezultat: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu w ciągu roku: 600.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt dotyczy ważnego obiektu uzdrowiskowego na obszarze rewitalizacji;
- duża liczba osób na obszarze rewitalizacji borykająca się z brakiem pracy;
- realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji;
- poprawa standardu świadczonych usług leczniczych;
- poprawa jakości obsługi kuracjuszy;
- poprawa dostępności korzystania z usług społecznych przez osoby starsze i niepełnosprawne.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.2).

Projekty powiązane:

- Rewitalizacja - odbudowa Muzeum Uzdrowiska (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2010);
- Odbudowa hotelu Modrzewie (środki własne; wartość projektu: 20 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2009);
- Pijalnia Wód Mineralnych (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008);
- Rewitalizacja Cafe Helenka i Placu Dietla (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2009);
- Odbudowa Dworku Gościnnego (środki własne; wartość projektu: 40 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2011);
- Twoja aktywność szansą na odniesienie sukcesu (PO KL 7.1; wartość 541 027,37 zł; okres realizacji: 2008-2012);
- Czas na aktywność osób bezrobotnych w gminie Szczawnica (PO KL 7.1; wartość 563 117,42 zł; okres realizacji: 2010);
- Czas na ekologiczny hotel (PO KL 2.1, wartość projektu: 1 104 883,90 zł; okres realizacji: 2014-2015);
- Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowiskowego Papiernik (lista podstawowa projekt nr 8.1.11.);
- Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.13.);
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora (lista podstawowa projekt nr 8.1.14.);
- Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury (lista podstawowa projekt nr 8.1.15.);
- Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.16.);
- Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowiskowego (lista podstawowa projekt nr 8.1.17.);

- Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.18.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.13. Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą

Wnioskodawca: Grupa Thermaleo

Wartość projektu: 7 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: grudzień 2017 – grudzień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest modernizacja, przebudowa i rozbudowa istniejącego zabytkowego obiektu Malinowa w Szczawnicy oraz przystosowanie go do pełnienia funkcji społeczno-kulturalnych oraz nadanie mu funkcji gospodarczych.

Projekt obejmuje wymianę zniszczonej struktury budowlanej wraz z modernizacją instalacji elektrycznej, niskoprądowej, c.o. i wod-kan, a także prace wykończeniowe wewnątrz budynku, zakup nowego wyposażenia, zagospodarowanie terenu wokół budynku wraz z infrastrukturą techniczną.

Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie wykonanie następujących prac:

- roboty budowlane;
- roboty montażowe;
- roboty ziemne;
- zakup wyposażenia i urządzeń.

W ramach planowanego do realizacji projektu wykonane zostaną następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji technicznej;
- przygotowanie programu prac konserwatorskich;
- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem pozwoleń;
- wybór wykonawców robót budowlanych;
- wybór dostawców wyposażenia, urządzeń i automatyki;
- przeprowadzenie odbiorów prac budowlanych i odbiorów technicznych.

Planowane jest także przystosowanie obiektu dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

W wyniku realizacji projektu powstanie nowoczesny i wielofunkcyjny obiekt łączący funkcje społeczne, kulturalne oraz gospodarcze. Obiekt będzie wyposażony w pomieszczenia przeznaczone dla celów społeczno-kulturalnych, centrum turystycznego, a także miejsca spotkań środowisk twórczych i społeczności lokalnej. W zmodernizowanym i przebudowanym obiekcie znajdują się również pomieszczenia pełniące funkcje gospodarcze. W wyniku przeprowadzonych prac zostaną przywrócone wszystkie elementy stylu szczawnickiego i dawny charakter obiektu, którego początki datują się na lata 1844-1845.

Celem projektu jest stworzenie nowoczesnego wielofunkcyjnego budynku w części uzdrowskiej Szczawnicy. Dodatkowym istotnym celem jest także poprawienie estetycznego wizerunku tej części miasta, propagowanie stylu lokalnego związanego z tradycją i kulturą miejscowej społeczności. Realizacja projektu przyczyni się do ograniczenia występowania na danym obszarze zdiagnozowanych problemów społecznych, takich jak likwidacja zdegradowanej przestrzeni publicznej i przywrócenie jej społeczności czy poprawa bezpieczeństwa na zrewitalizowanym terenie oraz aktywizacja zawodowa, gdyż dzięki nadanym funkcjom gospodarczym powstaną nowe miejsca pracy. Dzięki realizacji projektu nastąpi przywrócenie społeczności lokalnej kolejnego elementu dawnej zabudowy uzdrowskiej.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
X	X	X		X

Produkt projektu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji i modernizacji: 1.

Rezultat: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu w ciągu roku: 600.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt dotyczy ważnego obiektu uzdrowskiego na obszarze rewitalizacji;
- duża liczba osób na obszarze rewitalizacji borykająca się z brakiem pracy;
- przywrócenie do dawnej świetności obiektu zabytkowego;
- realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji;
- udostępnienie mieszkańcom miejsca spotkań;
- poprawa dostępności korzystania z usług społecznych przez osoby starsze i niepełnosprawne.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.2).

Projekty powiązane:

- Rewitalizacja - odbudowa Muzeum Uzdrowiska (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2010);
- Odbudowa hotelu Modrzewie (środki własne; wartość projektu: 20 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2009);
- Pijalnia Wód Mineralnych (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008);
- Rewitalizacja Cafe Helenka i Placu Dietla (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2009);
- Odbudowa Dworku Gościnnego (środki własne; wartość projektu: 40 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2011);
- Twoja aktywność szansą na odniesienie sukcesu (PO KL 7.1, wartość 541 027,37 zł; okres realizacji: 2008-2012);
- Czas na aktywność osób bezrobotnych w gminie Szczawnica (PO KL 7.1, wartość 563 117,42 zł; okres realizacji: 2010);
- Czas na ekologiczny hotel (PO KL 2.1, wartość projektu: 1104883,90 zł; okres realizacji: 2014-2015);
- Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowskiego Papiernik (lista podstawowa projekt nr 8.1.11.);
- Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.12.);
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora (lista podstawowa projekt nr 8.1.14.);
- Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury (lista podstawowa projekt nr 8.1.15.);
- Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.16.);
- Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowskiego (lista podstawowa projekt nr 8.1.17.);
- Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.18.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.14. Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora

Wnioskodawca: Grupa Thermaleo

Wartość projektu: 16 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: grudzień 2018 – grudzień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest modernizacja, przebudowa i rozbudowa istniejącego, ale wyłączono z użytkowania, zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora z możliwością pobytów krótko-, średnio- i długoterminowych.

Projekt obejmuje wymianę zniszczonej struktury budowlanej wraz z modernizacją instalacji elektrycznej, niskoprądowej, c.o. i wod-kan. Realizowane będą także prace wykończeniowe wewnątrz budynku, zakup nowego wyposażenia, zagospodarowanie terenu wokół pensjonatu Palma wraz z infrastrukturą techniczną.

Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie wykonanie następujących prac:

- roboty budowlane;
- roboty montażowe;
- roboty ziemne;
- zakup wyposażenia i urządzeń.

W ramach planowanego do realizacji projektu wykonane zostaną następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji technicznej;
- przygotowanie programu prac konserwatorskich;
- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem pozwoleń;
- wybór wykonawców robót budowlanych;
- wybór dostawców wyposażenia, urządzeń i automatyki;
- przeprowadzenie odbiorów prac budowlanych i odbiorów technicznych.

W ramach planowanych do realizacji działań planowane jest przystosowanie obiektu dla osób niepełnosprawnych.

W wyniku realizacji projektu powstanie nowoczesny obiekt o powierzchni użytkowej około 800 m². Obiekt będzie wyposażony w pomieszczenia przeznaczone dla osób starszych – seniorów, wraz z wszelkim wyposażeniem. W wyniku przeprowadzonych prac zostaną przywrócone wszystkie dekoracyjne elementy stylu szczawnickiego, m.in.: ażurowe dekoracje w postaci stylizowanej wici roślinnej, balustrady z tralek czy tradycyjne dwudzielne okna.

Celem projektu jest stworzenie nowoczesnego ośrodka pobytowego o charakterze średnio- i długoterminowym dla osób starszych z atrakcyjnym programem zabiegowo rehabilitacyjnym, stałą opieką medyczną oraz interesującą ofertą społeczno-kulturalną. Kluczowym elementem projektu jest także popra estetycznego wizerunku tej części miasta, propagowanie stylu lokalnego związanego z tradycją i kulturą miejscowej społeczności. Realizacja projektu przyczyni się do ograniczenia występowania na danym obszarze zdiagnozowanych problemów społecznych, takich jak likwidacja zdegradowanej przestrzeni publicznej i przywrócenie jej społeczności czy poprawa bezpieczeństwa na zrewitalizowanym terenie oraz aktywizacja zawodowa.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
X	X	X		X

Produkt projektu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji i modernizacji: 1.

Rezultat: Liczba osób korzystających z zrewitalizowanego obiektu w ciągu roku: 50.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt dotyczy ważnego obiektu uzdrowskiego na obszarze rewitalizacji;
- duża liczba osób na obszarze rewitalizacji borykająca się z brakiem pracy;
- rosnąca liczba osób starszych i niepełnosprawnych potrzebujących średnio- i długookresowej opieki stałej;
- deficyt miejsc średnio- i długookresowej stałej opieki senioralnej w miejscowości, jak i regionie.
- realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji;
- poprawa dostępności korzystania z usług społecznych przez osoby starsze i niepełnosprawne.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cele operacyjne 2.2, 2.3).

Projekty powiązane:

- Rewitalizacja - odbudowa Muzeum Uzdrowiska (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2010);
- Odbudowa hotelu Modrzewie (środki własne; wartość projektu: 20 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2009);
- Pijalnia Wód Mineralnych (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008);
- Rewitalizacja Cafe Helenka i Placu Dietla (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2009);
- Odbudowa Dworku Gościnnego (środki własne; wartość projektu: 40 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2011);
- Twoja aktywność szansą na odniesienie sukcesu (PO KL 7.1, wartość 541 027,37 zł; okres realizacji: 2008-2012);
- Czas na aktywność osób bezrobotnych w gminie Szczawnica (PO KL 7.1; wartość 563 117,42 zł; okres realizacji: 2010);
- Czas na ekologiczny hotel (PO KL 2.1; wartość projektu: 1104883,90 zł; okres realizacji: 2014-2015);
- Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowskiego Papiernik (lista podstawowa projekt nr 8.1.11.);
- Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.12.);
- Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.13.);
- Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury (lista podstawowa projekt nr 8.1.15.);
- Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.16.);
- Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowskiego (lista podstawowa projekt nr 8.1.17.);
- Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.18.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.15. Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury

Wnioskodawca: Grupa Thermaleo/Fundacja Andrzeja Mańkowskiego

Wartość projektu: 3 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: grudzień 2017 – grudzień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu będzie modernizacja i przebudowa istniejących obiektów znajdujących się na terenie parku (oświetlenie parkowe, istniejące elementy małej architektury) oraz budowa nowych elementów takich jak np.: ścieżki zdrowia, ścieżki edukacyjne, platformy widokowe, place zabaw, elementy wodne, ekologiczne toalety jak również wszelkiego rodzaju nasadzenia. W ramach projektu zostaną przebudowane ciągi piesze i pozostałe nawierzchnie na terenie parku jak i w jego otulinie co dodatkowo poprawi wizerunek całego miasta jako kurortu uzdrowskiego.

Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie wykonanie następujących prac:

- roboty ziemno- budowlane;
- wykonanie nasadzeń (krzewy, rośliny);
- wykonanie elementów wodnych;
- wykonanie placów zabaw;
- wykonanie ekologicznych toalet;
- wykonanie platform widokowych;
- wykonanie małej architektury (ławki, altany, mostki, ogrodzenia, kosze itp.);
- rewitalizacja i przebudowa istniejących elementów architektury parkowej;
- przebudowa oświetlenia parkowego;
- rewitalizacja drzewostanu modrzewiowego jako elementu wykorzystywanego w lecznictwie uzdrowskim.

W ramach planowanego do realizacji projektu wykonane zostaną następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji technicznej (koncepcja architektoniczna, kosztorys);
- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem pozwoleń;
- wybór wykonawców robót budowlanych;
- wybór dostawców roślinności, elementów placu zabaw, ścieżek zdrowia i małej architektury;
- przeprowadzenie odbiorów prac budowlanych i odbiorów technicznych.

Powstała infrastruktura będzie przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W wyniku przeprowadzonej rewitalizacji Park Górny stanie się atrakcyjnym miejscem na mapie uzdrowiska zarówno dla kuracjuszy jak i turystów. Park Górny jest jednym z dwóch parków znajdujących się w Szczawnicy. Usytuowany w uzdrowskiej części miasta przy głównym placu – Placu Dietla będącym jednym z najbardziej charakterystycznych punktów uzdrowiska.

Rewitalizacja uzdrowskiego Parku Górnego pozwoli również na poprawę stanu drzewostanu modrzewiowego wytwarzającego na terenie parku specyficzne warunki klimatyczne, które będą wykorzystywane jak element lecznictwa uzdrowskiego w przypadku schorzeń układu oddechowego. W wyniku rewitalizacji nastąpi także poprawa jakości i dostępności terenów publicznych służących rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców, w tym także osób wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym, które znajdą atrakcyjne miejsca do spędzania wolnego czasu.

Celem ogólnym projektu jest rozwój ogólnodostępnych produktów i oferty turystyczno-uzdrowskiej Szczawnicy i budowanie wizerunku uzdrowiska i całej Małopolski, jako obszaru atrakcyjnego turystycznie z wyróżniającą się w skali kraju kompleksową ofertą łączącą walory: krajobrazowe, lecznicze, turystyczne, kulturowe oraz geograficzne. Celem projektu jest poprawa jakości i dostępności ogólnodostępnej infrastruktury uzdrowskiej poprzez zrewitalizowanie istniejącej przestrzeni publicznej.

Celem bezpośrednim projektu jest zwiększenie ruchu turystycznego i uzdrowskiego w Szczawnicy poprzez rewitalizację Parku Górnego, jako atrakcyjnego terenu rekreacyjno-spacerowego i ważnego elementu lecznictwa uzdrowskiego.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
X	X	X		X

Produkt projektu: Powierzchnia obszaru poddana działaniom rewitalizacyjnym: 10,00 ha.

Rezultat: Liczba nowych podmiotów gospodarczych ulokowanych na obszarze rewitalizacji:

2. Wzrost ruchu turystycznego: 10% (w skali całego uzdrowiska). Stworzone miejsca pracy: 2.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt przyczyni się do poprawy jakości i dostępności terenów publicznych służących rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców, w tym także osób wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym, które znajdują atrakcyjne miejsca do spędzania wolnego czasu;
- projekt znacząco zwiększa także dostępność atrakcyjnych miejsc integracji i spędzania wolnego czasu dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji;
- projekt obejmuje kluczową – z punktu widzenia rozwoju uzdrowiska – przestrzeń publiczną, która wymaga rewitalizacji, zarówno z powodu obecnego stanu, jak i jako kontynuacja działań już rozpoczętych w przestrzeni zabytkowej części strefy A uzdrowiska;
- projekt ma ogromne znaczenie w zakresie stwarzania nowej przestrzeni, która pozytywnie będzie wpływać na proces przekształceń w zabytkowej części uzdrowiska i przyciągania na ten obszar nowych firm, a w konsekwencji tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy – co jest ważne z uwagi na dużą liczbę osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji oraz migrację mieszkańców Szczawnicy w poszukiwaniu atrakcyjnych i dobrze płatnych miejsc pracy;
- duże oddziaływanie projektu na cały obszar rewitalizacji.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.2).

Projekty powiązane:

- Rewitalizacja - odbudowa Muzeum Uzdrowiska (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2010);
- Odbudowa hotelu Modrzewie (środki własne; wartość projektu: 20 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2009);
- Pijalnia Wód Mineralnych (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008);
- Rewitalizacja Cafe Helenka i Placu Dietla (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2009);
- Odbudowa Dworku Gościnnego (środki własne; wartość projektu: 40 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2011);
- Twoja aktywność szansą na odniesienie sukcesu (PO KL 7.1; wartość 541 027,37 zł; okres realizacji: 2008-2012);
- Czas na aktywność osób bezrobotnych w gminie Szczawnica (PO KL 7.1; wartość 563 117,42 zł; okres realizacji: 2010);
- Czas na ekologiczny hotel (PO KL 2.1; wartość projektu: 1 104 883,90 zł; okres realizacji: 2014-2015);
- Rewitalizacja obszaru pomiędzy historyczną częścią Uzdrowiska, a promenadą nad Grajcarkiem wraz z rozwiązaniem problemów społecznych występujących na tym obszarze (lista podstawowa projekt nr 8.1.1.);
- Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowskiego Papiernik (lista podstawowa projekt nr 8.1.11.);
- Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.12.);
- Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.13.);
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora (lista podstawowa projekt nr 8.1.14.);
- Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.16.);

- Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowiskowego (lista podstawowa projekt nr 8.1.17.);
- Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.18.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.16. Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą

Wnioskodawca: Grupa Thermaleo

Wartość projektu: 12 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: grudzień 2017 – grudzień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu będzie modernizacja, przebudowa i rozbudowa istniejącego zabytkowego obiektu i przystosowanie go do pełnienia funkcji społeczno-kulturalnych oraz nadanie mu funkcji gospodarczych.

Projekt obejmuje wymianę zniszczonej struktury budowlanej wraz z modernizacją instalacji elektrycznej, niskoprądowej, c.o. i wod-kan. oraz prace wykończeniowe wewnątrz budynku, zakup nowego wyposażenia, zagospodarowanie terenu wokół budynku wraz z infrastrukturą techniczną.

Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie wykonanie następujących prac:

- roboty budowlane;
- roboty montażowe;
- roboty ziemne;
- zakup wyposażenia i urządzeń.

W ramach planowanego do realizacji projektu wykonane zostaną następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji technicznej;
- przygotowanie programu prac konserwatorskich;
- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem pozwoleń;
- wybór wykonawców robót budowlanych;
- wybór dostawców wyposażenia, urządzeń i automatyki;
- przeprowadzenie odbiorów prac budowlanych i odbiorów technicznych.

W ramach planowanych do realizacji działań planowane jest przystosowanie obiektu dla osób z różnym zakresem niepełnosprawności.

W wyniku realizacji projektu powstanie nowoczesny i wielofunkcyjny obiekt łączący funkcje społeczne, kulturalne oraz gospodarcze. Obiekt będzie wyposażony w pomieszczenia przeznaczone dla celów społeczno-kulturalnych, m.in. typu wystawienniczego, galerii sztuki, miejsca spotkań środowisk twórczych i społeczności lokalnej. W zmodernizowanym i przebudowanym obiekcie znajdują się również pomieszczenia pełniące funkcje gospodarcze. W wyniku przeprowadzonych prac zostaną przywrócone wszystkie elementy stylu szczawnickiego.

Celem projektu jest stworzenie nowoczesnego wielofunkcyjnego budynku w centrum uzdrowiska oraz dodatkowo poprawienie estetycznego wizerunku tej części miasta, propagowanie stylu lokalnego związanego z tradycją i kulturą miejscowej społeczności. Realizacja projektu przyczyni się do ograniczenia występowania na danym obszarze zdiagnozowanych problemów społecznych, takich jak likwidacja zdegradowanej przestrzeni publicznej i przywrócenie jej społeczności czy poprawa bezpieczeństwa na zrewitalizowanym terenie oraz aktywizacja zawodowa, gdyż dzięki nadanym funkcjom gospodarczym powstaną nowe miejsca pracy.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
X	X	X		X

Produkt projektu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji i modernizacji: 1.

Rezultat: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu w ciągu roku: 600.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt dotyczy ważnego obiektu uzdrowskiego na obszarze rewitalizacji;
- duża liczba osób na obszarze rewitalizacji borykająca się z brakiem pracy;
- realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji;
- poprawa standardu świadczonych usług leczniczych;
- poprawa jakości obsługi kuracjuszy;
- poprawa dostępności korzystania z usług społecznych przez osoby starsze i niepełnosprawne.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3, 1.4), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.2).

Projekty powiązane:

- Twoja aktywność szansą na odniesienie sukcesu (PO KL 7.1; wartość 541 027,37 zł; okres realizacji: 2008-2012);
- Czas na aktywność osób bezrobotnych w gminie Szczawnica (PO KL 7.1; wartość 563 117,42 zł; okres realizacji: 2010);
- Czas na ekologiczny hotel (PO KL 2.1; wartość projektu: 1 104 883,90 zł; okres realizacji: 2014-2015);
- Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowskiego Papiernik (lista podstawowa projekt nr 8.1.11.);
- Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.12.);
- Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.13.);
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora (lista podstawowa projekt nr 8.1.14.);
- Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury (lista podstawowa projekt nr 8.1.15.);
- Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowskiego (lista podstawowa projekt nr 8.1.17.);
- Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.18.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.17. Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy

Wnioskodawca: Grupa Thermaleo

Wartość projektu: 10 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: grudzień 2017 – grudzień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu będzie przebudowa i modernizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy w celu poszerzenia jej funkcji gospodarczych oraz poszerzenia pełnionych przez nią dotychczasowych funkcji, w tym o możliwość organizacji kameralnych imprez o charakterze kulturalnym. Przebudowa i modernizacja ze względu na zabytkowy charakter budynku będzie realizowana zgodnie z zatwierdzonym programem prac konserwatorskich.

Projekt obejmuje wymianę zniszczonej struktury budowlanej wraz z modernizacją instalacji elektrycznej, niskoprądowej, c.o. i wod-kan. Dodatkowo będą prowadzone prace wykończeniowe wewnątrz budynku, zakup nowego wyposażenia, zagospodarowanie terenu wokół willi Marta.

Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie wykonanie następujących prac:

- roboty budowlane;
- roboty montażowe;
- roboty ziemne;
- zakup wyposażenia i urządzeń.

W ramach planowanego do realizacji projektu wykonane zostaną następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji technicznej;
- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem pozwoleń;
- wybór wykonawców robót budowlanych;
- wybór dostawców wyposażenia, urządzeń i automatyki;
- przeprowadzenie odbiorów prac budowlanych i odbiorów technicznych.

W ramach planowanych do realizacji działań planowane jest przystosowanie obiektu dla osób z niepełnosprawnościami.

W wyniku realizacji planowanego projektu powstanie zmodernizowana infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa. W zmodernizowanej Willi Marta oferowane będą usługi turystyczne o różnorodnym charakterze. Zachowane zostaną dotychczasowe funkcje gastronomiczne przy jednoczesnym rozbudowaniu funkcji kulturalnych. Realizacja projektu poprawi funkcjonalności obiektu, co jednocześnie będzie oznaczało poprawę estetyki i funkcji ogólnodostępnej przestrzeni publicznej.

Celem projektu jest uporządkowanie przestrzeni publicznej w centrum miasta oraz podniesienie atrakcyjności infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej. Przyczyni się to do wzrostu ruchu turystycznego. Celem jest również aktywizacja zawodowa mieszkańców, gdyż projekt przyczyni się do zwiększenia zatrudnienia co umożliwi ograniczenie społecznego problemu występującego na tym obszarze w postaci bezrobocia. Zwiększenie aktywizacji zawodowej mieszkańców przyczyni się także do poprawy jakości życia na rewitalizowanym obszarze. Poprawa jakości życia nastąpi również dzięki zwiększeniu dostępności obiektu dla grup dotychczas wykluczonych, takich jak osoby z niepełnosprawnościami oraz dzięki zwiększeniu dostępności do dóbr kultury.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	x	x		x

Produkt projektu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji i modernizacji: 1.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty społeczno-kulturalnej – 30%

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt dotyczy ważnego obiektu uzdrowiskowego na obszarze rewitalizacji;
- duża liczba osób na obszarze rewitalizacji borykająca się z brakiem pracy;
- projekt znacząco zwiększa także dostępność atrakcyjnych miejsc integracji i spędzania wolnego czasu dedykowanych mieszkańcom obszaru rewitalizacji;
- poprawa jakości obsługi kuracjuszy;
- poprawa dostępności korzystania z usług społecznych, zwłaszcza przez osoby starsze i niepełnosprawne.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.2).

Projekty powiązane:

- Rewitalizacja - odbudowa Muzeum Uzdrowiska (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2010);

- Odbudowa hotelu Modrzewie (środki własne; wartość projektu: 20 000 000,00 zł; okres realizacji: 2007-2009);
- Pijalnia Wód Mineralnych (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008);
- Rewitalizacja Cafe Helenka i Placu Dietla (środki własne; wartość projektu: 10 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2009);
- Odbudowa Dworku Gościnnego (środki własne; wartość projektu: 40 000 000,00 zł; okres realizacji: 2008-2011);
- Twoja aktywność szansą na odniesienie sukcesu (PO KL 7.1; wartość 541 027,37 zł; okres realizacji: 2008-2012);
- Czas na aktywność osób bezrobotnych w gminie Szczawnica (PO KL 7.1; wartość 563 117,42 zł; okres realizacji: 2010);
- Czas na ekologiczny hotel (PO KL 2.1; wartość projektu: 1 104 883,90 zł; okres realizacji: 2014-2015);
- Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowskiego Papiernik (lista podstawowa projekt nr 8.1.11.);
- Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.12.);
- Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.13.);
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora (lista podstawowa projekt nr 8.1.14.);
- Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury (lista podstawowa projekt nr 8.1.15.);
- Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.16.);
- Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowskiego (lista podstawowa projekt nr 8.1.17.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.18. Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowskiego

Wnioskodawca: Grupa Thermaleo

Wartość projektu: 68 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: grudzień 2017 – grudzień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11.1, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Szczawnica centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu będzie modernizacja, przebudowa i rozbudowa budynków zakładu przyrodoleczniczego w Szczawnicy i przystosowanie go do pełnienia funkcji społeczno-gospodarczych w postaci nowoczesnego centrum uzdrowskiego.

Projekt obejmuje wymianę zniszczonej struktury budowlanej wraz z modernizacją instalacji elektrycznej, niskoprądowej, c.o. i wod.-kan. Dodatkowo prowadzone będą również prace w zakresie przebudowy budynków, zakup nowego wyposażenia, zagospodarowanie terenu wokół budynku wraz z infrastrukturą techniczną.

Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie wykonanie następujących prac:

- roboty budowlane;
- roboty montażowe;
- roboty ziemne;
- zakup wyposażenia i urządzeń.

W ramach planowanego do realizacji projektu wykonane zostaną następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji technicznej;
- uzyskanie wszystkich wymaganych prawem pozwoleń;
- wybór wykonawców robót budowlanych;

- wybór dostawców wyposażenia, urządzeń i automatyki;
- przeprowadzenie odbiorów prac budowlanych i odbiorów technicznych.

W ramach planowanych do realizacji działań planowane jest przystosowanie obiektu dla osób z szerokim zakresem niepełnosprawności.

W wyniku realizacji projektu nastąpi przywrócenie do pełnej funkcjonalności cennych obiektów uzdrowskich będących sercem uzdrowiska i zlokalizowanych w obszarze objętym rewitalizacją i będących elementem szerszego uzdrowskiego układu urbanistycznego i funkcjonalnego. Dla tak zrewitalizowanych obiektów przewidziano szeroko pojęte funkcje społeczno-gospodarcze, w tym w zakresie leczenia uzdrowskiego.

Realizacja projektu przyczyni się do przywrócenia funkcjonalności obiektu, stworzenia wysokiego standardu świadczonych usług uzdrowskich z wykorzystaniem miejscowych naturalnych bogactw (wody mineralne do balneoterapii) w celach zdrowotnych i profilaktycznych oraz odnowy biologicznej.

Celem projektu jest rewitalizacja i przywrócenie do pełnej użyteczności i funkcjonalności cennych obiektów uzdrowskich położonych na obszarze rewitalizacji, w części która stanowi historyczny uzdrowski układ urbanistyczny. Działania podejmowane w projekcie winny przyczynić się do odnowienia z obiektów, przywrócenia im ich walorów użytkowych i estetycznych oraz do odzyskania pełnej funkcjonalności obiektu. Wraz z innymi działaniami w obrębie ulicy Zdrojowej, przyczyni się do poprawy funkcji ogólnodostępnej przestrzeni publicznej oraz ożywienia gospodarczego w centrum Uzdrowiska.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
X	X	X		X

Produkt projektu: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji i modernizacji: 1.

Rezultat: Wzrost liczby kuracjuszy: 30% (w skali całego uzdrowiska), stworzone miejsca pracy: 20.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt dotyczy ważnego obiektu uzdrowskiego na obszarze rewitalizacji;
- duża liczba osób na obszarze rewitalizacji borykająca się z brakiem pracy;
- realizacja projektu przyczynia się do zwiększenia liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji;
- poprawa standardu świadczonych usług leczniczych;
- poprawa jakości obsługi kuracjuszy;
- poprawa dostępności korzystania z usług społecznych przez osoby starsze i niepełnosprawne.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cele operacyjne 1.1, 1.3), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.2).

Projekty powiązane:

- Twoja aktywność szansą na odniesienie sukcesu (PO KL 7.1; wartość 541 027,37 zł; okres realizacji: 2008-2012);
- Czas na aktywność osób bezrobotnych w gminie Szczawnica (PO KL 7.1; wartość 563 117,42 zł; okres realizacji: 2010);
- Czas na ekologiczny hotel (PO KL 2.1; wartość projektu: 1 104 883,90 zł; okres realizacji: 2014-2015);
- Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowskiego Papiernik (lista podstawowa projekt nr 8.1.11.);
- Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.12.);

- Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.13.);
- Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora (lista podstawowa projekt nr 8.1.14.);
- Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury (lista podstawowa projekt nr 8.1.15.);
- Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą (lista podstawowa projekt nr 8.1.16.);
- Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.18.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.19. Poprawa warunków życia różnych grup wiekowych zamieszkałych w budynkach wielorodzinnych na osiedlu XX-lecia

Wnioskodawca: Zarząd Wspólnoty Budynku, Zarządca Wspólnoty Mieszkaniowej Budynku, Spółdzielnia Mieszkaniowa L.W. „Połoniny” w Szczawnicy

Wartość projektu: 200 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: wrzesień 2017 – grudzień 2019

Źródło finansowania: środki własne, małe granty

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji 3 Osiedle XX-lecia

Opis projektu: Przedmiotem projektu będzie kompleksowa rewitalizacja przestrzeni publicznej na osiedlu XX-lecia w Szczawnicy.

Potrzeba realizacji projektu wynika przede wszystkim z konieczności poprawy warunków i jakości życia mieszkańców osiedla XX-lecia. Stan przestrzeni publicznej osiedla jest wysoce niezadowolający, tereny zielone znajdujące się wokół budynków nie spełniają swoich funkcji, konieczna jest nowa aranżacja tego obszaru i przywrócenie mu walorów przyjaznej przestrzeni miejskiej.

Stworzenie placu zabaw oraz wprowadzenie małej architektury zapewni atrakcyjną przestrzeń do spędzania wolnego czasu oraz integracji mieszkańców. Poprawa stanu ciągów komunikacyjnych, modernizacja oświetlenia oraz wydzielenie miejsc parkingowych przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa. Z kolei dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami przyczyni się do likwidacji barier architektonicznych i pozwoli na większy udział osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życiu wspólnoty osiedlowej.

Pierwszym elementem projektu będzie wypracowanie - we współpracy z mieszkańcami - koncepcji podziału funkcji terenu na sferę komunikacyjną i rekreacyjną. Kolejny etap to działania infrastrukturalne, które obejmą przede wszystkim:

- wydzielenie min. 22 miejsc parkingowych na terenie osiedla;
- ograniczenie barier architektonicznych w obrębie osiedla XX-lecia ułatwiających komunikację osobom starszym oraz niepełnosprawnym poprzez budowę schodów terenowych oraz pochylni zewnętrznych na ciągach komunikacyjnych;
- budowę ogrodzonego placu zabaw o pow. ok. 200 m²;
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej - urządzenie miejsc do odpoczynku i rekreacji i wyposażenie ich w elementy małej architektury - ławki i kosze na śmieci, stoliki do gry w szachy;
- rewitalizację terenów zielonych poprzez nasadzenie nowych drzew i krzewów ozdobnych, wykonanie nowych rabat kwiatowych.

Celem projektu jest stworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej mieszkańcom i dostosowanej do ich potrzeb. Przyczyni się również do poprawy jakości spędzania wolnego czasu przez mieszkańców osiedla, a także wpłynie pozytywnie na odbudowę wewnątrzspołnotowych więzi osób w różnym wieku, które żyją na obszarze objętym projektem.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x		x		x

Produkt projektu: Powierzchnia obszaru poddana działaniom rewitalizacyjnym: 5,45 ha.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni: 30.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt zwiększa dostępność atrakcyjnych miejsc integracji i spędzania wolnego czasu dedykowanych mieszkańcom podobszaru rewitalizacji;
- poprawa warunków zamieszkania w obszarze rewitalizacji;
- poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i wzmocnienie więzi społecznych;
- poprawa dostępności przestrzeni publicznej przez osoby starsze i niepełnosprawne;
- poprawa jakości życia mieszkańców, wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem poprzez aktywną integrację, uczestnictwo w kulturze i rekreacji, aktywizację obywatelską.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cel operacyjny 1.2), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cel operacyjny 2.1), cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców (cel operacyjny 3.2).

Projekty powiązane:

- Czysta Szczawnica – kompleksowy program likwidacji niskiej emisji na terenie Uzdrowiska i poprawy efektywności energetycznej (lista podstawowa projekt nr 8.1.9.);
- Poprawa efektywności energetycznej osiedli XX-lecia oraz Połoniny w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.20.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.20. Poprawa efektywności energetycznej osiedli XX-lecia oraz Połoniny w Szczawnicy

Wnioskodawca: Zarząd Wspólnoty Budynku, Zarządca Wspólnoty Mieszkaniowej Budynku, Spółdzielnia Mieszkaniowa L.W. „Połoniny” w Szczawnicy

Wartość projektu: 5 300 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: wrzesień 2017 – grudzień 2023

Źródło finansowania: środki własne, RPO WM działanie 4.3.4, WFOŚiGW, NFOŚiGW (pożyczki, poręczenia, częściowe umorzenie)

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji 3 Osiedle XX-lecia

Opis projektu: Projekt obejmie m.in. kompleksowe ocieplenie obiektów wchodzących w skład osiedla, wymianę okien, drzwi zewnętrznych, oświetlenia na energooszczędne oraz modernizację systemów wentylacji. Bardzo istotnym elementem projektu jest likwidacja pojedynczych źródeł ogrzewania w lokalach (najczęściej piece węglowe opalane węglem i drzewem) i budowę centralnej kotłowni lub opcjonalnie modernizację instalacji elektrycznej w obiektach i przejście na ogrzewanie elektryczne.

Celem projektu poprawa efektywności energetycznej zasobu mieszkaniowego osiedla XX-lecia oraz Połoniny w Szczawnicy oraz włączenie się członków spółdzielni w działania związane z likwidacją niskiej emisji pochodzącej z sektora bytowego na terenie Uzdrowiska.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera	sfera	sfera techniczna

		przestrzenno-funkcjonalna	środowiskowa	
			x	x

Produkt projektu: Liczba lokali w budynkach wielorodzinnych, w których poprawi się efektywność energetyczna i rozwiązany zostanie problem niskiej emisji: 250.

Rezultat: Obniżenie emisji szkodliwych substancji na obszarze miasta: 5%.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- rosnące zanieczyszczenie powietrza w gminie;
- poprawa warunków zamieszkania w obszarze rewitalizacji;
- potrzeba obniżenia emisji substancji szkodliwych do atmosfery oraz obniżenia kosztów utrzymania obiektów;
- zachęcanie mieszkańców do podejmowania działań na rzecz ochrony powietrza.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cel operacyjny 1.2), cel strategiczny 3. Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców (cel operacyjny 3.1).

Projekty powiązane:

- Ograniczenie niskiej emisji poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii przez odbiorców indywidualnych i zbiorowych na terenie Miasta Szczawnica z użyciem instalacji solarnych (NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne gminy i mieszkańców, 7 400 893,98, okres realizacji 2009 – 2010);
- Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Szczawnica (PO IS 9.3; wartość projektu: 34 440,00 zł; okres realizacji: 2014);
- Poprawa warunków życia różnych grup wiekowych zamieszkałych w budynkach wielorodzinnych na osiedlu XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.19.);
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.21.).

8.1.21. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia

Wnioskodawca: Zarząd Wspólnoty Budynku, Zarządca Wspólnoty Mieszkaniowej Budynku, Spółdzielnia Mieszkaniowa L.W. „Połoniny” w Szczawnicy

Wartość projektu: 50 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: wrzesień 2017 – grudzień 2023

Źródło finansowania: środki własne, granty dla NGO, dotacja gminy

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji 3 Osiedle XX-lecia

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest rozszerzenie zakresu działalności Klubu Osiedlowego, szczególnie w godzinach porannych i stworzenie nowej oferty dla osób starszych, niepełnosprawnych, a także pozostających bez pracy. Projekt ma także na celu aktywizację lokalnej wspólnoty i budowanie wzajemnej odpowiedzialności za osoby, które znajdują się w trudniejszym położeniu.

Istotą projektu jest stworzenie atrakcyjnego programu spędzania wolnego czasu w godzinach od 9.00 do 15.00 poprzez udostępnienie klubu w godzinach porannych dla osób spędzających do tej pory czas w domu. Oferta klubu powinna dać im możliwość spotkania się, wypełnienia czasu, a dla części osób stworzenia także możliwości rozwoju osobistego i podwyższenia własnych kwalifikacji zawodowych. W planie – oprócz możliwości spędzenia czasu w większym gronie – jest także organizacja cyklicznych pogadarek, prelekcji na temat zdrowia, zajęć ruchowych i rehabilitacyjnych, a także wspólne wyjścia na spacer (piesze lub nordic walking lub z wykorzystaniem nart biegowych) czy wycieczki rowerowe, a także do kina, czy teatru (w ramach współpracy z MOK). W okresie letnim będą to także spotkania w plenerze przy grillu, ze śpiewem i ćwiczeniami. Systematycznie organizowane będą także wycieczki autokarowe, a w okresach wiosenno-jesiennych także klubowe, wspólne, wyjazdy na wczasy. Dodatkowo dla osób w wieku produkcyjnym, a pozostające bez pracy organizowane będą wspólnie z Powiatowym Urzędem

Pracy oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej kursy doszkalające i umożliwiające zdobycie nowego, atrakcyjnego zawodu.

Celem projektu jest poprawa wspierania i zaspokajania potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych i znajdujących się w trudniejszym położeniu, a przede wszystkim zaspokojenie potrzeby bycia potrzebnym. Ważnymi celami jest też aktywizacja i integracja osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych i pozostających bez pracy, tworzenie nowych więzi społecznych, poprzez integrację i organizowanie wzajemnej pomocy ze stosowaniem zasady wzajemności. Zapobieganie rosnącej przepaści między tymi osobami, a osobami aktywnymi, które lepiej dostosowują się do nowych warunków społeczno-gospodarczych

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x				

Produkt projektu: Liczba nowych i trwałych inicjatyw prospołecznych: 1.

Rezultat: Liczba osób, które znajdą wsparcie w ramach podejmowanych inicjatyw prospołecznych: 50.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- rosnące liczba osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych oraz w trudniejszym położeniu, w tym na osiedlu XX-lecia, która wymaga aktywnego wsparcia i stworzenia im szansy aktywizacji;
- brak miejsc, w których osoby takie mogłyby wspólnie spędzać czas, rozwijać swoje pasje i zainteresowania.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji (cel operacyjny 1.2), cel strategiczny 2. Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę (cele operacyjne 2.2, 2.3).

Projekty powiązane:

- Młodzież sprawna i aktywna (lista podstawowa projekt nr 8.1.5.);
- Poprawa warunków życia różnych grup wiekowych zamieszkałych w budynkach wielorodzinnych na osiedlu XX-lecia (lista podstawowa projekt nr 8.1.19.);
- Poprawa efektywności energetycznej osiedli XX-lecia oraz Połoniny w Szczawnicy (lista podstawowa projekt nr 8.1.20.).

Tabela 26. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023

	Miernik wskaźnika	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	RAZEM
Główne produkty (w odniesieniu do listy zadań podstawowych)									
Powierzchnia obszaru poddana działaniom rewitalizacyjnym	ha		2	5,45	10,39				17,84
Liczba obiektów poddanych rewitalizacji i modernizacji	szt.		1		7				7
Liczba nowych obiektów, które wpływają na poprawę zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji	szt.			1					1
Liczba działań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej skierowanych do osób z obszaru rewitalizacji	szt.			1					1
Zmodernizowana infrastruktura społeczno-kulturalna	szt.		1						1
Liczba działań przyczyniających się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców obszary rewitalizacji	szt.		3						3
Zrewitalizowany i rozbudowany obiekt o funkcjach społecznych	szt.			1					1
Opracowany i wdrożony kompleksowy program likwidacji niskiej emisji na obszarze rewitalizacji							1		1
Wybudowany obiekt o funkcjach społecznych	szt.			1					1
Liczba lokali w budynkach wielorodzinnych, w których poprawi się efektywność energetyczna i rozwiązany zostanie problem niskiej emisji	szt.			50	50	50	50	50	250
Liczba nowych i trwałych inicjatyw prospołecznych	szt.		1						1
Główne rezultaty (w całym okresie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do listy zadań podstawowych)									
Liczba nowych podmiotów gospodarczych ulokowanych na obszarze rewitalizacji	szt.						8		
Wzrost ruchu turystycznego	procent						10		
Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni	procent						60		
Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy mają dostęp do dobrej jakości usług zdrowotnych	procent						70		
Liczba osób z obszaru rewitalizacji objętych działaniami aktywizacji społeczno-zawodowej	osoba						139		
Liczba osób z obszaru rewitalizacji, które zdobędą nowe umiejętności społeczne/zawodowe	osoba						60		
Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z oferty społeczno-kulturalnej	procent						75		
Liczba osób, która podniosła swoje kompetencje w zakresie bezpieczeństwa publicznego	osoba						40		
Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury	procent						50		
Procent obiektów na obszarze rewitalizacji, w których zastosowano nowoczesne rozwiązania ograniczające niską emisję	procent						40		
Wzrost liczby kuracjuszy	procent						30		
Stworzone miejsca pracy	EPC						40,5		
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem	osoba						78		
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanego obiektu w ciągu roku	osoba						1850		
Obniżenie emisji szkodliwych substancji na obszarze miasta	procent						5		
Liczba osób, które znajdą wsparcie w ramach podejmowanych inicjatyw prospołecznych	osoba						50		

Tabela 27. Wskaźniki oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023

Główne oddziaływania (w całym okresie realizacji Programu)			
		Wartość bazowa – 2015 rok	Wartość docelowa – 2023 rok
Saldo migracji (na 1 000 osób)	%	-2,3	Poprawa o 15%
Gęstość zaludnienia (na 1 km ²)	osoba	85	utrzymana na co najmniej takim samym, a nie mniejszym poziomie
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych na 1 mieszkańca	zł	359,18	wzrost o co najmniej 8%
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	osoba	465	spadek o co najmniej 10%
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego	osoba	300	spadek o co najmniej 7%
Liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	%	6,2	spadek o co najmniej 10%
Liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa poniżej kryterium dochodowego	%	4,0	spadek o co najmniej 10%
Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	%	10,1	spadek o co najmniej 15%
Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	szt.	171	wzrost o co najmniej 12%
Liczba organizacja pozarządowych zarejestrowanych na obszarze gminy na 1 000 mieszkańców	szt.	3,09	wzrost o co najmniej 15%
Długość sieci wodociągowej/kanalizacyjnej (na 100 km)	km	22,1/21,5	Osiągnięcie pełnego pokrycia w odniesieniu do sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej w miejscach, gdzie budowa sieci jest ekonomicznie uzasadniona (w pozostałych miejscach przydomowe oczyszczalnie)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

8.2. Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekty uzupełniające w większości przewidziane są do realizacji na obszarze zdegradowanym. Projekty te są komplementarne względem podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak również wpisują się w cele *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Uwzględnienie przedsięwzięć uzupełniających służyć ma zapewnieniu komplementarności *Programu*.

Tabela 28. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne - zadania inwestycyjne umieszczono w polu białym, zadania miękkie umieszczono w polach zaciemnionych

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Czas realizacji	Koszt	Źródło finansowania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar tematyczny ¹³	Realizowane cele
1.	Utworzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom zależnym	2017-2017	400 000,00	MPIPS, budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.2
2.	Edukacyjno-rekreacyjna ścieżka na Bryjarce	2017-2018	350 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, PF	1.2
3.	Konserwacja, digitalizacja i udostępnienie kolekcji zbiorów audiowizualnych dotyczących Podhala i Sądecczyzny.	2017-2018	400 000,00	MKiDN, środki własne spółki	Grupa Thermaleo	GOSP, SPOŁ, TECH, PF	1.4
4.	Adaptacja budynku dawnej szkoły podstawowej na potrzeby Państwowej Szkoły Muzycznej w Jaworkach	2017-2020	2 000 000,00	MKiDN	MKiDN	SPOŁ, TECH	1.4, 2.3
5.	Rewitalizacja Sanatorium Uzdrawiskowego Inhalatorium	2017-2020	10 000 000,00	RPO WM (oś.11), środki własne spółki	Grupa Thermaleo	GOSP, SPOŁ, TECH, PF	1.1, 1.3
6.	Opracowanie i poszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców Szczawnicy w oparciu o istniejącą infrastrukturę KS „Jarmuta”	2017-2023	350 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, GOSP	1.3
7.	Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji i peryferyjnych obszarów gminy Szczawnicy poprzez modernizację i rozbudowę dróg gminnych	2017-2023	1 000 000,00	PROW, środki wojewody, budżet gminy	Gmina Szczawnica	PF, GOSP	3.2, 1.2
8.	Kompleksowy program poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego na terenie gminy Szczawnica (oznakowanie przejść dla pieszych, doświetlenie przejść w miejscach o dużym nasileniu ruchu, budowa chodników w miejscach o dużym nasileniu ruchu)	2017-2023	300 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	PF, GOSP	3.2, 1.2
9.	Poprawa zaopatrzenia w wodę obszaru rewitalizacji i obszarów peryferyjnych gminy Szczawnicy	2017-2023	10 500 000	PROW, budżet gminy	Gmina Szczawnica	ŚROD, TECH, PF	3.2
10.	Coroczny konkurs na zagospodarowanie posesji i otoczenia obiektów turystycznych oraz konkursów na świąteczną iluminację obiektów	2017-2023	140 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ	1,1, 1.2, 1.3, 2.1
11.	Systematyczne likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych oraz osób z wózkami dziecięcymi	2017-2023	350 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, TECH	3.2
12.	Edukacja ekologiczna w zakresie ograniczania niskiej emisji oraz monitoring stosowanych paliw	2017-2023	70 000,00	WFOŚ, Województwo Małopolskie, budżet gminy	Gmina Szczawnica	ŚROD, SPOŁ	3.2

¹³ Obszar tematyczny obejmuje aspekty mające kluczowe znaczenie dla procesów rewitalizacyjnych, tzn. sfera społeczna – SPOŁ, sfera gospodarcza – GOSP, sfera przestrzenno-funkcjonalna – PF, sfera środowiskowa – ŚROD, sfera techniczna – TECH

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Czas realizacji	Koszt	Źródło finansowania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar tematyczny ¹³	Realizowane cele
13.	Stały monitoring rzeczywistych potrzeb i problemów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2017-2023	w ramach budżetu MOPS	Budżet gminy w ramach środków MOPS	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.2, 2.1
14.	Organizacja konkursów grantowych na działania z zakresu kultury i sztuki	2017-2023	w ramach kosztów bieżących	Budżet gminy w ramach środków MOK, granty dla instytucji kultury	Gmina Szczawnica		2.1, 1.4
15.	Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne wraz z elementami edukacji przyrodniczej Cypla na końcu przełomu Dunajca wraz z wykorzystaniem starorzecza (wykonanie dwóch kładek pieszych, trapów drewnianych na terenie wyspy, porządkowanie roślinności, tablice i instalacje przestrzenne informujące o florze i faunie Pienin	2018-2018	600 000,00	Interreg V-A, budżet gminy	Gmina Szczawnica w partnerstwie z Pienińskim Parkiem Narodowym	SPOŁ, ŚROD	1.3
16.	Opracowanie koncepcji turystyczno-rekreacyjnego zagospodarowania terenów na Słonecznym Stoku w Szlachtowej wraz z uzbrojeniem terenu	2018-2018	2 000 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, GOSP	1.3
17.	Opracowanie koncepcji turystyczno-rekreacyjnego zagospodarowania terenów po dawnych Szklarniach na Szlachtowej wraz z uzbrojeniem terenu	2018-2018	2 000 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, GOSP	1.3, 1.2
18.	Budowa lodowiska miejskiego przy dolnej stacji kolei linowej na Palenice	2018-2018	2 000 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, GOSP	1.3
19.	Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	2018-2018	10 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ	1.4, 1.1
20.	Wprowadzenie nowej polityki parkingowej w mieście (wprowadzenie stref ograniczonego postoju, wprowadzenie odpłatności za postój w centrum uzdrowiska oraz w obszarze powstających parkingów)	2018-2018	500 000,00	Budżet gminy		PF, GOSP	3.2, 3.1, 1.1
21.	Powołanie spółki celowej do przebudowy obszaru dworca PKS wraz z budową miejsc przesiadkowych, parkingu i małej gastronomii	2018-2018	10 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	GOSP, PF	1.1, 3.2
22.	Opracowanie i wprowadzenie zasad ochrony wartości kulturowych i architektonicznych w strefie A Uzdrowiska i obszarze ścisłego centrum	2018-2018	200 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	PF, SPOŁ, GOSP	1.1, 1.3, 1.4
23.	Budowa publicznych toalet w centrum uzdrowiska oraz w strefie turystycznej (promenada nad Grajcarkiem)	2018-2018	500 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, TECH	1.3, 3.1
24.	Budowę „rozproszonego pasażu handlowego” na odcinku od Parku Dolnego do skrzyżowania z ul. Zdrojową wraz z uporządkowaniem zasad prowadzenia handlu w ścisłym centrum uzdrowiska i obszarach o wysokich walorach turystycznych (promenada nad Grajcarkiem)	2018-2018	2 500 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	GOSP, SPOŁ	1.1
25.	Poprawa estetyki przestrzeni publicznych Szczawnicy Wyżnej (ciągi piesze, mała architektura, estetyczne oświetlenie)	2018-2018	5 000 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	PF, GOSP, SPOŁ	1.1, 1.2, 1.3
26.	Budowa placu zabaw w Jaworkach (przy dawnej szkole)	2018-2018	300 000,00	PROW (w ramach środków LGD)	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.3
27.	Budowa boiska w Szlachtowej	2018-2018	300 000,00	PROW (w ramach	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.3

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Czas realizacji	Koszt	Źródło finansowania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar tematyczny ¹³	Realizowane cele
				środków LGD)			
28.	Powołanie Młodzieżowej Rady Miasta	2018-2018	bez kosztów	W ramach budżetu	Gmina Szczawnica wspólnie z placówkami szkolnymi	SPOŁ	2.1
29.	Powołanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku (z wykorzystaniem uwalnianych sal w budynku Gimnazjum)	2018-2018	bez kosztów	W ramach budżetu	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.1, 2.2
30.	Utworzenie Rady Pożytku Publicznego i przekazywanie jej zadań związanych z działaniami edukacyjno-wychowawczymi i kulturalnymi organizacjom pozarządowym w trybie konkursów grantowych	2018-2018	w ramach kosztów bieżących	W ramach budżetu	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.1, 2.2
31.	Rozszerzania współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi (powołanie Centrum Obsługi NGO)	2018-2018	w ramach kosztów bieżących	W ramach budżetu	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.1
32.	Wprowadzenie budżetu obywatelskiego	2018-2018	w ramach kosztów bieżących	W ramach budżetu	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.1
33.	Wsparcie systemu ratowniczo - gaśniczego powiatu nowotarskiego poprzez zakup pojazdu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Szczawnica	2018-2018	3 200 000,00	Województwo Małopolskie lub MSWiA	OSP w Szczawnicy	SPOŁ	3.2
34.	Uporządkowanie i zagospodarowanie brzegów potoku Grajcarek (trawniki, mała architektura, toalety) jako naturalnego miejsca plażowania dla turystów i kuracjuszy	2018-2019	3 000 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	PF, SPOŁ, GOSP	1.1, 1.3
35.	„Pienińskie wrota” - Zagospodarowanie brzegów Dunajca na odcinku w rejonie końcowej przystani flisackiej wraz z budową infrastruktury służącej rekreacji wodnej i uporządkowaniem handlu	2018-2019	2 000 000,00	Interreg V-A, budżet gminy	Gmina Szczawnica wraz z RZGW	SPOŁ, GOSP	1.3, 1.2
36.	„Geo Park Pieniny” - utworzenie transgranicznego, polsko-słowackiego GeoParku	2018-2019	500 000,00	Interreg V-A, budżet gminy	Gmina Szczawnica, Akademia Górniczo-Hutnicza, PPN, PIENAP, polskie i słowackie gminy pienińskie	SPOŁ, GOSP, ŚROD	1.3, 1.2
37.	Budowa parkingu przy ul. Głównej wraz z poszerzeniem ulicy Głównej o dodatkową przestrzeń publiczną Parking pod kolejką)	2018-2019	16 000 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica i inwestor prywatny (w ramach PPP)	TECH, GOSP, SPOŁ	3.2, 3.1, 1.1
38.	Budowa systemu elektronicznego monitoringu miasta (instalacja kamer wraz z systemem kontroli - monitoring centrum miasta, promenady, Parku Dolny, Placu Dietla, przystani flisackiej oraz parkingu przy przystani	2018-2019	400 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ	3.2
39.	Wykonanie kompleksowych badań geologicznych w celu ustalenia mapy wód mineralnych i geotermalnych na obszarze Szczawnicy	2018-2020	100 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica wraz uczelnią wyższą	PF, GOSP, TECH	1.3
40.	Budowa zbiornika przeciwpowodziowego na potoku Grajcarek wraz z turystyczno-rekreacyjnym zagospodarowaniem terenu	2018-2020	10 000 000,00	Budżet gminy lub PPP	Gmina Szczawnica	ŚROD, PF, GOSP, SPOŁ	3.2, 1.3

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Czas realizacji	Koszt	Źródło finansowania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar tematyczny ¹³	Realizowane cele
41.	Upowszechnienie alternatywnych form edukacji przedszkolnej dla dzieci w wieku 3 – 5 lat w miejscowościach, w których brak przedszkoli (szkolenie nauczycieli, dofinansowanie wyposażenia, zapewnienie wsparcia merytorycznego)	2018-2020	300 000,00	RPO WM (oś. 10), budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.3
42.	Aktywni rodzice, aktywne dzieci - organizacja wspólnych zajęć dla rodziców i dzieci	2018-2020	50 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.3, 2.1
43.	Remont zabytkowego kompleksu sanatoryjnego Świerki – Alma w celu przywrócenia dawnych i nadania nowych funkcji.	2018-2020	20 000 000,00	Środki własne spółki	Grupa Thermaleo	GOSP, SPOŁ, TECH, PF	1.1, 1.3
44.	Organizacja cyklicznych imprez kulturalnych o charakterze ponadregionalnym typu: „Kulturalne Lato” „Kulturalna Jesień” w Szczawnicy w posiadanej infrastrukturze kulturalnej.	2018-2020	2 500 000,00	Środki własne spółki	Grupa Thermaleo	GOSP, SPOŁ, TECH, PF	1.4, 1.3
45.	Coroczne badanie potrzeb edukacyjnych (ankietyzacja uczniów, rodziców i nauczycieli wraz z opracowaniem wyników i porównaniem wyników z lat poprzednich)	2018-2023	W ramach kosztów bieżących placówek oświatowych	W ramach budżetu	Gmina Szczawnica wspólnie z placówkami szkolnymi	SPOŁ	2.3
46.	Systematyczne badanie kompetencji uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	2018-2023	W ramach kosztów bieżących placówek oświatowych	W ramach budżetu	Gmina Szczawnica wspólnie z placówkami szkolnymi	SPOŁ	2.3
47.	Organizacja łączonych patroli policji i straży miejskiej w okresie wakacji i ferii zimowych	2018-2023	w ramach budżetów SM i Policji	Budżet gminy	Straż Miejska i Policja	SPOŁ	3.2
48.	Wspieranie edukacji regionalnej i obywatelskiej – wprowadzenie do szkół podstawowych i gimnazjalnych w ramach lekcji wychowania obywatelskiego oraz zajęć plastycznych, muzycznych i innych elementów edukacji regionalnej	2018-2023	w ramach kosztów bieżących	Budżet gminy w ramach środków MOK, granty dla instytucji kultury	Gmina Szczawnica	SPOŁ	1.4, 2.3
49.	Powołanie funduszu rewitalizacyjnego, którego celem będzie ochrona zabytkowej zabudowy Szczawnicy oraz poprawa estetyki Uzdrowiska	2019-2019	500 000,00	RPO WM (oś. 11), budżet gminy	Gmina Szczawnica wspólnie z właścicielami zabytkowych budynków	PF, SPOŁ, GOSP	1.1, 1.3, 1.4
50.	Kompleksowy program w podnoszenia efektywności energetycznej w budynkach oświatowych Gminy Szczawnica	2019-2019	2 000 000,00	RPO WM (oś. 4) lub NFOŚiGW, budżet gminy	Gmina Szczawnica	ŚROD, SPOŁ	3.1
51.	Budowa hali sportowej przy Gimnazjum w Szczawnicy	2019-2019	5 000 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.3
52.	Przygotowanie stadionu narciarstwa biegowego Jaworki - Zaskalskie	2019-2020	3 000 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, GOSP	1.3
53.	Budowa tzw. schodów hiszpańskich od ul. Głównej w kierunku dolnej stacji kolei	2019-2020	4 000 000,00	PPP	Gmina Szczawnica i inwestor prywatny (w ramach PPP)	TECH, GOSP, SPOŁ	1.1
54.	Zagospodarowanie terenu pod „Hiszpańskimi schodami”	2019-2020	4 000 000,00	PPP	Gmina Szczawnica i	TECH, GOSP,	1.1, 3.2

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Czas realizacji	Koszt	Źródło finansowania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar tematyczny ¹³	Realizowane cele
					inwestor prywatny (w ramach PPP)	SPOŁ	
55.	Przedłużenie promenady Nad Grajczarkiem w kierunku Szczawnicy Wyżnej	2019-2020	6 000 000,00	Interreg V-A, budżet gminy	Gmina Szczawnica	PF, GOSP, SPOŁ	1.1, 1.3
56.	Rewitalizacja ujęć wody mineralnej na terenie Szczawnicy wraz z budową źródłanej trasy spacerowej (zagospodarowanie architektoniczne)	2019-2021	400 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	GOSP, PF, TECH	1.3
57.	Budowa Eko-Parku w rejonie północnego masywu Palenicy (zielona ścieżka zdrowia z elementami edukacyjnymi)	2019-2021	200 000,00	Interreg V-A, budżet gminy	Gmina Szczawnica w partnerstwie z Pienińskim Parkiem Narodowym	GOSP, ŚROD, SPOŁ	1.3
58.	Budowa ścieżek biegowo-rowerowych w Jaworkach w ramach Centrum Aktywnego Wypoczynku	2019-2021	1 200 000,00	RPO WM (oś. 6), budżet gminy	Gmina Szczawnica w partnerstwie z Fundacją Sądecką	SPOŁ, PF	1.3
59.	Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Malinowie	2019-2021	20 000 000,00	PPP	Gmina Szczawnica wraz z inwestorem prywatnym (projekt PPP)	SPOŁ, GOSP	1.3
60.	Gazyfikacja Szczawnicy	2019-2021	20 000 000,00	PGNiG S.A.	Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Tarnowie	ŚROD, SPOŁ, TECH	3.1
61.	Utworzenie 5 mieszkań socjalnych	2019-2021	600 000,00	Budżet gminy w ramach środków MOPS	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.2
62.	Odbudowa i rozbudowa zabytkowej willi Amalia	2019-2021	10 000 000,00	Środki własne spółki	Grupa Thermaleo	GOSP, SPOŁ, TECH, PF	1.1, 1.3
63.	Odbudowa zabytkowego kompleksu hotelowego Reduta - Limba	2019-2021	25 000 000,00	Środki własne spółki	Grupa Thermaleo	GOSP, SPOŁ, TECH, PF	1.1, 1.3
64.	Rewitalizacja zabytkowego budynku Celina	2019-2021	10 000 000,00	Środki własne spółki	Grupa Thermaleo	GOSP, SPOŁ, TECH, PF	1.1, 1.3
65.	Karta do kultury dla mieszkańców	2019-2023	w ramach kosztów bieżących	Budżet gminy w ramach środków MOK	Gmina Szczawnica	SPOŁ	1.4
66.	Organizacja zrównoważonego transportu miejsko-turystycznego	2020-2020	4 000 000,00	Interreg V-A, budżet gminy	Partnerski projekt gmin Szczawnica, Krościenko n. Dunajcem, Leśnica, a także PPN i PIENAP	SPOŁ, GOSP	3.1, 1.3
67.	Aktualizacja planu miejscowego dla miasta Szczawnica wraz z określeniem pożądanych funkcji obszaru	2020-2020	500 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	PF, GOSP	1.3, 3.2
68.	Historia i współczesność Rusinów Pienińskich - budowa skansenu w Jaworkach	2020-2020	3 000 000,00	Interreg V-A lub MKiDN, budżet gminy	Stowarzyszenie na rzecz Promocji i Rozwoju Jaworek,	SPOŁ	1.4, 1.2, 2.2

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Czas realizacji	Koszt	Źródło finansowania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar tematyczny ¹³	Realizowane cele
					Pienińsko-Beskidzkie Forum Turystyczne oraz Gmina Szczawnica		
69.	Przekazanie/udostępnienie przez Gminę obiektów, w których powstawać mogą żłobki prowadzone przez podmioty prywatne	2020-2020	bez kosztów	bez kosztów	Gmina Szczawnica	SPOŁ	2.3, 2.1
70.	Modernizacja i poprawa warunków lokalowych oraz wyposażenia szczawnickiego przedszkola	2020-2020	400 000,00	RPO WM (oś. 10), budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, TECH	2.3, 1.1
71.	Plac zabaw dla dzieci w Szczawnicy Wyżnej	2020-2020	100 000,00	Budżet gminy	Gmina Szczawnica	SPOŁ, PF	2.3
72.	Rozbudowa noclegowni	2021-2021	1 500 000,00	Budżet gminy w ramach środków MOPS	Gmina Szczawnica	SPOŁ, TECH	2.2

Źródło: Opracowanie własne

8.3. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla realizacji kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych wcześniej negatywnych zjawisk ściśle odpowiadających przyjętemu celom rewitalizacji, o których mowa w rozdziale 7, niniejszy Program charakteryzuje poniższe typy pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Celem realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w ramach poniższych typów jest niwelowanie i rozwiązywanie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych realizowanych przez różnych interesariuszy. Skala oraz zakres działań mogą być bardzo różne w zależności od specyfiki danego przedsięwzięcia. Zakłada się, że znacząca liczba przedsięwzięć będzie dotyczyć lokalnych inicjatyw oddziałujących na sytuacje kryzysowe m.in. niską aktywność społeczną, ubóstwo, niski poziom edukacji, niski stan techniczny obiektów etc.

Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców. Mogą się one bowiem zmieniać na przestrzeni funkcjonowania Programu. Aby Gminny Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji:

- wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym działania z zakresu aktywnej integracji społecznej);
- działania włączające osoby narażone na utrwalone wykluczenie społeczne, w szczególności programy resocjalizacyjne i terapeutyczno-resocjalizacyjne, działania profilaktyczne, diagnostyczne, leczniczo-rehabilitacyjne i terapeutyczno-edukacyjne;
- integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie ich udziału w życiu publicznym;
- aktywizacja i integracja społeczna seniorów;
- rozwijanie usług opiekuńczych oraz interwencja kryzysowa;
- poprawa jakości i dostępności infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia;
- rozwijanie kształcenia ogólnego z zakresu wychowania przedszkolnego, w szkołach prowadzących kształcenie ogólne z zakresu wspierania uczniów uzdolnionych;
- rozwijanie kształcenia zawodowego uczniów i osób dorosłych;
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;
- rozwijanie infrastruktury edukacyjnej;
- mikro-inicjatywy samopomocowe, współdziałanie sąsiedzkie, projekty wymiany usług i współużytkowania dóbr, budowanie trwałej sieci wzajemnego wsparcia;
- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;
- wsparcie przedsiębiorczości społecznej;
- poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych;
- rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu różnych potrzeb społecznych;
- kształtowanie, z udziałem mieszkańców, przestrzeni publicznych, takich jak: place, skwery, trakty piesze, parki, zielone enklawy, kameralne miejsca wypoczynku i spotkań;
- poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;
- ochrona środowiska przyrodniczego;
- poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zasobów mieszkaniowych;

- poprawa wyposażenia obszaru w niezbędną infrastrukturę sieciową, w tym: ciepłowniczą, gazową i teletechniczną;
- rozwijanie infrastruktury transportu publicznego, w tym tras rowerowych.

8.4. Plan finansowy

W ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji* zaplanowano **21 zadań o charakterze strategicznym**, które zostały zgłoszone w procesie otwartego naboru. Zadania te, **na łączną kwotę 157 745 820,25 PLN**, zostały zaprezentowane w poniższej tabeli. Odnosząc się do wartości projektów, **15,4%** z nich to projekty, których beneficjentem jest samorząd gminy Szczawnica, zaś **84,6%** stanowią projekty, które zamierzają realizować inni beneficjenci.

Ponadto w dokumencie przedstawiono także szereg innych zadań, które w perspektywie realizacji *Programu* będą wdrażane przez różne podmioty z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania, w tym środków własnych, które także wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców gminy Szczawnica, a zatem mają istotny udział w osiągnięciu celów zdefiniowanych na poziomie niniejszego dokumentu. Ich wartość, a także liczba zaangażowanych podmiotów, jest większa niż zdefiniowana w ramach grupy zadań podstawowych (szczegóły w rozdziale 8.1.21).

Tabela 29. Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023*

Lp	Nazwa zadania	Wartość projektu	Termin realizacji	Źródło finansowania
1.	Rewitalizacja obszaru pomiędzy historyczną częścią Uzdrowiska, a promenadą nad Grajcarkiem wraz z rozwiązaniem problemów społecznych występujących na tym obszarze	5 500 000,00	wrzesień 2017 – wrzesień 2018	RPO WM, oś 11.1, środki własne
2.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum miasta wraz z utworzeniem parku pamięci na cmentarzu szalayowskim	3 500 000,00	styczeń 2018 – wrzesień 2020	RPO WM, oś 11.1, środki własne
3.	Rewitalizacja Sanatorium Uzdrowskiego Budowlani w Szczawnicy z rozszerzeniem przedmiotu działalności o rehabilitację	5 270 000,00	październik 2017 – grudzień 2018	środki własne
4.	Budowa Centrum Usług Zdrowotnych, Rehabilitacyjnych oraz Edukacji Zdrowotnej pn.: Pienińskie Centrum Medyczne w Szczawnicy	8 424 485,25	październik 2017 – grudzień 2019	RPO WM (oś 12), środki własne
5.	Młodzież sprawna i aktywna	45 000,00	wrzesień 2017 – czerwiec 2019	środki własne, EFS, małe granty
6.	Modernizacja i adaptacja pomieszczeń Miejskiego Ośrodka Kultury w Szczawnicy	400 000,00	wrzesień 2017 - grudzień 2018	środki własne, EFS, MKiDN, Leader (w ramach środków LGD)
7.	Akademia strażaka	72 000,00	czerwiec 2017 – grudzień 2018	środki własne, gmina Szczawnica, PO KL, PSP
8.	Rozbudowa i modernizacja świetlicy w OSP Szczawnica	300 000,00	marzec 2019 – grudzień 2019	środki własne, gmina Szczawnica, PO KL, PSP
9.	Czysta Szczawnica – kompleksowy program likwidacji niskiej emisji na terenie Uzdrowiska i poprawy efektywności energetycznej	15 000 000,00	wrzesień 2017 – grudzień 2022	RPO WM (oś 4), WFOSiGW, NFOSiGW, środki własne
10.	Budowa budynku mieszkalno-usługowego dla osób niepełnosprawnych	4 756 335,00	styczeń 2017 – grudzień 2019	RPO WM, PFRON, środki własne, gmina Szczawnica, sponsorzy
11.	Modernizacja i rozbudowa sanatorium uzdrowskiego Papiernik	35 000 000,00	grudzień 2017 – grudzień 2020	RPO WM, oś 11.1, środki własne
12.	Rewitalizacja zabytkowego zespołu obiektów Litwinka-Warszawianka wraz z przylegającą infrastrukturą	18 000 000,00	grudzień 2017 – grudzień 2020	RPO WM, oś 11.1, środki własne
13.	Rewitalizacja zabytkowego obiektu Malinowa wraz z	7 000 000,00	grudzień 2017	RPO WM, oś 11.1,

	przylegającą infrastrukturą		– grudzień 2020	środki własne
14.	Modernizacja, przebudowa i rozbudowa wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną zabytkowego pensjonatu Palma i dostosowanie go do funkcji domu seniora	16 000 000,00	grudzień 2018 – grudzień 2020	RPO WM, oś 11.1, środki własne
15.	Rewitalizacja Górnego Parku Zdrojowego w Szczawnicy wraz z elementami małej architektury	3 000 000,00	grudzień 2017 – grudzień 2020	RPO WM, oś 11.1, środki własne
16.	Rewitalizacja zabytkowego Pałacu z galerią spacerową przy Placu Dietla wraz z przylegającą infrastrukturą	12 000 000,00	grudzień 2017 – grudzień 2020	RPO WM, oś 11.1, środki własne
17.	Rewitalizacja zakładu przyrodoleczniczego i nadanie mu funkcji centrum uzdrowiskowego	8 000 000,00	grudzień 2017 – grudzień 2020	RPO WM, oś 11.1, środki własne
18.	Rewitalizacja zabytkowej Willi Marta w Szczawnicy	10 000 000,00	grudzień 2017 – grudzień 2020	RPO WM, oś 11.1, środki własne
19.	Poprawa warunków życia różnych grup wiekowych zamieszkałych w budynkach wielorodzinnych na osiedlu XX-lecia	200 000,00	wrzesień 2017 – grudzień 2019	środki własne, małe granty
20.	Poprawa efektywności energetycznej osiedli XX-lecia oraz Połoniny w Szczawnicy	5 300 000,00	wrzesień 2017 – grudzień 2023	środki własne, RPO WM działanie 4.3.4, WFOŚiGW, NFOŚiGW (pożyczki, poręczenia, częściowe umorzenie)
21.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób w trudniejszym położeniu z obszaru osiedla XX-lecia	50 000,00	wrzesień 2017 – grudzień 2023	środki własne, granty dla NGO, dotacja gminy
Razem				160945 820,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie kart zadań

Ogólna szacunkowa wartość zgłoszonych projektów ujętych na liście *Uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych* wynosi **280 243 000,00 PLN**. Poniżej zaprezentowano jej podsumowanie w układzie celów *Programu* zdefiniowanych w rozdziale 7.

Tabela 30. Podsumowanie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych w odniesieniu do celów *Gminnego Programu Rewitalizacji*

Lp.	Cele strategiczne	Spodziewane koszty w okresie 2017-2023
1.	Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji	143 960 000,00
2.	Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę	8 950 000,00
3.	Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji, warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców	57 820 000,00
Razem		280 243 000,00

Źródło: Opracowanie własne

9. KOMPLEKSOWOŚĆ I KOMPLEMENTARNOŚĆ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

9.1. Mechanizmy zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi

Gminny Program Rewitalizacji **ujmuje działania w sposób kompleksowy** (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektów społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego, związanych zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Układ wzajemnie uzupełniających się celów, które obejmują wszystkie ważne elementy z punktu widzenia ożywienia obszarów objętych kryzysem, a także wielość zadań zarówno z listy podstawowej, jak i dodatkowej oraz różnorodność podmiotów zaangażowanych we wdrażanie *Programu*, gwarantują **komplementarność działań** podejmowanych na obszarze gminy Szczawnica.

Program złożony jest z różnorodnych projektów, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich, co jest warunkiem niezbędnym do osiągnięcia **kompleksowej interwencji na obszarze zdegradowanym**. Koncentracja interwencji i konieczność hierarchizacji potrzeb powodują, że projekty rewitalizacyjne dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju całej gminy, a obejmują obszary dotknięte szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Interwencja *Programu* obejmuje wiele różnych obiektów i przestrzeni, których dysponenci deklarują realizację przedsięwzięć, a które z jednej strony poprawiają sytuację na obszarze rewitalizacji, z drugiej – poprzez efekt synergii - wpływają na ożywienie i rozwój całej gminy, przyczyniając się w ten sposób do budowy pozycji konkurencyjnej gminy Szczawnica.

Działania ujęte w *Gminnym Programie Rewitalizacji* **obejmują zasięgiem całość obszaru zdegradowanego i dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych**. Wszystkie ujęte projekty realizowane będą na obszarach zdegradowanych.

Komplementarność jest jednym z nadrzędnych aspektów *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkuje lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Warto zwrócić uwagę jak wiele zadań i projektów zdefiniowanych na poziomie listy zadań dodatkowych wpisuje się w więcej niż jeden cel *Gminnego Programu Rewitalizacji*, co jest potwierdzeniem ich przekrojowości i szerokiego oddziaływania na szereg zjawisk związanych z rozwojem gminy Szczawnica.

9.1.1. Komplementarność przestrzenna

Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na wszystkich obszarach zdegradowanych, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru całej gminy, jak i regionu. Ich realizacja będzie zapobiegać przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary gminy.

Kluczem do definiowania działań i projektów było to, aby się **wzajemnie dopełniały i aby ich rozkład przestrzenny nie pomijał żadnego obszaru** zdegradowanego, co mogłoby powodować pogłębianie się sytuacji kryzysowej w określonej jednostce urbanistycznej. W opisie projektów w rozdziale 8. *Przedsięwzięcia rewitalizacyjne* wskazano powiązania kluczowych projektów (por. Projekty powiązane).

9.1.2. Komplementarność problemowa

Celem wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest przede wszystkim poprawa jakości życia. Ponadto bardzo wiele zdefiniowanych projektów ma charakter przekrojowy – realizuje więcej niż jeden cel i dotyka szeregu aspektów (społecznych, ekonomicznych, przestrzennych, środowiskowych, technicznych) – co ukazano w liście zadań podstawowych w punkcie „obszar tematyczny” oraz w tabeli zadań dodatkowych w kolumnach „obszar tematyczny” i „realizowane cele”.

9.1.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

System zarządzania programem rewitalizacji został wpisany w struktury Urzędu Miejskiego w Szczawnicy, a także bardzo mocno angażuje czynnik społeczny (Komitet Rewitalizacji), co pozwoli na efektywne współdziałanie na rzecz rewitalizacji różnych środowisk oraz ich wzajemne uzupełnianie się. W systemie zarządzania *Gminnym Programem Rewitalizacji* zdefiniowano czytelne procedury oraz przypisano zakres odpowiedzialności do poszczególnych organów.

9.1.4. Komplementarność międzyokresowa

Podczas dokonywania wyboru projektów ważnym kryterium była ciągłość programowa. Zdefiniowane projekty są naturalną kontynuacją i rozwinięciem działań oraz przedsięwzięć realizowanych przez samorząd Szczawnicy, partnerów społecznych i instytucjonalnych na przestrzeni ostatnich lat, w tym z wykorzystaniem środków zewnętrznych. **W opisie projektów w rozdziale 8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wskazano powiązania kluczowych projektów (por. Projekty powiązane).** Projekty rewitalizacyjne wpisują się w długoterminowe plany strategiczne gminy, których celem jest podniesienie jakości życia mieszkańców.

9.1.5. Komplementarność źródeł finansowania

Projekty zawarte w *Gminnym Programie Rewitalizacji* mają zapewnione finansowanie z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS, FS) bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Jednocześnie uwzględniają zaangażowanie środków prywatnych i publicznych. Dzięki umiejętnemu wykorzystaniu środków będzie można uzyskać korzystne i optymalne efekty na obszarze rewitalizacji. W finansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono także projekty realizowane w formie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Doświadczenia krajów szeroko korzystających z formuły PPP pokazują, że przynosi to efekt nie tylko w postaci pozyskania kapitału prywatnego na finansowanie zadań publicznych (pozwala na realizację tych zadań w sytuacjach deficytu finansów publicznych), ale na znaczące oszczędności nakładów finansowych w całym procesie.

9.2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym

Gminny Program Rewitalizacji, odnosząc się w swych założeniach do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na zdegradowanych obszarach gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji. W tabeli zaprezentowano powiązanie celów strategicznych *Gminnego Programu Rewitalizacji* z celami i priorytetami rozwoju społeczno-gospodarczego, jakie wyznaczono w różnorodnych dokumentach strategicznych oraz planistycznych przyjętych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Tabela 31. Powiązanie celów *Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023* ze strategicznymi dokumentami dotyczącymi rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego gminy, regionu i kraju

Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji	Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę	Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców
POZIOM KRAJOWY		
Strategia Rozwoju Kraju 2020		
I.1 Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem (zapewnienie ładu przestrzennego)		
	I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (rozwój kapitału społecznego, zwiększenie bezpieczeństwa obywatela)	
II.2. Wzrost wydajności gospodarki (poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej)		
II.4. Rozwój kapitału ludzkiego (zwiększanie aktywności zawodowej, poprawa jakości kapitału ludzkiego)		
	II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych (upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych)	
		II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (poprawa efektywności energetycznej i poprawa stanu środowiska)
		II.7. Zwiększenie efektywności transportu (modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych)
	III.1. Integracja społeczna (zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych)	
		III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych, zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych)
III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych (rozwój regionalny i subregionalny)		
Program Rozwoju Turystyki do 2020		
Rozwój innowacyjności, atrakcyjności, jakości usług i produktów turystycznych, jako czynnika konkurencyjnej gospodarki		
Wzmocnienie aktywności społecznej i przedsiębiorczości w sektorze turystyki oraz zwiększenie kompetencji kadr		
Promocja priorytetowych obszarów produktów turystycznych kraju i regionów oraz specjalizacji gospodarczych opartych na turystyce		
Zagospodarowanie i modernizacja przestrzeni dla rozwoju turystyki i infrastruktury turystycznej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i przepisów ochrony środowiska.		
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020		
		Zmniejszenie emisyjności gospodarki
		Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji	Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę	Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców
Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury		Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
POZIOM REGIONALNY		
Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020		
Gospodarka wiedzy i aktywności		
Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego		
Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony		
Rozwój miast i terenów wiejskich		
	Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne	
Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020		
Gospodarka wiedzy		
Przedsiębiorcza Małopolska		
		Regionalna polityka energetyczna
		Ochrona środowiska
Dziedzictwo regionalne		
		Infrastruktura transportowa
Rynek pracy (aktywne i zdrowe starzenie się – zwiększenie dostępu do usług profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji)		
Region spójny społecznie		
Wiedza i kompetencje		
Rewitalizacja przestrzeni regionalnej		
Infrastruktura społeczna		
Strategia Rozwoju Polski Południowej		
Polska południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmocniające potencjał makroregionu (3.1 Tworzenie pakietowych produktów turystycznych, 3.2 Przyciąganie i organizacja wydarzeń o znaczeniu krajowym i międzynarodowym)		
Inteligentne specjalizacje Województwa Małopolskiego uszczegółowienie obszarów wskazanych w Regionalnej Strategii Województwa Małopolskiego 2014-2020		
Nauki o życiu (1.1 Aktywne i zdrowe życie)	Nauki o życiu (1.4 Nowoczesne technologie terapeutyczne i wspomagające urządzenia medyczne)	Nauki o życiu (1.8 Środowisko – środowiskowe czynniki zdrowia)
	Technologie informacyjne i komunikacyjne (3.2 Diagnostyka i terapia chorób cywilizacyjnych oraz w medycynie spersonalizowanej)	

Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji	Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę	Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców
Przemysły kreatywne i czasu wolnego (7.1 Przemysły kreatywne, 7.4 Przemysł czasu wolnego)		
Subregionalny Program Rozwoju na lata 2014-2020		
Wysoka konkurencyjność subregionów dzięki wykorzystaniu endogenicznych potencjałów oraz usprawnieniu sieci komunikacyjnej (1.1.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w subregionach, 1.1.3. Zagospodarowanie otoczenia zbiorników wodnych na cele turystyczne i rekreacyjne, 1.1.4. Rozwój lokalnych tras turystycznych, 1.2.1. Wsparcie systemów niskoemisyjnego transportu miejskiego)		
Wysoka jakość życia na terenie subregionów województwa małopolskiego (2.3 Dostępne oraz wysokiej jakości usługi społeczne i ochrona zdrowia mieszkańców subregionów)	Wysoka jakość życia na terenie subregionów województwa małopolskiego (2.1. Lepsza jakość powietrza w subregionach, 2.2. Dobry stan środowiska naturalnego)	
Strategia Rozwoju i Promocji Małopolskiego Produktu Uzdrowiskowego na lata 2013-2018		
Wprowadzenie zintegrowanego zarządzania małopolskim produktem uzdrowiskowym		
Podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności małopolskiego produktu uzdrowiskowego		
Aktywizacja środowisk lokalnych w zakresie rozwoju i promocji marki małopolskich uzdrowisk.		
Wdrożenie nowoczesnego zintegrowanego systemu informacji i promocji małopolskiego produktu uzdrowiskowego		
Program Strategiczny Ochrona Zdrowia		
	Holistyczne podejście do opieki medycznej nad osobami starszymi (3.1 Rozwój opieki medycznej nad osobami starszymi)	
	Opracowanie i wdrożenie wieloletnich programów ochrony zdrowia, w tym profilaktyki i edukacji zdrowotnej (4.1 Profilaktyka, edukacja i promocja zdrowia(profilaktyka wad postaw)	
Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego		
Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych (1.1 Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach, 1.3 Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni)		
Pobudzenie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego (2.2 Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie)		
Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu (3.1. Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu, 3.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej)		
	Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego (4.1 Arena mistrzostw)	
Program Strategiczny Ochrona Środowiska		
	Poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz zapewnienie informacji o źródłach pól elektromagnetycznych (1.1 Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza pochodzących z systemów indywidualnego ogrzewania mieszkań)	

Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji	Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę	Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców
		Ochrona zasobów wodnych (2.1.1 Porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, 2.2 Utrzymanie i rozbudowa systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizacji zużycia wody)
		Rozwijanie systemu gospodarki odpadami (3.2 Intensyfikacja odzysku, w tym odzysku energetycznego oraz ograniczenie ilości składowanych odpadów i likwidacja zjawiska nielegalnego składowania odpadów)
		Regionalna polityka energetyczna (5.1.1 Realizacja inwestycji w zakresie energetyki rozproszonej (hydroenergetyka, biogazownie, energia wiatru, farmy słoneczne itp.))
		Edukacja ekologiczna, kształtowanie i promocja postaw w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa publicznego oraz usprawnienie mechanizmów administracyjno-prawnych i ekonomicznych (8.1 Edukacja oraz kształtowanie postaw prośrodowiskowych)
POZIOM LOKALNY		
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego 2015 - 2020		
Elastyczny rynek pracy i przedsiębiorcza gospodarka (3.1. Rozwój przedsiębiorczości)		
	Promocja i ochrona zdrowia (5.1. Ochrona zdrowia, 5.2. Promocja profilaktyki zdrowia)	
		Pięć krain: Pieniny-Gorce-Spisz-Podhale-Orawa (8.1. Edukacja ekologiczna 8.2. Ochrona środowiska naturalnego)
Nowotarski – warto być (9.1. Kultura i dziedzictwo kulturowe, 9.2. Produkty lokalne, 9.3. Współpraca regionalna, krajowa i międzynarodowa, 9.4. Turystyka)		
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2015 - 2020		
Rozwinięta jest nowoczesna i dostosowana do potrzeb społecznych oferta turystyczno-uzdrowiskowa (1.1. Tworzenie innowacyjnej oferty produktowej obejmującej usługi medyczne i leczniczo-rehabilitacyjne, Tworzenie innowacyjnej oferty produktowej obejmującej usługi turystyczno-rekreacyjne)		
Gmina prowadzi aktywną politykę w zakresie rozwoju gospodarczego (2.1. Gmina stwarza warunki do zdynamizowania działalności gospodarczej w kluczowych obszarach rozwoju Szczawnicy, 2.2. Poprawa dostępności gminy oraz infrastruktury komunikacyjnej)		
Prowadzona jest kompleksowa odnowa fizyczna i społeczna uzdrowiska oraz obszarów wiejskich (3.1. Miejska przestrzeń publiczna ma wysoką jakość i służy funkcjom turystyczno-uzdrowiskowym, 3.2. Obszary wiejskie rozwijają się w sposób dynamiczny przyczyniając się do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców tych obszarów oraz dostępności podstawowych usług publicznych)		

Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji	Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę	Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców
		Środowisko naturalne Szczawnicy spełnia najwyższe standardy ekologiczne i służy zrównoważonemu rozwojowi obszaru (1.1. Zakończone zostało porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, 1.2. Gospodarka odpadami jest prowadzona efektywnie i nie zagraża walorom przyrodniczym i krajobrazowym, 1.3. Poprawia się efektywność energetyczna w szczawnickich przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym)
	Dzieci, młodzież i osoby dorosłe mają zapewniony dostęp do wysokiej jakości usług wychowawczych i edukacyjnych, dostosowanych do aktualnych potrzeb mieszkańców (1.1. Rozwijana jest infrastruktura społeczna i edukacyjna, 1.2. Programy edukacyjne dostosowane są do potrzeb i oczekiwań społecznych)	
	Mieszkańcy mają zapewnioną wysoką jakość i dostępność usług związanych z opieką socjalną i zdrowotną (2.1. Gmina prowadzi aktywną politykę w zakresie gospodarki mieszkaniowej, 2.2. Gmina aktywnie wspiera rodziny oraz aktywizuje grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, 2.3. Gmina prowadzi aktywną politykę w zakresie ochrony zdrowia)	
		Mieszkańcy i goście odwiedzający Szczawnicę czują się bezpiecznie (Instytucje służące bezpieczeństwu publicznemu są dobrze wyposażone i przygotowane do pełnienia swoich zadań)
Lokalny samorząd jest sprawny i przyjazny zarówno dla mieszkańców, jak i gości odwiedzających Szczawnicę (4.1. Urząd Miasta jest przyjazny dla mieszkańców i inwestorów, 4.2. Samorząd włącza organizacje pozarządowe i grupy obywateli w procesy zarządzania wspólnotą samorządową)		
Miejscowa kultura i sztuka służy wzmocnieniu lokalnej tożsamości oraz podnosi wartość oferty turystycznej Szczawnicy (1.1. Oferta placówek kultury służy mieszkańcom i wspiera funkcje turystyczno-uzdrowiskowe, 1.2. Kultura i sztuka wzmacnia lokalną tożsamość i promuje Szczawnicę w kraju i poza jego granicami)		
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Miasta i Gminy Szczawnica		
		Eliminacja niskiej emisji z sektora komunalnego, mieszkaniowego oraz gospodarczego wraz ze zwiększeniem udziału odnawialnych źródeł energii w strukturze zaopatrzenia budynków w ciepło i ciepłą wodę użytkową
		Systematyczna poprawa efektywności energetycznej w sektorze komunalnym i pozakomunalnym
		Znaczące zmniejszenie zanieczyszczeń i uciążliwości wynikających z presji ruchu kołowego na obszarze gminy

Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji	Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę	Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców
		Podniesienie społecznej świadomości potrzeby dbałości o wysoką jakość powietrza (edukacja, informacja i integracja działań).
Strategia rozwiązywanie problemów społecznych Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2016-2020		
	Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	
	Poprawa kondycji rodzin, zapewnienie opieki i tworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży	
	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego	
	Usprawnienie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej	
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta Szczawnica		
Ochrona przyrody i ochrona konserwatorska (A.2 Zapewnienie realizacji zasad ochrony przyrody (w tym ochrony złóż wód leczniczych) oraz konserwatorskiej ochrony zabytków. A.3. Objęcie wymogami ochronnymi źródeł, związanymi z utrzymaniem równowagi hydrogeologicznej i podporządkowaniem użytkowania i zagospodarowania tych obszarów zwiększeniu retencyjności		Ochrona przyrody i ochrona konserwatorska (A.2 Zapewnienie realizacji zasad ochrony przyrody (w tym ochrony złóż wód leczniczych) oraz konserwatorskiej ochrony zabytków. A.3. Objęcie wymogami ochronnymi źródeł, związanymi z utrzymaniem równowagi hydrogeologicznej i podporządkowaniem użytkowania i zagospodarowania tych obszarów zwiększeniu retencyjności
		Gospodarka wodno-ściekowa i odpadami (Kompleksowa przebudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Modernizacja istniejącego składowiska odpadów stałych.)
Komunikacja (D3. Przekształcenie odcinka ul. Głównej od ul. Parkowej do ul. Zdrojowej w ciąg pieszo-jezdny.)		
Turystyka, rekreacja i sport (Zagospodarowanie terenów predysponowanych dla rozwoju turystyki i rekreacji zimowej i letniej na obszarze miasta, z uwzględnieniem możliwości współdziałania władz samorządowych miasta z tworzonymi w tym celu spółkami, względnie osobami fizycznymi.)		
Plan Rozwoju Uzdrowiska Szczawnica na lata 2016 – 2023		
Nowoczesna i dostosowana do współczesnych wyzwań oferta uzdrowiskowa Szczawnicy (1.3. Rozwój i rozbudowa urządzeń uzdrowiskowych, 1.4. Rewitalizacja przestrzeni publicznej w centrum uzdrowiska, 1.5. Podnoszenie jakości i standardu usług uzdrowiskowych i leczenia sanatoryjnego)		
Rozwijanie sektora turystyczno-rekreacyjnego w oparciu o unikatowe walory przyrodniczo-krajobrazowe (2.1. Budowa markowych produktów turystyczno-rekreacyjnych związanych z turystyką aktywną, rekreacyjną i specjalistyczną w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze, w tym wykorzystujące unikatowe położenie transgraniczne na styku dwóch parków narodowych: PPN i PIENAP 2.2. Rozbudowa, budowa i modernizacja publicznych oraz komercyjnych obiektów sportowo-rekreacyjnych, 2.3. Podnoszenie jakości i standardu usług hotelowo-gastronomicznych, 2.4. Budowa wewnętrznej sieci powiązań i kooperacji samorządu lokalnego z przedsiębiorstwami turystycznymi i uzdrowiskowymi)		

Poprawa wykorzystania lokalnych potencjałów i zasobów dla ożywienia społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji	Odbudowa zaufania wewnątrz wspólnoty samorządowej oraz wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za lokalną wspólnotę	Poprawa podstawowej infrastruktury na obszarze rewitalizacji warunkującej wysoką jakość życia mieszkańców
Dziedzictwo górali pienińskich oraz zróżnicowana oferta kulturalna wspierają funkcje turystyczno-uzdrowskie Szczawnicy (3.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i dostosowanie go do nowych funkcji społecznych i gospodarczych)		
		Ochrona zasobów naturalnych i przeciwdziałanie degradacji środowiska (4.1. Znaczące zmniejszenie uciążliwości wynikających z presji ruchu kołowego, 4.2. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego, 4.3. Radykalna poprawa jakości powietrza na obszarze uzdrowiska)

PROJEKT

10. SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji ma charakter operacyjny i jako taki winien identyfikować organizacyjne struktury wdrażające planowane cele, działania, zadania oraz ustalenia. Wśród struktur organizacyjnych wymienić należy dwa typy podmiotów:

- podmioty wykonawcze, czyli jednostki sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego realizujące poszczególne zadania/projekty;
- podmioty zarządzające, czyli jednostka koordynująca wdrożenie Programu jako całości, a przy tym prowadząca jego aktualizację, monitoring i ocenę.

Niepodważalna rola organów gminy w zarządzaniu *Programem* polega na jego ukierunkowaniu, uchwaleniu, kontrolowaniu i ocenie z punktu widzenia lokalnej strategii rozwoju. Odnosi się to szczególnie do kontekstu celów przygotowania *Programu* (uszczegółowienie i wcielenie w życie instrumentów rozwoju gminy, pozyskanie środków z funduszy strukturalnych, etc.).

Do wyłącznych kompetencji Rady Miejskiej w Szczawnicy zastrzeżone zostaje:

- uchwalenie *Gminnego Programu Rewitalizacji*;
- nadzór nad realizacją *Programu* przez burmistrza;
- opiniowanie i uchwalanie zmian i aktualizacji *Programu*, przedstawionych przez burmistrza miasta.

Do kompetencji Burmistrza Miasta i Gminy Szczawnica należeć będzie:

- realizacja zapisów *Programu* m.in. poprzez wyznaczenie Operatora *Programu Rewitalizacji* i nadzór nad jego działalnością oraz zapewnienie i uwzględnienie w planach budżetowych finansowania zadań ujętych w *Programie*, zgodnie z założonym udziałem gminy;
- podejmowanie decyzji o potrzebie weryfikacji *Programu*, m.in. na podstawie wniosków zarówno samego Operatora, jak i wniosków innych jednostek gminnych, a także partnerów społeczno-gospodarczych.

Do działań o charakterze wykonawczym zostanie wyznaczony Operator Programu Rewitalizacji.

Zadania Operatora będą obejmowały następujące elementy zarządzania *Programem*:

- aktualizację i kontynuację procesu planowania, także w odniesieniu do poszerzenia Ramowego Programu o działania realizowane w ramach mikroprogramów społecznych lub uwzględniających inne kategorie projektów;
- planowanie dalszych procesów rozwojowych, wykraczających poza okres realizacji niniejszego *Programu* (tj. rok 2023);
- realizację *Programu*, w rozumieniu koordynowania i animowania działań administracji i beneficjentów w kierunku przestrzegania zasad wdrożenia, wymagań wewnętrznych i zewnętrznych (np. RPO WM), a także spójności *Programu*;
- organizację procesu upowszechnienia *Programu* i komunikacji społecznej (organizacje pożytku publicznego, przedsiębiorcy, spółdzielnie mieszkaniowe, deweloperzy, struktury partnerstwa publiczno-prywatnego);
- monitorowanie realizacji *Programu*;
- opracowywanie sprawozdań i dokonywanie wewnętrznej oceny efektów *Programu*.

10.1. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji

Okres realizacji procesu rewitalizacji objętego niniejszym GPR wynosi 7 lat (lata 2017 – 2023). Przewiduje się podział tego okresu na trzy podokresy dwuletnie pełnej funkcjonalności GPR poprzedzone okresem uruchamiania Programu.

Tabela 32. Ramowy program realizacji procesu rewitalizacji w latach 2017-2023

Etap realizacji GPR	Rok	Działania
Przygotowanie GPR	2016/2017	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i wyznaczenie obszaru rewitalizacji. 2. Opracowanie i przyjęcie GPR. 3. Powołanie struktury zarządzania GPR – w tym określenie zasad wyboru członków Komitetu Rewitalizacji. 4. Zainicjowanie prac Komitetu Rewitalizacji. 5. Opracowanie szczegółowego harmonogramu na rok 2017
Okres uruchamiania GPR	2017	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja harmonogramu działań na rok 2017. 2. Uruchamianie zgodnie z planem kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i testowanie systemu zarządzania i monitorowania. 3. Uruchomienie systemu monitorowania i oceny realizacji. 4. Opracowanie harmonogramu 2018 – 2019.
I etap GPR	2018-2019	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ewaluacja realizacji GPR w roku 2017, wnioski i poprawki. 2. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2018 - 2019 ze szczególnym uwzględnieniem bieżącego dbania o synergię pomiędzy przedsięwzięciami (korygowanie harmonogramów w taki sposób, aby przedsięwzięcia potencjalnie synergiczne były uruchamiane w sposób skoordynowany). 3. Opracowanie harmonogramu na lata 2020 – 2021 (w 2019 roku).
II etap GPR	2020-2021	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ewaluacja realizacji GPR 2018-2019, wnioski i poprawki. 2. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2020 – 2021. 3. Opracowanie harmonogramu na lata 2022 – 2022 (w 2021 roku).
III etap GPR	2022-2023	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ewaluacja realizacji GPR 2020-2021, wnioski i poprawki. 2. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2022 – 2023. 3. 2023 – opracowanie GPR na kolejny okres (min. 6 -letni).

Źródło: Opracowanie własne

10.2. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Analizując specyfikę gminy oraz zakres zadań (w których przeważają zadania leżące w kompetencji samorządu – zarówno organizacyjnej, jak i finansowej), wydaje się, iż najkorzystniejszym i najprostszym rozwiązaniem jest usytuowanie Operatora w strukturze Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy, w ramach komórki odpowiedzialnej za planowanie strategiczne i rozwój gospodarczy. W ramach tego wydziału należy powołać zespół zadaniowy ds. rewitalizacji (w skład którego wejdą osoby z różnych komórek organizacyjnych, obejmujące swoimi kompetencjami całą tematykę *Programu Rewitalizacji*), na którego czele stanie Pełnomocnik ds. Rewitalizacji. Nie ma obecnie przesłanek do precyzyjnego **oszacowania kosztów zarządzania Programem**. Według wstępnego szacunku koszt zarządzania wyniesie od 70 tys. do 110 tys. rocznie (nie więcej niż 0,5% wartości przedsięwzięć rewitalizacyjnych).

Struktura zarządzania *Programem* składa się z następujących komórek:

- **Rada Miejska** – odpowiada za uchwalanie *Programu* i jego głównych kierunków oraz opiniowanie zmian i aktualizację *Programu*;
- **Burmistrz** – odpowiada za bieżący nadzór nad realizacją *Programu*, w tym dbałość o zagwarantowanie (w budżecie i WPF) środków na jego skuteczną realizację oraz pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania, a także podejmowanie decyzji o potrzebie dokonania korekt w *Programie*;
- **Operator Programu – Referat Rozwoju Lokalnego, Infrastruktury Komunalnej i Środków Pomocowych** - do koordynacji spraw rewitalizacyjnych zostanie powołany Pełnomocnik ds. Rewitalizacji – odpowiada za bieżącą koordynację działań podejmowanych w ramach *Programu*, aktualizację i kontynuację procesu planowania,

pozyskiwanie nowych partnerów *Programu*, upowszechnianie zarówno samego *Programu*, jak i możliwości korzystania z niego, bieżący monitoring działań oraz sprawozdawczość;

- **Komitet Rewitalizacji** – w skład którego wejdą m.in. przedstawiciele Operatora, jednostek gminnych, przedsiębiorcy, partnerzy społeczni i mieszkańcy. Zadaniem Komitetu będzie opiniowanie zgłaszanych projektów oraz wskazywanie nowych obszarów tematycznych i zadań ważnych z punktu widzenia interesariuszy. Rola Komitetu Rewitalizacji jest niezwykle istotna z punktu widzenia promocji *Programu*, z uwagi zarówno na szeroki krąg, jak i społeczny zasięg oddziaływania Komitetu.

10.3. System obiegu informacji w instytucji odpowiedzialnej za zarządzanie programem

System obiegu informacji oraz środków finansowych w ramach *Programu Rewitalizacji*, będzie realizowany przez Operatora Programu zgodnie z dotychczasowymi zarządzeniami i instrukcjami kancelaryjnymi obowiązującymi w Urzędzie Miasta i Gminy w odniesieniu do powyższych kwestii, które wynikają z Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 roku w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych (Dz.U. 2011 nr 14, poz. 67). W oparciu o powyższe rozporządzenie w urzędzie wprowadzono stosowne procedury, które rozstrzygają zakres odpowiedzialności i kompetencji poszczególnych jednostek Urzędu Miasta i Gminy, regulują zasady przepływu informacji w urzędzie, a także środków finansowych pozostających w dyspozycji gminy. Uszczegółowienie powyższych zapisów w odniesieniu do *Gminnego Programu Rewitalizacji* znajdzie swoje odzwierciedlenie w decyzji burmistrza powołującej Pełnomocnika ds. Rewitalizacji z umiejscowieniem go w strukturze Urzędu Miasta i Gminy.

Obieg informacji poza strukturą Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy zapewnią stałe spotkania Komitetu Rewitalizacji, na których będą przekazywane informacje nt. bieżącego postępu prac nad *Programem*, a także pozyskiwane informacje o postępie prac u pozostałych partnerów *Programu*, w tym informacje o środkach zaangażowanych poza gminą.

Ponadto informacja o postępie prac i uruchamianych projektach będzie dostępna na wydzielonej części portalu internetowego urzędu poświęconej wdrażaniu *Programu Rewitalizacji*. Tam też będą publikowane bieżące sprawozdania z postępu prac nad *Programem*.

10.4. Promocja i informacja

W fazie realizacyjnej *Programu*, zarówno jego Operator, jak i konkretni beneficjenci podejmowanych działań, dołożą wszelkich starań, aby we właściwy sposób rozpowszechnić informacje o jego celach, zamierzeniach, jak i konkretnych efektach, które przyniesie jego realizacja. Działania te będą także cały czas otwarte na dalszy proces konsultacji i możliwą aktualizację *Programu* w sytuacji zmiany jakichkolwiek czynników, które determinowały obecny jego kształt.

Za podejmowanie konkretnych działań promocyjnych odpowiadać będzie Operator Programu, który określi:

- cele działań informacyjnych i promocyjnych;
- potencjalne grupy docelowe działań informacyjnych i promocyjnych;
- strategie informowania i promocji.

Podstawowymi celami działań informacyjnych i promocyjnych, realizowanymi w ramach *Programu Rewitalizacji*, winno być podniesienie świadomości opinii publicznej o przebiegu realizacji i rezultatach *Programu*.

Ze względu na zintegrowany charakter *Programu*, zasięg terytorialny i rangę realizacji jego celów, do grup docelowych działań PR zaliczyć należy:

- społeczeństwo, z uwzględnieniem specyficznych narzędzi kierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizowanego oraz kierowanych do mieszkańców obszarów gminy nieobjętych *Programem*;
- beneficjentów i potencjalnych beneficjentów *Programu*;
- partnerów społeczno-gospodarczych;
- organizacje pozarządowe,
- samorządy gospodarcze, instytucje otoczenia biznesu;
- właściwe władze publiczne (władze regionalne województwa małopolskiego, administracja rządowa szczebla wojewódzkiego, władze publiczne gmin i powiatów sąsiedzkich, władze publiczne miast i gmin partnerskich);
- media (prasa, radio, telewizja o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim oraz media elektroniczne).

Proces informowania o *Programie Rewitalizacji* powinien mieć charakter dwukierunkowy, to znaczy pozwalać odbiorcom przekazów na formułowanie informacji zwrotnych i własnych opinii. Plan promocji powinien zatem realizować zarówno bierne, jak i czynne prawo obywateli do informacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami. I tak, wśród instrumentów realizacji działań PR w tych sferach wymienić należy:

- wykorzystanie oficjalnych stron internetowych gminy i jednostek podległych (w tym BIP) do publikacji informacji o rewitalizacji;
- prowadzenie serwisu internetowego *Programu Rewitalizacji*, w którego skład wejść powinny:
  - opis problematyki związanej z rewitalizacją obszarów wiejskich,
  - publikacja *Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica na lata 2017-2023*,
  - informacje o bieżącym stanie wdrażania, finansowania, ewaluacji *Programu*,
  - inne informacje i materiały o charakterze informacyjnym (komunikaty o przetargach, konkursach ofert i ich wynikach),
  - forum mieszkańców,
  - baza przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
  - informacje o możliwości pozyskania środków na projekty związane z przyjętymi celami rewitalizacji,
  - baza umożliwiająca znalezienie partnera do projektu (zgłoszonego lub planowanego do zgłoszenia do *Programu Rewitalizacji*),
  - statystyki i raporty związane z realizacją *Programu*,
  - galeria fotografii (np. przed realizacją – po realizacji);
- broszury informacyjne, publikacje związane z realizacją poszczególnych projektów, wydawane przez Operatora oraz podmioty zaangażowane w realizację *Programu Rewitalizacji*;
- konferencje prasowe (organizowane przez Operatora i/lub beneficjentów *Programu Rewitalizacji*) dotyczące np. uchwalenia *Programu*, kolejnych etapów wdrożenia i ewaluacji, uzyskania środków na finansowanie *Programu* lub poszczególnych projektów, zakończenia każdego projektu realizowanego w ramach *Programu*.

10.5. System monitoringu i oceny skuteczności działań

Aby móc zmierzyć efekt przyszłych działań rewitalizacyjnych realizowanych w gminie i trafnie reagować na niepożądane tendencje, niezbędne jest wdrożenie profesjonalnego systemu monitoringu i ewaluacji opierającego się na konkretnych wskaźnikach.

Zgodnie z definicją monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych opisujących postęp i efekty programu. Tak rozumiany monitoring spełnia

także rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. W monitorowaniu brać winny udział wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie *Programu Rewitalizacji*.

Do instytucji i podmiotów biorących udział w monitoringu *Programu Rewitalizacji* zaliczyć należy w szczególności:

- Radę Miejską Szczawnicy;
- Burmistrza Miasta i Gminy Szczawnica;
- Operatora Programu Rewitalizacji;
- Komitet Rewitalizacji;
- Odpowiednie stanowiska w strukturze Urzędu Miasta i Gminy odpowiedzialne za nadzór i kontrolę nad istotnymi dla procesu rewitalizacji sferami;
- Beneficjentów Programu Rewitalizacji.

Dla osiągnięcia wskaźników *Programu Rewitalizacji* szczególna rola w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania i wdrażania poszczególnych ujętych w nim projektów.

Na poziomie monitorowania *Programu Rewitalizacji* głównym podmiotem, monitorującym oraz dokonującym oceny osiągnięcia założonych wskaźników, stać się powinien Operator Programu, a w odniesieniu do osiągnięcia celów szczegółowych i ogólnych rewitalizacji Rada Miejska Szczawnicy, Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica i Komitet Rewitalizacji.

Rola Operatora *Programu* obejmować powinna jednocześnie monitoring oraz sprawozdawczość. Sprawozdania z realizacji programów (rzeczowo-finansowe) przedkładać powinny być przez Operatora burmistrzowi w formie sprawozdania rocznego, a także załączane do sprawozdania z realizacji całego *Programu Rewitalizacji* przedkładanego corocznie Radzie Miejskiej Szczawnicy i Komitetowi Rewitalizacji.

Jednostki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy będą brały bezpośredni udział w monitorowaniu projektów zgłoszonych i zarządzanych przez siebie, tak jak każdy beneficjent *Programu*. Z drugiej strony mogą włączać się w proces monitorowania, w związku z udostępnianiem przez nie danych o stanie spraw prowadzonych przez gminę i jej jednostki, a dotyczących inwestycji zgłoszonych jako projekty do *Programu Rewitalizacji*.

10.6. Rodzaje monitoringu i wskaźniki monitoringu

Jednym z celów monitoringu jest dostarczanie informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania pomocy na poziomie pojedynczego projektu i całego *Programu*. Zgodnie z zasadami w zależności od charakteru dostarczanych danych monitoring dzielimy na rzeczowy i finansowy. Zakłada się przyjęcie tej systematyki dla *Gminnego Programu*.

10.6.1. Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych obrazujących postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do ustalonych celów. Dane wykorzystywane przy monitorowaniu powinny zostać skwantyfikowane i obrazować postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań, w podziale na trzy kategorie wskaźników:

- wskaźniki **produktu**, które odnoszą się do rzeczowych efektów działalności i są liczone w jednostkach materialnych;
- wskaźniki **rezultatu**, odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia *Programu*, które mogą mieć formę wskaźników materialnych lub finansowych;
- wskaźniki **oddziaływania**, obrazujące konsekwencje *Programu* wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów (mogą przybrać formę oddziaływań bezpośrednich, jak i oddziaływań pośrednich).

Wskaźniki, z wyjątkiem oddziaływań, formułowane są już w trakcie opracowywania wniosków o finansowanie poszczególnych projektów. Studia wykonalności projektów stanowią zatem podstawę do monitorowania efektów rzeczowych przez odpowiednie podmioty.

Zgodnie z obowiązującymi zasadami wdrażania programów finansowanych ze środków UE poziom wymaganej kwantyfikacji celów zależy od rodzaju interwencji. W przypadku tych celów, które nie mogą być skwantyfikowane *ex-ante*, wskaźniki będą musiały być dopracowane już we wczesnej fazie wdrażania.

10.6.2. Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych dotyczących finansowych aspektów realizacji *Programu* i stanowi podstawę do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków. Powinien odbywać się w oparciu o sprawozdania okresowe, roczne oraz końcowe (obejmujące projekt, cele szczegółowe, *Program Rewitalizacji*), które przedstawiane są:

- Operatorowi Programu – w formie kopii sprawozdań, przedkładanych Instytucji Zarządzającej przez beneficjentów projektów, które uzyskały wsparcie w ramach RPO WM lub innych funduszy UE;
- Operatorowi Programu – w formie sprawozdań, przedkładanych przez beneficjentów *Programu*, którzy nie pozyskali środków z Funduszy Strukturalnych, ale rozpoczęli realizację projektów, ujętych w *Programie Rewitalizacji* i wykorzystują inne publiczne źródła finansowania, w tym środki gminy;
- Burmistrzowi Miasta i Gminy Szczawnica – w formie sprawozdań przedkładanych przez Operatora *Programu*, dotyczących finansowania w odniesieniu do *Programu* – w podziale na cele szczegółowe rewitalizacji;
- Radzie Miejskiej w Szczawnicy – w formie rocznych sprawozdań przedkładanych przez Operatora *Programu* w zakresie realizacji i sposobu finansowania *Programu*.
- Komitetowi Rewitalizacji – w formie rocznych sprawozdań przedkładanych przez Operatora *Programu* w zakresie realizacji i sposobu finansowania *Programu*.

Dane zawarte w tych sprawozdaniach obejmować powinny wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych (wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stan zaawansowania realizacji zadania w ujęciu procentowym), z wyszczególnieniem:

- wkładu wspólnotowego: ogółem oraz środków z EFRR/EFS;
- krajowego wkładu publicznego: ogółem oraz budżet państwa, budżet jednostek samorządu terytorialnego szczebla regionalnego, budżet gminy, inne środki publiczne (fundusze celowe, środki specjalne);
- środków z pożyczek na prefinansowanie;
- środków z pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego;
- środków prywatnych;
- innych środków.

Dodatkowo sprawozdania winny zawierać informacje na temat postępu realizacji planu finansowego odpowiednio projektu lub *Programu*, w okresie sprawozdawczym oraz prognozę w tym zakresie na rok następny.

10.6.3. Sprawozdawczość

Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji: okresowych, rocznych i końcowych. Sprawozdawczość zakłada bieżący i periodyczny przepływ informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości w procesie wdrażania i monitorowania *Programu*. Elementami systemu sprawozdawczości w przypadku *Programu Rewitalizacji* są:

- instytucje i podmioty otrzymujące i sporządzające sprawozdania tj. Rada Miejska, Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica, Komitet Rewitalizacji, Operator Programu, Beneficjenci;
- przedmiot sprawozdania, tj. informacje o postępie realizacji projektu, celów szczegółowych oraz całego *Programu*;
- narzędzia sprawozdawczości, tj. sprawozdania, umowy o dofinansowanie i wnioski aplikacyjne/o refundację;
- okresy sprawozdawcze.

Kompleksowe sprawozdanie, obejmujące dane umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, powinno zawierać następujące dane:

- informacje ogólne;
- informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji projektu lub *Programu*:
  - na poziomie *Programu*: informacje dotyczące zgłoszonych do realizacji projektów, podpisanych umów lub podjętych decyzji, celów głównych i szczegółowych, stopnia osiągnięcia założonych w *Programie* wskaźników monitorujących,
  - na poziomie projektu: informacje dotyczące podpisanych umów lub podjętych decyzji, stanu realizacji celów projektu, stopnia osiągnięcia założonych w nim wartości wskaźników;
- informacje dotyczące postępu finansowego według źródeł pochodzenia środków, zawierające w szczególności zestawienie poniesionych wydatków, zrealizowanych płatności oraz ocenę poziomu wykorzystania środków;
- prognozę przebiegu realizacji *Programu* lub projektu w kolejnym okresie sprawozdawczym – dla sprawozdań okresowych lub rocznych;
- informacje na temat przestrzegania polityki Wspólnoty przy realizacji projektu lub *Programu*;
- informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji;
- informacje na temat sprawności systemu realizacji;
- informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach.

Założyć należy, iż sprawozdanie okresowe może nie zawierać informacji dotyczących stopnia osiągnięcia wartości wskaźników monitorujących rezultatu i oddziaływania, a jedynie wskaźniki produktu.

Sprawozdania będą składane w formie zgodnej z zasadami obowiązującymi przy składaniu sprawozdań odpowiadających wymaganiom każdego z podmiotów monitorujących.

10.7. Zasady pomiaru i doboru wskaźników monitorowania

Wskaźniki monitorowania podzielono na kategorie: produktu, rezultatu i oddziaływania. Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Częstotliwość pomiaru wskaźników jest uzależniona od kategorii wskaźnika. Bazowym okresem, wobec którego porównywane są zmiany wskaźników, jest rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający, w którym rozpoczęto wdrażanie *Programu*.

Częstotliwość pomiaru w zależności od kategorii wskaźników i przedmiotu sprawozdawczości przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników

Przedmiot sprawozdawczości	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Wskaźniki oddziaływania	Podmiot składający sprawozdanie	Podmiot monitorujący
Projekt	Okresowo (co najmniej raz na pół roku)	Corocznie lub po zakończeniu projektu	–	Beneficjent	Operator <i>Programu</i> (wszystkie projekty); podmioty wynikające z systemu wdrożenia RPO WM (projekty dofinansowane z EFRR/EFS)
Cele strategiczne	Okresowo (co najmniej raz na pół roku)	Corocznie lub zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie działania	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu wdrażania Programu	Operator	Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica; Komitet Rewitalizacji
Cel główny	Okresowo (co najmniej raz na pół roku)	Corocznie	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu wdrażania Programu	Operator	Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica; Rada Miejska Szczawnicy; Komitet Rewitalizacji
Program Rewitalizacji	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Corocznie	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu	Operator	Rada Miejska Szczawnicy

Źródło: Opracowanie własne

Podstawą monitoringu dla wskaźników produktu i rezultatu jest tabela „Produkty i rezultaty *Gminnego Programu Rewitalizacji*” w rozdziale 8 „Przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, zaś dla wskaźników oddziaływania tabela „Wskaźniki oddziaływania *Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy w Szczawnicy na lata 2017-2023*” w tymże rozdziale.

10.8. Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji

Ocena (ewaluacja) *Programu Rewitalizacji* pozwala oszacować oddziaływanie samego *Programu*, jak i pomocy publicznej, w tym pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w odniesieniu do założonych celów. Wyniki oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Ocena udziela odpowiedzi na pytanie o celowość, trafność i wartość dodaną interwencji planowanej, przeprowadzanej lub zakończonej. Warunkiem dobrej oceny jest dostępność danych i terminowość raportowania przez wszystkie podmioty zaangażowane w system wdrażania *Programu*. Ocena taka bada sam program i jego efekty długotrwałe, czyli oddziaływania. Wiąże się zatem z przedstawionym wyżej monitoringiem rzeczowym.

Proponuje się, by system i rodzaje oceny *Programu* odpowiadały metodologii ogólnie stosowanej metodologii oceny i systemu sprawozdawczości programów finansowanych ze środków UE.

10.8.1. Ocena przed realizacją programu (ocena *ex-ante*)

Celem oceny *ex-ante* jest dostarczenie danych dla przygotowania (aktualizacji) *Programu* i zawartych w nim planów, dzięki oparciu się na doświadczeniach z ubiegłych okresów programowania (wynikach oceny *ex-post*). Ogólnie ocena *ex-ante* zawiera m.in. analizę wpływu dotychczasowych interwencji oraz analizę problemów na obszarze rewitalizacji. W związku z wymogiem zgodności *Programu Rewitalizacji* z politykami wspólnotowymi i politykami horyzontalnymi Unii Europejskiej, a także polityką regionalną państwa i regionu, ewaluacja *Programu* winna uwzględniać jego wpływ na realizację tych zasad.

Pierwszą pełną ocenę *ex-ante Programu* przeprowadzić winien Operator Rewitalizacji, posiadając pełną informację o celach, działaniach i projektach włączonych do *Programu*. Zakłada

się, iż organizowanie kolejnych ocen *ex-ante* wiązać się będzie z aktualizacją *Programu*, wynikającą z kolejnych okresów programowania oraz, że należeć będzie do obowiązków Operatora *Programu*.

10.8.2. Ocena w połowie okresu realizacji (ocena *mid-term*)

Ocena w połowie okresu realizacji (ocena *mid-term*) Planu lub *Programu*, przeprowadzana nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji, obejmuje analizę:

- efektywności wykorzystania środków;
- skuteczności w zakresie osiągania założonych celów;
- oddziaływania na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym na zatrudnienie;
- funkcjonowania systemu realizacji.

10.8.3. Ocena na zakończenie Programu (ocena *ex-post*)

Celem oceny *ex-post* będzie określenie długotrwałych efektów wdrożenia *Programu*, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Z ewaluacji końcowej wynikać powinny wskazania odnośnie dalszych kierunków polityki rozwoju gminy, szczególnie w zakresie zdefiniowania czynników, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania *Programu*.

Za organizację procesu ewaluacji końcowej odpowiadać powinien Operator *Programu* z udziałem Komitetu Rewitalizacji, burmistrza oraz Rady Miejskiej, jako organu przyjmującego wyniki oceny.

Ocenę przeprowadzić powinni niezależni ewaluatorzy. Przyjąć można, iż ocena powinna zostać zakończona nie później niż 3 lata po zakończeniu okresu programowania.

Raport z realizacji programu powinien zostać upubliczniony i opublikowany na stronie internetowej gminy (Biuletyn Informacji Publicznej).

10.8.4. Ocena bieżąca (ocena *on-going*)

Niezależnie od prowadzenia wyżej wymienionych form ewaluacji, Rada Miejska Szczawnicy, a także burmistrz oraz Operator mogą inicjować bieżącą ocenę *Programu Rewitalizacji*, której przedmiotem jest efektywność stosowanych instrumentów i całego systemu wdrażania.

10.8.5. Kryteria oceny

Za główne kryteria oceny *Programu Rewitalizacji* przyjąć należy ogólnie stosowane kryteria, do których należą:

- **trafność** – kryterium pozwalające ocenić, w jakim stopniu cele *Programu* odpowiadają potrzebom i priorytetom na danym poziomie analizy, np. na poziomie Obszaru Rewitalizacji, miasta, regionu. Trafność jest głównym kryterium przy przeprowadzaniu oceny *ex-ante* i *mid-term*;
- **efektywność** – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” *Programu*, czyli stosunek poniesionych nakładów (zasobów finansowych, zasobów ludzkich i poświęconego czasu) do uzyskanych wyników i rezultatów;
- **skuteczność** – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte;
- **użyteczność** – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie *Programu* odpowiada potrzebom grup docelowych;
- **trwałość** – kryterium pozwalające ocenić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem *Programu*, będą trwać po jego zakończeniu. Ma zastosowanie przy ocenie wartości *Programu* w kategoriach jego użyteczności w dłuższej perspektywie czasowej. W ocenie *ex-post* zaś, zwłaszcza realizowanej w dłuższym odstępie czasu po zakończeniu *Programu*, można zbadać, na ile zmiany wywołane jego oddziaływaniem są rzeczywiście trwałe.

10.9. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

10.9.1. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 15 ust 1 pkt 10)

Gminny Program Rewitalizacji nie przewiduje zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322).

10.9.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3

Komitet Rewitalizacji, to ciało doradczo-opiniotwórcze, przewidziane w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku, jako podmiot wspierający Burmistrza Miasta i Gminy Szczawnica w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych. Komitet Rewitalizacji został uwzględniony w strukturze zarządzania i monitoringu *Gminnego Programu Rewitalizacji*, a zostanie powołany zarządzeniem burmistrza do 3 miesięcy od przyjęcia Programu.

10.9.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W *Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica* nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

10.9.4. Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczawnica**, przyjętego Uchwałą Rady Miejskiej w Szczawnicy nr 60/IX/99 z dnia 21.06.1999 z późniejszymi zmianami. Zakres przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w *Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczawnica* nie powoduje konieczności wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

10.9.5. Obszar i teren górniczy Szczawnicy

Część obszaru rewitalizacji zlokalizowana jest w granicach obszaru i terenu górniczego „Szczawnica I” (nr w rejestrze 5/1/35) o powierzchni 8,41 km², ustanowionego dla złoża wód leczniczych oraz jego eksploatacji. Użytkownikiem z ROG jest Przedsiębiorstwo „Uzdrowisko Szczawnica” S.A. Na obszarze tym obowiązują przepisy szczególne wynikające z ustawy z dnia 1 marca 1994 roku Prawo Geologiczne i Górnicze (Dz. U z 1994 r. Nr 27 poz. 96 – z późniejszymi zmianami), na którym wszelka zamierzona i prowadzona działalność inwestycyjna oraz jakakolwiek ingerencja w środowisko, w tym dotycząca prac wiertniczych i wszelkich robót ziemnych wymaga uzgodnienia z Uzdrowskim Zakładem Górniczym w Szczawnicy oraz z Dyrektorem Okręgowego Urzędu Górniczego w Krakowie, a ponadto w celu zabezpieczenia ciągłości ruchu Uzdrowskiego Zakładu Górniczego obowiązuje:

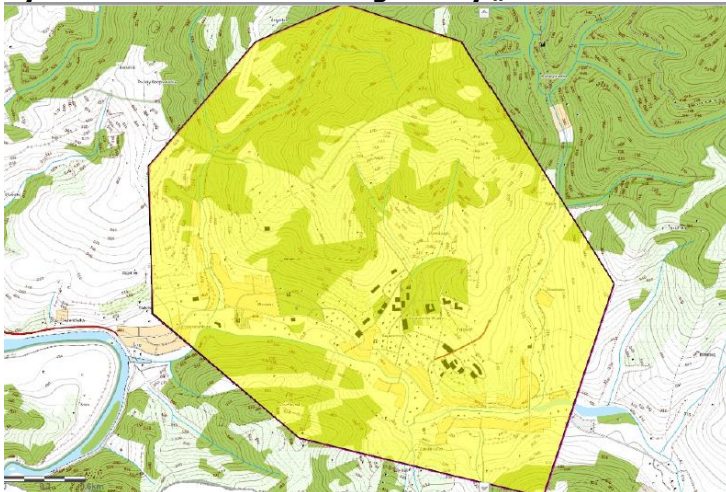
- a) uzgadnianie wszystkich etapów dokumentacji projektowej z kierownictwem ruchu Uzdrowskiego Zakładu Górniczego;
- b) zgłoszenie kierownictwu ruchu UZG terminu rozpoczęcia prac ziemnych oraz wszelkich wpływów wód z wykopów i przerwanie wówczas robót celem przebadania wód i określenia sposobu ich odprowadzenia;
- c) zorganizowanie robót ziemnych w sposób umożliwiający jak najkrótszy okres otwartych wykopów;
- d) prowadzenie wszelkich robót ziemnych pod bezpośrednim nadzorem Uzdrowskiego Zakładu Górniczego, w tym umożliwienie kierownictwu UZG prawa kontroli robót w

każdym czasie oraz zabezpieczenie udziału kierownictwa UZG we wszystkich odbiorach robót.

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych musi być uwarunkowana dbałością o zasoby naturalne wód leczniczych i stabilność źródeł.

Ponadto dla obszaru i terenu górniczego „Szczawnica I” uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Szczawnica w obrębie obszaru i terenu górniczego „Szczawnica I”, z poszerzeniem o przyległe tereny zainwestowania i przyjęty Uchwałą Nr XVII/100/2004 Rady Miasta Szczawnica z dnia 26 lipca 2004 roku.

Rysunek 38. Obszar i teren górniczy „Szczawnica I”

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>

10.9.6. Uwarunkowania wynikające ze strefy ochrony „A” Uzdrowiska

W Uzdrowisku Szczawnica dla celów związanych z ochroną walorów uzdrowiskowych zostały wydzielone (zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych) trzy strefy ochronne: „A”, „B” i „C”.

Granice stref, w tym strefy „A”, pokazuje poniższa mapa, natomiast szczegółowy obrys wraz z konkretnymi numerami działek, przez granicę których przebiega granica strefy zawarta jest w treści Uchwały nr IV/13/2015 Rady Miejskiej w Szczawnicy z dnia 29 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany Statutu Uzdrowiska Szczawnica.

11. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji gminy Szczawnica jako **fundament działań na różnych jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie)**, monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz zwiększenie gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym *Programem*. Ponadto realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013, polegającą na **łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów)** w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że **opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu**, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenu zdegradowanego.

Proces diagnozowania sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Szczawnica oraz społecznego odbioru zagadnień objętych sytuacją kryzysową odbywał się metodą partycypacyjną, której idea jest **włączanie mieszkańców i partnerów społecznych w przebieg wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji**, a także przedsięwzięć i aktywności, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na wyznaczonych podczas konsultacji obszarach. Twórcy dokumentu, tzn. samorząd gminy, uczestnicy oraz moderatorzy procesu, od samego początku kładli nacisk na wagę rozwiązań organizacyjnych (poszukiwanie nowych dróg dojścia) oraz potrzebę zmiany społecznej świadomości w zakresie szukania innych, poza tworzeniem na nich kolejnych, nowych inwestycji, rozwiązań problemów na obszarze kryzysowym.

Warunkiem dobrej dyskusji jest świadomość społeczeństwa o rewitalizacji, o jej znaczeniu i efektach. Dlatego wiele uwagi poświęcono na dotarcie do społecznej świadomości mieszkańców gminy i dostarczenie im informacji o zaletach rewitalizacji i procesach towarzyszących wyprowadzaniu poszczególnych miejsc z sytuacji kryzysowej. Pomocne okazały się tutaj narzędzia informatyczne – głównie strona internetowa gminy, ale korzystano także z niestandardowych sposobów komunikacji ze społecznością lokalną, np. angażując księży, którzy przekazywali informacje w czasie ogłoszeń parafialnych i wskazywali miejsca, w których można poszerzyć wiedzę bądź wziąć udział w warsztatach.

11.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania *Gminnego Programu Rewitalizacji*

11.1.1. Diagnozowanie obszaru zdegradowanego

Pierwszym krokiem w diagnozowaniu sytuacji na obszarze gminy Szczawnica było przeprowadzenie **badania ilościowych**:

- badania mieszkańców metodą CAWI dotyczyły przede wszystkim jakości życia w gminie Szczawnica (liczba wypełnionych ankiet: 62, czas badania: 9.11.2016 - 9.12.2016);
- badania liderów lokalnych metodą CAWI w zakresie problemów i potencjałów w okolicy miejsca zamieszkania w gminie Szczawnica (czas badania: 9.11.2016 - 9.12.2016). Do wyrażenia swoich opinii w badaniach zaproszono osoby mieszkające lub pracujące na obszarze gminy Szczawnica pełniące znaczące funkcje w różnych organizacjach i instytucjach zlokalizowanych na terenie gminy.

Badania jakościowe przeprowadzono z wykorzystaniem techniki zogniskowanych wywiadów grupowych. Na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji przeprowadzono 1 wywiad grupowy, w którym uczestniczyło łącznie 8 osób – członkowie organizacji pozarządowych, pracownik socjalny, urzędnicy samorządowi, przedsiębiorcy.

Rysunek 40. Warsztaty rewitalizacyjne w Szczawnicy

Źródło: Peridea

Drugi krok stanowiły **warsztaty rewitalizacyjne**. Był to moment szerokiego zaprezentowania idei rewitalizacji, osadzenia w kontekście strategicznym procesów rozwojowych gminy, a także pokazania dobrych i złych praktyk działań rewitalizacyjnych. W części warsztatowej skupiono się na pogłębionym diagnozowaniu przyczyn powstawania problemów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej oraz próbie osadzenia poszczególnych zjawisk w konkretnych, wskazanych jednostkach urbanistycznych gminy Szczawnica. Jednocześnie szeroko przedstawiano informacje o podjętym procesie rewitalizacji zarówno na spotkaniach organizowanych przez gminę, jak i poprzez stronę internetową i media społecznościowe.

Szeroki udział mieszkańców na każdym etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gwarantuje, że wybrane obszary są odpowiedzią na rzeczywiste zapotrzebowanie mieszkańców gminy Szczawnica. Trafne dopasowanie do dostrzeganych i wskazywanych przez mieszkańców problemów pozwoli na podjęcie działań naprawczych, które dadzą oczekiwane przez społeczeństwo efekty.

Rysunek 41. Warsztaty rewitalizacyjne w Szczawnicy

Źródło: Peridea

Opracowane wyniki obu ankiet (zaprezentowane w raporcie z tego etapu konsultacji), wyniki prac warsztatowych i nałożone na to eksperckie analizy ilościowe w układzie jednostek urbanistycznych, pozwoliły wskazać te tereny, w których suma negatywnych zjawisk społecznych oraz towarzyszących im zjawisk gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych wskazuje, iż **obszar można uznać za zdegradowany**.

11.1.2. Wyznaczanie obszaru rewitalizacji

Wyniki pierwszego etapu konsultacji społecznych – w tym graficzna mapa problemów oraz wiedza o istocie i miejscu koncentracji problemów – pozwoliły przystąpić do określenia obszarów o największym zagęszczeniu zjawisk negatywnych. Do ostatecznego wskazania obszaru rewitalizacji wykorzystano metodę badań fokusowych (zogniskowanych wywiadów grupowych), z uwzględnieniem wyników z zebranych i opracowanych materiałów.

W badaniu wzięli udział przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy, instytucji odpowiedzialnej za pomoc społeczną, instytucji związanych z kulturą, przedstawiciele NGO oraz przedstawiciele lokalnej społeczności z obszarów uznanych za zdegradowane.

Do przeprowadzenia zogniskowanych wywiadów grupowych skonstruowany został scenariusz wywiadu mający postać określonych pytań badawczych oraz wypunktowanych kwestii, które omawiano z uczestnikami badania. Scenariusz pełnił w badaniu rolę „bazy” i zestawu wskazówek,

natomiast moderatorzy na bieżąco reagowali na przebieg dyskusji i dostosowywali pytania do zachowania uczestników i biegu wydarzeń.

Scenariusz opracowany na potrzeby badań składał się z 9 tematycznie podzielonych części. Pierwsze 3 pełniły rolę wstępu i wprowadzenia do istotnej dla badacza części wywiadu (w której moderatorzy mogli wysłuchać opinii zebranych na interesujące ich tematy). Uczestnikom został w nich przybliżony projekt i cele badania. Omówiona została również istota techniki zogniskowanych wywiadów grupowych oraz rola moderatorów w trakcie przeprowadzania badania. Uczestnicy i moderatorzy mogli też zapoznać się ze sobą, co pozytywnie wpływało na przebieg dyskusji, dzięki przełamaniu barier i obaw osób biorących udział w wywiadzie.

Po części wprowadzającej badanie podzielono na 4 obszary, w których pytania koncentrowały się wokół zagadnień będących właściwym obiektem zainteresowania badaczy. Pierwszy obszar zawierał pytania stanowiące wstęp do dyskusji na temat sfery społecznej gminy Szczawnica. Kolejne dotyczyły sfery gospodarczej gminy, przestrzennej oraz środowiskowej. Istotą prowadzonego badania było osadzenie omawianych problemów w bardzo **konkretnym miejscu, w którym ich koncentracja jest największa**. Ostatni element scenariusza wywiadu miał na celu zachęcenie do dyskusji nad komunikacją pomiędzy instytucjami funkcjonującymi na terenie gminy Szczawnica oraz relacjami pomiędzy centrum gminy a jej peryferiami. Uczestnicy mieli możliwość porównania ze sobą różnych obszarów gminy Szczawnica.

Scenariusz zakończony był podsumowaniem przeprowadzonego badania. Zawierał on ogólne pytania dotyczące tworzenia programów rewitalizacji oraz wykorzystania techniki zogniskowanych wywiadów grupowych do zbierania niezbędnych informacji. Miał także na celu zbudowanie pozytywnej relacji między moderatorami i uczestnikami dyskusji, przydatnej w przypadku przeprowadzania innych badań w przyszłości.

Rysunek 42. Oznaczenie na mapie koncentracji poszczególnych problemów

Źródło: Peridea

W wyniku przeprowadzonych badań fokusowych uzyskano obraz szczególnej koncentracji obszarowej zdiagnozowanych problemów. Jednocześnie wskazano te miejsca i projekty, których potencjał pozytywnego oddziaływania na dany obszar, ale też na społeczność całej jednostki urbanistycznej, a nierzadko całej gminy, jest największy. Nałożenie perspektywy koncentracji problemów i potencjału dla ich rozwiązania pozwoliło **wyznaczyć obszar rewitalizacji**.

11.1.2.1. Konsultacje społeczne wyznaczonego obszaru zdegradowanego i zrewitalizowanego

Zgodnie z zapisami ustawowymi wyznaczony obszar zdegradowany i zrewitalizowany poddano konsultacjom społecznym. Ogłoszenie o konsultacjach zamieszczono w zakładce rewitalizacyjnej oraz w BIPie, a po 7 dniach od zamieszczenia informacji rozpoczęto proces konsultacji. Miał on formę zarówno bierną (zgłaszanie uwag ustnie i pisemnie), jak i czynną (spotkanie konsultacyjne). Przeprowadzone konsultacje nie zmieniły wyznaczonego obszaru.

Raport z przeprowadzonych konsultacji opublikowano w zakładce rewitalizacyjnej oraz w BIPie.

Rysunek 43. Ogłoszenia dot. konsultacji umieszczone na stronach BIP Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy i stronie internetowej gminy Szczawnica oraz sprawozdanie z konsultacji

Źródło: www.szczawnica.pl

Konsultacjom obszarów towarzyszyły także konsultacje trybu wyłaniania Komitetu Rewitalizacyjnego. Co prawda ustawa mówi, iż komitet powinien zostać wyłoniony najpóźniej w ciągu 3 miesięcy od zakończenia prac nad dokumentem, niemniej jednak samorząd Szczawnicy zdecydował, iż chce już na tym etapie rozpocząć prace nad formowaniem Komitetu Rewitalizacji.

11.1.3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Najważniejszym celem pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji było osadzenie procesu budowy programu rewitalizacji w lokalnym środowisku, bo tylko to gwarantuje trafność sformułowania celów rewitalizacji oraz adekwatność przedsięwzięć rewitalizacyjnych. To właśnie **mieszkańcy obszaru rewitalizacji określili hierarchię zdiagnozowanych problemów, wskazując w ten sposób swoje priorytety w zakresie jakości życia**. Pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji dokonano na podstawie analizy *desk research* zgromadzonych danych statystycznych i dwóch technik badań jakościowych:

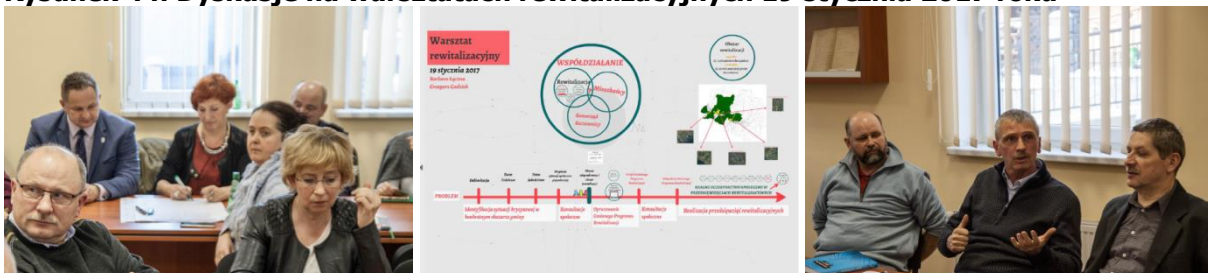
- zogniskowanych wywiadów grupowych
- wywiadów z liderami lokalnymi z obszaru rewitalizacji.

11.1.4. Tworzenie *Gminnego Programu Rewitalizacji*

Także w tym przypadku zdecydowano się na szeroki proces uspołecznienia oraz włączenia i zaangażowania mieszkańców gminy Szczawnica w tworzenie *Programu*.

Pierwszym etapem była szeroka informacja o prowadzonym procesie – w trakcie spotkań organizowanych przez samorząd, w gazecie gminnej, na stronie internetowej, podczas indywidualnych spotkań z mieszkańcami. Moderatorom procesu chodziło o to, by w maksymalnie dużym stopniu zaangażować lokalną społeczność w proces współdecydowania o kierunkach podejmowanych działań. Uruchomiono także **zbieranie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na specjalnym formularzu elektronicznym** poprzez stronę internetową gminy. Wszystkie te działania miały na celu zaangażowanie lokalnej społeczności w proces współdecydowania o wyborze najważniejszych zadań i projektów, które będą w jak największym stopniu odpowiadać na społeczne zapotrzebowanie i wpływać na poprawę sytuacji na obszarze uznanym za wymagający rewitalizacji.

Rysunek 44. Dyskusje na warsztatach rewitalizacyjnych 19 stycznia 2017 roku

Źródło: Peridea

Ostatnim elementem partycypacji były warsztaty rewitalizacyjne zorganizowane na obszarze rewitalizacji, które odbyły się 19 stycznia 2017 roku i zgromadziły ponad 40 osób. W spotkaniu wzięli udział lokalni liderzy z całego obszaru rewitalizacji.

Rysunek 45. Praca w grupach nad kierunkami interwencji Programu

Źródło: Peridea

Zdefiniowano wizję rewitalizacji, cele strategiczne i wiodące kierunki interwencji, które wynikają ze wszystkich wcześniejszych etapów konsultacji społecznych i są ujęte w formie ostatecznej listy projektów rewitalizacyjnych.

Dodatkowo przedmiotem warsztatów było znalezienie lokalnych liderów, którzy mogliby propagować ideę rewitalizacyjną wśród mieszkańców i umieliby wciągnąć lokalną społeczność do aktywnych działań na rzecz swoich „małych ojczyzn”. W trakcie warsztatów udało się także opracować założenia wiodących projektów rewitalizacyjnych i przekazać je pracownikom Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy do dalszego (formalnego) opracowania tak, aby mogły być wdrożone w życie w najbliższym czasie (z uwzględnieniem posiadanych środków finansowych).

11.1.4.1. Konsultacje społeczne Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z zapisami ustawowymi opracowany *Program* zostanie poddany konsultacjom społecznym. Ogłoszenie o konsultacjach zamieszczono w zakładce rewitalizacyjnej oraz w BIPie, a po 7 dniach od zamieszczenia informacji rozpoczął się proces konsultacji.

Jednocześnie dokument przesłano do zaopiniowania instytucjom wskazanym w art. 17, ustęp 2, tiret 4 a i b. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

11.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji*

11.2.1. Mechanizmy włączenia w proces rewitalizacji mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy

Szerokie upowszechnienie informacji o rewitalizacji i partycypacyjny model opracowywania *Gminnego Programu Rewitalizacji* będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

11.2.2. Komitet Rewitalizacji

Włączenie lokalnych społeczności w działania rewitalizacyjne to warunek konieczny do osiągnięcia głównego celu rewitalizacji, czyli poprawy jakości życia. Mieszkańcy muszą mieć poczucie, że **zmiany w ich otoczeniu kształtowane są z myślą o nich i przy ich udziale**. Zostanie im to zapewnione m.in. poprzez możliwość uczestnictwa w pracach *Komitetu Rewitalizacji*. **Stanowi on forum współpracy i dialogu interesariuszy** z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą burmistrza. Uprawniony jest do wyrażania opinii oraz podejmowania inicjatyw i rozwiązań odnoszących się do rewitalizacji gminy Szczawnica. W skład Komitetu rewitalizacji wchodzi:

- przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy w Szczawnicy i jednostek organizacyjnych;
- przedstawiciele Rady Miejskiej;
- przedstawiciele każdego podobszaru rewitalizacji;
- przedstawiciele sektora społecznego (organizacji pozarządowych i grup nieformalnych działających na terenie gminy Szczawnica);
- przedstawiciele podmiotów prywatnych (prowadzących działalność gospodarczą na obszarze zdegradowanym);
- przedstawiciele mieszkańców.

Prace nad powołaniem Komitetu Rewitalizacji rozpoczęto już w momencie dokonywania delimitacji, wychodząc z założenia, że ciało powinno zostać powołane możliwe szybko, aby mogło być zaangażowane w proces tworzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Uchwała **Rady Miejskiej** w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji została przyjęta 30 stycznia 2017 roku (Uchwała nr XXX/226/2017 Rady Miejskiej w Szczawnicy z 30 stycznia 2017 roku). Zgodnie z przyjętym regulaminem odbędzie się otwarty nabór na członków Komitetu, w efekcie którego burmistrz powoła skład Komitetu Rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie podstawowym narzędziem dalszego rozwijania i aktualizowania dokumentu, ale także miejscem upowszechniania informacji o samym *Programie*, jak i jego efektach wśród lokalnej społeczności oraz miejscem pozyskiwania informacji o nowo pojawiających się potrzebach, które powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w aktualizacji *Programu*.

11.2.3. Partnerstwo – zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na zdegradowanych obszarach gminy Szczawnica nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym.

W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także podstawą wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów *Gminnego Programu Rewitalizacji* odbywać się będzie w trzech zintegrowanych wymiarach:

- **merytorycznym** – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów;
- **organizacyjnym** – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- **finansowym** – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego.

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego opiera się na podstawowych zasadach stanowiących fundament wspólnych działań: respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu, przejrzystość podejmowanych działań, otwarty dialog z mieszkańcami.

Rola partnerskiej współpracy w procesie rewitalizacji obszarów objętych kryzysem jest szczególnie istotna zarówno z punktu widzenia społecznej użyteczności *Programu*, jak i wymogów stawianych przez Unię Europejską. W tym celu już na etapie konstruowania *Programu* ogromną rolę, zarówno opiniotwórczą, jak i ważnego kreatora zdarzeń w *Programie*, a także niezwykle istotny element uspołecznienia i promocji samego *Programu*, przypisano Komitetowi Rewitalizacji składającemu się z przedstawicieli gminy, jednostek gminnych, lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Kluczowe było wyłonienie członków **Komitetu Rewitalizacji już w trakcie prac nad opracowywaniem *Gminnego Programu Rewitalizacji***, aby włączyć ciało doradcze w proces przygotowawczy. Wydaje się, iż tak silne umocowanie w procesie realizacji *Programu* czynnika społecznego i niezależnego gwarantuje wypracowanie spójnego i wspólnego sposobu działania ponad jednostkowymi celami partnerów procesu (władz lokalnych, beneficjentów *Programu*, podmiotów włączanych) i da rzeczywisty impuls do rozwoju terenów rewitalizowanych i w konsekwencji całej gminy.

Ponadto dla pełniejszego zrealizowania zasad partnerstwa planuje się także wykorzystać następujące instrumenty:

- Stworzone zostanie w ramach działalności Operatora *Programu* tzw. **One Stop Centre (Centrum Jednej Wizyty)**, pozwalające w jednym miejscu i krótkim czasie na uzyskanie pełnej informacji o:
  - możliwościach zainwestowania,
  - możliwościach pozyskania partnera,
  - przetargach i konkursach ofert organizowanych w ramach realizacji *Programu*.
- Uwzględniona zostanie w bieżącej pracy Urzędu Miasta i Gminy potrzeba **koordynacji działań programowych i planistycznych** dostosowanych do zapisów *Programu Rewitalizacji*, co bezpośrednio łączy się z możliwością wykorzystywania *Programu* do poszerzania bazy inwestycji publicznych oraz do włączania partnerów społecznych w system finansowania i realizacji gminnych inwestycji;
- Wykorzystanie stron internetowych gminy m.in. do:
  - public relations *Gminnego Programu Rewitalizacji*, z informowaniem o warunkach włączenia się do *Programu*, z nowymi działaniami i projektami (aktualizacja *Programu*),
  - prowadzenia bazy „Znajdź partnera do projektu”,
  - informowania o możliwości pozyskania środków na projekty związane z celami rewitalizacji.
- Inicjowanie i organizowanie **dyskusji publicznej** związanej z istotnymi fazami procesu rewitalizacji, bądź zmianami mogącymi wpłynąć na jego realizację z udziałem: przedstawicieli władz, regionu, instytucji uczestniczących w realizacji polityki regionalnej, Operatora, Komitetu Rewitalizacji i innych zainteresowanych partnerów społeczno-gospodarczych (przedstawicieli organizacji pozarządowych, nauki, kultury, biznesu, samorządów zawodowych, itp.).

11.2.4. Instrumenty wsparcia beneficjentów działań rewitalizacyjnych

Poza działaniami informacyjnymi (wymienione w rozdziale *Promocja i informacja*) warto wykorzystywać narzędzia, których celem jest wsparcie beneficjentów *Gminnego Programu Rewitalizacji*:

- Szkolenia i seminaria dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie *Programu Rewitalizacji* oraz beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, na temat m.in. możliwości udziału w *Programie* (aktualizacji), zarządzania projektami, monitorowania realizacji projektów, zasad finansowania projektów;
- Nadzór i wsparcie (organizacyjne, doradcze, techniczne) Beneficjentów Zewnętrznych *Programu Rewitalizacji* przy wypełnianiu obowiązków promocyjnych związanych z unijnym źródłem finansowania, takich jak przygotowywanie, zgodnie z obowiązującymi zasadami.

11.2.5. Instrumenty włączające społeczność lokalną w działania rewitalizacyjne

Wśród działań skierowanych do społeczności lokalnej można wykorzystać następujące instrumenty:

- festyny, święta ulicy/sołectwa;
- warsztaty dot. przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz wspólnego podejmowania nowych aktywności realizowane z uwzględnieniem technik partycypacyjnych (np. world cafe, narada obywatelska, spacer badawczy, kawiarnia obywatelska);
- lekcje w szkołach poświęcone rozwojowi społeczno-gospodarczemu i rewitalizacji;
- konkursy na koncepcje architektoniczno-urbanistyczne zagospodarowania terenów rewitalizowanych;
- konkursy w mediach (plastyczne, fotograficzne, dla wspólnot mieszkaniowych, inwestorów);
- uroczystości związane z zakończeniem realizacji projektów.

11.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów *Gminnego Programu Rewitalizacji*

Niezbędnym elementem zarządzania procesem rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społecznego nie tylko na etapie planowania i wdrażania, ale także w momencie oceny efektów wdrożenia *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Konieczne jest podsumowanie efektów procesu rewitalizacji oraz prognozy ich trwałości oraz efektów synergicznych i mnożnikowych. Ten etap, z tego względu, że ostatni, jest często pomijany, jednak nie można do tego dopuszczać. Celem oceny końcowej nie jest bowiem tylko zweryfikowanie, czy cele rewitalizacji zostały w pełni osiągnięte, czy też nie. Celem jest również ocena trwałości osiągniętego stanu, w tym przede wszystkim trwałości dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Celem jest także podjęcie decyzji o ewentualnym przedłużeniu działań rewitalizacyjnych oraz ich zaprojektowanie. Przeprowadzenie tego etapu nie jest możliwe bez udziału mieszkańców.

Ocena *Programu* powinna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych obszaru rewitalizacji opartą na wskaźnikach oraz opinie mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie oceny rewitalizacji uwzględnia **aktywny udział mieszkańców poprzez uczestnictwo w pracach Komitetu Rewitalizacji oraz w szerokich konsultacjach społecznych.**

Formy i narzędzia aktywnego włączenia mieszkańców w ocenę efektów *Gminnego Programu Rewitalizacji* wykorzystywane na końcowym etapie:

- badania sondażowe na temat oceny procesów rewitalizacji,
- ankiety z wykorzystaniem mediów społecznościowych: sondy na stronie www, wydarzenia na facebooku,
- badania fokusowe dot. jakości życia na obszarze rewitalizacji,
- debata z władzami publicznymi na temat rewitalizacji,
- analiza postrzegania zmian przez mieszkańców na obszarze rewitalizacji,
- debaty publiczne,
- warsztaty sektorowe,
- festyny, święta miejscowości połączone z prezentacją efektów rewitalizacji,
- konkursy,
- spacer rewitalizacyjny,
- warsztaty z mieszkańcami (world cafe, kawiarenka obywatelska).

Opisywane instrumenty powinny być każdorazowo dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania. Dla partycypacji społecznej w rewitalizacji ważne są przy tym umiejętności osób animujących proces oraz ich otwartość na współpracę z mieszkańcami i ich organizacjami. Bez owej otwartości i pełnej gotowości do współpracy instrumenty partycypacji nie będą spełniały swej roli.

ZAŁĄCZNIK

Mapa gminy Szczawnica obrazująca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji (opracowana z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej o skali 1:5 000)

